

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

[In Passionis Agonisqve Iesv Christi Domini Nostri, Homilias LVI.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

D. IOANNIS IVSTI,
LANSBERGII CARTHV-

SIANI, IN PASSIONIS AGONISQVE
IESV CHRISTI DOMINI NOSTRI,

Homilias LVI.

PRÆFATIO.

CHRISTVS passus est pro no-
bis, vobis relinquens exem-
plum, vt sequamini vestigia
eius. *prima Petri secundo.*

*Charissimi fratres, adest nobis
illa tristitie, dies lachrymarum &
mæroris, qua Deus pater iustissimus
iudex, peccata nostra Filij sui hume-
ris imposta, castigavit & deleuit:
dies inquam iustitie & misericordie. Iustitia, propterea quod
adeo non inultum relinquere voluit peccatum, vt potius traderet
vni genitum suum in mortem, quam non puniret peccatum. Mi-
sericordie vero, quod æque in mortem tradere maluit filium,
quam damnare seruum. Nobis igitur pius ac clemens, in peccata
nostra rigidus ac iustus, misereri voluit nostri, peccata vero no-
stra vlcisci. Quod cum aliter fieri non posset, vt videlicet pec-
cata nostra vlciscens, nobis parceret, misit Filium suum, cui omnia
nostra imposuit peccata, eademq; in ipso puniuit. Sic enim Deus
dilexit mundum, vt vni genitum suum daret vsque in mor-
tem, vt mundus non pereat, sed habeat vitam æternam. De
hac passione Domini nostri filij Dei, quomodo nos redemerit de
potestate diaboli, de inferni captiuitate & seruitute peccati, locu-
turus,*

A

turus,

turus, rogo inuocemus gratiam Domini nostri Iesu Christi, ad eiusdem honorem dicentes: Pater noster. Ave Maria.

1. Pet. 2.

Ioan. 3.
Passionis
Christi ra-
tiones dua.

Sapient. 5.

Speculum
cuiusmodi
fit nobis
Christus.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Duas hic assignat beatus Petrus rationes, quare pro nobis passus sit Christus, quas per vniuersam dominicæ passionis historiam filioli conabor vobis in singulis articulis commonstrare. Diuidam enim lugubrem hanc historiam in Homilias ac articulos LVI. in quorū singulis singulatim duo hæc, quæ beatissimus Apostolus Petrus significat, tractabo. Primum est, quid passus sit Christus pro nobis. Alterum, quid patiēdo nos docuerit. Nihil enim est in vniuersa passione Christi, quod expensum diligenter de inspectum, non habeat singularem, imo quod non multas secum adferat nobis eruditiones. Ideo enim Iesus Christus Dominus noster lux venit in mundum, vt nobis qui in tenebris ambulamus, lumen eruditionis, directionis, exempliq; tribueret, quo tenebras odientes, veniremus ad lucem: qua illustrati, videremus sordes & maculas nostras: videremus quàm ambulauerimus vias difficiles, antequam lux iustitiæ luxerat nobis: inueniremus viam Domini mundam & semitas pacificas, quando quidem Iesus ipse Dominus noster Christus factus erat nobis via qua ambulemus: factus est certe Dominus Iesus viuendi exemplar, quod viuendo in nobis studeamus exprimere: constitutus nobis est in speculum, quo contemplemur absurditates, vitiaq; nostra, simul ac ipsius virtutes & perfectiones. Contemplemur quid malè hæctenus egimus, & quam longo ab ipsius vita, quam nobis in exemplar constituit, distamus intervallo. Contemplemur cuiusmodi nostra debeat esse vita, vt illi conformis sit: quidve agendum, vt eius sequamur exemplum & vestigia imitemur.

Quod vero passionis historiam in totidem diuiserim articulos, to-

los, totidemque homilijs breuibus explanauerim, adiuuctis cuiuis articulo ac homelijs suis eruditionibus, idcirco feci, vt lectori facile sit, quod discere, legere ve cupiuerit inuenire, atque tam passionum quam eruditionum Christi varietates distinguere, siue eas in secreto illi meditari, siue de ijs alijs loqui collibuerit. Habet autem passionis dominicæ historia præ omnibus alijs gestis Christi efficaciam, siue meditetur, siue prædicetur, maiorem ad persuadendum, ad inuitandum, ad permutandumque ad salubriora. Vnde non iniuria mirandum est, cum & verba & acta Christi potissime sint nobis inculcanda, qui fiat, vt ipsa Christi passio, ipsa eius eruditio extrema, atque adeo ipsa beate viuendi summa, (omnes enim simul virtutes eius passio commonstrat) ipse denique redemptionis nostræ modus, non magis assidue ob oculos nostros à concionatoribus nostris ponatur. Vix enim semel in anno die quo passus est, de hac nobis prædicatur: ita tamen, vt quid patiendos nos simul docuerit, prorsus taceatur: cum æquissimum foret, vix sermonem fieri, quo non admoneremur de Christi eruditione amplectenda, potissimum ea, quam non ore tantum, sed opere quoque nos Christus docuit. Rarus inquam nobis fieri deberet sermo, cui non inserta passionis Christi nostræque redemptionis memoria esset.

Eam obrem, vt per totum annum quoque de eadē dominica passione, nostræque redemptionis historia (qua, vt purius viuamus ac deuotius excitemur: imitemurque ad Dominum eundē, redamandum, & gratias agendum eidem benefactori nostro) possit prædicari, in articulos homiliasque eandem distinximus sex & quinquaginta. Siquidem à feria quarta quæ vocatur dies Cinerum, eandem diem simul computando, vsque ad cœnam Domini, eandem diem excludendo, totidem sunt per quadragesimam dies, si numerentur simul dominici dies. In quibus si quotidie fiat hinc prædicatio, passio Christi integre absoluetur.

A 2

IN

Passionis
Christi effi-
cacia quæta.

Passionem
dominicam
assidue ob
oculos po-
pulo à con-
cionatori-
bus esse po-
nendam.

IN PASSIONEM AGONEMQUE CHRISTI IESV SALVATORIS NOSTRI.
Homilia LVI.

IESUS A SVO DISCIPULO VENDITVS.

Articulus primus in Dominica passionis historiam introductorius.

EVANGELIUM.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luca. 22.

TUNC congregati sunt principes sacerdotum, Scribae & seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicitur Caiphas, & concilium fecerunt. Et querebant summi sacerdotes & Scribae, quomodo Iesum dolo tenerent, & occiderent. Timebant vero plebem, & dicebant: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Intrauit autem Satanias in Iudam, qui cognominatur Iscarioth, vnum de duodecim. Qui abiit & loquutus est ad principes & summos sacerdotes, vt proderet eum illis. Et loquutus est cum principibus sacerdotum & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis, & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Qui audientes gauisi sunt, & promiserunt, & pacti sunt pecuniam ei se daturus. At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et spondit. Et exinde querebat opportunitatem, vt eum opportune traderet sine turbis.

HOMILIA I.

IAm tribus annis magna constantia pariter ac labore Dominus Iesus Evangelium predicauerat, multaq; signa fecerat, ambulans de loco ad locum, aestu ac frigore, reliquisq; natura incommodis affectus, fatigatusq;, quomodo voluit: turbam quoque habuit multam sequentem. At Iudaeorum ij, qui caeteris autoritate, aetate, officijs ac eruditione praeminebant, Christi gloriae inuidebant, nitentes omnia eius opera, omnes sermones, omniaq; signa calumniari. Tandem eousq; illorum creuit inuidia, vt concilio congregato, primo statuerent illum interficere: deinde non post multos dies iterum conuenientes, quomodo dolose & absque tumultu ac seditione turbae, illum occiderent. Timebant enim plebem, non propter scandalum, sed metuentes impetum. Quod vbi Iudas, ex duodecim Iesu apostolis vnus, instinctu demonis (vt creditur) didicisset, (erat enim tunc in Christum offensus, quod precioso se vngi passus fuerat a Maria vnguento, nec vendi atque pauperibus praecium huius distribui iusserat, vnde Iudas ipse pecunia custos effurari partem potuit.

potuisset) abijt ad principes tunc collectos, damnum recuperare volens, & dixit: *Quid vultis mihi dare. & ego eum vobis tradam?* Vide quomodo non vocatus, concilium intrat ex malivā frontosus. Gausi sunt autem vehementer pontifices, quoniam aptiorem nequibant inuenire opportunitatem, qua se & coram populo excusarent, & quicquid vellent secretiori agerent velamine, quā hunc modum quo discipuli Iesu vterentur prodicione. *Constituerunt igitur ille triginta argenteos.* Vilissimum erat hoc praeium, quo thesaurus ingestimabilis venditur emiturq; Christus. Ex vilitate enim praeij, Christus contemnitur, quasi non dignus praeio maiore. Iniuriosior est igitur contemptus Iudae, quo Christum spreuit, quā Iudaeorum. Siquidem improbus ille, in Iudaeorum pontis arbitrium, quid sibi dare velint, adeo nihil aestimans Christum, vt nihil etiam pro illo ceu pro re vili ac contemptibili postulet. Obtrilerunt itaque ei & sponderunt triginta argenteos. Tanti namque Ioseph Gen 37. quoque, qui Christi figuram gessit, venditus fuerat in Aegyptum. Fertur quibus Argenteo- rum quibus: Christus vē- ditus fuit, valor Ioan 13. uis horum denariorum, decem denarios leuiore currentes, hoc est, quorum quotidianus erat tunc vsus, valuisse: vnde triginta illorum denarij, horum faciebant trecentos. His auaritia suae resarciebat Iudas damnum. Dixerat enim, vbi vnguentum super Dominum vidit effusum: *Quare vnguentum hoc non veni denarijs trecentis. & datum est egenis?* Non curam habuit pauperum fur improbus, sed studij sui plangit damnum. Subtracta enim hoc modo illi fuerat furandi occasio. Vide quantam merito tristitiam faciat hic contemptus Domino Iesu. Nimum enim diligebat omnes, a quorum tamen vno nō solum non amatur, verum ab eodem etiam contemptus tantam patitur iniuriam. Vide etiam quod illa die qua pontifices cum Iuda concilio interfuerunt. Iesus non iuit more solito Hierosolymam, ibi praedicans, quo minus sua turbaret impedire ve praesentia concilium. Mansit igitur ea die (hoc est, feria quarta) in Bethania, sinens de nece sua impios tractare.

Inuidia & ambitio quanta sint vitia, quig, ea vitanda sint.

Discimus hic ex Phariseis & pontificibus, quam sit pessimum vitium inuidia atque ambitio. Hec enim duo vitia semper comitantur. Timebant Iudaeorum pontifices & Pharisei se minus honorari, minus audiri à plebe: Christum vero sibi praeferrī, quem turbæ laudantes sequebantur. Quamobrem inuidia & odio contra Christum sentientes, in eiusdem necem conspirant. Vigiletur itaque à vobis filij contra hanc pestem pessimam, ne in corde vestro ambitio inuidiae sibi faciat locum. Sunt enim nonnulli ex naturæ corruptione inuidi (quod in ceteris quoque animalibus contingit videre) vt mox, vbi cunq; aliquid proximo audierint fausti commodive euenisse, tristentur ac inuideant. Si affectus ille siue animi motus sentiatut dantaxat, nec placeat nec consentiatut ei, praeter molestiam impedimentumq; quae fecam adfert, nihil habet peccati. Est enim malitia naturæ. Sed vigilandum est, ne dentur arma tua ò fili arma iniquitati, hoc est, linguam cohibeas, ne loquaris quod inuidia iam dudum in te parturierit: ne impediās bonum proximo, ne eius famam bonam minuas, ne inuertas. Custodi etiam manus & reliqua membra, ne contristes, ne noceat, ne etiam charitatis vel officia vel ser- Auaritia: quam dete- citem.

standa sit.
1. Tim. 6.

Auaritiam
esse occasio-
nem multo-
rum enor-
mum pec-
catorum.
Vendere
Christum
mystice qui
contingat.
1 Ioan. 4.

Christum
quinam no-
bistollant.

Negotiator
iniquus dia-
bolus, uti cũ
homine ne-
gociari qua-
rat.

Leo Papa.

Hieronym.
Math. 14.
Marc 6.

Ioan. 14.

dicem omnium malorum esse cupiditatem. Hæc enim in quantam cæcitate perduxerit mentis apostolum hunc Iudam, hic cernis. Dum enim pecunijs cupit ditari, spoliatur moribus: in tantamq; vefania duritiam venit, ut suum vendat magistrum in mortem. Huius enormis & detestabilis peccati occasio fuit auaritia, quemadmodum aliorum est multorum. Vnde enim furta, latrocinia, deprædationes, vltura, simonia, & id genus reliqua oriuntur peccata, quàm ex radice auaritiæ & cupiditatis? Et mendacia, fraudes, doli, simulationes, iurationes falsæ amentium atque vendentium, vbi sapius committuntur, quàm vbi auaritia imperat & rerum temporalium cupiditas? Tertio instruimur, non vendere Christum. Detestamur Iudam omnes quod venderit Christum. Et quoties nos vendimus Christum, nihilo fecius detestandi? Interrogas quomodo? In quocunque mortali peccato Christum vendimus. Quisquis sine peccato est mortali charitatem habens, Deum habet: quia *Deus*, Ioanne testante, *est charitas*. Si igitur charitatem habes, Deum habes in anima tua, animaq; tua Christi est hospitium. Aduertit iniquus ille negotiator diabolus Deum esse tecum, negociari tecum querit, & Christum tibi tollere. Vult à te Christum emere, non ut ipse illum habeat, sed ut à te illum separet, hoc est, ut neque tu, neque ipse illum habeat. Naturalis illi inest inuidia ex peccato, qua felicitatem Deumq; tuum tibi non fauet, sed tibi eundem tollere nititur vbicunque potest. Idcirco varias creaturarum species tibi monstrat, quibus illiciat te in concupiscentias & delectationes rerum illicitarum, puta quæ Deo sunt contrariæ, & quibuscum commorari non potest Deus. Suadet igitur tibi de rebus cogitare obscenis, speciem obijciens mulieris: suscitatur concupiscentias & motus, in memoriam delectationem carnis, quam fortè aliquando es expertus, reducens: aut si virgo adhuc es, curiositate te fatigat admirabili, ut experiri atq; sentire cupias quod nescis, velistq; agere, quod obscenum est etiam cogitare. Hoc modo mercator ille verispellis tecum cambium instituit. Vendit tibi harum rerum delectationes, quarum imagines & formas adducit. Et tu miser Christum pro illis fœdis, noxijs, vilissimisq; è domo & hospicio cordis tui expellis? Vide iam, turpiusne Christum vendas, quam Iudas. Ille pro pecunijs, tu pro tuis fœdissimis desiderijs aut oblectandis, aut explendis, illum vendas. Breuissima carnis voluptas tibi, quam Christum charior est: & pro hac audeas Christum dare, quem intra te habebas. Hoc modo quoscunque alios tentat diabolus, fallit: ut singulorum industrias, studia, naturam, inclinationes, occupationesq; considerans, ibi apponat vehementiora tentamenta, vbi custodiam inuenit in homine minorem, vbive occasiones labefactandi inuenit potiores. Sunt quoque qui veritatem vendunt, alij vendunt iusticiam: & vtrique Christum vendunt. Verissimum namque est illud Hieronymi, dicentis: Sicut Ioannes Baptista qui non pro Christi confessione, sed pro defensione veritatis occubuit, ideo tamen pro Christo, quia pro veritate martyrium suscepit: ita econtrario qui charitatis & veritatis iura spernit, Christum vtrique, qui est veritas & charitas, prodit. Ejicit itaque à me Christum, hoc est, Christum à me separat, quisquis rem delectationemve mihi dat temporalem, propter quam à me recedit Christus.

Quarto, ex vilipensione Christi non timeamus, sed diligamus nescire ac vilipendi. Discamus quoq; nullam affectare rem, adeo ve diligere, ut pro hac obti-

obtinenda amittēdave, cuius cōsentiamus peccato mortali, quomodo amittitur Christus. Quinto, quomodo non debes vendere, ita potius emere debes Christū. Emitur autē bona voluntate, hanc semper posside hoc modo, vt equo paratus sis & diues esse, & penuriam pati, sanus, & infirmus esse: pati aut quiescere, quomodocunq; Christo placuerit. Hac voluntate bona emes Christum. Emitur etiam eleemosynis, operibus charitatis ac continentia, & oratione.

Emitur quānam mystice Christus. Voluntas bona quomodo possidenda.

HIC INCIPIUNT VESPERÆ PASSIONIS DO-

mini nostri Iesu Christi, quæ dicuntur vesperæ primæ, quia sunt & secundæ aliæ, quæ depositionem Domini de cruce continent.

IESUS CVM DISCIPVLIS COENAM
typicam seruanit. *Articulus II.*

Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha. Et misit Petrum & Ioannem dicens: Euntes parate nobis Pascha, vt manducemus. At illi dixerunt: Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce enim introcuntibus vobis in ciuitatem, occurret vobis homo amphoram aquæ portans. Sequimini eum in domum, in quam intrat, & dicetis patrifamilias domus, Magister dicit tibi, Tempus meum prope est. Apud te facio Pascha cum discipulis meis. Vbi est diuerforium, & refectio mea, vbi cum discipulis meis Pascha manducem? Et ipse ostendet vobis coenaculum magnum stratum, & ibi parate nobis. Et abierunt discipuli eius, & venerunt in ciuitatem. Euntes autem inuenerunt sicut dixit illis Iesus, & parauerunt Pascha. Et cum vesperæ facta esset hora, venit Iesus & discubuit, & duodecim apostoli cum eo. Et ait illis, Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc nō manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice, gratias egit, & dixit, Accipite, & diuidite inter vos. Dico enim vobis quod iam non bibam amodo de hoc genimine vitis, & de generatione vitis huius, donec regnum Dei veniat, & vsq; in diem illum, cum illud bibam vobiscum nouum in regno Dei patris mei.

Matth. 16.
Marc. 14.
Luc. 22.

HOMILIA II.

Dominus noster Iesus Christus quomodo in omni vita sua obediens, ita in finem vsque obedientissimus fuit, nihil eorum quæ legis erant, donec illam in se consummans terminaret prætermittens. Maxime autem Pascha vltimum cur potissime seruaerit Christus.

discipu-

Exod. 12.

Agnus Paschalis
Christum figuravit.Desiderium
Christi quantum fuerit.Pati pro nobis
quam ardentem desideravit
Christus.
Luc. 12.Discubuisse
Christum & apostolos
quod fuerit.Paupertas
Christi quomodo
nobis imitanda

discipulos duos misisset ad parandum sibi Pascha in domo cuiusdam occulti discipuli sui, cum reliquis ipse post meridiem secutus est ex Bethania, Hierosolymam vadens. Ibi cum omnia forent parata, locis omnium manibus, comedit Iesus agnum cum suis apostolis, quomodo in lege iustum fuerat. Stabant enim omnes lumbos accincti, calceis induti, tenentes baculos in manibus: atque per omnia utique qui ad ambulandum festinarent, erant parati. Agnus iste paschalis immolabatur in figura, significans quod venturus erat agnus verus, qui Paschali hoc tempore pro nobis esset immolandus, qui agnus cum adesset, scilicet Dominus ipse noster Iesus Christus, & vesperæ illæ instarent, post quas immolandum atque in manus se Iudeorum ac gentium tradendum sciebat, Pascha legale terminavit. Vesperæ namque in quinta feria, & dies cum nocte sequens, una dies computabatur apud Iudæos. Proinde sexta feria quæ erat Parasceue, incipiebat ad vespertas quintæ feriæ, & terminabatur ad vespertas sextæ feriæ. Hoc modo eadem die Christus cum apostolis primo agnum typicum comedit, & agnum paulò post verum, edendum in sacramento instituit, ipsumque agnum verum eundem, nocte sequente cepit immolare. Hoc tempus expectavit desiderio feruentissimo Christus, quo vetera omnia quæ figura tantum erant, tanquam in se impleta finirentur, nouæque legis sacramenta instituerentur. Quamobrè ad apostolos dixit se desiderio desiderare, hoc est, valde desiderare, ut hoc Pascha, puta secundum legem vltimùm, post quod nil restaret, nisi ut veritas tanto tempore sub umbra velata, atque tantummodo hæcenus significata, manifestaretur. Vide nunc quid hoc Christi desiderium fuit aliud, quam ut tempus illud adueniret, quo pro nostra salute non in figura, sed vere pro nobis ex charitate posset immolari. Hanc horam semper desideravit, ad hanc horam æstuante currebat. Ideo dicit: *Baptismo habeo baptizari, & quousque coardator donec perficiatur?* Coardatus Christus fuit, dum eius protelaretur desiderium per triginta tres annos, quibus ardentissima sibi post nos currens, expectabat horam hanc, qua quod desiderabat, adeptus fuit. Vide quoque quia discubuisse referuntur apostoli ab Evangelista: quo intelligimus eos non agnum tantum Paschalem comeditisse, quem non sedendo aut iacendo, sed stando comedebant, verum etiam alios post comestum agnum eidem illatos fuisse cibos, ad quos discumbere liceret. Obseruandum quoque, quod Dominus de hoc veteri ac legali Pascha se asserit amodo non manducaturum nec bibiturum indicans hoc vltimum esse, post quod nouum instituitur.

Paupertas, obedientiaque Christi quanta in phæse comestione appareant: quibus nobis imitanda phæse item que mysticè comedatur.

Pauertatis præbuit nobis exemplum Dominus, utpote neque agnum quem iuxta legem ederet, nec domum in qua manducaret, habens. Si ne igitur sollicitudine illa anxia, turbativa atque dissidente, viuere debemus, omnem curam proijcientes in Deum: scientesque nihil nobis futurum de necessarijs, si tamen primum quaesierimus regnum Dei, & si pro temporalibus quoque necessarijs non prætermiserimus industriam, conatum, operamque nostram ad acquirendum. Neque enim non operari, non vigilare, aut non cogitare debemus, quomodo, ubi vè necessaria conquiramus: quia & volucres cœli exeunt & colligunt ea quibus aluntur: fornicæ quoque ea quæ

neces-

necessaria futuro sunt tempore, prouident. Sic nobis quoque non est prohibita prouidentia, agendorumq; cura, & colligendorum, seruandiq; industria: sed sollicitudo prohibetur diffidentia anxietasq;, quæ timet, ubi etiam fecerit quis quæ debet, necessaria sibi defore. Secundo discere debemus, obedientiam quam Christus in tanta etiam paupertate sua docuit, nos obseruare. Id eod enim ab amico rogauit sibi ea parari, ne legem vel pauper non obseruaret. Vide quam diligenter omnia legis impleuit Iesus mandata. Circumcisus fuit, oblatu in templum. Ad festa ascendit, Pascha obseruauit, nihil prætermittens, quo nobis obedientiam commendaret.

Tertio attendas condiciones quibus agnum legis oportebat manducari, ut eas tunc potissime in te habeas spiritualiter, hoc est, earum significationes, cum agnum verum Iesum Christum sumpturus es manducandum. Succinctus esse debes lumbos ut luxuriæ fluxum continentia constringas. Debent quoque adesse lactucæ agrestes, hoc est, amare recordationes peccatorum, amaritudo pœnitentiæ, contritionisq; dolor. Tertio abesse debet fermentum, hoc est, eijcere debes à te omnem peccati & voluntatis malæ corruptionē, ne mali aliquid in voluntate resideat, sed synceritas maneat incorrupta conscientia. Quarto, ut pedes sint calceis vestiti oportet, hoc est, ut affectus mundi seruentur à rebus terrenis. Quinto, baculi teneri debent in manibus, quod significat diligentem haberi debere sui custodiam, ut arceantur quæ noxia sunt animæ. Aut potius baculi teneantur in manibus, quibus innitatur, hoc est, ut verbum Dei habeamus in manu, operaq; Sanctorum & Christi vitam, quæ sunt nobis baculus aut baculi quibus innitatur.

Obedientia Christi quanta.

Luc. 2.

Agnus paschalis verus quomodo manducandus sit. Lumbi succincti spiritualiter quid. Lactucæ agrestes quid mysticè. Fermentum quid. Calciamenta in pedibus. Baculi quomodo mysticè in manibus tenendi sint.

IESUS PEDES SVORVM DISCIPVLORVM

laus. Articulus III.

An te diem vero festum Paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas Simonis Ischariotis, sciens quia omnia dedit ei pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit, surgit à coena & ponit vestimenta sua. Et cum accepisset lintheum, præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim, & coepit lauare pedes discipulorum, & extergere lintheo quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum, & dicit ei Petrus: Domine tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, & dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo: scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Iesus. Si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus. Domine non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei Iesus. Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lauet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non om-

B

nes.

nes. Sciebat enim, quisnam esset, qui traderet eum. Propterea dixit, Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, accepit vestimenta sua. Et cum recubisset iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & domine, & bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego laui vestros pedes dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

HOMILIA III.

Discumbebat Iesus (vt audiuius) magister cum discipulis, dominus cum seruis, cum filijs pater. Imo & vt amicus ac socius inter suos sibi pares, humiliter, suauiter atque familiariter. Voluit autem ostendere suam profundissimam humilitatem, charitatemq; suauissimam erga nos, quo simul nostram confutaret superbiam atque duritiam. Quid ergo fecit? Recolamus verba Euangelij, cum sciret se de hoc mundo transiturum, voluit ante in omnibus quæ agebat, suis relinquere, ostendereq; quanta illa essent humilitate, quanta charitate, quantaq; benignitate ac bonitate plena, quo sui affectuosiores illis tenaciusq; hærentem imprimeret memoriam. Studuit igitur cum esset tantus, sciretq; quantam apud Patrem gratiam auctoritatemque haberet, se humilibus apostolis profundius humiliare. Nam surgit à cœna, surgunt & apostoli, ponit vestimenta sua, & linteo se præcingit. Aspicientes apostoli stupent, expectantq; quid facere decreuerit. Deinde aquam mittit in peluim, volens lauare pedes apostolorum. Venit itaque ad Petrum cum pelui, eius loturus pedes: Ibi enim incipere statuebat. At Petrus suam vilitatem & Iesu considerans maiestatem, in qua tancam eius humilitatem expauit, vt nullo consentire vellet modo, à maiestatis Domino sibi lauari pedes: *Non lautabis*, inquit, *mibi pedes in æternum*. Pro magna humilitate ac reuerentia, quam erga Christum gerebat, ita sentiebat Petrus, & putabat se iuste sentire. At Dominus vbi illi comminatur, nisi acquiescat ac se lauari permittat, non habiturum partem secum, totum mox corpus lauandum Domino, si velit, offert. Cui respondit Dominus non opus esse ei vt denuo lauetur, qui lotus est semel, præter pedes: significans eum qui baptizatus est, non esse rebaptizandum, sed ex prima baptismi lotionem mundum esse totum, opus tamen illi fore vt pedes lauet. Nam baptismum quamuis baptismi gratiam quis conseruet, fieri tamen nõ potest, si vixerit aliquanto tempore, quin sensualitatis terrenæq; affectionis sentiat passiones ac morus, quibus mens ipsa quasi terræ puluere foedetur. Hæc vt per penitentiam eluantur, iterum lauentur, opus est pedes. Vocatur autem hæc lotio pedum, quoniam pedibus (id est, affectibus) tangimus terram: qui vbi in nobis fuerint mundati, sumus proorsus mundi omnes: ij scilicet, quicumque gratiam seruamus baptismi, hoc est, quicumque post gratiam in baptismo receptam, innocentes ab omni letali crimine perseveramus. O quam rara est hæc virtus, quam rarum donum, quam rara gratia Dei, apud illos præcipue, qui hodie sunt Christiani. Nulli esse dubium potest, quod Petrus dicebat, vnumquemq; dicturum fuisse apo-

Humilitas
Christi pro-
fundissima.

Baptizatum
semel non
esse rebapti-
zandum.

Pedes quo-
modo my-
sticè lauadi.

se apo-

se apostolorum, si ad se prior venisset Dominus Iesus lauandum. Verum vbi correptum audiunt Petrum, pro eo quod resisterat lauanti, æquanimiter singuli Dominum se humiliantem admittunt. Vide autem perfectionem humilitatis Christi, quandoquidem ad pedes proditoris sui quoque lauandos, tergendos, osculandosq; sese inclinat mundi creator, vniuersorum dominus, iudexq; viuorum & mortuorum. Nullo enim modo à generali hoc beneficio illum excipi aut sequestrari voluit, crimen illius occultum, famamq; eiusdē illi seruans. Expleto humilitatis Christi ministerio, cum resumpisset Iesus sua vestimenta recubuisseq; ad mensam sedens denuo, quare hæc fecerit apostolis reddit rationem. Nam scitis, inquit, quid fecerim vobis? id est, scitis cur me vobis aded humiliauerim? cur pedes lauerim vobis? Absque ratione non est, quàm tamen nisi audieritis, fructuosum esse non potest quod feci vobis. Vos vocatis me, magister & Domine, &c. Explicat rationem quam obrem discipulorum lauerit pedes. Vos vocatis, inquit, me magister & Domine, & bene dicitis, &c. videtur se hic commendare Dominus, verum sciendum, vbi superbiendi aut sibi placendi abest periculum, sui commendatio non est illicita. In Christo autem nihil formidandum erat periculi, neque enim fieri potest vt extollatur qui summus est, cunctisq; præminet. Dominus etiam Iesus vt hic se commēdaret, operæ precium erat, quo rationem suæ humiliacionis inferret, & potentius humilitatis charitatisq; nobis persuaderet virtutem: Hoc enim infert: Si ego tantus, Dominus & magister vester, vobis laui pedes, quanto magis vos alter alterius debetis lauare pedes? Exemplum enim imitandi dedi vobis, hoc est, vt similia alterutrum faciatis, meo ego vos exemplo docui. Debet autem hoc non de pedum lotionem duntaxat, sed de omni etiam officio humilitatis, charitatisq; obsequio intelligi vt seruiamus humiliantes nos alter alteri: & nemo se fratri præferat, sed simus omnes vnu in charitate. Vnum enim corpus multi sumus.

Humilitas Christi quæ fuerit perfecta.

Commendatio sui quando non sit illicita.

Humilitatem vni basin omnium virtutum, Christum nos sua humiliatione docuisse.

ANte Sacramenti institutionem præcedere voluit Dominus in apostolis lotionem pedum, quo doceret, mundissimos nos esse debere nō solum ab opere illicito, verum à terreno etiam affectu, ituros ad altare. Deinde quanta nos coniungi voluerit charitate, discendum est. Nam aded se humiliavit Dominus maiestatis, vt piscatorum etiam pedes lauaret, quo humilitatis suæ nobis ostenderet exemplū. Sine humilitate namq; possibile haudquaquam est seruari charitatem. Præcepturus igitur charitatem, præmonstrauit opus humilitatis quo doceret nos humilitati præcipuum impendere studium. Hæc enim est basis atq; fundamentum aliarum omnium virtutum, sine qua reliquæ virtutes omnes præcipuè autem charitas, ruent. Assuesce igitur ad obsequia fratrum humilia, eaq; cum magna hilaritate perfice, sciens eadem quo viliora sunt ad que te humilias propter consolationem proximorum, tanto esse eadem nobiliora, potioraq; ad charitatem instrumenta. Est itaque Christi nos docentis intentio, vt per charitatem seruiamus alterutrum, adeoq; in hoc nullus sit respectus sui ipsius, aded omnis absit extollentia, vt qui maior sit nostrum, sit etiam minister noster.

Humilitati cur precipuum impendendum sit studium.

Matt. 16.
Marc. 14.
Luc. 22.

COENANTIBUS autem illis, accepit Iesus panem gratias egit, & benedixit ac fregit, deditque discipulis suis & ait: Accipite, & comedite. Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam coenauit accipiens, gratias egit, & dedit illis dicens: Accipite & diuidite inter vos, & bibite ex hoc omnes. Hic est sanguis meus noui testamenti, hic est calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis & pro multis effundetur, in remissionem peccatorum, Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis Iesus: Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem filius hominis, secundum quod definitum est vadit. Veruntamen vae homini illi, per quem tradetur. Et ipsi coeperunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dicit ei. Quis est de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille supra pectus IESVS, dicit ei. Domine quis est: Respondit IESVS: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Ischarioti. Et post buccellam, tunc introiuit in illum Iudas. Dicit ei IESVS: Quod facis fac citius. Hoc autem nemo sciuit discumbentium, ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset illi Iesus: Eme ea quae necessaria sunt ad diem festum, aut vt egenis aliquid daret. Cum ergo accepisset buccellam, continue exiuit: erat enim nox.

Ioan. 13.

HOMILIA IV.

MULTA sunt quae in coena hac Dominus Iesus docuit. Nam post agni esum & cenam illam typicam pedes lauit apostolorum, ipsos praeparans ad alium cibum digniorem ad agnum scilicet verum & vinum, hoc est, ad corpus & sanguinem suum in sacramento sumendum, quod Pascha erat verum per agni legalis esum paulo ante figuratum. Hoc vbi instituit tradiditque discipulis, praedixit Petro reliquisque apostolis infirmitatem ac fugam eorum: praemonuit quoque Iudam qui scelus grauissimum erat parraturus, traditurus scilicet dominum & magistrum suum in mortem. Nouissime fermone discipulos roborat suauissimo, futuras illis calamitates praedicens, atque contra easdem suam illis praesentiam Spiritumque sanctum promittens. Itaque lotis discipulorum pedibus, cum recubuisset iterum, accepit panem, azymum scilicet,

hoc

hoc est, non fermentatum, & oculis eleuatis ad Patrem in caelum, eidem *gratias agens*, puta quod ad hanc venisset horam, quam desiderio desiderauerat, qua verus Pascha terminaret, nouum inciperet, *benedixit*, (verba consecrationis pronuncians, qua paulò post sequuntur) fregit ac dedit discipulis suis, (hoc fecisse intelligitur post verba consecrationis) dicens: *Accipite ex hoc omnes, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*. Vide quàm perfectè explicat cuiusmodi corpus loquatur, nempe verum quod habebat, quod loquebatur, quod traditurus erat pro nobis in mortem flagellandum & crucifigendum. Creditur tunc quando Dominus benedicendo siue panem siue calicem, transsubstantiauit panem in corpus, vinumq; in sanguinem suum, dedisse eisdera verbis virtutem idipsum faciendi quotiescunq; à sacerdote transsubstantiandi intentione dicuntur. Neque enim suo nomine, sed tanquam in persona Christi sacerdos, hæc verba pronunciat. Semel quidem à Christo vocaliter hæc verba pronuntiata sunt, sed huius pronuntiationis efficacia verborumq; virtus per omnes mentas Ecclesiæ, & in omnibus altarium sacrificijs, vsque in præsentem diem, & vsque ad consummationem seculi perseverat. Vide etiam, licet Dominus dixerit apostolis, *Accipite & manducate* non esse tamen intelligendū, quod manibus atrectando panem consecratū, hoc est, dominicū corpus apostoli sibiipsis ministrauerint. Sed Dominus ipse qui cōsecrauit, ipse & ministravit suis benedictis manibus, seipsum tradens illis. Vnde religiosa est apud Carthusienses consuetudo, vt hoc die, scilicet dominicæ cenæ, omnes subditi de manu sui Prioris Sacramentum accipiant. Christus quoque creditur sumpsisse hoc sacramentum, non quo effectum huius sacramenti tunc aliquem reciperet, nec vt proficeret spiritu, sed vt nobis sumendi exemplum præberet. Sumpsit enim sacramentaliter tantum. Deinde sumit Dominus calicem cum vino, cui aquam mixtam dicunt, fortasse, propterea quod ibi nõ soleat bibi vinum purum, sed aqua temperatum propter regionis illius calorem. Egit vero Patri gratias pro dignatione misericordiæ eius erga genus humanum, docens nos quoque gratias agere, sumpturos tribulationum calices atque pressurarum. Benedixit itaque calicem dicens: *Hic est sanguis meus* (qui sub vini specie latet) *novi testamenti*, hoc est, quo firmatur nouum testamentum. Sicut enim vetus testamentum confirmatum est in sanguine animalium, quæ immolabantur, ita nouum in Christi est sanguine confirmatum. Verum dicis quis cur dicebatur Christi sanguis effundendus pro vobis & pro multis, quod idem sonare videtur. Dicendum quod Christus suum dicebat sanguinem fundendum pro apostolis, idè dicit, pro vobis: deinde dicit, pro multis, imò & pro omnibus, quantum attinet ad sufficientiam redemptionis nostræ: at quantum eius effusio pertinet ad redemptionis nostræ efficientiam, fundendus erat sanguis eius (vt ait) pro vobis, hoc est, pro electis tantum. Sciendum quoque, sub specie duplici vnum esse institutum Sacramentum, sub vtraque tamen specie totum esse Christum, non ex vi consecrationis aut sacramentaliter, sed concomitanter. Sub specie enim panis sacramentaliter continetur corpus Christi, cuiusmodi habet aut habuit tempore consecrationis. Vnde quando Christus instituit hoc Sacramentum, dedit corpus suum apostolis quod habuit, & non aliud, sed idem, scilicet mortale, passibile, &c. cuiusmodi habuit. Nos recipimus iam eius corpus gloriosum, immortaleq;

Consuetudo religiosa apud Carthusi.

Totus Christus vti sub vtraque specie sit.

Corp^o Christi cuiusmodi acceperint apostoli, & cuiusmodi nos,

cuiusmodi habet in celo: quia dat nobis hoc quod habet, & quomodo habet: alioqui non esset eius verum corpus. Idem igitur corpus vi consecrationis sacramentaliter sub panis continetur specie. Porro quia non potest Christus dare suum corpus aliter quam habet, necesse est ut dando corpus det etiam sanguinem qui inest corpori, det animam quæ corpori coniuncta est, det seipsum filium Dei, qui incarnatus est. Et quia ubicunque est Verbum, ibi totam necesse est esse Trinitatem, sequitur sub specie panis hæc omnia esse & nobis tradi, corpus quidem Christi sacramentaliter, reliqua verò concomitanter, quia non absunt à Christi corpore. Simili contingit modo de specie vini, ut sanguis quidem sit ibi sacramentaliter, atque ex vi consecrationis: corpus verò, anima & diuinitas, sint ibi concomitanter. Proinde qui dominicum corpus sumit de altari sacramentaliter, sumit etiam sanguinem simul, non quidem sacramentaliter, sed concomitanter: quia corpori inest inseparabiliter. Mirabilia multo maxima sunt in hoc sacramento, quæ fide, non intelligendi curiositate sunt peruestiganda. Propter quæ hæretici (quia hæc ratione non possunt capere, deest autem & illis pietas fidei, humilitasque sua sum captiuare deberent intellectum in obsequium Christi) negant in hoc sacramento verum esse corpus Christi. Verum siue negent, siue confiteantur, certum est hoc solum esse donum admirabile, à Deo nobis donatum, quo seruemur ut veri simus Christiani, utque in vero vnius Dei cultu maneamus. Qui enim hoc non habent sacramentum, necesse est ut à Dei gratia, ab influxu Spiritus sancti, à deuotione denique quacunque efficiantur extorres, aridi ac mortui. Itaque suadendum omnibus Christianis ut citra omnem disputationem sineque vlla peruestigandi curiositate, credant in hoc sacramento verum esse corpus & sanguinem Christi: difficultates vero omnes que occurrere possunt in fide, à corde proiciant, atque indiscussas indubitatasque relinquunt. Hæc enim vita in qua sumus, fidei est, non cognitionis. Siquidem quotquot ingenijs suis fidentes, conati sunt Dei mirabilia inuestigare, hallucinati sunt, ad eò ut dum veritatem se putauerunt adeptos, in errorum caligines præcipitati sint. Verum de hoc satis. Cæterum mirabilia quæ dixi in hoc esse Sacramento, sunt non minus decem. Horum primum est ita transsubstantiari panem in corpus Christi, ut tamen neque corporis neque animæ Christi, panis materia sit. Secundum, corpus Christi quod sub specie panis continetur, non eisdem qualitatibus, colore, rotunditate dimensione metiri, cuiusmodi in pane videntur, sed suam habere quantitatem, suas dimensiones, conditiones, qualitates, quantitates & formas, licet non excedat exeatve illius formæ, videlicet panis, quantitatem, proinde corpus Christi totum ac integrum in sua quantitate, sub modica specie continetur panis, non coarctatum aut compressum. Tertium mirabile est, accidentia, videlicet figuram, quantitatem, albedinem, saporem, rotunditatem, reliquaque, quæ pani non consecrato inerant ante ut subiecto, post consecrationem pane transsubstantiati, subsistere permanereque sine subiecto. Neque enim Christi hæc corpori inhaerent, quod suas habet dimensiones, figuram, colorem, &c. quamuis oculis ac sensibus nostris hæc non sint perceptibiles. Quartum mirabile est, in pluribus altaribus, locisve, ubicunque Sacramentum hoc habetur, idem esse corpus Christi, non similitudine, sed identitate, utpote diuinitati vnitum.

Quin-

Corpus
Christi in
sacramento
cur negent
hæretici.
2 Cor. 10
Eucharistia
quam sit ad-
mirabile do-
num Dei.

Sacramentum
hoc simpli-
citer esse cre-
dendum nõ
persecutan-
dum.

Mirabilia
decem in sa-
cramento
altaris con-
tenta.

Quintum, vbiunque & quotiescunque frangitur hostia consecrata, sub qua Christi continetur corpus, non propterea diuidi frangive corpus Christi: Manet enim corpus Christi in se integrum indiuisumq; nihilq; secius continetur idem totum in quavis partium hostia diuisa, quam sub integra hostia ante continebatur. Sextum mirabile, ex multarum hostiarum consecratione aut consumptione, neque augeri neque minui corpus Christi, quia non est nisi vnum idemque corpus in multis siue paucis hostijs. Septimum, non esse maioris quantitatis corpus Christi in maiori hostia, quam in parua: quia vt in secundo mirabili supradictum est, Christi corpus suam habet dimensionem aequè eandem in magna aut parua hostia: nec iuxta hostiarum dimensiones meriri debet, vt fit fiat ve maius in magna, in parua minus. Octauum, licet loquendi vsus habeat, videri corpus Christi, tangive, haudquaquam tamen videtur aut tangitur illud: sed quæ videntur, quæ tanguntur, quæ gustantur, quod frangitur, quod in fractura sonum facit, accidentia sunt relictæ eius, qui ante consecrationem fuerat panis. Huius enim color & figura cernitur, gustaturq; sapor. Nonum, quamuis ibi post consecrationem non maneat panis aut vinum, eorundem tamen accidentia quæ manent, eundem habent effectum cibandi, gustum afficiendi, satiandiq; &c. quem habebant ante consecrationem. Decimum est, desinere corpus Christi ibi esse, vbi panis species deserint. Quicquid autem in his mirabilibus dictum est de corpore Christi, pari modo sentiendum est etiam de eiusdem sanguine. Postquam apostolis omnibus suum tradidit corpus, suauissimum est exorsus sermonem exhortans eos, illosq; qui per eosdem erant in se credituri, ad charitatem, ad pacem, ad constantiam, promittens se illis non defuturum, sed Spiritum quoque paracletum se illis missurum. Commendat eos Patri, pro illis omnibusq; alijs suis electis orans.

Ad dignam diuinæ Eucharistiæ sumptionem quenam requirantur, quig; sint fructus dignæ communionis.

Admoneamur hic attendere, stupereq; Domini nostri Iesu Christi erga nos dilectionem. Amat nos, & quia amat, vult etiam amari, ne indignos ingratosq; amet. Nihil utilis est illi amor noster, sed propterea tantum à nobis pro amore expostulat, quo iuste etiam suam nobis impendere queat misericordiam, benevolentiam, amorem & beneficia. Eam ob rem ne sui nos teneat obliuio, monumentum omnium suorum nobis reliquit mirabilium. Nam in suæ charitatis cunctorumq; beneficiorum suorum memoriam, seipsum nobis in hoc Sacramento dedit, vt videndo sumendoq; illud, feruor, nostri erga illum amoris recalescat, reuiuiscatq; in nobis beneficiorum gratitudo. Non vulgare nec vile est donum, quod in sui nobis Iesus dedit memoriam: quia nobilissimum optimumq; quod habuit, nobis dedit, puta semetipsum. Vide igitur vt dignè illud suscipias. Non possibile est vt te ipsum facias dignum, sed maximopere cauendum, ne te hoc nobili facias cibo indignum. Dignus tunc diceris, si te sua gratia, hocq; tam nobilissimo cibo Christus dignatur, dignatur inquam, hoc est, si te dignum facit & habet. Non est necessarium, vt te dignum scias, sed confidas eius te gratia haberi & fieri dignum. Quemadmodum enim amore Dei odio ve se nemo scit dignum, ita nemo hoc

Dilectio
Christi erga
homines
stupenda.
Amari cur
velit Deus
ab homine.

Eucharistiã
quomodo
quis dignè
sumat.

Puſillanimitas quorundam conſolatur.

mo hoc ſe dignum Sacramento poteſt agnoſcere. Repellenda igitur conſolandaq; eſt quorundam puſillanimitas, ad huius Sacramenti acceſſum ſumptio- nemq; ſemper trepidantium, idq; adeo, vt non audeant tanquam indigni ac- cedere, quamuis certum nihil ſciam in ſe quo indigni ſint, vt cum periculo hoc Sacramentum manducent. Non hoc à te exigit Deus, vt propter hanc ab- ſtineas puſillanimitatem ab hoc cibo ſalutifero: quia plerunq; tentatio eſt, bonam mentem à fruſtibus innumeris qui huic inſunt Sacramento, abſtra- hentis. Non igitur ſinas te deterreri ab huius ſumptione, ſi in te bonam repe- reris voluntatem, qua cuncta ſingulaq; quibus Deum offendisti, diſplices: ſi paratus es quoque conſtenda conſiteri, corrigere & poenitentiam facere: ſi denique nihil in animo tuo & propoſito verſatur, vt aliquid videlicet ſtatuas, eligas aut velis, quod Deum offenderet. Si inquam te hoc inueneris modo diſ- poſitum, accede reieſta puſillanimitate ad veniam miſericordiæ indeficien- tem, ad bonitatisq; infinitæ ſcaturiginem ſecurus. Semper enim indignus es & manebis, quicquid feceris etiam, niſi diuina te fecerit, cuius nullam habere poteſt certitudinem, miſericordia dignum. Hoc eſt autem quod à te exigitur, & ſi deſuerit, quod ab huius Sacramenti ſumptione te repellit, ne certum ali- quod in te reperias peccatum, quod vel præteritum tibi placeat aut futurum, id eſt, quod aut factum non doleas, aut futurum proponas. Non neceſſarium eſt, vt ſcias certuſq; ſis in nullo te eſſe peccato. Hęc enim certitudo nulli cõtin- git, niſi per reuelationeſ: ſed ne certus ſis, oportet vt in aliquo tenearis peccato. Quare non eſt opus vt te dignum ſcias, ſed opus eſt vt non ſcias te indignum: hoc eſt, ne conſcius tibi ſis peccati, cuius te non poeniteat, aut quare certus ſis te eſſe indignum. Nam ſi de nullo peccato aut cauſa, quare tibi non accedere ad altare liceat, conſtat, quamuis timeas, non debes tamen te ſubtrahere, ſed tanquam dignum te conſide, eo modo & quo omnes, licet peccatores, per di- uinam miſericordiam digni facti accedimus. Secundò, diſce huic ineſſe Sa- cramento fruſtus maximos, & excita tuum deſiderium ad illud ſapennumero ſumendum. Si enim peccator es, & fragilis eſt virtus tua ad continendum, indies certe hoc Sacramento, quo aliena (hoc eſt, Chriſti) ſulciar ſiſ virtute. Si tentationibus pulſaris, contra hoſtes hoc te munias Sacramento. Si Dei in te languet amor, huius Sacramenti ſumptione ac deſiderij tui ad huius ſum- pſionem excitatione, illum exuſſa vt recaleſcas. Si pulſaris concupiſcentijs, hoc firmes animum Sacramento, ne vitijs ſuccumbas. Si inops & egenus es virtutibus ac meritis: diuitem hunc ad te inuites ſub hoc Sacramento, libe- raliſſimumq; dominum, qui cuncta quæ tibi deſunt, adminiſtret. Neque e- nim ad te intrabit vacuus, nec te non dotatum relinquet, modo non prorfus indignè acceſſeris. Poſtremò, Deo tuo nuſquam poteſ fortius ſuauiusq; vni- ri, quam huius Sacramenti ſumptione. Ideo enim ſe per modum cibi ſumend- um inſtituit Dominus, quo oſtendat, intime ſe tibi velle coniungi, aut po- tius te ſibi: vt quomodo cibus conuertitur in eum qui cibum ſumit, ita tu conuertaris qui Sacramentum hoc ſumis, in eum qui ſeipſo te paſcit. Excita igitur in te reuerentiam erga hoc Sacramentum, per conſiderationem tuæ vilitatis & eius qui hic latet Maieltatis. Excita in te deſiderium per conſide- rationem tuæ neceſſitatis, & illius benigniſſime beneuolentiſſimaq; bonita- tis: & pro facili leuiq; cauſa non ſubtrahas te ab hoc cibo, ne ſimul quoque di- uina te gratia, fruſtuq; quem aſſequi potuiſſes, priues.

COM-

Eucharistiæ ſumpturis neceſſarium quid.

Fruſtus Eu- charistiæ maximi.

Cur per mo- dum cibi ſu- mendum ſe inſtituerit Chriſtus. Reuerentia qnam exci- tanda ſit. Deſiderium quomodo ſit excitandũ

COMPLETORIVM PASSIONIS DOMINI
nostri Iesu Christi. Primum.IESUS TRISTATUR PAVIDUS *Artic. V.*

Hymno dicto, egressus est Iesus cum discipulis suis trans torrentem Cedron, in villam que dicitur Gethsemani in montem Oliueti, vbi erat hortus, in quem introiit ipse, & discipuli eius, secundum consuetudinem. Sciebat autem & Iudas qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Tunc dixit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, precedam vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus bis vocem dederit, ter me es negaturus, Et ille amplius loquebatur: Etiam si oportuerit me commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes discipuli dixerunt. Et cum peruenisset ad locum, ait discipulis suis. Sedete hic donec vadam illuc & orem. Et assumit Petrum, Iacobum & Ioannem duos filios Zebedæi secum. Et cœpit pauere & tædere, contristari & mœstus esse. Et tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem.

Matth. 26.
Marc. 14.
Lucæ 22.
Ioan. 18.

HOMILIA V.

Primum hic aduerte, quod ad ciuilitatem atque modestiam spectat Christi, quod expectare Iudam turbamq; hostium noluit in domo, vbi cenauerat, ne huic viro sibi amico molestia turbatiove domus atque familiaris inferretur sui gratia, qui se hospitio receperat, neve pro beneficio charitatis, illi rependeretur species ingratitude: ided pacatis adhuc omnibus, e domo secessit ad locum Iudæ optimè cognitum, vbi citra cuiuscunq; molestiam posset capi. Deinde aduerte quam fuerit voluntarius ad patiendum Dominus, qui locum elegit opportunum, illumq; propterea accessit, vt absque vilo negocio & sine seditione turbæ caperetur. Considera tertio Dominum triste, & quomodo de illo refertur, cœpisse contristari, pauere & mœstum esse. Non ergo illum obruit, non nolenti accidit, nec rationem eius præuenit tristitia, sed tristatus est quia voluit. Causas tristitiæ pura grauitatem nostrorum peccatorum. Nos enim quamuis leuia arbitremur peccata nostra, ipse tamen omnium peccatorum nostrorum in se suscepit dolorem, contritionem, hoc est, odium, displicentiamq; ac tristitiam quomodo quoq; ipsa super se acceperat peccata nostra, & pati obnoxium in eorundem se fecerat satisfactio em.

Ciuilitas & modestia Christi.

Voluntarius quam fuerit Dominus.

Tristitiæ Christi causa quæ.

G

Au. it

Tristitiam
Christi que-
nā auxerunt
Ingratitudo
hominum.

Tristitia vi-
superabilis
quæ.

Tristitia lau-
dabilis quæ.
Matth. 4.
2. Cor. 1.

Tristitiam
utilissimæ a
Christo as-
sumptam.

Tristitia ho-
mini p pec-
cato suo ne-
cessaria cu-
iusmodi.
Tristitiæ do-
loris; Chri-
sti magnitu-
do & excel-
lentia quæta

Auxit autem hanc tristitiam excæcatio Iudæorum, scandalum ruinaque disci-
pulorum, Iudæ aliorumque damnandorum perditio, & quod mors eius tam a-
mara aded erat paucis profutura: quia præsciuit ingratitude nostram
futuram, hoc est, quam inter nos futuri sint multi, qui ne tantundem quidem
Domino Iesu sint gratias acturi, ut dicant: Benedictus esto Domine, qui pro-
pter me tanta ex charitate tolerasti. *Cæpit contristari*, &c. significat, quia tristitia
eius animo non dominabatur, nec obruit rationem, sed sensit quantum vo-
luit, quomodo voluit, & quamdiu voluit. *Tristis est anima mea usque ad mortem*.
Excessit Christi tristitia omnium tristitias ab initio mundi, quia tristabatur
pro omnibus. Tu tristaris pro teipso & propter amorem priuatum, puta quia
uxorem, quia filium, quia domum, quia rem aliquam dilectam amisisti. Non
est tristitia hæc salutaris. Multo tamen peior est adhuc tristitia in eo, qui vo-
luntatem suam præferat, non potest exequi, qui desideria mala non potest per-
ficere, & propterea tristatur. Tristitia itaque tunc est laudabilis, quando pro
peccatis siue tuis, siue alienis luges. Sic enim lugentibus beatitudo promitti-
tur. Hoc modo lugentes consolabuntur. Hæc etiam tristitia ab Apostolo se-
cundum Deum tristitia vocatur, quæ salutem stabilem operatur. Igitur si pro
Dei contemptu, si pro iniustitiæ oppressione, si pro diuina offensione assumitur
tristitia, utiliter assumitur. Aliter tristari inutilissimum est. Consideran-
dum, à Christo tristitiam utilissime assumptam, puta ad cumulandam frugem
satisfactionis nostræ. Voluit enim, ut dixi, tristari pro peccatis totius
mundi. Mihi, si nisi vnum peccatum commissem, deberet, infinita tristitia.
Quantam ergo habere debeo tristitiam, qui millia peccatorum letalium com-
misi? Certum est autem, quod infinitam non possum habere tristitiam. Eam
ob rem ego mea tristitia quælibet sancta ac bona, peccata mea expiare non va-
leo. Christus autem tantum assumpsit tristitiæ quæ pro cunctis sufficeret pec-
catis vel totius mundi, quæ satisfaceret nostro nomine Deo Patri, fructum ta-
men tristitiæ suæ largiens nobis. Vnde si ego propter peccata mea tristor,
quantum ego possum tristari, hoc est, si propterea tristitia afficior quia pec-
caui, ita ut peccatum plus displiceat, quam damnum quoduis temporale, nec
pro re quantumlibet præciosa consentire velim, ut non tristarer, hoc est, ut
non damnarem quod feci peccatum: tunc Christus sua tristitia supplet, quic-
quid minus æquò in me fuerit tristitiæ quam esse potest. Non tamen de tri-
stitia, quæ in sensibili hominis perceptione versatur, hic loquor: hæc enim
tametsi bona utilisque sit, non tamen est necessaria. Porro ea necessaria est,
quæ est secundum rationem, qua damnatur peccatum & abijcitur & seipsum
luket homo, id est, seipsum iudicat pessime fecisse Deum offendens, nec vult
posthac pro re tam chara, quantam in mundo potest habere, hoc idem aliud-
ve simile patrare peccatum. Vide iam, quando quidem Christus pro singulis
& pro vniuersis peccatis satisfecit, quantam oportebat tristitiam, doloremque
exagerari. Neque enim potestate, sed æquiualentia passionum nos voluit re-
dimere: tantundem, pro peccatis offerendo penarum, quantum iuste exi-
geretur pro singulis & pro omnibus. Doluit igitur pro omnibus & pro sin-
gulis Dominus Iesus, utpote qui in speculo diuinitatis omnia præuidebat
peccata non minus futura quam præterita. Doluit autem tanto vehemen-
tius, quo clarius vilitatem agnouit peccati, quæntocunque magis eiusdem gra-
uitatem

unquam pensavit & malitiam, & quanto sciuit perfectius Dei dignitatem atque maiestatem summam, quæ peccato offenditur atque contemnitur. Iterum ex alia ratione quoque vehementius doluit. Nam quanto magis patrem dilexit, tanto amplius eius horruit offensionem. Quanto ergo charitas in Christo perfectior, tanto tristitia fuit maior. Quod verò pro perditione Iudæ doluerit quid mirum misericordissimo est cordi? Aded anima est nobilis, ut præstaret mundum omniaque creata irrationabilia perire, quam vnam animam damnari. Si ergo nobis dolendum foret pro vnus perditione animæ, magis quam si cælum & terra perirent, quantum doluit putatis ille, cuius omnes sunt animæ? Hæc namque cum non essent, ipse eas creauit: cum inquina & destructa essent, ipse reformauit, cum damnata essent, ipse eas redimendo saluauit. Tristabatur igitur, sciens multos futuros, qui non solum non gratias agerent, sed per vulnera, per crucem & passionem suam etiam blasphemarent & mæderent. Tristabatur præterea propter discipulorum scandalum & dispersionem. Tristabatur ob mortem sibi imminuentem, & propter ineffabilia tormenta ac pœnas, quas non modo ut futuras, sed tanquam præsentibus præiudicabat, quæ omnia horruit natura infirmitas iuxta sensualem appetitum, licet iuxta rationem & voluntatem desiderauit, amanterque suscepit. Propter hæc dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem*, hoc est, usque ad mortem tristior, ut non possit maior esse tristitia, quæ non inferret mortem. Considerandum quarto, nihil ijs, quæ de tristitia Domini loquimur ob stare verbum Esaïæ de Christo loquentis. *Non erit tristis neque turbulentus*: quia Esaïas loquitur de tristitia quomodo in nobis est, puta quæ dominatur rationi siue animo. Aliter enim tristitia omnesque passionibus fuere in Christo, quam in nobis. In nobis feruntur ad illicita, in Christo autem nequaquam nisi ad licita. In nobis passionibus hæc sæpe rationis iudicium præueniunt, in Christo iudicium rationis sequuntur, & ab ea disponuntur. In nobis nequaquam gressum sistunt in appetitu sensitiuo, sed impediunt etiam rationem: quod Christo abfuit, in quo passionibus & motus naturaliter homini conuenientes, in appetitu duntaxat manebant sensitiuo. Non etiam quod Salomon dixit: *Non contristabit iustum quicquid ei acciderit*, Tristitiam Christi impugnat: quia Salomon non loquitur de tristitia, quæ sentitur, sed loquitur de tristitia, qua homo perturbatur, qua impeditur, qua denique inordinatum quid tractat, aut perperam agit. Sed quid dicendum est, quod nemo tristatur nisi de re quam non vult? Quomodo enim passionem suam noluit Christus, de quo Esaïas dicit: *Oblatus est quia*...? Dicendum breuiter, si in Christo consideretur voluntas naturalis, in passionem simpliciter, ut passionem & grauamen naturæ, non ordinantem ad finem, hoc est, ad redemptionem generis humani, hoc modo non volebat Christus pati, quomodo infirmus nollet vri aut secari: vult tamen dum eam ordinat voluntatem ad consequendam sanitatem. Ita pati Christo non fuit optatum aut desiderabile, nisi propter salutem nostram. Quomodo ergo passio eius non ordinata ad finem naturaliter fuit ei inuoluntaria, ita quoque tristitiam hoc modo habuit quasi de re non voluntaria. De hoc vide Dionysium Carthusianum.

Animæ nobilitas quæta.

Tristitiæ Christi causa quæ.

Esaïæ 42. Tristitiam omnesque alias passionibus fuisse aliter in Christo quam in nobis.

Prou. 12.

Esaïæ 53.

*Tristandum quibusnam de rebus sit, quanam uem tristitia seculi
gaudijs preferenda sit.*

ERudimur primo, Christum veram fuisse hominem, utpote qui mortem horruerit. Iterum consolamur, si fortasse timorem, pauorem, tristitiam uesentimus, ubi natura repugnat horretve, obedire Deo aut superioribus nostris in rebus arduis ac laboriosis, modo propter id quod sentimus, nihil agamus nihilq; omittamus, quod displiceat Deo. Quapropter discere uoluntarius esse ad omnia, quæ licet naturæ sint horrore, Christi tamen amor esse in te debet ad eum fortis, ut amara omnia reddat dulcia: hoc est, ut ea quæ propter se sunt terribilia, propter Christum fiant optata. Nam propter sensum carnis nihil negligere oportet, quo Domini non perficiamus uoluntatem. Quod ubi fecerimus, nihil obest nobis quicquid in sensualitate tantum uersatur naturæ. *Nihil enim damnationis est ijs q; uisunt in Christo Iesu.* Nam licet sentiant quæ illicita sunt, animo tamen non consentiunt. Hoc modo cura tu, ut quamlibet senseris pusillanimitatem aut formidinem naturæ, animo & secundum rationem constans maneat & inuictus. Neque enim nobis dictum est: Non sit peccatum, sed non regnet peccatum in uestro mortali corpore. Ita nihil nobis nocet, sentientibus quidem carnis aut etiam naturæ repugnantiam, modo à recto itinere, à ueritate, à Dei dilectione, propter id quod sentimus, non recedamus. Multo distant interuallo, sentire & consentire. Sentire, infirmitatis est humanæ & ex carne: consentire uero, rationis est. Quicquid in te senseris uitij, modo nō consentias, nullum tibi erit periculum. Ut non sentias non potes prohibere, uitium: ut uero non consentias, id auxilio diuino potes. Tertio discamus oportet, pro nulla re temporali tristari: & hoc est, quomodo iam dixi, aliquid agere omittere uel ex tristitia, quod illicitum sit, nec finire nos in exercitio uirtutum, in Dei laude, in uirtute oratione uel propterea impediri. At pro peccato, pro Dei irreuerentia, pro Dei contemptu, pro damnatione animarum, utique tristandum est. Docendus est tamen qui propter peccata sua tristatur, ut non secum solusq; tristetur contemplando peccatum atque secum corrigendo: quia hæc tristitia nubilum & horrorem perturbationemq; animæ generat. Sed conuertere tu ad Deum, & coram illo plange: ei te accusa, ei conuere, ei expone id propter quod tristaris. Hoc enim modo serenitas conscientie reparabitur, & inter lachrymas quoque hilaresces, Deo magis confides, feruentiorq; post hac inuenieris atque constantior. Quarto, quomodo Christus non pro se tantum, uerum etiam pro alijs contristatus est: ita tu quoque te exerceas ad compasione, ad misericordiam, contristare pro peccatis alienis, ora pro salute proximi uulneret te damnatio aliena, torqueat te grumna proximi atque calamitas. Impartire quicquid potueris, afflicto aut desolato tam consilij quam auxiliij. Quinto, quo nostra fiat Deo acceptior tristitia, eandem debemus unire tristitijs Christi, atque in laudem & gloriam eiusdem, eandem omnemq; nostram pusillanimitatem sic unitam cum suis tristitijs offerre. Inde enim nostra tristitia uirtutem sortietur atque decorem, ut Deo digna fiat offerri. Sexto, quemadmodum uides Dominum Iesum pro tuis peccatis cōtristari, uides eum pauere & mestum esse, nunquid tu gaudijs mundanis operam dabis? Omnino non congruit,

Roma. 8.

Roma. 6.

Pro nulla re
temporali
tristitiam
habendam.

Tristitiam
habens pro
pter peccata
sua, quomo
do se ad Dei
conuertat.

Compasio
quomodo
erga proximum
exercenda sit.

Tristitia no
stra uti cum
Christi tri
stitijs unien
da sit.

gruit, vt ipse propter te tristitia afficiatur, tu vero gaudijs, ocijs, leuitatibus, rebusq; scurrilibus des operam. Disce igitur posthac te continere à consolationibus mundanis, à gaudijs, à iocis, à scurrilibus verbis, ab ociosis occupationibus. Noli ad hæc mania effundere cor tuum. Statue & conare ab huiusmodi abstinere, propter Dominum tuum contristatum. Memor esto. S. Elizabeth, quæ multa sibi gaudia subtraxit in ludis, in choreis, & alijs leuitatibus, mundanisq; gaudijs à quibus puella dum non profus potuit abesse propter alios, mox tamen retraxit se, dicens ad puellas siue ancillas nobiles alias: Satis sit nobis, aliquid de his gaudijs gustasse: quod reliquum hic est iucunditatis, propter Deum relinquamus. Septimo, non tristari oportet propter futura, quæ tibi an eueniant nec ne, incertus es. Inutilis est enim huiusmodi sollicitudo eorum quæ incerta sunt. Responde igitur illis incidentijs, quæ turbare te nituntur per sollicitudinem atque timorem futurorum: *Sufficit dies malitiæ suæ*, hoc est, satis est vt tunc tristitia me vel inuitum inuadat, cum præsto adfuerint mala. Vt quid inutiliter timeo? In manu domini cuncta sunt. Ipse (spero) nihil sinet super me venire, quod vires excedat meas, aut in quo bonitas ipsius sua me ad eum infirmum destituat ope. Si mihi imposuerit onus, addet tunc & vires, dabitq; animum sustinendi. Eius me prouidentia & bonitati sapientissimæ commendo.

Gaudijs mundanis renuntiandum esse.

S. Elizabeth vt gaudia mundi sibi intexdixit.

Timori futurorum quomodo obuiandum. Matth. 9.

IESUS ORABAT SEDVLVS. *Artic. VI.*

Dixit autem Iesus ijs quoque discipulis: Sustinete hic, & vigilate mecum. Orate ne intretis in tentationem. Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis. Et cum processisset paululum, positis genibus procidit in faciem suam super terram, & orabat, vt si fieri posset, transfret ab eo hora, & dixit: Abba pater mi, omnia tibi possibilis sunt: Si possibile est, transfer calicem istum à me. Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et cum surrexisset ab oratione & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes. Et ait Petro sic: Simon dormis? Non potuisti vna hora vigilare mecum? vt quid dormitis? Surgite vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem, spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abiit, & orauit eundem sermonem, dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua, Et venit iterum, & inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauari, & ignorabant, quid responderent ei. Et relictis illis iterum abiit, & orauit tertio eundem sermonem dicens: Pater si vis, transfer calicem istum à me. Veruntamen non mea voluntas, sed tua, fiat. Apparuit autem ei angelus de coelo confortans eum.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioan. 18.

Ceremonias
quas orando
seruauit Chri-
stus.

Post triftitiam ad orandum se contulit Iesus. Considera primo, quia so-
lus uoluit orare: deinde uide, inter orandum quas obseruet ceremo-
nias. Oraturus namque, procidit in faciem: & deinde in genibus posi-
tus, orat. Orat autem patrem, ut si possibile sit, auferat à se calicem passionis.
Orabat enim iuxta sensualitatem, cuius licet non sit orare, oratio tamen qua
si aduocata exprimebat affectu sensualitatis, uerbum pro eadē faciens. Quia
uero in oratione addit. *Veruntamen non mea uoluntas fiat, sed tua*: siue, nō quo-
modo ego uolo, sed quomodo tu uis, indicat manifesto, affectum istum sen-
sualitatis, rationi atque uoluntati esse diuine subiectum, secundum quam ra-
tionem idem quod pater eius uoluit. *Et cum surrexisset ab oratione, &c.* Quan-
quam tunc uehementer esset afflictus, & pro seipso orando occupatus, haud-
quaquam tamen curam agere desijt discipulorum, ad quos intermissa oratio-
ne redit, eosq; admonens excitat. *Inuenit eos dormientes, &c.* Mirum est quod in

Quomodo
dormire po-
ruerint apo-
stoli.

tantis periculis constituti, dormire apostoli potuerunt, quia audiebant Do-
minum ad eō contristari & pauere, expectabantq; iam iam hostes uenturos in
quorum accessu Dominus prēdixerat eos fugituros, nisi quod excusat eos tri-
stitia quæ super eos nimia irruerat, unde in somnum trahebantur, quod tunc
solet maxime fieri, quando non maxima simul adest sollicitudo quæ abigit so-
mnum. Hic enim quamuis adesset tristitia discipulis, non tamen sollicitudo
quia quamdiu magistrum & Dominum habuerunt secum, omnem sollicitudi-
nem proieciabant in eum. *Simon dormis? &c.* Omnes dormiebant. Quare Si-
monem singulariter atque præ cæteris solum arguit? Erat Simon cæteris fer-
uentior, in eo igitur reliquos quoque obiurgat. Simon etiam præsumptuo-
sior fuerat alijs, dicens pauld ante: *Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego non*

Cur Petrus
solut repræ-
hensus fuerit.

Matth 26.

scandalizabor. Ideo quasi illum præsumptionis taxat Dominus dicens: *Non*
potuisti una hora uigilare mecum? Hoc est, Heu quam cito es immemor promif-
sionis tuæ, à qua ad eō excidere cœpisti, ut ne una quidem hora possis uigilare
mecum. *Uigilate & orate, ne intretis in tentationem.* Videte quod non sufficiat
uigilare, suisq; niti uiribus, nisi & uacetur orationi, adfitq; diuina protectio,
diuinumq; auxilium, pro quo semper est orandum. Quis est qui uigilat? qui
singulis sensibus suis adhibet custodiam, ne intret in cor unde tentetur. Vi-
gilat, qui ad quamuis suggestionem malam paratus est, quam cito illam sen-
ferit, non consentire, non admittere, nolle intueri, nolle audire: ne dissimu-
lata seu admisa, crescat, ualidiorq; efficiatur & vincat. Est autem & pastorum
prælatorumq; pro subditis uigilare, cauere omnes portas & ingressus malo-
rum dogmatum, ne recipiantur intus quæ uulnerant quæ inquinant, quæ
seducunt, quæ inficiunt. Arcere quoque lupos, id est, seductores, ne gregem in-
uadant: postremo, prouidere ne peccata impunita, scandalum subditisq; cæ-
teris imitandi relinquunt malum exemplum. Hoc modo ter Dominus ora-
uit: ad discipulos quoque rediens, ter eosdem uisitauit. *Apparuit autem illi*

Vigilare
quis mysticè
dicatur con-
tra uitia.

Pastoribus
quomodo
pro subditis
fit uigilandū

Lucæ 22.
Angelus
quid in Chri-
sto confort-
tauerit.

Psal. 41.

angelus, confortans eum. Humilitatis fuit in Christo, quod uolebat confortari
à ministro. Confortabat autem hic angelus sensualitatem formidantem in
Christo, quod & Christus ipsemet faciebat, iuxta illud in Psalm. *Quare tristis
es anima mea? & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor il-
li, &c.*

Affli-

Afflictionis tempore uti ad orationem confugiendum: quomodo sit orandum, deq; orationis modo ac fructu.

Quomodo legimus Christum dominum nostrum, tristem se contulisse ad orationem: ita nos quoque discamus, cum virtus, consilium, amici & omnia nos alia destituunt ad Deum per orationem confugere: imò in nulla alia re debemus considerare aut spem ponere, præterquam in Deo. *Maledictus est qui spem suam ponit in homine, &c.* Quod tamen non sic est intelligendum, ut humanis consilijs auxilijsve non utamur, aut ut à Deo miracula expectemus. Haudquaquam, sed utamur humanis licitisq; remedijs in ijs quæ nobis necessaria sunt: non tamen spem nostram in illis ponamus, neq; ijs nitamur, aut eisde tribuamus, sed in solo Dei beneplacito, cui omnia bona tribuenda sunt, confidamus. Per quæcunque enim media nobis subuenit, Deus est ipse qui subuenit. Vult igitur quæ defunt nobis, ea quari à se (nam reuera ipse est, qui tribuit & auxilia communia, humanaq; iam parata, & singularia, ubi humana vtitateve deficiunt) vult agnosci, vult quæ dedit, sibi accepta referri: vult sibi gratias agi, quia ipse in omnibus operatur omnia. Faciamus ergo, vbi necesse est, iuxta consilium & naturæ ordinem, seu cursum à Deo nobis institutum: & concessis ad necessitatem beneficijs, remedijsq; præstitis, licito modo utamur: semper tamen ut resignati simus Deo ad eiusdem beneplacitum, paratiq; habere & egere, agere & pati, tristari quoque ac lætari. Primum semper quod in omni euentu nobis occurrat, sit oratio, ut mens nostra primo & ante omnia conformetur diuino beneplacito, vniaturq; Deo: & tunc si eger, & si habet, licitis vtatur remedijs humanis; si defunt humana auxilia, commendat se Deo, in illiusq; offerat se beneplacitum: illudq; expectans longanimiter, cum gratiarum actione suscipiat. Nullo tamen modo illicitum est, ea quæ nos molestant deprecari, quomodo Christus mortem deprecabatur: si tamen conditionem orationi nostræ, quam Christus adiecit, coniungimus: Veruntamen non quod ego volo, sed quod tu vis, fiat. Secundò discat habitare in adiutorio altissimi, ut in protectione Dei cœli semper commoreris. In minimis atque maximis nihil tibi confidas, nihil de ingenio, nihil de viribus, nihil de virtutibus aut donis tuis præsumas, sed in gratia & virtute Domini nostri Iesu Christi (hoc est, in adiutorio altissimi) confide. *Quando, inquit rex Iosaphat, nescimus quid agere debeamus, hoc nobis reliquum est, ut in cœlum manus leuemus.* Hoc enim sanctorum fuit remedium, hic clypeus, hæc arma aduersus omnia siue tentamenta siue certamina, oratio humilis fide & confidentia plena. Tertio discat ceremonias non spernere, quandoquidem Christus, qui stans sedensve æquè potuit orare, vsus est ceremonijs, atque vti nos docuit, puta cadens in faciem & ad genua, oraturus. Vtrunque enim obseruauit. Haudquaquam igitur sunt contemnendæ ceremoniæ, hæ præsertim, quibus excitatur interna vel intentio vel deuotio. Neque enim frigidis ac mortuis vtitur ceremonijs, quomodo canes docentur ambulare vel saltare aut ministrare: sed viuus, quæ excitentur per deuotionem, rursusq; deuotionem excitent ac exercent. Quomodo enim ceremoniæ nihil sunt, aut negligendæ sunt, quibus nobilissimi actus religionis atque cultus diuini exercentur, quibus latræ cultus exhibetur Deo, vt sunt Deum adorare procedendo in

Tribulationis tempore per orationem ad Deum esse confugiendum. Hier. 17. Spes quomodo non ponenda in homine.

Resignatio cuiusmodi necessaria. Oratio vti in omni euentu ante omnia nobis occurrere debeat.

Psal. 98. Habituandū quomodo sit in adiutorio altissimi.

2. Par. 20. Arma sanctorum contra omnia aduersa. Ceremoniæ haudquaquam contemnendæ aut negligendæ quæ sint.

do in faciem, eidem genua flectere, reuerentiam exhibere, caput nudare, idq; non solum ei, sed etiam ministris eius, sanctis eius tam viuis quam defunctis, item sacris eius, eaq; omnia propter ipsum & in illius honorem? Inde leguntur ex certissimis historijs mirandæ reuerentiæ deuotionisq; exhibitiones, vbi iuxta seculum in honoribus sublimes magniq; constituti, reges & imperatores sancti, pro sui humiliatiõne, & Christi exaltatione, non solum altaria, sed templorum quoque pauimenta osculis madefecerunt: & hoc pro eius reuerentia, cui hæc loca dicata sunt, hoc est, in venerationem nominis Christi.

Quartò docuit nos Christus orationis bonæ conditiones. Nam orauit solus Christus, tamen eius oratio nec impediri, nec ab alio secum constituto potuisset iuuari. Secundo orauit cum sui corporis humiliatiõne, haud dubium cum profundiore adhuc humiliatiõne cordis. Tertiò orauit perseveranter, ter rediens ad orationem. Non tristeris tu neque deficias, licet sæpius contra vitium oraueris, & nihil tamen obtinere à Deo tibi videaris. Non est possibile vt nihil obtineas ab optimo fidelissimofq; patre, si fideliter oraueris. Obtines enim eadem quæ petis aut ijs meliora atq; magis necessaria quæ petis. Ea quid si vitij agnitio, tuiq; inde humiliatio, atque tam cõtina ad Deum oratio, spiritui tuo maiorem adferat fructum, licet impugnet vitium, quam si ab hoc effes vitio immunis? Nouit sapientissima Dei prouidentia nonnunquam per ea, quæ omnino contraria & impedimenta tibi videntur, conferre quæ tu petis. Et quid quod interdum vtilius est (quod propter feruentes, non propter tepidos dico) non exaudiri, quam exaudiri. Nam si vitium in te illud, contra quod tu continuo Deum propugnatorẽ miseratoremq; inuocas, non esset: intermitteretur oratio, nec humiliatio te deprimeret, nec agnitio tui te tibi vilem redderet. Proinde viri eruditi atque non minus sancti, dicunt præstare interdum, quodd bonum est velle & querere, nec tamen habere, quam habere aut scire se habere. Labora igitur & tu, non tamen in viribus tuis confidens. Conare quantumcunque potes, ad expugnationem extinctionemq; vitiorum. Deum inuoca, humilia te, ora, plange. Si impegeris aut cecideris, fortior resurge, propositumq; tuum instaure, atque quasi nunc primum cœperis, vires resume. Vide infirmitatem tuam, aduerte labendi modum & occasionem, & vbiq; consilium atque remedium opportunum oppone occasione relabendi subtracta. Quartam, docuit conditionem orationis vt sit deuota. Nam ad patrem Christus affectuosã loquitur deuotione: *Mi Pat. v. & c.* Quinta est conditio, vt sit recta. Nunquam autem rectior esse potest, quam vt ea orando petas, quæ tibi Deus præcepit quæ certissime sunt illi accepta, quæ denique tibi ad salutem sunt necessaria. O quàm libenter hæc audit, quando rogatur pro ijs quæ ipse iubet. Scit enim ipse figmentum nostrum, quod non à nobis eadem habere possumus, sed ab eo quærenda sunt. Tu igitur an e oculos eius paupertatem tuam, nuditatem atque nihilẽitatem constituas, illiq; lacrymando defectus infirmitatesq; tuas expande. Hæc vulnera, hanc tuam imbecillitatem ei detege, non quod nisi per te detecta non videat, sed vt per te detecta, benigne, misericorditer atque compatiendo videat, tibiq; quæ sunt necessaria tribuat. Quomodo enim si tu oraueris, si quoque conatus fueris ad ea quæ sunt salutis necessaria, ipse non audiet? quomodo non tribuet, quæ scit à se & non aliter nec aliunde te habiturum? aut quomodo vel ea quæ iubet,

& à te

Reuerentiã
mitans de lo-
cis sacris à
quibusdam
magnatibus
exhibita.

Orationis
bonæ condi-
tiones sex.

Orationem
fidelem ac
perseueran-
tem non esse
sine fructu.

Non exau-
diri esse in-
terdum vti-
lius quam
exaudiri.

Vitia quo-
modo sint
expugnanda

Oratio quo-
modo debe-
at esse recta.

Psal. 102.

Vulnera a-
nimæ Deo
in oratione
detegenda.

& à te requiret, rogatus dare nollet? Aut igitur si fideliter perseveranter q̄ petis, audiet te, & dabit quæ vis: aut si non exaudit, si licet dicere, non imputabit tibi, præsertim ad malum, quod non habueris, quia nondum accepisti. Aut igitur sit oratio pro ijs, quæ Deo placere certum est: aut si est de incertis, adiungatur conditio, si Deo placet quod petis, fiat: aut eiusdem voluntas fiat super ea re, pro qua tu oras. Sexta conditio, vt sit oratio charitate fraterna decorata. Qui enim sic orationi vacare volunt, vt ea quæ necessaria sunt, & quæ debent proximis, non impendant, horum est Deo oratio non accepta. Quod vt cauendum Iesus Dominus noster doceret, ter ad suos vadit discipulos, orationem intermittens & sui curam. Quintò docemur hic orantibus assistere angelos, imo angelorum Dominum. *Iuxta enim est Dominus ijs qui tribulato sunt corde, præsertim ijs, qui in tribulatione sua clamauerint ad Dominum, & ad eius solius confugerint auxilium.*

Orationem
charitate
fraterna de-
corandâ.

Angelos
assidere oran-
tibus.
Psalm. 33.
Osee 6.

IESUS SVDORE SANGVINEO MADIDVS

Articulus VII.

ET factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et quum surrexisset ab oratione, & venisset tertio ad discipulos, inuenit eos dormientes præ tristitia, & ait illis: Dormite iam & requiescite.

Lucæ 22.

Matth. 26.

Marc. 14.

HOMILIA VII.

Factus in agone, perhibetur Dominus Iesus prolixius orasse. Iste agon seu agonia non fuit in ratione, vt ibi inter duas voluntates esset concertatio, quomodo nobis sæpenumero contingit, quando duæ sunt voluntates in ambiguitate constitutæ rationis, per infirmitatem nescientis, vtram harum eligere debeat. Videntur enim ambæ bonæ. Et iterum vtraque non caret periculo, propter quod non videtur eligenda. Hoc modo non fuit agonia in Christo. Sciebat enim patris voluntatem, & mundi futuram redemptionem quam eligebat. Sed fuit agon in sensualitate mortem horrente. Ibi enim pœnis & morte ipsa secundum se duntaxat consideratis, nõ in quantum redemptionis erant humani generis, fuit colluctatio, sensualitate reluctante atque mortem nolente, ratione verò contra amplectente, imò præ desiderio moriendi ad obediendum Patri & ad redemptionem hominum etiam astuante. Ratio namque clare inuitabiliterque (vt Gersoni placet) sensualitati ostendebat passionum pœnarumq̄ genera, quæ paulò post erat toleratura, atque ad eam mortem amarissimam, volens eandem sensualitatem hæc sustinere ad obediendum Deo, absque vlla fuga aut retrocessione cogitanda. Ex aduerso verò futuras pœnas tanquam iam præsentis sensualitas imaginabatur: quare aduersus mortem amarissimam, cunctatq̄ alia pœnarum genera, formidans atque pauens reluctabatur: tamen tanquam rationis ancilla atque in omnibus perfectè subiecta, eidem obediebat. Ratio vero Deo obediebat, ideoque & sensualitas per rationem Deo obediebat. Amor igitur diuinus, nostræque redemptionis desiderium, in Christi corde dum hæc esset colluctatio siue agon,

Agonia
Christi vnde
causata.

Ioannes
Gerson.

D

timo-

Sudor sanguineus vnde.

Mortis Christi amaritudo quanta.

Psal. 21.

Orandum esse attentè & feruenter.

Martyribus quomodo fuerit delectabile mori.

Matth. 26.
Marc. 4.
Lucæ 22.
Ioan. 18.

timorem illum & trepidationem sensualitatis humanam vicit, vnde totus sanguis Christi exhilaratus commouebatur, quasi paratus efflittere ex vi impellentis amoris, atque de corde Christi in totum corpus redundantis. Itaque pro desiderio humana salutis, pro feruore & excessu nimie charitatis, Christus sudauit sanguinem. Hoc enim desiderium, puta redemptionis nostræ, tanto aestuabat in ipso vehementius, quo erat morti Christus vicinior. O quam amara, quam anxiosa fuit mors Christi exhibita, si imaginatio sola naturam eius totam aded concussit atque commouit, vt sanguinem pro sudore emitteret. Inspice itaque tu mitissimi illius cordis præssuram qua angebatur, quando totum corpus sanguinem sudabat. Neque enim corpus sudaret, nisi cordis anxietas sudorem excitaret. Vide igitur quomodo pijsimus Iesus angustia plenus, nusquam inuenit requiem. Nunc enim inter manus, nunc in terram caput reclinat, propter cordis internam pressuram, propterea in Psalmo loquens, dicit: *Factum est cor meum tanquam cera liquefscens in medio ventris mei.* Peracto agone, redijt Iesus ad discipulos, &c. dicens: *Dormite, &c.*

Lachryma deuotionis & compassionis vti excitanda.

DOcemur in oratione nostra esse attentè & feruenter. Videmus enim quam attentus fuerit Dominus, vt sanguineum sudaret sudorem. Verum quia nos sanguineum sudorem non emittimus, saltem pro sanguine lacrymas emittamus. Maximè enim Deo placent illæ lachrymæ, quæ pro eius compassione funduntur. Iterum consolamur quosq; hic. Nam quomodo martyres sancti libenter mortui sunt pro Christo, propter eiusdem amorem, licet secundum naturam & sensum carnis nequaquam eos delectabat mori, quando voluissent potius non mori: veruntamen quia seipos totos subiecerant Deo, etiam hanc voluntatem Deo subiciebant. Superabant igitur se, vt hoc quod secundum naturam non erat voluntarium, per Christi amorem sibi redderetur voluntarium. Quamobrem affectus viuendi, aut moriendi timor naturalis, non solum illis non nocuit, sed profuit etiam multum: quippe qui occasio illis erat se vincendi. Nam si secundum sensum carnis delectabile illis fuisset mori, quemadmodum est comedere aut bibere, quid meruissent? Hoc modo te ipsum consolare, si repugnantiam, si grauitatem, aut frigiditatem in Dei seruitio sentis, fac inuitus hanc sentias, & rationalis voluntas ediuerso agat quæ sua sunt, sensualem affectum tepiditatemque & acediam vincens, & se cogens ad exequendam non sui sensus sed Domini voluntatem.

Ad tempus matutinum Passionis Christi.

IESUS INIMICIS SVIS IT OBVIVS.

Articulus VIII.

TVnc ait discipulis suis, dicens: Sufficit. Ecce venit hora vt tradatur filius hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus. Ecce qui me tradet, propè est. Adhuc eo loquente, ecce turba multa cum gladijs & fustibus missi à principibus

pibus sacerdotum & senioribus populi & scribis. Et qui vocabatur Iudas vnus de duodecim antecedebat eos. Qui autem tradidit eum dedit eis signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero ipse est, tenere eum, & ducite cautè. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à pontificibus & pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, facibus, & armis. Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei, Iesum Nazarenum. Dixit ei Iesus, Ego sum: Stabat autem & Iudas qui tradebat eum cum ipsis. Vtergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos, Quem quæritis? Illi autem dixerunt, Iesum Nazarenum. Respondit Iesus, Dixi vobis, quia ego sum. Si ergo me quæritis, sinite hos abire, vt impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, nõ perdidisti ex eis quenquam.

HOMILIA VIII.

Cum paululum dormissent discipuli indulto somno à Christo, ab eodem denuo excitantur, qui presentiebat Iudæ & hostium aduentum. A quibus ne improuisi ac subito, ex illorũ incursum terrentur discipuli, eos excitatos pramonuit. Consideranda hic Christi venit misericordia, bonitas & compassio, qui discipulos dormire finit & requiescere, quamdiu hostes abfuerunt, vt vix ante illorum accessum eos suscitaret, ne quierem interrumperet, aut turbaret. *Venit hora, ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum.* Sæpenumero tractauerant Iudæi, quomodo Christum perderent, sed nihil potuerunt efficere, quia nondum venerat hora eius. Hæc est illa hora, de qua hic loquitur Iesus, & infra illis dicit dum comprehenderetur: *Sed hæc est hora vestra.* Hora Christi erat, in qua voluit capi & impie tractari: & Iudæorum hora erat, qua sinebantur malitia præualere in Christum, & quam vellent impie eundem tractare. *Surgite eamus illis obuiam.* *Adhuc eo loquente, ecce turba, &c.* Considera Iudæi Iudæorumq; astutiam in malo. Nam mununt se potestate Romanorum & etiam pontificum aduersus plebem, ne raperetur ex eorum manibus, neve à quopiam illi fauente, calumniam paterentur. *Iesus autem sciens omnia, &c.* Considera tertio omnem illam turbam cum Iuda stantem, occurrente illis Iesu, nemo enim eorum nouerat Iesum, imò nec Iudas agnoscebat, qui tamen alijs quos adduxerat, puta satellitibus diaboli, hoc est, militibus Romanis & ministris pontificum, dederat signum, dicens: *Quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenere eum.* hoc signo simulatae amicitiae volens indicare tradereq; illis Iesum. *Quem vbi, inquit, vobis tradidero & asseruauero, ducite caute,* quasi dicat: Videte ne vobis elabatur. Ego postquam hoc fecerim, satisfactum puto, nec de ipso me hoc posthac intromittam. Iam tamen quando Christus obuians, eos interrogauit, & dixit: *Quem quæritis?* Ioh. 13. nec Iudas Dominum agnouit, nec alius quispiam ex hostium hac turba. Respondentes itaque Iesu interroganti quem quærerent: *Iesum,* inquit, *quæ-*

Misericordia bonitas & compassio Christi. Ioan. 8. 10.

Astutia Iudæ ac Iudæorũ.

Matth. 26. Marc. 14.

Ioan. 13.

rimus Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Dicente Iesu, Ego sum, quare illum non capiunt? quare manus in illum non iniiciunt? nisi quia nondum illis concessa erat facultas, & quo intelligerent, sua se malitia nihil posse, nisi vltro se ipsum Christus in manus traderet. Discerent quoque, Iesum potuisse liberum abire ex eorum (si voluisset) manibus, quando illum ante oculos stantem prohibiti sunt agnoscere. Quomodo enim liber aut illæsus non potuisset abire, qui per hoc verbum, per quod se quaesitum manifestauit, dicens: Ego sum: tanta virtute omnes qui aderam prostravit, vt nemo illorum stare potuisset? Quid putas factum esset, si vindicare se voluisset, si eorum verborum vim sustinere non potuerunt, quibus se illis eum quem quaererent, esse manifestabat? Si aded sunt terribilia verba Christi, nec impijs ferenda, quando se ipsum obtulit in mortem, quando capi, iudicari & occidi voluit, quam formidanda sunt eius verba, quam grauius eius sunt audienda verba, quando venturus est iudicare vindicareque malos? Si tantæ est virtutis verbum, Ego sum, quantæ erit potestatis. *Ita maledicti in ignem eternum?* Cum itaque surrexissent à terra, denuoque interrogati quem quaererent, iterumque respondissent vt ante: Dominus Iesus, *Si, inquit, igitur me queritis, sinite hos abire.* Considera hic, quia super se Iesus illis potestatem dedit, super apostolis autem nullam prorsus potestatem dedit. Ideo securi potuissent non fugere, hoc enim verbum: *Sinite hos abire,* fuit eiusmodi virtutis, vt nemo illos contra prohibitionem Christi lædere potuisset.

Voluntariè vt sit patiendum: voluntatis propria mala qua sint: pax item qualis in aduersis habenda.

Verba Christi
sunt quantæ
sunt virtutis.

Matth. 25.

Ioan. 18.

Vt nos voluntarios offerre debeamus ad patiendum.

Neminem lædi nisi à seipso.
1. Petri 3.

Voluntas propria vt sola noccat homini.

Pax vera in quo consistat.

DOcemur Christi exemplo, nos voluntarios offerre ad ea quæ patienda sunt, aut enim Deus vt patiamur vult, aut non vult. Si vult, qui nos sumus, vt audeamus aut præsumamus resistere aut subterfugere? Non subterfugiemus, non euademus, sed facimus vt absque fructu patiamur, quicquid nolentes patimur. Si verò Deus non vult vt patiamur, vniuersus mundus non nocebit nobis, nec poterit quicquam aduersum nos. Omnino igitur diuinæ prouidentiae nos resignemus, omnino eidem confidamus oportet, & de manu eius quæ nobis eueniunt accipiamus. Stultissimum est fugere à manu Domini. Quo fugies aut fugis? & vbi effugies? vbi euades? tecum portas te ipsum. Vbi que te comitantur passiones & infirmitates tuæ. Te ipsum circumfers quocumque veneris. Intra te est, non in alio, quod pateris. Quis enim tibi nocebit, si bonus amulator fueris? Si tu bonus fueris, quis te lædere potest? Non tu te lædas ipsum, & nemo te lædet alius. Vis scire quis te lædit? Tua sola immortificatio, tua propria voluntas, qua non vis pati, qua optatis non vis carere. Tui priuatus amor, quem non niteris extinguere, tibi angustiam facit. Quocumque igitur declinas, nisi ad Dominum confugas, non euades manus eius. Si euadere vis, ad illum confuge. Vbi que est tentatio, vbi que aduersitas, vbi que vasa infirma, vbi que imperfectos inuenies homines. Et pax tua non consistit in non sentiendo, sed in patienter tolerando aduersitates. Pax tua non est extra te, sed intra te: & si volueris, in potestate tua. Si te ipsum viceris, omnes inimicos tuos superasti. Neque enim maiorem habemus inimicum, quam nostrum proprium cor, & voluntatem nostram. Quæ

diu e-

diu enim hæc nobis sunt propria, quam diu nostra sunt, non sunt communia Deo neque proximis, quarunt solum quæ sua sunt, non quæ multorum, non quæ sunt Dei. Voluntas igitur propria, quam statuerere conamur vel contra Deum, vel sine Deo, est quæ nobis nocet. Reliqua omnia, tametsi vniuersus armaretur mundus, non queunt nobis nocere. Habeamus igitur cor rectum, habeamus voluntatem diuinæ voluntati conformem, & nihil formidemus. Eam ob rem præcipue vigilandum est super custodia cordis, pro reformatione & perseverantia bonæ voluntatis. Semper pugnandum est contra peccata, semper toleranda aduersa. Recedente enim vna tentatione, mox sequitur alia. Nunquam igitur nobis pax est, nisi ea, quam habemus in Deo & cum Deo, qua discamus in pace esse, in pace viuere, in pace denique quiescere, id quæ tunc maxime, quum etiam foris, aut intus in pressura sumus. Nonne Christus hoc dixit: *In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.* Hæc loquutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. Si pax forer, non sentire aduersa, nec Christus nec eius sancti pacem habuissent. Nemo enim illorum fuit, qui nullas contumelias, nullas derisiones, nullas contradictiones, nullas inimicitias hic sustinerit. Sustineamus igitur nos quoque, atque vltro nos offeramus ad patientia aduersa. Secundò, Christus suo nos exemplo docuit, nobis vt rigidi & inclementes simus, proximis verò clementes & benigni. Nos in aduersitatibus Christo nos offeramus, à proximis verò vbicumque possumus aduersa amoueamus, ne simus de illorum numero qui alijs alligant onera grauia, vno tamen digitorum suorum nolentes eadem portare.

Pax vti semper in Deo & cum Deo fit habenda. Ioan. 16.

Matt. 23.

IESUS OSCULO EST TRADITVS Artic. IX.

ET appropinquauit autem Iudas Iesu, vt oscularetur eum. Et cum venisset, statim accedens ad eum, ait: Aue Rabbi. Dixitque illi Iesus: Amice, ad quid venisti? Et osculatus est eum. Iesus autem dixit illi: Iuda osculo filium hominis tradis?

Matth. 26.
Marc. 14.
Lucæ 22.
Ioan. 18.

HOMILIA IX.

Nequè armati hostes, neque traditor in Dominum aliquid potuerunt, nisi accepta prius à Domino licentia, quam dederat iam dicens: *Si ergo me queritis, finite hos abire.* Post hæc igitur verba confestim accedens Iudas, osculatus est Christum, dicens: *Aue Rabbi.* Erat enim consuetudo Christo, discipulos quoscumque si absuerant, osculo suscipere.

Ioan. 18.

Vide autem in hoc nequam perfidiæ cecitatem. Tanto tempore cum Christo ambulauerat, signa eius multa viderat, audierat eum cordium arcana cognoscere: nihil tamen propterea credit in Christum, quem suam putat latere simulationem ac fraudem. Considera iterum quam dolorosa Christo fuerit hæc traditio: primò, quod à discipulo fiebat. Inde enim grauius exhonorbatur Dominus Iesus, cor quoque eius profundius sauciabatur, dolens propter discipulum. Secundò grauabatur, quia hæc à dilecto, eoque apostolo & honorato, facta est. Propterea in Psalmo Dominus de eo loquitur: *Quoniam si ini-*

Cæcitas Iudæ.

Traditio Iudæ quæ fuerit Christo dolorosa.

Psalm 54. *Inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Et si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset. abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero homo vnanimus, dux meus & notus meus. Qui simul dulces mecum capiebas cibos, &c.* Terribilē dolorem anxiet, quod sub fraudulento signo pacis, & sub simulatae fiebat amicitiae figmento, quo simul Christo vehementer illudatur, eiusq; contemnitur sapientia. Nam quasi nescientem Christum, aut quid moliretur non intelligentem, credebat se fallere. Non igitur solum tradebat Christum, sed illum quoque despiciebat, imō negabat. Nam si verē eum, qui est, Dei filium & Christum credidissent, sciret proculdubio quod illum nihil cōclare potuisset. Vt vili igitur ac ignauo homini Christo imponere voluit Iudas, ac tanquā magnum decipere, dum pessimum agendo hostem, simularet amicum. Quartō, quod à foetido ore huius perfidi proditoris osculum recepit. Multo enim grauior Christo intolerabiliorq; erat foetor oris illius, cuius cor diabolus iam malitia oppleuerat, quam eius qui putentem alteri cuiquam hominum anhelitum oris porrigit. Considera tertio, quam benigne se Dominus ad osculum suscipiendum inclinat, osculumq; eidem (vt creditur) præbet, se osculanti, dicens: *Amice ad quid venisti?* Solet hæc dictio in sacra scriptura sæpenumero ironice in malam accipi partem, vt ibi: *Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Et alibi: *Amice, non facio tibi iniuriam.* Et hic: *Amice ad quid venisti?* Amicum tamen non nominat, quo se, si pœnitere voluerit, paratum ad recipiendum illum ostendat. Ad quid venisti? Oscularis, & sub amicitiae signo tu insidiaris vitæ meæ. Veruntamen ne me falli putes Iuda, *osculo filium hominis tradis.* Scio quid agis, non mihi obscurum est quod versatur in corde tuo. Veruntamen fili mi reuertere ad pœnitentiam, & recipiam te: nec peccati tui recordabor amplius, sed sanguine te etiam meo lauabo, quem tu vendidisti.

Benignitas
Iesu quanta.

Matth. 22.

Matth. 20.

Inimicos nostros vt Christi exemplo diligamus, eisq; bona pro malis referamus.

Inimicos
nostros vt
exemplo
Christi placare
debeamus.

A Vdita mansuetudine tanta Domini saluatoris, pijsissimi Iesu, magni Domini, creatoris mundi, super nequissimo traditore suo, quis nō emolliatur pietate in corde suo erga suum (si quem habet) inimicum? Quis posthac auerfabitur suum proximum? Quis te læsit frater magis, quam læsus à Iuda est Christus? Indulsi ille, ignouit, ad osculum recepit, benigne allocutus est, peccatum illius non exprobrauit: sed quod occultum putauerat, se non latere ipsi manifestauit: atque ad pœnitentiam, ad gratiam, ad veram inuitauit reformandam amicitiam. Hæc sunt quæ Christus te docuit. Eius igitur amore, eius exemplo, in tuo proximo, si fortasse inimicus fuerit, tu quoque ipsum imitare. Magis stude inimicum tuum verborum lenitate officioq; charitatis, quam verbis pungitiuis placare. Dissimulando iniuriam ac obliuiscendo, ipsum tibi curato reconciliare, non aut verborum asperitate, aut retributione malorum, ad maiorem amaritudinem exasperare. Ibi enim illum lucraris, & te seruas. Hic vtrunque perdis. Magna nobis est (si recte attendimus) ignominia, quod nos aduersus eos, vel qui nobis non arident, vel qui toruo aspiciunt vultu, aut verbulo aliquo offendunt, ira ita excādescimus, vt vix valeat nos quis reconciliare. Quid enim faceremus, si nos proditorem quem-

quempiam qui in mortem nos traderet, in ipso actu exercitiove proditiōnis inueniremus? Nonne illum discerneremus? Verūm quid Christus fecerit audistis, erga quem non sumus digni vt vocemur terræ puluisculi. Eius igitur exemplo fraudes machinationesq; dolosas, simulatas quoque erga nos amicitias patienter prudenterq; discamus sustinere. Imò si Christo cupimus gratias agere, quod pro nobis est traditus, satagamus eidem conformari. Verbi gratia, si quid ab eo, in quem tu contulisti beneficia, aut de quo sperabas meliora, pateris infidelitatis, aut si alium se ille atque pollicebatur aut quam tu credebas, præstat, puta, verbis signisq; volens credi amicus, dum hostem se gerat clandestinum: hunc dum deprehendis, vt vicem Christo aliquam rependas, non auerferis: sed benignum vultum, sermonemq; eidem mansuetum cum officijs amicitia, ac si nunquam fuisset insidiatus, rependas. Secundò discendum est exemplo Christi, non palam confutare eos, qui in nos delinquant, aut nobis iniqui sunt & infideles, præsertim quamdiu peccatum eorum occultum est: verum eorum improbitatem patienter feramus oportet propter Deum. Tertio, Quomodo Christus sapius Iudam generalibus & singularibus monuit verbis ad illius correctionem, ita nos quoque vbicunq; possumus, benignis verbis & affectu charitatis studeamus, licet nos offendentes, ad meliora cohortari.

Traditioni
Christi vt
gratias aga-
mus opere.

IESUS HOSTEM CVRAVIT *Arisc. X.*

TVnc accesserunt, & manus iniecerunt in Iesum, & tenuerunt eum. Videntes autē hi qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine si percutimus in gladio? Simon ergo Petrus vnus ex his qui erant cum Iesu, habens gladium, eduxit eum, & extendensque manum suam, & percutiens seruum principis sacerdotum, amputauit auriculam eius dextram. Erat autem seruo nomen, Malchus. Respondens autem Iesus, ait: Sinite vsque huc. Dixit ergo Iesus Petro: Conuerte gladium tuum, & mitte in vaginam in locum suum. Omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. Calicem quem dedit mihi Pater, non vis vt bibam illum? An putas, quia non possum rogare patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur scriptura? quia sic oportet fieri. Et cum tetigisset auriculam eius, sanauit eum.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioan. 18.

HOMILIA X.

Domino Iesu per osculum à Iuda prodito, cum viderent hi qui cum Iesu erant, hoc est apostoli, quid esset futurum, hoc est, quod pararent se, accederentq; hostes ad capiendum Iesum, interrogabant Dominum, an vellet vt gladio percuterent. Petrus licet interrogasset, seruentior tamen zelo fuit

lo fuit pro Christo, quam vt expectaret Christi responfionem, & eum qui se furiosiore exhibebat ad capiendum Dominum, percutit exempto gladio, & eius amputauit auriculam dexteram. Dominus reprehendens Petrum, gladium in vaginam iubet recondi, ostendens se non potestate vti velle mundana, nec ad pugnandum, sed ad patiendum se venisse. Hec enim, per patientiam scilicet, speciosior, gloriosiorq; est victoria. Considerandum quoque, Dominum Iesum hoc miraculo Iudæis occasionem voluisse dare conuersionis ac respiciencia. At ipsi magis sunt inde excæcati, vtpote qui nihil ad se luminis introire sinebant.

Mansuetudine & beneficentia quanta nos vti conueniat erga inimicos nosq; persequentes.

Matth. 5.

Benefacien-
dum odien-
tibus nos.

Roma. 12.

Prover 25.

Carbones
ignis super
caput odien-
tis congere-
re quid sit.

Mansuetudo
Dauid erga
persecutorē.

1. Reg. 24.

Exemplo Christus docet in se quod aliquando prædicauit ac iussit verbo. Quid iussit? *Benefacite ijs qui oderunt vos.* Benefecit suo persecutori, quia aurem abscissam restituit Malcho. Fons est bonitatis & compassionis Christus. De fonte autem quid fluere potest aliud, nisi id quo plenus exuberat. Quid igitur de Christo pietatis fonte emanare potest, nisi charitas, misericordia & benignitas? Hoc modo nos quoque eius sequamur vestigia iuxta ac eruditionem, vt ijs qui nobis mala nuntur inferre, bona rependamus, vt non vincamur à malo, sed vincamus in bono malum. Obseruemus quoque illud Apostoli: *si furierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, potum da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius.* Carbones super caput te odientis congerere, est mentem inimici odio frigentem, beneficio charitatis calefacere. Dum enim videt is qui te odiuit hætenus, ex mala sua voluntate ac prauis studijs te non ad vindicandum, sed ad benefaciendum moueri, quomodo non ipso quoque deposito odio, redibit in se conuersus, vt arguat se iniquitatis, quod diligentem se persequitur, sentiens reuera illum iustiores se, quippe qui non solum innocentem, sed etiam inimicum non persequitur, imò & diligit, & eidem benefacit? Non longe hac de re petendum est exemplum, in Dauid videlicet & Saulo. Saul enim persequatur Dauidem innocentem ac mansuerū, motus inuidia, quoniam post se illum regnaturum cognouit. At Dauid persequentem, quomodocunq; poterat, regem fugiebat. Accidit autem vt in locis Engaddi persequutionem tunc Saulis fugiens Dauid moraretur, atque in spelunca lateret cum viris quibusdam armatis. Quam, licet exercitu trium milium Saul stipatus, solus tamen aluum purgaturus cum intrasset, Dauid ei latenter oram chlamidis abscindens, continuit tam se quam viros secum armatos, ne in regem hic solum constitutum, inijcerent manus: surgentemq; Saulem sequitur Dauid, abscissam chlamydis eius oram in manu portans, atque post tergum ad illum clamans: *Domine mi rex.* Respexit autem Saul, scire, quis post se clamaret, volens. Quem respicientem Dauid humilis in terram inclinans adorauit, eiq; dixit: *Quare audis verba hominum loquentium, Dauid quærit malum aduersum te? Ecce viderunt oculi tui, quod tradiderit te Dominus in manu mea in spelunca, & cognoui vt occiderem te, sed peperci tibi oculus meus. Dixi enim, Non extendam manum meam in dominum meum, quia christus Domini est. Quin potius pater mi vide & cognosce oram chlamydis tua in manu mea: quam cum præscinderem, nolui extendere manum meam in te.*

Animad

Animaduerte & vide, quoniam non est in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccatum in te. Tu autem insidiaris anima mee, vt auferas eam. Iudicet Dominus inter me & te, & vltiscatur me Dominus ex te: manus autem mea non sit in te. Quem persequeris rex Israel? quem persequeris? Canem mortuum persequeris, & pulicem vnum. Cum hæc alijs humiliationis verba compleffet Dauid, dixit Saul: Nunquid vox hæc tua est fili mi Dauid? Et eleuans vocem suam, fleuit, dixitq; ad Dauid: Iustior tu es quam ego. Tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. Et tu iudicasti mihi hodie, qua feceris mihi bona, quomodo tradiderit me Dominus in manu tua, & non occideris me. Quis enim cum inuenerit inimicum suum, dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddet tibi vicissitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me. Vides quomodo carbones super caput Saulis Dauid congregauerit, quomodo ve ad mansuetudinem regem iratum beneficijs placauerit, atque in gratiam reduxerit? Neque tamen modo tantum, sed paulò post eundem denuò etiam iratum ac persequentem, simili mansuetudinis beneficio placauit.

1. Reg. 26.

IESUS AB HOSTIBUS CAPITUR. *Artic. XI.*

IN illa hora ait Iesus ad eos, qui venerant ad se principes sacerdotum & magistratus templi, & seniores; Tanquam ad latronem existis cum gladijs & fustibus comprehendere me: quum quotidie vobiscum in templo sedebam docens, & non tenuistis me, nec extendistis manus in me, Sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Hoc autem totum factum est, vt adimplerentur scripturæ Prophetarum.

Matth. 26.

Marc. 14.

Lucæ 22.

HOMILIA XI.

Considerandum primo, Euangelistam hic referre Dominum Iesum locutum fuisse ad magistratus & seniores populi & principes sacerdotum, hoc intelligi debere, ipsum locutum ad eos, qui illorum nomine & tanquam in eorum venerant persona. Horum enim iussu ac nomine omnia fiebant. Tanquam ad latronem, &c. quasi dicat: Frustra cum gladijs, frustra cum armis, frustra denique in nocte cum lucernis vt latronem me queritis, quem sine defensione quotidie vidistis ob oculos vestros ambulantem in templo. Quare ibi nemine vobis prohibente, me non tenuistis, nisi quia non potuistis, prohibiti certe non hominis, sed virtute diuina? Intelligi te igitur quia nec modo aliquid valeretis, nisi quia hora est iam vestra, qua me trado, & Pater me tradit in manus vestras. *Manus iniecerunt in Iesum, & tenuerunt eum.* Manus truculentas, oculos minaces, vultum durum, animum crudelem exhibuerunt in Iesum. O filicibus rapibusq; duriores, ô homines efferatos & syluestres. Viderant tantam Iesu potentiam in sui prostratione, nec tamen animo sunt moti, nisi ad furorem maiorem. Viderunt Christi beneficentiam ac charitatem in miraculo iam iam facto, nec sunt edificati. Senserunt eius benignitatem in sui allocutione, & non sunt emolliti, sed effecti ferociiores. Sic, sic omnibus id impijs ac superbis vsu venit, vt quo magis illis condescenditur, quo plus tribuitur, eo vehementius insolecant atque tumescant.

Matth 26.

E

meant.

Comprehē-
sio Iesu quā
fuerit cru-
delis.

Captiuitas
Iesu quam
fuerit con-
tumeliosa.

meant. Considera quoque hic iterum in Christi captiuitate, quomodo simul in ipsum irruunt omnes. Nemo non vult singularem Domino Iesu contumeliam inferre. Nemo est qui se non velit de sui prostratione in terram, vindicare. Omnes clamant, seuiunt cuncti. Alius huc, alius trahit alio. Hic cædit, hic subfannat, hic blasphematur, alius maledicit, alius illudit. Agnum itaque mansuetissimum, vt rabidi canes furiosive lupi dilaniant. Considerandum tertio, non solum dolorosam ac pœnis referendam hanc Christo fuisse captiuitatem, verum etiam contumeliam & ignominiam plenam. Qui enim captus est, sui esse desinit iuris: manetque non liber, sed ad alterius cogitur duciturque voluntatem. Hanc tamen ignominiam Christus, quomodo cuncta alia sponte ac libenter tolerauit. Considera quarto, quo is qui captus est, habetur dignior, maior ac melior, eo est eius captiuitas indignior & probrorior. Nemo autem dignior Christo.

Captiuitatem quamnam in nos ipsos exercere debeamus.

Quomodo
nos ipsos
debeamus
facere capti-
uos.
Sensus ho-
minis vt re-
frenandi sint
Oculi quo-
modo capti-
uandi sint.

Aures vt te-
nenda sint
captiuae.

1. Cor. 13.

Quomodo nostri amore Iesus captus, captiuum se quoque Iudæis tradidit, ita nos quoque debemus nos ipsos facere captiuos. Omnes sensus nostros, omnia membra, intellectum quoque captiuemus in obsequium Christi. Captiuemus, hoc est, captiuos teneamus sensus nostros sub freno & disciplina, ne liberè se ad ea quæcunque appetunt, conuertant: ne recipiant noxia, ne occupent se ociose, sed ad Christi amorem & laudem semper ferueant prompti. Captiuentur oculi, ne videant illicita, vnde tententur prouocentur ve ad concupiscentias luxuriæ, gulæ, auaritiæ. Hoc modo sanctæ quædam virgines olim oculos captiuos tenebant, vt nuditatem corporis sui præter manus & pedes, amore castitatis nunquam conspexerint. Hoc modo viri sancti, vt Hugo Gratianopolitanus episcopus, Rogerius, &c. nullius mulieris tantisper contemplati sunt faciem, vt denuo occurrentem possent agnoscere. Nec tantum viri, sed etiam mulieres sanctæ, vt Gertrudis, seu Trutha Halberstattenfis, alięque multæ eiusmodi, vbi viris locutæ fuerant, quod interdum erat necessarium, aded refrenatis oculis redibant puræ, vt nunquam eorundem viderint faciem. Captiuas deinde teneamus aures, vt non audiamus rumores seculares, praua colloquia, verba scurrilia, minusque pudica. Non audiamus quoque detractiones, quia omnia hæc conscientiam vehementer inquinant, malas vanasque cogitationes gignunt ac nutriunt, quomodo Apostolus quoque dicit: *Corrumpunt bonos mores colloquia mala.* Captiuas teneamus manus à tactu illicito. Captiuam teneamus voluntatem nostram sub voluntate nostri superioris in voluntatem Dei. Captiuemus demum totum corpus nostrum in obsequium Christi. In multis enim qui Deo vult viuere debet se ipsum mortificare, libertatem sibi perniciosam adimere, & sub iugo diuinæ voluntatis in captiuitatem se redigere. Item roga Dominum Iesum, qui se tui amore tradidit captiuum, vt te quoque sibi accipiat, teneatque captiuum.

IESUS FUIT LIGATUS. Articulus XII.

Ioan 18.

Cohors ergo & tribunus & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum.

HOMI-

HOMILIA XII.

Singulari Domini Iesu ligatio habet articulum, quia singularem habet & poenam & contumeliam. Neque enim omnes capti ligabantur, sed i tantum, qui crimina sola morte expianda commiserant, cuiusmodi aestimabant, volebantque aestimari Dominum Iesum, cui vincula adijciunt. Fuit igitur præter captionem hæc ligatio poena & contumelia Iesu singularis: fuit aliunde quoque contumelia. Putabant enim vinculis posse teneri illum, qui omnipotens est. Detraxerunt igitur maiestati illius diuinæ, qui vincula Domino Iesu apponunt, quasi homini soli impotenti. Compatere hic Domino Iesu ex visceribus tuis. Iuste enim valde compateris, quandoquidem pro peccatis tuis hæc patitur. Attende quoniam is, in cuius potestate, in cuius manu sunt omnia, aded vt nisi ipse teneret, nihil in mundo, nec mundus, nec creatura quæcunque subsisteret, permittit se ligari tractarique ab illis, quibus esse dat & viuere. & qui coram ipso cinis sunt & puluis, imò veritatis nihil. Sunt certe non minus eruditi, quam deuoti quidam, qui tribus funibus, aut trifariam Dominum perhibent ligatum, ligabantur eius manus, in collum deinde funem, seu (vt plerique contendunt) catenam ferream iniiciunt, tertio fune circumplectantur Christi corpus circa ventrem aut lumbos. Neque tamen fortasse Iudæi hæc egerunt, quod timerent Dominum sibi è manibus lapsurum: sed quia sciebant quod illi ad ignominiam hæc tam sedula multiplexque ligatio esset futura, quasi insigniter scelerato: idè multis eum vinculis ligatum strinxerunt. Tres alij ligationis assignant rationes. Vnam aiunt, ne manus eorum Iesus euaderet, admoniti à Iuda, vt eum cautè ducerent, quia veluti magus consueuisset ex intuentium oculis disparere. Altera causa erat, quia reum mortis volebant significare, Tertia, quia ipse vt ligatos nos solueret, ligari voluit. Omnes enim funiculis peccatorum trahebamur ligati. Considerandus est iuxta Anselmum & alios, ligandi modus atque iniuria. Quæcunque enim Christo inferebant, hoc faciebant modo, qui poenam illi exaggeraret maiorem. Proinde interim dum Iesum comprehendunt, aiunt deuoti ipsum ad terram ab hostibus prostratum, atque aded dure manibus ligatum, vt ex vnguibus eius (quod mirum non erat in Christo, vt potè qui tenerimæ erat complexionis) sanguis eliceretur. Prostrauerunt ipsum ad terram, quomodo fuerant ipsi prostrati. Appodiauerunt (vt sic loquar) super pectus eius. Spuerunt in faciem eius, & (vt nonnulli volunt) os Iesu violenter (ne claudi possent) apertum tenuerunt, donec sputa ingesserunt sua, ac phlegmata quibus pene illum suffocauerunt. Hæc quamuis in sacra non manifestè habeantur scriptura, ex Iudæorum tamen consuetudine possit hoc probari: quia ijs quibus potissimè erant infensi, ita faciebant. Ex figura quoque, quia olim vt fratrem Aaron, quum in vituli nollet conflationem consentire, eorundem patres spiritus suffocarunt. Quod Hebræi quoque ipsi confitentur. Certum est autem, nulli sanctorum irrogatam iniuriam, cuiusmodi Christo non fuerit illata maior: Vnde quia Christum Iudæi conspuerunt, quod Euangelium in domibus Caiphæ & Pilati astrunt factum, nec sapius alibi factum negat: ita conspuerunt, quam qui potuerunt grauissimè.

Ligatio Iesu quam fuerit contumeliosa.

Trifariam ligatū fuisse Christum.

Ligationis Christi rationes tres.

Anselmus. Ligationis Christi modus.

Christum ad terram prostratum in captione.

Vt frater Aaron quomodo interemptus.

Matt. 26. 27. Marc. 14. 15.

Vinculis quibusnam mysticis quisq; ligare sese debeat.

Ligatum tui causâ Dominum videns, caue ne iterum te in vincula, hoc est, in peccata conijcias, porius autē vinculis charitatis Domino Iesu astringi peras. Liga temetipsum funibus præceptorum Dei, liga temetipsum nexibus charitatis, ne proximo facias quod tibi nolis fieri. Nihil ad eò tenet hominem, ne perperam quid agat, nec prohibitum transgrediatur, quam charitas. Liga linguam tuam, cum illius habeas potestatem, ne ad detractoria, ne ad contumeliosa, ne ad scurrila denique laxetur verba. Lege apostolum Iacobum, quam vile sit membrum lingua, si bene regatur, hoc est, si sub freno diuini timoris & silentij funibus restricta arceatur, quod religiosi faciunt boni: quam validum item pestiferumq; sit malum, si liberum relinquatur. Nobilissimum tamen omnium est vinculorum charitas. O felicem, qui hoc vinculo Christo est alligatus. Hoc putamus vinculo alligatum Paulum, quando dicebat: *Quis nos separabit à charitate Christi & tribulatio & angustia &c.* Et infra: *Certus sum enim, quod neque mors, neque vita, &c. neque creatura aliqua poterit nos separare à Charitate Dei, que est in Christo Iesu.* Hoc funiculo Agnes beatissima Christo suo fuit sponso alligata, vnde nullis muneribus, nullis promissis, non minis, non pœnis denique, vt præfecti filium respiceret, poterat auelli. His funibus Lucia sanctissima erat alligata, quæ multis boum paribus à loco, vbi Christo hærebat, ad lupanar non poterat abduci. His funibus pij ligauerunt se religiosi, puta obedientiæ, castitatis, atque voluntariæ paupertatis, quibus constructi, in multijugi virtutum operatione Christo semper coherent.

Funibus quibusdam seipsum mysticè ligare debet homo. Iacob. 3.

Vinculorum omnium nobilissimum esse charitatem. Rom. 8. S. Agnes.

B. Lucia. Funiculo triplici bonos religiosos Christo esse alligatos.

IESVS FUGIENTIBVS A SE DISCIPVLIS, est derelictus. Articulus XIII.

Marc 14.

Tunc (scilicet comprehenso Iesu) discipuli relicto eo, omnes fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur illum, amictus sindone super nudo, & tenuerunt eum. At ille relicta sindone, nudus profugit ab eis.

HOMILIA XIII.

Fuga discipulorum cur Christo fuerit dolorosa. Iob. 19. Psalm. 37.

Ivxta hunc locum nulli esse dubium debet, Christo discipulorum fugam non leuiter fuisse pœnosam, de qua inter dolores suos singulariter etiam est conquestus in Iob: *Fratres meos longè fecisti à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me.* Item, *Elongasti à me amicum & proximum, & notos meos à misericordia.* Quomodo enim Christo fuga atque recessio discipulorum, qui erant etiam filij sui, amici, & charissimi quos post matrem suam habebat in mundo, non fuisset dolorosa? Non tamen ideo fuit Christi cordi pœnosa, quasi discipulis egerit, aut quod solatio aliquo oprato propter illos priuatus sit: quin potius quia illos amabat, illis benefacere studebat, doluit pro illorum scandalo, doluit ipsorum infirmitatem, doluit illorum dolorem, quia sciebat eos dolentes atque orbatos magistro, in tristitia versari. Fuit tamen præterea quod ad iudicium humanum, & in hominum oculis, narrabatur quoque probrosum Christo, quod ab illo discipuli quoque ipse recesserant. Considerandum iterum, quod licet Petrus postea sequutus fuerit à longe, & Ioannes sub

cruce steterit, in principio tamē fugerunt simul omnes. Considerandum quoque tertio, quod de adolescente hic refertur, nesciri quis fuerit. Alij enim Ioannem, alij Iacobum, alij quendam ex domo ubi Christus coenauerat, tradunt fuisse. Condoledum quarto discipulorum est tristitia, qui fugerant à Domino, à magistro, à patre, à charissimorum quem habebant in mundo, & cuius amore tam parentes, quam vniuersa quæ vel habebant, vel habere poterant, reliquerant: ideo iam ambulabant tanquam oues sine pastore, expositi periculis & aduersitatibus multis. Erant enim sicut orphani & pupilli.

Mysticè quoniam fugiatur, redeatur uè ad Deum.

Primo omnium admonemur non fugere à Christo. Fugit à Christo, qui propter rem quamuis mundanā timorem vè humanum, iustitiam aut veritatem relinquit. In omni mortali peccato à Christo receditur. Sunt qui propter commodum temporale, sunt item alij qui propter molestiam quamuis vitandam, à Christo recedunt. Et sunt qui tentationi succumbunt, Christum deserentes: quia fatigantur ex pugna & tædio diutius resistendi. Noli tu fatigari fili. Res tua agitur. Christus triginta tribus annis pro te molestias pertulit, & non est pertasus labores & fatigationes, quas pro peccatis tuis perpeffus est: & tu vna tentatione fatigatus deficis? Quin cogitas, quod dum molestiam & laborem breuem vis euitare, incidis in æternum? Secundo discite omnem humanam amicitiam instabilem atque fallacem. Discite nihil confidendum in homine. Atque ideo consolari debemus, si aduersitatis tempore à nobis recedant amici, aut deserant nos ij, in quibus fiduciam, vt in amicis habuimus: quandoquidem Christus ita sustinuit. Non igitur tristari, sed in occasionem hoc nobis conuertere debemus, spei nostræ non ponendæ in hominibus, sed in solo Deo, qui fidelis, constantissimusq; est semper amicus. Tertio, ex fuga discipulorum discere debemus, quam nihil sit in homine, & quam nemo sibi aliquid debeat boni de se promittere, quando hi electi apostoli tam familiares, tamq; bonæ voluntatis, tentatione victi sunt. Nam Petri vbi nunc illa fuit constantia, qua, si omnes etiam scandalizarentur, se non scandalizandum promisit? Ioannes quoque quomodo memor non fuit singularis prærogatiuæ, qua Christus illum dilexit, ne à magistro atque consanguineo fugeret? Aut vbi illa tam ipsius quam Iacobi fratris tunc erat constantia, promittentium se posse bibere calicem, quem erat Christus bibiturus? Thomas quoque quomodo ab illa deuotione refriguit, qua iam pridem discipulos alloquens, dum ad Iudæam redire vellet Dominus, dixerat: *Eamus & nos, & moriamur cum illo.* Et quid reliqui omnes discipuli, dum exijs qui Dominum simul quoq; sequebantur, quidam eorum scandalizati ab Iesu retrocessissent: Christusq; his suis secum manentibus, dixisset interrogans: *Nunquid & vos vultis abire?* quid responderunt? Nonne per os Petri dixerunt omnes: *Domine, ad quem iunius & verba vite æternæ habes.* Et intra non multas horas quid promiserunt Christo? nonne se paratos fore polliciti sunt cum eodem intrare carcerem & commori? Et quid modo? Nemo apprehenderat, nemo etiam eos lædere poterat, virtute verbi prohibentis, quod Christus dixerat, *Sinite vos abire:* solū magistrum impie tractari videntes, ipso relicto, fugiunt omnes. Nemo igitur de se aliquid præsumat, nemo in se confidat, sed timeamus omnes & in Christo solo confidamus. Quarto, apostoli li-

Adolescens
Christo fe-
quens quis
fuerit.

Quis mysti-
cè dicatur
fugere à
Christo.

Amicitia
humana
quam sic in-
stabilis &
fallax.

Nihil boni
habere ho-
minem a se.
Matth. 26.

Marc. 14.

Matth. 20.

Ioan. 11.

Ioan. 6.

Præsumen-
dum nō esse
hominem de

cet fugerint, tamen ad Christum postea redierunt. Inde tu quoque disce, non
 semper iacendum in peccato. Si cecidisti, resurge. Si à Domino fugisti, redi
 ad illum. Pœnitendo de peccato, & malam reformando voluntatem, reditur.
 Dole quod fugisti, & propone posthac Domino fideliter constanterq; adhære-
 re. Non spernit Deus militem, licet ex prælio fugerit, ad se redeuntem. Scit
 multo plures esse socios mensæ, quam laboris & certaminis. Audi claman-
 tem: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* A la-
 bore reuocat & onere. Certè peccatum cuius hominum magnum imponit
 onus. Concupiscentijs verò seruire, aut velle satisfacere, quantus est labor?
 Ab hoc labore, ab hoc onere nos reuocans Dominus vult liberare. Si vocat,
 quomodo dedignaretur redeuntes suscipere: Noli timere, non improperebit
 fugam, non exprobrabit beneficia, non obijciat ingratitude. Non ipsum
 amarum inuenies. Quomodo igitur inuenies? pium, benignum, misericor-
 dem, occurrentem, te amplexantem, te osculantem, & pro reditu tuo festiui-
 tatem, hoc est, gaudium angelis suis in caelo instituentem. Recordare huius
 parabola in Euangelio, Christo declamante, propositæ. Esto certissimus.
 Haudquaquam Dominus pijsimus illam retulisset parabolam, nisi tecum
 quoque redeunte ad se pari agere vellet modo. Vt quid igitur differs redire?
 Cras præparabo me, inquis, & illud cras iterum in aliud cras differs, idq; tam
 diu, donec hora qua non putabis, hominis filius veniat, & te imparatum, licet
 diu expectatum, ante iudicij sui tribunal sistat: & tunc senties terribiliter i-
 ratum iudicem, quem modo benignissimum noluisti agnoscere patrem. Re-
 di igitur dum pœnitendi tempus est: ambula dum dies est, dum lucem habes,
 ne tenebræ te inuoluant.

IESUS AD ANNAM DUCITVR. Artic. XIV.

Ioan. 18. **E**T adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer
 Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat enim Caiphæ
 qui consilium dederat Iudæis, quod expedit vnum homi-
 nem mori pro populo.

HOMILIA XIV.

Ductio hæc quam fuerit dolorosa in-
 iuriolaque. **C**Apto Domino Iesu, festinarant ij, qui illum ducebant, licet vltro para-
 tum & euntem, ad ciuitatem. Ibant autem ipsius ductores in via, Chri-
 stum in lutum, in lapides, & ad inuia derudentes. In itinere quoq; tra-
 hunt & retrahunt, cadunt & impellunt ambulantem. Heu quid pijsimus Ie-
 sus in hoc itinere passus est? ligatus enim erat, & sibi subuenire non poterat.
 Heu quoties in itinere ductus & ligatus, vno huc, altero illuc retrahente, ceci-
 dit? quoties dum cecidit, quia resurgere non potuit, super terram tractus est?
 Considera quoniam Iudæi quicquid in mentem sibi venerat, quo Christo ca-
 lumniam, infamiam, ignominiamq; potuissent inferre, nihil enim eorum o-
 miserunt. Vnde præsumendum est, innumera eos instigante diabolo exer-
 cuiisse supplicia in Christum. Sunt qui volunt Iesum, cum transire debuisset
 torrentem Cedron, per annem tractum, militibus per ponticulum euntibus:
 aquam quoque illi ad os intrasse, & horrido aquarum frigore affectum. Assu-

Tractum fuisse
 Christum
 per torrentem.

INUIT

munt autem illud Psalmi in testimonium: *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aque usque ad animam meam.* Et illud: *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Vulnerabantur præterea Iesu tenerimæ plantæ. Si quidem per petrosa & aspera ducebatur, dedita ad hoc opera ab ijs qui illum ducebant, ut læderetur. Itaque Christo hæc ductio fuit violenta, ignominiosa & dolorosa. Violenta, quia tamen si sponte ibat Dominus ut agnus ad victimam, nihilominus tamen ab impijs trahebatur potius quam ducebatur. Circumvallatus quoque armata erat manu, puta tribuno & militibus. Unde ductio hæc pariter ignominiosa reddebatur: ducebatur enim vincus quasi latro aut malefactor. Tertiò dolorosa fuit Christo non minus in corde, quam in corpore. Quis enim non doleat, ad tantas iniurias verberum & tractuum? Quis non læderetur de ridentium blasphemantiumque linguis? aut quem contumelia hæc non vulneraret & infamia, puta sic cum armorum strepitu inter hostium manus crudeliter opprobriorumque duci? Neque enim desuerunt Christo vulnera, & plaga, quando quidem armis, pugnis, malleisque casus impellebatur. Obserua hic, quod nouies legitur Dominus à noctis medio vsque in meridiem ductus. Super ijs nouem ductionibus deuotum posset sibi vnusquisque formare exercitium, quo quid pœnarum opprobriorumque in singulis pertulisset Dominus Iesus itineribus, quidve tempore intermedio, contemplando expendere. Primò ductus est Iesus ab horto ad Annam pontificem: de hac modo ductione loquimur. Secundò ductus est ab Anna ad Caipham. Tertiò, à Caipha ad Pilatum. Quartò, à Pilato ad Herodem. Quintò, ab Herode reducitur ad Pilatum. Sextò, milites eum introduxerunt in pratorium, vbi corona illi illudant spinea. Septimo ipsum Pilatus educit foras illudum. Octauò producit ad Pilatum sedentem pro tribunali. Nonò educitur ad Caluarie locum, vbi erat crucifigendus.

Obedientia & patientia Iesu ut nobis imitanda.

Difcore hic debemus, non solum duci, mitti, ac remitti, vbi afficiamur dignominijs, probrisque ac iniurijs, verum etiam ad omnia difficilia esse patientes, atque subiecti omni creaturæ propter Deum, quomodo Dominus non solum Deo Patri, nec matri tantum, verum etiam inimicis & persecutoribus suis obediuit. Itaque si frater, si via iutosa, si tempestas, si nix, grandis, aut pluuia irruerit, & iter tunc laboriosum carpere iuberis, recordare ambulationis & amari gressus pedum Christi, & labores fatigationesque tuas his conditionis. Hoc modo in omni opere facto siue charitatis, siue obedientiæ, ut non queruleris, non murmures, non sis impatiens, quia fortasse iuberis, mitteris, aut ducaris quo tu non vis: sed huiuscemodi cogita, propter eius amorem, qui propter me ductus, missus & remissus in multis doloribus & improperijs obediuit, ego humiliter, alacriter, vltroque vadam & obediam.

*IESUS AB ANNA INTERROGATVS, A SER-
uò, alapa casu. Artic. XV.*

Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de Ioan. 18.
doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum
mundo. Ego semper docui in synagoga, & in templo quo
omnes

Psalm. 68.
Psalm. 109.

Ductio hæc
vbi fuerit
Christo vio-
lenta, igno-
miniosa &
iniuriosa.

Itinera seu
ductiones
Iesu nouem
quæ, & quo
deuotionis
exercitio ve-
neranda.

Labores no-
stri quomo-
do Christi
laboribus
condendi
sint.

omnes iudei cōueniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt, quid locutus sum ipsis, ecce hi sciunt quid dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem bene, quid me cædis?

HOMILIA XV.

Ductionis
Iesu ad An-
nam ratio
quæ.

Quod Iesum primum ad domum Annæ duxerunt discutiendum non otiose factum est: alioqui Annas cum non esset huius anni pontifex, quomodo præsumpsisset Iesum audiendum, discutiendum, interrogandum, iudicandumque suscipere, nisi ante cum Caiapha, cuius erat focer, huius anni pontifice condixisset, vt ita Iesus duceretur primo ad Annam quo Caiaphæ minus imputaretur delictum, maiorque eius iustitia coram hominibus videretur, qui mortis damnaret reum, quem senior iam pontifex Annas, mortis reum statuisset iudicandum, vt pote qui vindictam ad Caiapham (quod mortis supplicio reum indicabat) misisset. Videretur etiam Christi mors propterea iustior, & eiusdem fieret ignominia maior: quippe qui à duobus pontificibus morte dignus foret iudicatus. Præbebat autem huic consilio eorum acuto locum, quod Annæ domum præterire habuerunt, qui Iesum ducebant, cui quasi dignitati, senio atque autoritati, deferre volebant, vt statueretur coram illo Dominus, ab eodem primo examinandus: quamuis (quod dixi) ex virtutisque ante putandum est ordinatum esse vt ita fieri deberet, consilio, quo iniuriam celarent, simularent verò iustitiam. Ad hoc facit, quod à multis refertur, Dominum Iesum non per portam reductum, per quam ad montem Oliueti exierat, sed per aliam portam, quæ aurea dicebatur, vbi domus Annæ occurtebat prior, antequam ad Caiaphæ domum veniant. Quod si per aliam intrassent, qua Christus exierat, portam, non ita occurrisset. Vnde coniectura fit, pontificum studio sic factum, vt fieret occasio Iesum ad Annam ducendi. Interrogauit autem pontifex Annas Christum de doctrina & de discipulis eius. Ad quarum questionum alteram responderet, ad alteram tacet. Nam de doctrina sua Iesus respondens, pontificem mittit ad auditores quibus libentius credit, & qui dicere certius possunt quæ audierint, quidve docuerit Iesus, quandoquidem in secreto nihil docuit, sed in templo & in synagoga vbi multi cōtulerant qui possint testari. Remittit se Iesus ad testimonium aliorum, etiam qui hoc tempore videbantur inimici. Porro de discipulis nihil respondit. Hoc modo vbi Christus responderat, assistens vnus ministrorum qui domino voluit suo adulari, & zelum quem pro illo vehementem gereret ostendere, quasi qui iniuriam contemptumve sui non posset ferre Domini, dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Notare Dominum voluit superbiæ, qui temeritate vsus, irreuerenter pontifici fuisse locutus, atque proinde violenta alapa dignus. Dicunt hanc alapam ad eum fuisse vehementem, vt dentes mouerentur, & sanguis Christo manaret è naribus: adeò sonoram, vt per totum audiretur palatium, adeò denique validam vt digitorum vestigia retineret Christi maxilla quod in Veronica Romæ tradunt cerni manifesto. Obser-

Per quã por-
tam Chri-
stus intro-
ductus fuerit

Ioan. 18.

Alapa hæc
quam fuerit
vehemens
sonora &
valida.

ua iam

nam iam his, quis sit qui percutitur: quis, qui cedit. Nonne à luto figulus, ab infimo summus, à peccatore Deus, Dominus à seruo, creator à creatura, à vilissimo puluisculo vniuersitatis Dominus cedit se patitur gubernator atque redemptor? Hic seruus fertur fuisse Malchus, cui in horto aurem Dominus restituit abscissam, pro beneficio hanc contumeliam recipiens. Verum quid Christus egit? Num igni mandauit vt de celo descendat, cremetq; istum blasphemum? Aut nunquid terræ dixit, quæ os suum aperiat & deglutiat eum in infernum. Haudquaquam. Potuisset profecto iubere & mox obedissent & terra & ignis & omnes creaturæ, ad vltionem sui creatoris. At noluit. Neque enim potentia, sed patientia nos voluit redimere: nec venit vt iudicaret mundum, sed vt saluaretur mundus per ipsum. Noluit vti vindicta, sed suum maluit percussorem placare allocutione benigna: *si male*, inquit, *locutus*, &c. Vide quia Dominus iudicium subire vult cum seruo. *Si verò bene locutus sum quid me cedis?* Quid hac responsione benignius? quid benignitate hac dulcius? Vide tamen quomodo etiam seruum arguat, & quem modestè arguat peccati. Sic namque verborum lenitate placat seruum, vt nihilominus illi eius ostendat peccatum.

Propria, aliorumq; fama quando quomodo defendenda: iniuriam scem passi qui nos habeamus.

Docemur non tristari si male de nobis sentiat. Quid enim? quando-
 quidem quasi perperam docuerit, qui sapientia est & veritas, exami-
 natur. Si verò de nobis suspicio est, aut si iudicamur quoque esse mali,
 nulla nos afficiat tristitia, modo conscientia non accuset. Inde enim magis eri-
 mus boni. Nec grandi propterea opus est excusatione. Veritas enim nō sem-
 per latebit, etsi ad breue quandoque tempus abscondatur. Perturbatur, sæpe
 homo nimium timens de se male sentiri: & pro sui iustificatione (quasi famam
 suam zelans) sæpe contendit & laborat, qui tamen patientia & humilitate, ta-
 cens, mansuetè atq; dissimulans, multo se præclarius excusaret, ageretq; vt ne-
 mo tantam patientiam humilitatemq; non crederet innocentem. Præstat igitur
 virtute, quam contentionibus se defendere. Secundò docemur proximo-
 rum famam tueri: quomodo Christus eo tempore, quo de suis nil potuit lo-
 qui discipulis quod ædificarent, tacuit: ita nos quoq; de absentibus bona dun-
 taxat loquamur. Tertio discere nos conuenit, verborum illatas iniurias aut
 obiurgationes duras, calumniosas vè æquanimiter ferre. Siue ergo iniuria,
 siue fiat nobis contumelia aut calumnia, quantum nostram attinet lesionem,
 non grauius irascamur, nec vltionem meditemur, sed mansuetudinem op-
 ponamus. Si tamen iniuriam Dei contineat hæc contradictio, vt pote que fiat
 veritati, aut si scandalum generet pestifere doctrinæ animabus: ibi est etiam
 arguendus calumniator, absq; tamen priuato amore & absq; zelo vindictæ,
 sed zelo duntaxat diuini honoris. Quarto, si Christo pro alapa suscepta vis
 gratias agere, statue firmo decreto, & ora Dominum vt voluntatem hanc tuam
 confirmet iuuet que, ne tibi superbia præsumptio vè ex instituto hoc suboriat
 tur: atq; tibi donum hoc largiatur, quo ab ociosis queas os tuum sermonibus
 continere. Si ociosis abstinentum est, quanto studio renitendum, quibus in-
 standum precibus, ne permittaris à Deo labi in murmuraciones, in detrecta-
 tiones,

Contem-
platio.

Seruus iste
quis fuit.

Patientia Ie-
su quanta.

Tristandum
non esse si
malè de no-
bis sentiat.

Famam pro-
ximorum
defendendā.

Iniurias ver-
borum æqua-
nimiter fe-
rendas.

Iniuriā Dei
non esse tol-
lerandam.

Alapa pro
hac sua quo-
modo Chri-
sto regra-
tiandum sit.

Lingua quā
to fit studio
refrenanda.

Iniuria nos
afficientes
verborum
lenitate placandos esse.
Superbia
multorum
quanta.

Offensus
proximus
quomodo
fit placandus.

Iactantia de
peccato quā
gravis fit
culpa.

Correptionem ex fraterna charitate debere procedere non ex impatientia.
Euangelij
verba quomodo sint intelligenda.
Matth. 5.

Maxillam alteram præbendam esse gerentis uti.

tionem, in aliaque lingua peccata? Ora igitur vehementer contra linguam tuam, & vim tibi ipsi facito. Sancti viri ut lingua malitiam atque infirmitatem firmerent, aut perpetuum silentium seruarunt, aut lapidem in ore & hunc multis annis portauerunt. Quinto, de acceptis iniurijs non solum nos non debemus vindicare, & despectiva, iniuriosa, probrosa atque contemptibilia verba non reddere, sed etiam iratum aut eum qui calumnia seu iniuria afficit, verborum lenitate placare. O quam longè sumus ab hac perfectione penè nos omnes. Heu quanta est superbia nostra. Sæpenumero nos offendimus, verbisque alienam infirmitatem ad iracundiam aut impatientiam irritamus: vix tamen induci possumus, ut veniam petamus. Quoties auditur hæc vox superba inter nos: Ego non offendi eum, Ego nihil iniuriosum illi, unde offenderetur, dixi. Ipse mihi hæc & hæc dixit. Ipse mecum contendere cepit. Ipsius est veniam à me petere. Nunquid illi respondere non debui? Ah fili, desine discutere, an tu offenderis. Certe offensus est frater tuus, & tui occasione offensus est. Quid tibi nocet humiliari? Quin te delectat vtriusque hoc est tuam & illius animam lucrari? Quam redderes te commendabilem, si vel innocens veniam petendo, fratrem placares? Esto, modo non agnoscat ille innocentiam tuam in perturbatione constitutus, quantum agnoscat postea laudabitque innocentiam tuam cum humilitate coniunctam, tranquillitati restitutus? Tu tamen non ad laudem tibi venandam, sed ad illius lucrandam animam, & propter Dei gloriam debes fratrem tuum te humiliando placare. Verum quid de illis sentiendum est, si quando fratrem proximum vel quemlibet affecerint iniuria, contumeliavè perturbauerint, apud se gloriantur, & apud alios iactant, quam egregiè illum confutauerint, quam humiliauerint (ut aiunt) iusta ignominia proximum. Hi plangendi sunt, & oratio pro eis reuerè est necessaria: quia quoties de peccato suo (non dico) apud alios se iactitant, sed apud se ipsos duntaxat gaudent toties reatum culpæ prioris sibi, si tamen id fiat deliberatè, renouant. Sexto erudimur quod erga nos delinquentibus possumus quidem ostendere peccatum eorum, eosque reprehendere, non tamè ex ira vel impatientia. Atque idèdè quamdiu iram in corde sentimus, tam diu corripere neminem debemus. Siquidem correptio ex fraterna debet charitate prodire, non ex iræ aut furoris passione. Adèdè namque dulciter benigneque debemus loqui inimico vel irato, ut verba nostra cor ipsius emolliant, & iram extinguant, non accendant. Septimo, discimus hic, verba Euangelij non semper intelligenda iuxta literam & quomodo sonant, alioquin Christus ipsemet hic contra suam egisset eruditionem. Docuit enim percutienti ad vnam maxillam, præbendam esse & alteram, nec tamen ipse id obseruauit hic: quin potius corripiens percussorem ob vnam alapam inflictam, nequāquam alteram maxillam præbuit cædendam. Verum absit ut dicamus, Dominum Iesum non obseruasse quæ docuerit, qui cepit facere & docere. Sunt igitur hæc verba, ut alia multa in Euangelio, intelligenda in sensu in quo fiunt, non in sensu quem faciunt. Est autem verborum sensus in quo fiunt, ille quem intelligi vult is qui loquitur: ut verbi gratia, hic de præbenda altera maxilla cedenti. Cuius sensus verus est, non ut mox, vnam ubi alapam quis susceperit, alteram præbeat maxillam cædendam. sed ut vnam tam patienter suscipiat alapam, ut paratus sit in alteram quoque cædi maxillam, aut rursus aliam suscipere

scipere alapam, si detur. Pertinet itaq; quod de alia maxilla præbenda dicitur, ad præparationem animi, non corporis. Posset enim quis alteram præbere maxillam, post primam susceptam alapam, si cõdè, & impatienter vtramq; sustinere. Hic nequaquam verbo satisfaceret Christi, quia non satisfaceret intentioni Christi. Vult enim Christus propter vnam alapam aded nos ira non excandescere, nec de vindicta cogitare, vt parati simus etiam non hanc tantum, sed plures patienter tolerare. Hoc modo sustinuit se cædi Christus tam patienter in vnam maxillam, vt paratus quoq; fuisset sustinere se cædi in aliam, si data fuisset. Quod paulò post quoq; fecit. Nam alapas complures perculit, & toto corpore cæsus fuit flagellis. Verissimum sanè est illud Ambrosij, dicentis: Nihil aded confusionem facit inferenti mala, sicut fortis tolerantia sustinentis, & neque in verbo, neque in opere reddere vindictam.

Matth. 26.
Ioan. 19.
Ambrosius.

IESUS A PETRO TER EST NEGATUS.

Articulus XVI.

Sequatur autem Iesum Simon Petrus à longe, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiuit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum intro in atrium principis sacerdotum. Et ingressus sedebat foris in medio atrij, dorsum cum ministris ad ignem, & calefaciebat se, vt videret finem. Circumsidentibus autem illis, erat Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quædam ostiaria vna ex ancillis summi sacerdotis sedentem ad lumen, & calefacientem se, & cum fuisset intuita, aspiciens illum ait, dicens: Et tu cum Iesu Nazareno eras. Nunquid & tu ex discipulis, es hominis istius? At ille negauit eum coram omnibus, dicens: Mulier non sum, & nescio quid dicis. Neque enim scio, neque noui illum, & exiit foras ante atrium, & galus cantauit. Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis eius es? Rursus exeuntem eo iam iam, vidit eum alia ancilla, & coepit dicere circumstantibus & his qui erant ibi, & ait. Et hic erat cum Iesu Nazareno: & quia hic ex illis est. Et post pusillū alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus iterum negauit cum iuramento, quia non noui hominem, & dixit: O homo non sum. Et post pusillum interuallo factò quasi horæ vnus, accesserunt qui astabant, & dixerunt rursus Petro: Vere & tu ex illis es: Nam & Galilæus es, & loquela tua te manifestum facit, Et alius quidam vnus ex seruis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam affirmabat, dicens: Nam & Galilæus est, & dicit Petro: Nonne ego vidi te

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioan. 18.

in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus, & ait: Homo nescio quid dicis. Tunc ille coepit detestari & iurare & anathematizare, quia non nouisset hominem, & quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et continuo adhuc illo loquente, statim iterum gallus cantauit. Et conuersus Dominus, respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini Iesu quod dixerat ei, quia priusquam gallus cantet bis, ter me negabis, & egressus Petrus foras, coepit flere, & fleuit amarè.

HOMILIA XVI.

QUAE de Petri referuntur negatione, licet de loco dubium habeant, parum tamen curandum est, an in vna domo, an in duabus ter negavit Christum, quandoquidem, quomodo illi Christus praedixerat, certum est, ter Petrum negasse eundem. Considerandum deinde, quod in textu Euangelistarum videtur dissonantia: quia alia ab alijs personae adducuntur interlocutrices. Verum Euangelistae non dissident. Accidit namque vt ad ignem sedentibus multis, multi, vno incipiente, loquerentur Petro, nitentes probare ipsum esse Christi discipulum, vno hæc, alio alia verba dicente. Quo etiam factum est, vt Euangelistarum alius huius, alius alterius verba recenseret. Tertio, commiseranda est infirmitas Petri, qui territus tam cito ad verba vnus ancillae ostiariae, negavit, magis tamen (vt videtur) animo compatiendi, quam auisandi atque terrendi, Petro loquentis. Vide etiam quomodo per moram creuit peccatum Petri. Primo enim negavit, deinde negavit cum iuramento: tertio, execrando & anathematizando negavit. Obserua postremo, quod Petrus non redijt in se, peccatum suum detestans, nisi postquam à Domino est respectus: quod de spirituali est respectu, hoc est, de illuminatione mentis, intelligendum. Tunc enim exiuit domum poenitens, fleuitque amare, illuc non rediturus.

Negatio trina Petri quid nos instruat, qui quo ex lapsu sit resurgendum.

Desperandum non esse post lapsum.

A peccato non posse hominem propria virtute resurgere.

Societatem malam esse fugiendam. Benignitas Saluatoris quanta.

PRINCIPIO hic discimus, nihil presumere de nobis. Si enim tantus apostolus, tamque feruens, & omnium caput, cecidit, quid nos faceremus? Eruimur deinde, non etiam desperare post lapsum quandoquidem hic apostolus post lapsum non solum veniam, sed magnam etiam gratiam affectus est, nec post lapsum minus quam ante, fuit Christo dilectus. Adeo non imputat peccatum Deus poenitenti. Tertio, discimus, non virtute nostra nos posse à peccato resurgere, sed nobis fore necessarium, vt à Domino respiciamur, & ipse resuscitet nos. Nos quidem quamdiu in peccato sumus, non possumus etiam huiusmodi respectum mereri: possumus tamen impedire, possumus eum respuere, quia possumus diuinæ aspirationi non acquiescere. Quarto, discimus ex loco, quo Christum negavit Petrus, vitandam malam societatem, peccandi que occasionem. In certu namque apostolorum haudquaquam negavit Petrus, sed in curia pontificis, inter homines ociosos & ingluuiei deditos. Quinto, benignitatem Domini attendamus, qui apostolum dilectum, quem principem erat facturus Ecclesiae, cadere permisit, illum tamen erectu-

EUS.

rus. quo illum faceret humana fragilitatis expertum, & subinde misericordē erga infirmos & delinquentes. Sexto, quoniam omnes deliquimus, & quam Petrus multo grauius, flere cum Petro debemus ac pœnitere, vt Dominum reconciliemus. Septimò, infirmitatem nostram docemur ante oculos habere, qua ad eòdè prouisi sumus ad lapsum, atque prorsus nihil absq; Deo. Non sufficit, si modo voluntatem habeamus bonam: quoniam leuissima tentatione atque auræ statu mutamur. Voluntati igitur tuæ bonæ, tamen modo habes à Deo, non innitaris: quia instabilis est nimium, & nisi etiam à Deo roboretur conserueturq; cito periclitabitur. Octauò, quasi digito nobis monstratur, non diu morandum in peccato. Nam si perseueramus, coalescit, validior fit in nobis concupiscentia, spiritus infirmior, diaboli improbitas erga nos maior atq; potentior. Qui enim ab eo semel fuerit victus, nisi per Dominum fuerit iterum liberatus, eiusdem tyrannidi subiectus manet. Qui semel ab eodem captus est, infirmior iacet, atq; contra hunc, virtutem crudelior è diabolus ostentat. Mora igitur omnis periculosa est in peccato. Tu verò principijs obsta. Cecidisti? coneris mox resurgere. Adiuuabit autem Deus, presertim si petieris, conatum tuum. Peccatum namq; si vnum admissum fuerit, nisi cito per pœnitentiam corrigatur, in aliud mox præcipitat. Non longè petendum est exemplum, apostolus hic nobis occurrit, de quo loquimur, Petrus: qui quoniam primam negationem non cito correxit, in secundam & tertiam quoque ruina mox grauiori cecidit. Melius igitur iuxta Ambrosium foret peccatoribus mori, quam in peccatis diu versari. Augustinus quoque: Audacior est, inquit, qui cum peccato mortali dormit, quam qui cum septem hostibus de morte sua inuicem obligatis, configit. Nonò, discendum est, Christum non negare. Negat Christum, qui temporalis cuiusuis commodi emolumento inuitatus, aut timore percussus, ne fauorem, beneficium, honorem, gratiam vè amittat hominum, aut ne sustinere habeat aliqua aduersa, veritatem quando debet nõ confitetur: aut à iustitia declinat, seu etiam quomodolibet peccando mortaliter, Dei præceptum, quasi Deum non cognoscendo, impugnat.

Infirmatē suam vnicuique ante oculos esse habendam.

Morandum non esse diu in peccato.

Mora in peccato quā sit periculosa.

Ambrosius. Augustinus.

Negare Christum quomysticè dicitur.

IESUS AD CAIPHAM DUCITVR. Artic. XVII.

ET misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificē principem sacerdotum, vbi omnes sacerdotes, & scribæ, & seniores in vnum conuenerant.

Matth 26.
Marc. 14.
Luca 22.
Ioan 18.

HOMILIA XVII.

ANnas non diu retinuit Iesum, quoniam ipse cum non esset huius anni pontifex, auditum Iesum atq; vinctū, hoc est, tanquā mortis à se reum habitum, mittit ad Caipham, qui dolosior erat. Ducitur itaq; Dominus Iesus eo imperu, ea crudelitate, eisdemq; iniurijs, quibus ante ductus fuerat, ad Caipham. Considerandum hic, quemadmodum scribæ, seniores, pharisæiq; conuenisse dicuntur, quam acuta inter se conquirunt consilia, expectantes in domo Caiphæ Iesum adducendum. Vide etiam quam tumidè (dum nunciatur Iesus adesse) ad iram & contemptum illius excitantur, superbeque

Ductio Iesu ad Caipham quibus facta sit iniurijs.

per gyrum se collocant, atque Iesum adductum in medium statunt liuidis oculis ipsum intuentes. Nemo illi ad sedendum obrulic locum, nemo honorauit, sed vt vilissimum omnium contempserunt, atq; in sui medio statuerunt. Quam miserabile est cogitare, at videre quam multo erat miserabilius, Dominum Iesum aded respectum, aded vilem atq; facinorosum habitum, stare coram hominibus vilissimis, superbis, tumidis, & sibi inimicissimis, discutiendum, atq; iudicandum? Quam gloriabantur apud se corda superba, quod humiliatum ignominiaq; hac affectum, coram se stare videbant Dominum? Quam superbe in illum conuiciabantur, quam tumide contemnebant, quamque indignum & vilem aestimabant Iesum, quem allocutione nisi per contemptum, & iniuriosa vix dignabantur? Si Christi maiestatem attendis & humilitatem simulq; eorundem hominum facinorosorum superbiam, auaritiam & inuidiam: mirum est quomodo non compati possis ex animo Domino Iesu, qui veluti probrosus ignominiosusq; stat ante hostes suos, sibi insultantes quasi victus & in eorum manibus conclusus. Stet itaq; Iesus in concilio malignantium ante omnem sermonem alium obiurgatus, reprehensive, contemptus & exprobratus. Vide autem quantum læsus fuerit Dominus, nequitiam fraudemq; cognoscens iudicis: & quod ab eo foret iudice iudicandus, qui conatu, viribus artibusq; omnibus conabatur peruertere iudicium, opprimere innocentem, damnare iustum. Erat quidem Dominus Iesus ad omnia hæc patiens, quippe qui ad patiendum vltro venerat: nihilominus tamen quia naturæ humanæ in se habuit veritatem, lædebat cor eius: quod certè quanto tenerimum, quanto nobilissimum, quantoq; fuit innocentissimum, tanto fraudibus, contumelijs, & id genus iniurijs alijs maxime lædebat, non ex impatientia, sed ex naturæ tum veritate tum nobilitate. Ex zelo quoque offendebat reſtitutionis, quo iniustitiam impietatemq; omnem execrari cogebatur. Quamuis autem hæc omnia tanquam impia damnare, eisdemq; contraria vrgebat sentire, voluntariè tamen, etiam iuxta sensualitatem rationi plenè subiectam, omnia quæ sibi irrogabantur, amplectebatur. Neque enim virtuti derogat patientiæ, læsionem sentire, siue corporalis ea sit, siue spiritualis: quin potius maioris est indicium virtutis, augetq; meritum, læsione non lædi, hoc est, sentire quidem dolorem, non tamen dolere propter dolorem, ita vt de patientia animiq; resignatione quid minuatur. Alioquin virtutis studiosum, fore oporteret stupidum ac insensibilem, quod certè neq; laudem, neq; haberet præmium. Habet (scimus) corpus læsiones suas, habet nihilo scius animus, vnde lædatur. Itaq; quomodo affligitur corpus, ita affligitur & animus. Si quis corporis sustinere potest afflictiones, potest & animi. Intelligendum est igitur, animæ Christi, pro nobilitate naturæ innocentiaq; non minus fuisse dolorosas iniurias, quàm corpori fuere tormenta. Vtraq; tamen Christo non solum patienter, verum etiam desideranter ex amore & virtute sunt suscepta. Pari igitur modo in reliquis quoque omnibus intelligenda sunt quæcunq; (siue derisiones, siue opprobria sunt aut tormenta) Christo dicuntur fuisse molesta.

Deus vti semper præ oculis sit habendus.

Disce Deum præ oculis habere, discere eum prouidentiam omnium habere rerum & curam: discere quoq; eius bonitati confidere & inniti, & dic:
Domi-

Nequitia
Caiphe quã-
tum læsionem
Christum.

Læsionem
sentire quo-
modo non
deroget.

Iniuriæ quæ
dolorosæ fue-
runt animæ
Christi.

Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo nihil enim humana sapientia, quæ est calliditas aut versutia, valet contra consilium Domini. Et certi sumus, eum qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei cæli commorari. Itaque Dominus noster Iesus Christus ductus est de iudice ad iudicem, ut non timeant sui amici dum steterint ante reges & præfides propter nomen illius, nec solliciti formident quid loqui debeant. Ipse namque propterea ante iudicem tacuit, ut suis daret os & sapientiam cui contradicere nequeant omnes aduersarij eorum.

Psal. 117.

Psal. 90.

Matth. 10.

IESUS A FALSIS EST TESTIBUS ACCUSATUS. Articulus XVIII.

SVmmi vero sacerdotes & omne consilium quærebant falsum testimonium contra Iesum ut eum morti traderent. Et non inuenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Multi enim falsum testimonium dicebant, aduersus eum: & conuenientia testimonia non erant. Nouissime autem venerunt duo falsi testes & falsum testimonium ferebant aduersus eum, dicentes: Hic dixit & quoniam audiuimus eum dicentem: Possum destruere hoc templum Dei manu factum, & post triduum aliud non manu factum reedificare. Et non erat conueniens testimonium illorum.

Matth. 26.

Marc. 14.

Lucæ 22.

HOMILIA XVIII.

DVm in concilio staret Iudæorum Dominus Iesus, satagunt Iudæi summo opere inuenire, quo Dominum accusent. Eam ob rem multos adducunt testes, sed testimonia conuenientia nulla aderant. Hoc Euangelista dicit quoque. *Principes sacerdotum & omne concilium quærebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent: & non inuenerunt, etiam cum multi falsi testes accessissent.* Vides quia eum morti voluerunt tradere, ideo quæsierunt colorem, quo se fingerent id iuste facere, ut ipsorum celaretur inuidia. Neque enim quia inuenirent in Christo causam delictumve, propter quod morti esset obnixus, voluerunt eum occidere: sed quia volebant occidere, quæsierunt quo velamine malitiæ, quo ve figmento iustitiæ id possent. Dicis, cur ad eum Christo fuerunt infesti, ut vitam tantopere eidem tollere molirentur? Non ob aliud aliquid eum odio habuerunt, nisi propter veritatem & iustitiam, quam Christus constantissime tenebat, loquendo, docendo, viuendo. Ipsi verò mali, iniqui, impij, crudeles, iniusti, superbi, auari, ambitiosi atque dolosi erant: quare sæpenumero durè eos Christus arguerat, ideo super se permittere nolebant viuere meliorem, ne ipsi degeneres arbitrati, improperia sustinerent. Considera quod pontifices erant de tribu Leui, & pharisæi pro maiori parte de tribu Simeon, idcirco hoc concilium Iacob pater horum præuidens, dicit moriturus: *Simeon & Leui vasa iniquitatis bellantia, in concilio eorum non veniat anima mea, &c.* Considera secundo Domini innocentiam

Odio eum habuerunt Christum Iudæi.

Concilium hoc vti olim à patriarcha Iacob præuisum fuerit. Gen. 49.

Innocentia
Christi qua-
ta.

Ioan. 2.

Testimonia
falsa quanti-
laserint
Christum.

tiam magnam, quod ne ab inimicis quidem sagaciter quarentibus inueniri potuit quicquam, quod accusationis haberet speciem. *Novissime duo venerunt falsi testes, dicentes: Nos audimus, &c.* Quare horum non fuit testimonium conveniens? quia mutaverunt & verba Christi, & sensum. Neque enim hæc verba dixit Iesus, neque in hunc sensum locutus est, quem ipsi adducunt. Christus enim dixerat: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Ipsi eius verba pervertentes, mutant: *Nos, inquentes, audimus eum dicentem. Ego dissolvam templum hoc manufactum, & in tribus diebus aliud non manu factum edificabo.* Volunt autem inde probare, quod rem homini impossibilem promittendo, Christus sibi diuinitatem arrogaverit, & propterea blasphemaverit Deum. Quomodo dixi, querunt testimonium falsum, quia verum non habuerunt. Neque enim falsum quererent, si accusationis quid, quod mali haberet speciem, in se Christus habuisset. Vide quod hominem quemlibet falsa lædunt testimonia, de quo tamen scriptura dicit: *Omnis homo mendax.* quantum ergo putatis, veritatem ipsam accusationibus testimoniisque mendosis lædi?

Mendacium falsumque, testimonium quam sint execrabilia.

Mendacium
& dolus quæ
sint dete-
standa.

Mendacium
sophisticis
locutioni-
bus inesse.
Eccl. 37.

Accusatio-
nem nostri
non esse pro-
fus iniquam.

Testis falsus
quæ multis
fiat obno-
xius.
Sapient. 1.

Discimus hic mendacium execrari, & omnem dolum, hæc enim qui fectatur, veritatem negat. Sunt qui fallere semper nituntur, utentes verborum dolis & simulationibus. Cum enim ipsi verborum suorum & intellectum & sensum habeant clandestinum, iuxta quem verba eorum habere possint veritatem, non est hic idem sensus quem auditori infundunt, quemque ab auditore credi volunt: idem iuxta id quod intelligi aut credi volunt, prorsus mendacium est. Neque enim veritas ibi est ubi res de qua alteri loquimur, & de qua alius se informari expectat, falsitatem continet, licet in occulto aliquo alio sensu, de quomodo auditori non fit sermo, possit habere aliquam veritatem, de hoc scriptura refert: *Qui sophisticè loquitur, odibilis est.* Secundò admonemur, iniquarum esse accusationum patientes. Nunquam enim prorsus iniqua est nostri accusatio. Si enim in eo quo accusamur, non deliquimus: in alio quo nemo nos accusat, Deo peccavimus. Nunquam igitur innocentes sumus, Christus verò totus fuit innocens, & in omnibus innocens. Idem absque grandi iniuria, absque blasphemia, levisissimi cuiusvis peccati non potuit accusari.

Discendum quoque est, falsum testimonium dicentem, multis fieri obnoxium. Primum Deo, quia contra veritatem loquitur, & Deum qui veritas est, abiurat. Secundò obnoxius fit iudici, quem mentiendo fallit. Tertio innocenti, quem mentiendo impedit aut lædit. Quarto sibi ipsi, quia *os quod mentitur, occidit animam.* Quintò exigitur ab eo restitutio & satisfactio, quæ raro fit. Neque enim de eiusmodi sufficit peccatis confiteri, nisi comitetur & satisfactio aut restitutio ei, quem læsit in rebus aut fama. Tertio nos consolari debet in huiusmodi detractionibus oblocutionibusve, quas patimur, Christi verbum quo dicit: *Beati eritis cum maledixerint vobis homines, & cum persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, mentientes, &c.*

IESUS INIQUE BLASPHEMIAE ACCV.
sat. Artic. XIX.

ET exurgens summus sacerdos in medium interrogauit Iesum dicens: Non respondes quicquam ad ea quæ tibi obijciuntur, & ipsi aduersum te testificantur? Iesus autem tacebat, & nihil respondit. Rursus autem summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus filius Dei benedicti. Iesus autem dixit illi, Ego sum: Tu dicis. Veruntamen dico vobis: A modo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blaphemauit: Quid adhuc egemus testibus?

HOMILIA XIX.

Testimonijs cum nullis posset Caiphas criminandi locum inuenire, ad aliam se fraudem versipellis iste conuertit. Sciebat namq; omnia falsa esse testimonia quæ fuerant adducta, quibus nil fidere posset. Pilatum quoq; prudentem esse virum, nec leuissimis illi esse accusationibus suadendū. Videbat præterea ad omnia Christum tacentem, nihil enim mitis Dominus respondebat. Frustra enim ibi responderet, vbi veritati non erat locus, vbi exquisita, quæcunq; dicebantur, erant mendacia, nec de veritate curabatur. Atq; idcō non discutebatur quid Christus dixisset, sed quid in illum posset obijci, quidve criminari. Nihil igitur magis optabatur, quam Christus vt loqueretur, quo in hac multitudine concilij quispiam illum audire, deprehendere, notare, contumaciter potuisset, vnde calumniandi, accusandiq; eum, strui possit eidem causa. *Surgens igitur, &c.* Impatientia pontificem de sede expulit, & motu corporis insaniam indicat mentis. Ad respondendum itaq; Dominum prouocat, vt ex occasione sermonis, locum inueniat accusationis. *Nihil, inquit, respondes, &c.* Non veritatem discere cupit, non locum tribuit excusationi, sed ad loquendum inuitat, vt respondentem in verbis capiat, vt noceat innocenti. *Iesus autem tacebat.* Sciebat Iesus quod quicquid dixisset, fuissent calumniaturi. Tacebat igitur non timore, sed mysterio. Quicquid enim erat dicturus, in occasionem sciebat esse pontificem sumpturum calumniandi. Maluit igitur fortiter tacere, quam excusando se, non solum nihil proficere, verum etiam vnde deteriores illos propria eorum faceret malitia, obtendere. Stans itaque pontifex Domino Iesu in faciem truculentus, furoreq; plenus: *Adiuro, inquit, te per Deum, &c.* Ad alia semper consilia versutus ille se conuertit. Vnde Christo opponit, quo illum loqui compellat, nunquam tamen respondentem (vt manifestum erit) crediturus: sed quo foueam Christo parer, vt si se neget Christum, calumnetur præsumptionis temerariæ in docendo: si fateatur, blasphemiam inculcet. *Adiuro te, inquit, per Deum viuum, &c.* Non veritatem discere, sed calumniam tendere cogitat.

Cur tacerit
Christus co-
ram Caipha.

G

Vide

Mali.ia lu-
dgori quāta

Vide Iudæorum malitiam. Cum gladijs, cum fustibus, cum armis, vt latro-
nem Christum ceperant, vincuntq; vt reum mortis duci iusserant: & nunc
cum ad eius discutionem venit, nihil potuerunt inuenire, quod vel spe-
ciem habeat accusationis. Sed falsos adducunt testes, tendicula opponunt quæ-
stionum, vt aliquid vbi accusare quæant illum, inueniant. Christus licet ab
inferiore esset adiuratus, qui grauitè ipsum adiurando deliquit, tamen ob
reuerentiam diuini nominis dixit: Tu dixisti quia ego sum: &c. Scidit vesti-
menta sua pontifex hypocrita, tam religiosus, tam zelosusq; diuini hono-
ris credi volens, vt absq; grandi execratione, non posset audire blasphemiam.
Idem itaq; furor qui de sede illum excusserat, nunc vt vestimenta scinderet,
rabidum agitabat. Vide quoq; iterum, quomodo hic Caiphas nesciens pro-
phetat. Nam sacerdotale vestimentum scindens, quid aliud indicat, quam
quod legis velamentum abiicit? Exclamauit autem simul: *Blasphemauit, Ie-
sum putans, qui sibi videlicet, quod Dei solius est, tribuerit. Tam enorme pec-
catum Christo imponunt pessimi hi blasphemi. Quid adhuc egemus testibus?
pro nihilo laboramus. Quod quarimus, ecce iam palam audistis. Miser tu,
& licet princeps, nequam tamen: tu bis blasphemias, qui Christo Dei filio de-
trahis, & negas quod Dei est, qui (licet illa tibi rumpantur) verè Deus est, &
imponis eidem, quod nisi pessimorum est nebulonum, crimen blasphemias.*

Caiphas
scindendo
vestimentū
suum quid
nesciēs pro-
phetauerit.

Blasphemia
Caiphæ du-
plex.

*Accusationem falsam quo animo feramus, quando quoque nos
excusare debeamus.*

Tacendum
esse ad ma-
liciosū & fu-
ribundū ac-
cusationem.

Dum alium vides furore correptum aut malitia, te accusantem, tace. Si-
lendo enim plus apud illum proficies, quam loquendo. Quis enim cō-
tra canes latrantes, aut aseres sibilantes inire vult certamen, vbi quo
plus pugnaveris, tanto diutius impugneris? Da igitur locum iræ, ne ad ma-
iorem illum impatientiam atq; furorem, respondendo (quod nonnulli dedi-
ta etiam ad hoc opera impiè faciunt) proximum irrites, grauiusq; illum fa-
cias peccare. Deinde alios plus ædificas sustinendo, quam excusando aut re-
nitendo: patientia enim maiorem probat innocentiam, quam contentio.
Verū hoc intelligitur de calumnijs leuioribus, & non grauitè infamanti-
bus. Nam expedit interdum, pro fama tuenda moderatè & absq; contentio-
nibus se excusare, aut propter conscientiam alterius modestè iniuriā argue-
re, præsertim vbi speratur vtilitas. Vtriusq; habemus exemplum à Domino.
Verum hoc quando expediat, docebit Spiritus sanctus, non priuatus amor seu
passio. Nunquam enim hic deest ijs, qui pure Deum, non semetipfos querunt.
Discendum quoque est, nomen Dei non blasphemandum, & ne per nos aut per
alios illud blasphemetur, cauendum.

Excusare
quando &
quomodo
se debeat
homo.

Blasphema-
tionem no-
minis Dei
summo opere
esse cauendā

IESUS VT REVS MORTIS DAMNATVR.
Articulus. XX.

Matth. 26.
Marc. 14.

Ecce nunc audistis blasphemiam. Quid vobis videtur?
Qui omnes respondentes condemnauerunt eum, & dix-
erunt: Reus est mortis.

HOMI.

HOMILIA XX.

CVM pontifex Dominum iudicasset vt blasphemum, blasphemus ipse pessimus, alios interrogat qui intererant concilio: *Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis.* Si vel sceleratis ac ijs qui propter facinora sua morti obnoxij sunt, graue est audire, se damnari reos mortis, quam putatis tristissimum fuit innocentissimo cordi Iesu, iudicari featq; reum haberi mortis?

Vide autem quia omnes clamauerunt: *Reus est mortis.* Quam dolendum est, ne vnum quidem in tanta inuentum multitudine, qui iniustitiam argueret, innocentiam tutaretur, iniquis reclamaret, pro Christo loqueretur?

Iudicia temeraria, detractioesq; peruersorum hominum quo animo ferenda sint.

Disce hic non formidare iudicia humana, sed hoc time, hoc caye, ne in iudicio reus inueniaris diuino. Quid enim tibi iudicia nocere possunt humana? Quicquid de te iudicauerit homo, credere potest, facere non potest, vt ita sit. Hominis iudicium non te malū faciet. Es, & tantus es, quantum cuiusmodi ve coram Deo es. Detractiones igitur & iudicia iniquorum omnino non formides, potissimum si tibi bene conscius fueris. Neque enim te Deus iuxta id de te homines bene malēve opinantur, iudicabit, sed secundum quod in oculis ipsius tu fueris. Quid mirum si de te iniquē sentiant homines? quid mirum si nos iudicant, si detrahunt nobis, qui pleni sumus peccatis? Sed fortasse in hoc sumus, in quo detrahunt nobis, innocentes. Esto, quantum in alijs deliquimus, vbi nemo hic nos accusat? Ecce innocentissimus, & qui speculum est sine macula, in quem non cadit peccatum, vt blasphemus & proinde ac mortis reus damnatur. Quandoquē igitur de nobis malē sentitur, quando iudicamur iniquē, quando nobis detrahitur perperam, recurramus ad conscientiaē testimonium. Et si verum est quod dicitur, quid agere ferimus? Si delicta malum est dicere, quanto peius erat facere? Aut si agere ferimus, vt dicatur quod malum fecimus, quare vt non diceretur, à malo non abstinuimus? Irascamur nobis malum operantibus, non malum de nobis quod fecimus, dicentibus. Doleamus tamen non quia nobis detrahitur, sed quod eiusmodi sumus, quibus iuste detrahitur. Porro si falsum est quod dicitur, gratias agamus Deo, qui nos custodiuit ab eo, quod perperam de nobis dicitur, admoneamurq; quam sint alia item multa, quorum iuste accusaremur, nobis & Deo cognita. Ea itaq; quæ patimur vel in vna re innocentes, depretemus ad alia illa centum millia, in quibus nemo nos accusat, quamuis non innocentes, sed reos. Nihil igitur consultius, quam omnes linguas, & infirmas & nequam & maledicas, sustinere: quia nemini possunt nocere, neminem malum efficere. Semel dixi: Si totus tibi detraheret mundus, & de te malē, siue ex errore, siue ex maleuolentia sentiret, si innocens es, non potest mille linguis te facere malum, Es, qui coram Deo es. Non potest tibi inquam nocere, sed potest (si Detractio vis) multum tibi prodesse detractio aliena. Potest enim te facere meliorem, aliena quomodo homini nō nocere sed prodesse possit, quia potest te reddere humiliorem. Dum enim de nobis detrahitur magna nobis instat occasio nos cognoscendi, magna præbetur virtutum exercendarū occasio, puta humilitatis & patientiæ. Quotidiana igitur depressione indigemus omnes.

IESUS FACIE CONSPUITVR. *Artic. XXI.*Lucæ 22.
Marc. 14.

ET viri qui tenebant eum illudebant ei cædentes, Et cœperunt quidam eum conspuere.

HOMILIA XXI.

Consputio
faciei Iesu
quam fuerit
gravis.

Ingratitudo
Iudæorum.
Psal. 79.

Esaie 53.
Ibidem.

Postquam principes Iesum morti esse obnoxium damnauerant, ministri dominis suis placere gestiæntes, super innocentissimo Iesu, non aliter atq; super agno mansuetissimo, irruerunt: aded, vt quicquid in eum quisq; excogitare poterat, faceret. Primò itaq; in faciem Iesu expuerunt. Familiare Iudæis erat, quem maximè omnium vilem voluerunt haberi, expuere in faciem eius. In maximum igitur Iesu contemptum, conspuunt ipsius faciem. Nec leuis huiusmodi fuit consputio. Siquidem non sputa solum, sed phlegmata etiam putentissima in Christi faciem iniecerunt. Considera neminem aded esse stupidum, qui aliena non horreat phlegmata: quorum si tanta copia (quomodo Christo) eius faciei iniiceretur, vt pene suffocari posset, quid molestiæ sustineret ille? O quanta est horum ingratitude pessima: Christi faciem aded indigne tractantur, pro qua eorum partes tantopere clamantes ostendenda: *Ostende, inquit, nobis Domine faciem tuam, & salui erimus.* Hæc facies plena est gratiarum, hæc desiderata est cunctis gentibus: vt pote saluifica, amabilis, vitam dans atq; salutem omnibus. Et tamen aded hanc sputis deturpant impij, vt propheta prædixerit: *Vidimus eum, & non erat ei aspectus.* Item: *Non est ei species neque decor, &c.* Fuit autem hæc consputio vehementer Christo gravis, vt pote qui tenerrimam nobilissimamq; habebat complexionem cuiusmodi nunquam homo alius quicunq; habuit. Porro quo aliquid est nobilius siue tenerius, tanto etiam facilius & grauius læditur.

Eucharistiam indignè accipiens vt Christi faciem conspuat: cogitationes item sordidas quando Christi vultum polluant, prælatis cur debeatur reuerentia & obedientia.

Faciem Christi quis my-
sticè conspuat.
Eucharistiã
quis indignè
accipiat.

Cogitationes
sordidas
admittentes
Christo spu-
unt in facie.
Prælatis cur
debeatur re-
uerentia &
obedientia.

Admonemur in faciem Dei non spuere. Spuit in Christi faciem, qui quis sacram Eucharistiã indignus suscipere præsumit. Sumit autem indignus, quicunq; cum mortali peccato scienter corpus Christi sumpturus accedit. Sumit enim polluto ore, qui foetente & inquinata sumit conscientia, vt sunt omnes qui in mortali peccato vitam agunt, aut qui de mortali peccato non pœnitent, aut abstinere nolunt, aut restituere famam aut res alienas ablatas recusant, atq; nouissimè qui occasiones peccadi nolunt euitare, vt sunt qui in domibus suis concubinas secum tenent. Hi, inquam omnes, si ad Christi corpus sumendum vadunt, Christo in faciem spuunt.

Spuit item in faciem Christo, qui sordidis cogitationibus conscientiam suam, quam Deus inhabitare cupit, polluit. In hac enim Dei facies & imago relucet. Tertid, in faciem Christi spuit, qui suum prælatum contemnit, qui ei in faciem resistit, aut qui sacra scripturæ verba & monita deridet. Prælatis namq; & prædicatores sunt veluti os & vultus Domini, quia verba Christi enunciant: ided tanquam vicarijs Christi, reuerentia & obedientia illis debetur. Obserua quoque, quia supra dictum est, eos qui corda sua & conscientias suas

suas fœdis obscenisque cogitationibus inquinant, in faciem spuere Christi, intelligendum est, non eos tantum qui cogitant opera fœda, quæ perpetrare volunt aut optant, si possent, perficere: sed etiam qui de peccatis cogitant mortalibus, quæ nolunt opere (etiam si possent) patrare, delectantur tamen in peccatis cogitatis, & consentiunt ut in cordibus suis delectationes hæ cogitatarum rerum iniquarum versentur. Hi enim nihilo fecius peccant mortaliter: quia sponte & scienter consentiunt, ut affectus suus inclinetur, amicitiamque habeat cum mortali peccato, licet duntaxat cogitato. Secus est de ijs, qui imaginibus cogitationibusque obscenitas inuiri inuoluuntur.

Cogitatio
obscena
quando sit
mortalis.

IESUS IN FACIEM EST CÆSUS. Artic. XXII.

ALII palmas in faciem eius dederunt.

Matth. 26.

HOMILIA XXII.

Palmas dare, est extensas manus seu alapas in faciem alicuius dare. Gratis est autem pena, quando quidem omnes sunt, sensus in facie hominis maximè Christo, qui nobilissimæ tenerrimæque (quæ facillimè lædebatur) fuit complexionis. Maior igitur est dolor cædi in faciem quàm cædi in col- lum aut humeros. Vnde verissimè est, Christi faciem ob maximam eius teneritudinem & verberum violentiam non potuisse cædi absque cruenta effusione sanguinis ex ore & naribus. Iudæi enim quærebant Christum replere doloribus. De hac iniuria Propheta in Christi persona loquitur: *Faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me.* Certum est quoque, multo plures quam Euangelistæ scripserunt, Christo irrogatas esse contumelias. Nam Euangelistarum non fuit institutum, omnia scribere quæ ad compassionem deuotionem uel aliquid iuuissent audientium, sed historiam tradere communem, sine circumstantiarum varietate expressa.

Palmas dare
quid sit.
Facies per-
cussio quam
grauis poena
fuerit Chri-
sto.

Esaiæ 50.

Palma alicui quinam dentur in faciem, itemque iniuria & calumnia quo animo ferenda.

Admonemur faciem ac caput Christi non cedere. Interrogas qui cedant? Hi cedunt, qui Christi vicarijs, qui suis prelati (hi enim sunt in corpore Christi mystico capita, erga alia inferiora membra, hoc est, erga subditos suos) in faciem obstitunt, qui eos confutare atque ignominia moliuntur afficere, aut contumelijs exacerbare. Cuiusmodi sunt, qui absque reuerentia prelatos suos corripiunt, illis resistunt, obstrepunt: & in hoc gloriantur etiã eorum nonnulli, dicentes: Ego confutavi prelatum meum, ego illi silentium imposui, hoc & hoc modo expediui eum. Nesciebat quid mihi responderet. Ne verbum quidem vnum mihi dicere audebat. Quid miser dicis? Attende quid tibi psalmista dicat) *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?* Aduerte quid Dominus loquatur: *Quod vni, inquit, ex minimis meis fecistis, siue bonum siue malum, hoc mihi fecistis.* Hoc est, ita volo remunerare si bonum est, aut vindicare si malum, ac si mihi fecissetis. Si de minimis hoc dixit, quanto magis pro maioribus & superioribus nostris ab eodem nobis constitutis, intelligendum est, admonemurque ut illis obedientiam impendamus & reuerentiam? Ijs enim qui nobis prelati sunt Christus loquitur. *Qui vos au-*

Faciem ac
caput Chri-
sti mystice
cedentes
qui sint.

Psal. 52.

Matth. 25.

Luce 10.

Exod. 20. *dit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Ipsi enim in terra sunt dij nostri, quomodo scriptum est: *Dij non detrahēs, & principi populi tui non maledices.* Iterum hic discendum est, quod euidam sibi deuoto Dominus legitur obseruandum tradidisse, puta vt hominibus calumniam iniuriamve irrogantibus faciem charitate florentem, sui exemplo doctus, affabilem dulcemq; se exhibeat, nihil de pristina gratia fauoreq; tam intus quam extra, eidem subtrahetis. Hoc est, non adeo laedi in interiore homine sese quis permittat, non offensionem intra se recipiat, vt improperantibus laudentibusve duram propterea indignamve faciem, vultum turbulentum, aut signa quauis amaritudinis ostendat: sed potius manifestiora quam ante, indicia ostendat charitatis, benignitatisq;, veluti qui malitiam non intelligat alienam, non sentiat, non ascribat inferenti, non imputet homini, sed diuinæ tribuat dispensationi, quæ hoc ad patiendum tibi ò frater ex ingēci amore miserit. Videatur tibi proinde ac si alteri, tuo videlicet proximo, foret mandatum à Deo, qui conuicia tibi irrogaret ac malediceret, &c. illeq; non aliterq; iussus à Domino, obtemperaret, tibi verò idem Dominus diceret: Fili, hæc propter me patere, quia misi illum. Hoc modo Dauid, Semei blasphemantem sustinuit, & ab ira vindictæq; optimatum suorum illum defendit. Ita Christus quoque maiorem adhuc multo patientiam & mititatem suis ostendit inimicis: *quippe cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur.* Ita nos quoque faciamus. Si enim verè ex prouidentia Dei omnia disceremus accipere, cum hominibus pacem habere & charitatem assuesceremus. Nemini enim quicquam ascriberemus iniuriarū, sed de voluntate tantum acciperemus diuina, quæ cunq; nobis aduersa contingunt.

IESVS COLAPHIS EST CÆSVS. Artic. XXIII.

Math 26.
Marc. 14.

ET colaphis cum ceciderunt.

HOMILIA XXIII.

Colaphi
Christo illa-
ti quam fue-
rint contu-
melioli.

ALij dum faciem palmis pugnisve Iesu cædunt, inter rim alij colaphizant, id est, in collum percutiunt. Vbi non solum Christi est læsio pensanda & dolor, verum etiam contumelia. Fatuis namq; huiusmodi fiebant percussiones. Illusio igitur diuinæ sit maiestati, quæ tam ignominiosè vt fatuus tractatur. Aiumt Iesum in hac nocte quadragesies percussum. Iudæorum verò qui congregati fuerant in domum Caiphæ, iudicantium Christum, dicunt septuaginta septem fuisse numerum.

Colaphos quomodo quis mysticè Christo præbeat.

ADmonemur Dominum non colaphizare. Colaphizat Dominum, quisquis minimo eorum qui Christi sunt, colaphum præbuerit. Qui autem colaphos præbeant, audi. Quisquis contumeliola, quisquis irrisiones detractionesve à tergo irrogat, colaphum proximo præbet. Qui prelati etiam suis in faciem adulantur, & bonos se simulant, à tergo verò illorum vitam carpunt ac rodunt, hi Christum retro in collum percutiunt. Breuiter, quicumq; verbis Christum contitentur, factis negant: qui sancta verba loquuntur, pia prædicant: qui deuotos se in publico simulant, & in occul-

oculto prauis insitunt operibus, cuiusmodi sunt hypocrita: hi blandiuntur Christo in faciem, à tergo cadunt.

IESVS ILLVDITVR FACIE VELATVS.

Articulus XXIV.

Velauerunt eum, & percutiebant faciem eius, & interrogabant eum, dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luce 22.

HOMILIA XXIV.

Primò hic vide cæcitatem Iudæorum, quod Christi faciem velant quam patres eorum tantoperè videre optauerant. Quomodo patres in limbo, quibusve desiderijs hanc optarunt videre faciem, clamentes? *Ostende nobis Domine faciem tuam.* Item, *Veni & ostende nobis faciem tuam, qui sedes super Cherubin, &c. appare.* Ecce venit, ecce ostendit faciem suam Iudæis, & sceleratissimi illi eius faciem velauerunt, non vt ille eorum non videret scelera, sed quia ipsi cæcipientes, nec in Moyse poterant faciem intendere, quanto minus in Christum? Immunditia enim eorum, auaritia, ambitio, & inuidia eos excæcabant, quare dulcissimæ faciei gratiam neq; optabant, neque sentire poterant. Quomodo enim optarent, quod non oblectabat eos, sed vnde torquebantur. Itaq; cum esset velatus Dominus Iesus, alij in collum, alij in genas, alij in caput Christi percutiunt, dicentes: *Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?* Prophetæ, inquit, magis es tu, & cordium tibi secreta patent. Dic quis te percusserit, cum omnes percussissent. Hoc modo ludibria in Christum per totam exercent noctem. Verum tu Christi hic miram patientiam considera, expende Christi dignitatem, potentiam, sapientiam, altitudinem, ac maiestatem, in cuius manu cælum subsistit & terra, sine quo nulla quoque habet creatura perseuerantiam. Hic tamen tantus, illudi sibi permittit ab hominibus vilissimisq; nebulonibus. *Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.* Quæ? Euangelistæ non scripserunt. Sed vide ne eiusmodi aded sint verecunda, vt euangelistæ quoq; scribere erubuerint. Dicit enim Hieronymus, nunquam plene omnia manifestari, quæ hac nocte passus est Christus, præterquàm in extremo iudicio, verisimile est enim, multo plura Christum atq; fortasse verecundiora passum, quam ea quæ scripta sunt, cuiusmodi prophetæ nonnulla insinuauerunt, vt est, *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas velentibus.* Vnde quidam eliciunt, genas Christi ex perulantissima Iudæorum vesania vnguib; lateratas & vellicatas, barbam quoq; extractam seu eutilfam, capillos extractos, &c. Quid enim non facerent vasa iniquitatis? Alij ex sua malicia, alij vt Iudæorum optimatibus placerent.

Cæcitas Iudæorum
quanta
Psalm. 73.
Ibidem.

Exod. 34.

Patientia
Christi mirabilis.

Hieronym.

Esaïæ 50.

Oculos Dei mysticè velantes qui sint.

Cateamus ne Dei inueniamur velasse oculos. Qui sunt, inquit, qui velant? Qui absq; verecundia delinquant. Sunt enim qui amiserunt Dei timorem, qui Dei reuerentiam abiecerunt, quibus deniq; & apud homines *frons facta est meretricis*, vt nesciant erubescere. Hi cum sint impudentes

Hier. 3.
dentés

Pfalm. 93.
Pfalm. 7.

Honestatem
semper & v-
biq; propter
diuinā prae-
sentiam esse
seruandam.
Impudentia
quantū de-
honestet
hominem.

Pudicitia
quomodo
semper in
moribus &
vestimentis
seruanda sit.

dentēs & absque honestate, libere & saepenumero etiam ad maiorem damnationem suam impune peccant: atque idē Deo, quasi non videret, aut non curaret, peccatis illudunt, quando scriptum legimus: *Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui sinxit oculum non considerat?* Item, *Scrutans corda & renes Deus.* Vbiq; igitur & omni tempore Deum reueremur: & etiam soli, propter diuinam praesentiam, honestatem obseruemus. Attendamus semper faciem Christi, vbiq; nos videntem & cogitationes nostras: imò non solum cogitationes, sed intentiones etiam atque intentionum medullas intuentem, penetrantem, atque discutientem. Est tamen impudentia nihilominus singulare vitium, hominem dehonestans, superbum atque frontosum reddens. Posset hic de meretrice Thaide, postea tamen conuersa & sancta, & de Sancto Paphnutio abbate narrari, quomodo conuerterit illam. Vide in Vitae patrum, aut in Legenda de Sancta Thaide. Iterum hic discere debent puellae & adolescentēs, mulieresq; velare se, & ea quae ad amorem illicitum carnalem, abscondere: incedere non petulantī facie, atq; oculis lasciuientibus & vagabundis, sed ad terram demissis, atque in omnibus pudicitiam ostendere moribus ac vestimentis.

HORA PRIMA PASSIONIS DOMINI NOSTRI
IESV CHRISTI hic incipit: circa quam ea quae passus
est, diuiduntur in articulos.

IESUS PILATO IUDICANDUS ADDVCITVR.
Articulus XXV.

Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 22. 23.

MANE autem factō, & vt factus est dies, conuenerunt seniores plebis, & omnes principes sacerdotum, & scribae cum vniuerso concilio aduersus Iesum, vt eum morti traderent. Et duxerunt eum in concilium suum, dicentes: Si tu es Christus dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixerō, non credetis mihi: si autem & interrogauerō, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audiuimus de ore eius. Et furgens omnis multitudo eorum, cum vniuerso concilio, vincientes Iesum adducunt eum à Caipha, & ligatum tradiderunt Pontio Pilato praesidi in praetorium. Erat autem mane. Tunc Iudas videns qui eum tradidit, quod damnatus esset, poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, & senioribus populi, dicens: Peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit, &

Ioan. 18.

fit, & abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam, quia precium sanguinis est. Consilio autem inuito, emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Acheldemach, hoc est, ager sanguinis, vsq; in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati, quem appreciauerunt à filiis Israel, & dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

HOMILIA XXV.

IAm supra dictum est, quod postquam ab Anna Iesum Caiphas sibi missum receperat, concilium ibi congregatum expectabat seniorum, in quo discussus Iesus & damnatus est. Quia verò multi praesentes non fuerant Iudaeorum, qui ad concilium vocari solent in rebus arduis, postquam in primo Iesus est concilio damnatus, reliquerunt eum inter ministros illudendum. At ubi mane factum est, congregati sunt omnes, quorum ingens fuit multitudo, ad consilium, puta pharisaeorum, scribarum, pontificum, seniorum atque septuaginta iudicum, ut omnes simul aut Christum damnarent, aut damnationem, quae in primo praecesserat consilio nocte, confirmarent. Videte quam seriosa illis erat res, Dominum Iesum ad mortem iudici offerre, quando ad eum mane (intermisso somno) omnes conuenerant, ut tractarent quid potissimum Pilato accusationis, qua magis in odium Christi traheretur, inferrent. Audito enim rumore hoc, quod Iesus foret captus; liuidorū erat nemo, qui non gauderet. Omnes concilio interesse, omnes eidem illudere Christo cupiebant & exprobrare. Vide hic, quomodo Iesus est penū vel carcere, quo nocte aliquādiu custoditus est, extrahitur fune quo fuerat ligatus. Vide quā humilis ingreditur ante conspectum odientium se, quomodo super eius ignominia exultant, quomodo increpantes illum blasphemantesque contemnunt, quibusve iniurijs afficiunt. Adductum itaque Iesum in concilium, denuo de hoc interrogant, an se fateatur Christum, quod est dicere, regem. Nam ante se confessus fuerat Dei filium. Verum de hoc parum sperabant indignari aut moueri Pilatum, qui paganus erat. Ideo nunc sciscitantur de eo, quod magis rangeret Pilati officium, an videlicet se Christum regem diceret: hoc enim illicitum erat, veritumque à Romanis. Quod ipsum ubi Christus non negauit, surgit omnis multitudo, & vincitum illum ducunt à Caipha ad Pilatum in praetorium. Hæc ductio Christi grauior erat ignominioforque reliquis prioribus: quia paganus erat Pilatus, pleno fungens officio & autoritate iudicandi ac interficiendi. Iuit autem ligatis Iesus (ut multi volunt) manibus post tergum, & catenam magnam gestans in collo. Inde accidit, quod ubi Iudas vidisset Dominum Iesum damnatum ad mortem, penitencia ductus, reportauit triginta argenteos, dicens: Peccavi, tradens sanguinem iustum. At Iudaei non solum timuerunt, nec exterriti sunt de scelere patrato, verum etiam illum deridere videbantur, dicentes: Tu videris quid fecisti. Nihil ad nos. Ad eum excæcati erant Iudei, ut nihil ad

Ductionem Iesu ad Pilatum prioribus grauiorem fuisse.

Matth. 27.

H se per-

Conscientia
pharisaica.

se pertinere putarent sanguinis innocentis effusionem. Ad eò non læsam conscientiam suam sentiebant, vt sanguinem quem parabant fundere innocentem, licet reclamante atq; crimē suum renocante traditore, nihilominus perficere satagerent. Deinde vide quam infirmam vereq; pharisaicam habuerint conscientiam, vt non intrarent in prætorium, vbi super sanguine iudicatur, ne contaminarentur. Ad eò volebant videri mundi, qui ad eò fuere etiam cæci, vt sanguine quem emerant & fundi procurabant innocentem, non contaminari se putarent. O stulta & cæca præsumptio. Deinde precium sanguinis, ne aliam inquinaret pecuniam, non sinebant ad gazophylacium poni: & tamen multum laboris, quo ipsum sanguinem fundant, insunt: nec vt inquinentur, metuunt. Adduxerunt eum Pontio Pilato præfidi, non vt discutendum examinandum vè, sed quasi absq; vlla mora interficiendum.

Iudicia temeraria quantopere detestanda, quatenus item nos ipsos iudicare debeamus.

Iudicare alios
quam sit periculo
sum.

Iudicandum
esse neminē

Iudicium temerarium
quod sit, &
quomodo
vitandum.

Matth. 7.
Luca 6.

Iudicare vti
quilibet debeat
seipsū.

Accusatores
impiorum
in diuino
iudicio qui
sint.

Discamus nunquam velle hominem iudicare. Periculum enim ibi est multiplex, & facilis error: nam etsi qui ex officio (vt iudices constituti) debeant iudicare, reliqui tamen quibus hoc non incumbit officium, cur iudicant? cur tanto sese periculo committunt? Disce igitur tu neminem iudicare. Suspicionem fortasse licet inuito incidant, caue tamen sententiam qua definias, in animoq; tuo asseras aliquem esse malum. Periculum nunquid non satis tibi grandè videbitur, tantum te incidere peccatum, quantum illū deliquisse iudicas, si temere iudicas? Iudicas autem temere, dum non sufficiens, satisq; euidentis adest testimonium, quo ita cogaris de proximo sentire. Vnde si proximum mortaliter iudicas deliquisse, iudicandoq; erras, tu ipse sic temere iudicando, mortaliter peccas. Firmo igitur animi decreto statue tibi neminem iudicandum, sed quicquid audieris, quicquid videris, stupidum tene cor tuum, atq; in ambiguo (si non potes benè sentire) suspensum. Scito quia te multa latere possunt, quæ proximum excusare queant à peccato: quibus tu non cognitis, temere iudicas, si iudicas. Dicis fortasse, hæc non cognoui, quod fuisset per hoc aut illud excusabilis. Quod si sciuissem, non iudicasset. Nihil facis, nihil te excusas. Præceptum tibi à Christo est, neminem iudicare. Cogitare igitur debueras, posse & proximum tuum multis excusari, & te pluribus falli: quare à iudicando, cor tuum debebas seruare liberum. Admonemur quoque nos ipsos hic iudicare seuerius, quo iudicium extremum securi expectemus, non à Christo iudicandi, sed potius cum eodem iudicaturi. Quicquid enim in nobis iudicamus ipsi, in hoc non iudicabimur in iudicio Christi. Nihil igitur, ne minimum quidem, in se bonus sinat Christianus præterire indiscussum, nō reprehensum, non iudicatum, aut nō correctum, atq; ad limam renocatum. Tu igitur in teipso vide, discute, & corrige quicquid in te compereris perperam dictum, factum aut neglectum. Omni tempore sta vigil super conscientia tua, vt vbicunq; te inueneris defecisse, tu prior mox accuses te coram Deo: & non accusaberis in vltimo iudicio, aut in termino vitæ, vbi multi erunt accusatores ijs, qui se hic à peccatis suis non purgauerunt in sanguine agni, puta Deus, angelus bonus, angelusq; malus, conscientia quoq; tua ipsius.

IESVS

IESUS INIQUE ACCUSATUR. Artic. XXVI.

Iesus autem stetit ante præsidem. Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergo ad eos Pilatus foras, & dixit: Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, tibi non tradidissimus eum. Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi, Nobis non licet interficere quenquam, vt sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus. Coeperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Introiuit ergo iterum in Prætorium Pilatus, & vocauit Iesum. Iesus autem stetit ante præsidem, & interrogauit eum præses, dicens ei, Tu es rex Iudæorum? Respondit Iesus, A temetipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus, Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua, & pontifices tui tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit Iesus, Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei vtique decertarent, vt non traderer Iudæis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respondit Iesus, Tu dicis, quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiuit Pilatus ad Iudæos, & ad principes sacerdotum & turbas, & dicit eis: Ego nullam inuenio causam in hoc homine. At illi inualecebant, & accusabant eum in multis, dicentes, Commouit populum, docens per vniuersam Iudæam, incipiens à Galilæa vsq; huc.

Ioan. 18.

Lucæ 23.

Ioan. 18.

Matth. 27.

Ioan. 18.

Lucæ 23.

Marc. 15.

Ioan. 18.

Lucæ 23.

HOMILIA XXVI.

Iam supradictum est, tantam fuisse superstitionem quam cæcitatem Iudæorum, vt contaminari se putarent, intrando domum pagani, aut vbi super sanguine iudicatur: non contaminari autē, si suis ipsi machinationibus id agerent, vt sanguis vel innoxius fundatur. Sed id ipsum nunc propterea repetito, vt vel cogitandi, vel percontandi detur occasio, quid hæc non auderent conscientia, quæ ad eadē tenebris sunt exæcatæ, vt domum incircumcisi hominis introire, peccatum arbitrentur: sanguinem innocentem fundere, peccatum apud eos non sit. Iam deinceps vide, quomodo tenebræ eos fecerint stolidos,

Superstitio
& cæcitas
Iudæorum
quanta.

H 2

lidos,

Stoliditas
Iudæorum
quanta.

Ioan. 18.

lidos, vincitum adducunt, atq; à se damnatum, quasi præses ad eum esse possit aut iniustus aut stupidus, vt ab illis (hoc est, à Iudæis) auditum, discussum, damnatumq; ipse citra vllam interrogationem aut cognitionem causæ debeat damnare, hoc enim moluntur (astutia enim & impietas plerumq; comitatur) quādo respondent Pilato, quam accusationem adferrent perscrutanti: *Si non esset hic malefactor, non tradidissimus eum tibi.* Quasi dicerent: Non opus est, examinata atq; bene iudicata, in discussionem & iudicium reuocare. Sufficiat tibi, à nobis hunc esse traditum, examinatum atq; iudicatum: qui videlicet quam simus scrupulosi in huiusmodi tu ipse iam pridem didicisti. Scis enim nos tam esse timoratos, religiosos ac integros, vt non sit nobis familiare, quēquā tumultuariè aut necdum cognita causa, aut contra iustitiam iudicare. Verum Pilatus his verbis stomachabatur, dicens: *Accipite &c.* Si, inquit, vobis sufficere debet quod ipsi iudicastis, perficite ergo quod cœpistis, & punite illum. Neq; enim ego sum vobis necessarius. Vbi viderunt Iudæi Pilatum magis quam putabant oculatum, cœperunt eum accusare in tribus: quorum duo parum curabat Pilatus, tertium, quod se regem nominasset, inuestigare voluit. Quod vt posset liberius, Christum solum interrogavit, dicens: *Tu es rex Iudæorum?* Est hoc verum, inquit, te esse regem Iudæorum? Et Iesus interrogans: *Atemetipso hoc dicis,* inquit, &c. Si de me quod regiam ostentet ambitionem, vidisti: an alij, dic, instigant te contra me? Quasi dicat: Scio nihil huiusmodi te vidisse à me, quæ ambitionis familiaria sunt. Cætera vide ex textu & in passione, postea, hoc est, in tertio libro explananda.

Accusationes quo pacto vel exhibenda, vel toleranda, vel exoranda sint.

Accusare
proximum
ex charitate
quo ordine
& modo liceat.
Charitatis
fraternæ
indicia sex.

Accusati
quando humiliter
tacere debeant.

Docemur non accusare Christum in suis membris, hoc est, in proximis, nisi ex charitate & ordine ac modo quibus licet. Vis scire quando ex charitate accusas, aut quando malum de proximo dici liceat? Multa sunt charitatis fraternæ indicia. Primum, si non dicis de proximo nisi quod verum est: deinde, si non exaggeras etiam, vt grandius id mali quod accusas, æstimari, atque in se est, queat, sed excusas extenuasq; potius. Tertio, si dicis ei, qui potest emendare, aut prodesse. Quarto, si delinquentis solam queris emendationem, non ignominiam. Atq; idē quo fiat emendatio, atque illius correptio secretior, benigniorq; eo magis delectaris. Quinto, si non oderis quem vis corrigere. Neque enim corrigere potes, quem oderis. Sexto, si non indignaris homini, sed compateris delinquenti, atque simul pro eodem ex compassione oras, quem corrigi desideras. Secundo docemur, dum accusamur, si non multum fama læditur, humiliter tacere. Plus enim audientes ædificat humilis confessio, quam superba excusatio. Sunt enim qui nimium se volunt excusare, atque in omnibus se mundos ostentare. Hi sunt in quibus vix aut nunquam reperies, in quo se deliquisse confiteantur, quandoquidem in omnibus iusti volunt & vbiq; haberi. Tu ergo discite tolerare accusationes, aut nō contentiose te defendere, sed culpam agnosce tuam. Nam ad singula se propugnare obiecta, omnia velle diluere, signum est (quod dixi) superbiæ, non innocentia. Porro, qui futilia obijciunt, & criminantur non accusanda, aut falsa studiosè obijciunt, ijs exemplo Christi, silentio respondendum est. Nam vbi

non

non est audientia, quis excusandi erit fructus? Sustine igitur & tace, sciens quoniam plus te commendabit humilis poenitentia, quam superba (hoc est, nimium excusata) innocentia. Tertio ij Christum accusant, qui murmurant, qui obloquuntur contra eius providentiam, quare hoc, quare illud permittat, quare illud non vindicet. Accusant item, qui peccata sua naturæ adscribunt: qui, non potui me continere, inquit, neque hæc gratia mihi, qua continentiam data est. Quasi Deus autor tui sit peccati, aut quasi ad peccandum cogaris inuitus. Si non habes gratiam continendi, ora ut habeas. Nunquam deerit auxilium tibi diuinum. Quod quoties tibi defuisse in peccato vitando, quoties ad peccandum te coactum, aut non potuisse non peccare te dicis, toties mentiris, ac Christum inique accusas.

Accusantes
Christū in-
quæ qui sint
mylicæ.

IESUS AD HERODEM MITTITVR.

Articulus XXVII.

Pilatus autem audiens Galilæam, interrogauit, si homo Galilæus esset. Et ut cognouit, quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem: qui & ipse Hierosolymis erat illis diebus. Herodes verò viso Iesu gauisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil ei respondebat.

Lucæ 23.

HOMILIA XXVII.

Pilatus Iesum à mortis tam noxa quam sententia pronuntiabat coram Iudæis alienum. Inuenerat enim, calumnia, non veritate illum incusari.

Quapropter commoti vehementius Iudæi, instabant grauioribus accusationibus. *Commouit, inquit, vniuersum populum, docens à Galilæa vsque huc.*

Vide, quid hic accusationis est. In quo commouit, & quomodo populum commouit Christus? In docendo, inquis, in signis faciendis, in curatione infirmorum, in mortuorum suscitatione. Hæc sunt Iudæi opera Christi, quibus motus est populus. Propter hæc enim opera plebs illum sequebatur, quia docebat non sicut vos Pharisei & Scribæ literam, sed spiritum. Docebat, inquam, sicut potestatem habens, & opera quæ nemo alius potuit operari, testimonium dabant de eo. Verum vnde meruit de hoc accusari? Imo cur non meruit propterea laudari, nisi quia vos iniqui iudicem nitimini finistre informare, ut illum commouisse putet populum, fecisse seditionem, docuisseque iniquam eruditionem? Veruntamen quanto iustior est Pilatus, atque vos, qui inuenit, quæ dicitis, falsa. Nihil enim de huius mundi Christus quærit regno, quare imperatori contraire oporteret: sed vbi terrenus imperator non dominatur, Christus regnum habet, quod non est de hoc mundo. Constat igitur, nihil seditionis inesse Christo. Hinc Pilatus Galilæam (volens se ab Iesu iudicando excutere) vbi nominari audierat, & interrogans, Iesum didicerat Galilæum, ipsum ad Herodem, ut ad proprium mittit iudicem. Vide hic, quanto furore

In quo ac
quomodo
Christus po-
pulum com-
mouerit.

Matth. 7.

Ductio Iesu
ad Herodem
quibus iniu-
rijs facta.

H 3

Iesum

Gaudium
Herodis cuiusmodi.

Iesum arripiunt, & quia nihil ad Pilatum impetrauerant, id ipsum in Iesum moluntur retorquere, pluribus ac grauioribus iniurijs in eundem insurgunt, iraq; pleni, Herodi adducunt. Quo cum venissent, impiè pertinaciterq; de eisdem, quorum apud Pilatum ipsum accusauerant, incusant. Ceterum Herodes viso Iesu gaudens est. Non fuit hoc gaudium deuotionis, sed curiositatis. Sperabat enim signum videre ab Iesu. Quod cum desideraret, vt curiosus atq; nouarum rerum appetitor, gaudebat datam sibi occasionem, id quomodo desiderabat impetrandi. Credebat enim se in manu sua habere Iesum, qui quicquid desideraretur, esset factururus, vt regis obtineret gratiam & sui liberationem. Itaq; interrogauit Iesum multis sermonibus, sed nihil ad salutem conducentibus. Ad quæ omnia interrogata Iesus nihil respondit. Neque enim Herodes responsione fuit dignus: quia non deuotus interrogator, sed callidus explorator erat.

Gloria inanis quanto opere fugienda: item quanam bona opera sint vel occultanda, vel palam exhibenda.

Gloria inanis quomodo vitanda.

Opera bona quanam sine scandalo abscondi nequeant.

Matth. 5.

Matth. 6.

Opera bona cuiusmodi abscondenda sint.

Signum aliquod cur fa-

Docemur ostentationem vt pessimam pestem fugere, atq; pro vitanda inani gloria, multa quæ celari absq; scandalo possunt, celare. Quæritur quæ sint, quæ absq; scandalo abscondi non possunt. Ea dico esse, quæ absque diuini præcepti transgressione fieri non possunt: ea item, quæ absque Ecclesiæ contemptu fieri omninè non possunt, verbi gratia: Si occasiones fugis, ne locis temporibusq; suspectis loquaris mulieribus: si renuis, ijs conditionibus stantibus, solus cum sola morari bene optimeq; facis. Quamuis enim fieri possint absq; vlllo peccato, quia tamen non habent speciem bonam, haud carent scandalo. Item in templum ire, ibi non fabulari, sed orare, temporibusq; statutis ieiunare, hæc aliq; id genus omnia, quæ tenemur non negligere, non debemus abscondere: quia si absconderemus, daremus scandalum delicti à nobis. De ijs dictum est: *Luceat lux vestra coram hominibus, vt glorificent patrem vestrum qui in celis est.* Veruntamen non studio debent fieri inanis gloriæ, sed amore Dei, & ob ædificationem proximi, vt ex tuis operibus, ex tua obedientia proximus inuitetur conforteturve ad eadem opera bona, atq; saluti necessaria. Nam si eadem quæ fieri abs te pro tua salute necessarium est, celares, transgressor mox iudicaberis, hominesq; partim ad male iudicandum, partim ad ea quæ mala sunt, imitanda inuitabis. Veruntamen quod alibi dicitur: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua,* ad hunc intellectum est dictum, vt inanis gloria, aliavè aut sinistra corruptio, aut intentio vitiosa, nesciat, id est, locum non habeat aut partem in bono opere: imò ad eò esse debet à bono opere exclusa ac aliena, vt quod bonum fit in homine, ab ipsa etiã non percipiatur. Veruntamen sunt alia quædam, quæ non iussa aut præcepta, nec omnibus sunt communia, vt procidere in faciem orando, (extra monasteria, in quibus forte commune & generale est institutum sic fieri) expansis in modum crucis manibus orare, alios sonorosq; in oratione gemitus emittere, &c. illa palam non debent fieri, quia speciem (quamuis absit vitium) habent ostentationis. Hoc modo non debemus coram alijs facere, quæ nullam habent ædificationem: puta singularia quædam, ad quæ laus tantum & admiratio sequitur hæc operantis. Atq; ideo Christus coram Herode noluit signum facere,

facere, quia nihil inde fuisset ædificationis sequutum, nisi quod eius sibi amicitiam conciliasset & fauorem, & fortassè ex manibus Iudæorum liberationem, quod prorsus noluit: ideo quod suæ passionis præstaret impedimentum, agere noluit. Deinde quod tacuit Iesus, ideo fecit, quia noluit nobis relinquere adulationis speciem, ut putari potuisset pro fauore sibi impetrando, regis eiusdem acquiescere petitioni, aut in aliquo fuisse adulatus. Verisimile est enim, Herodem inuitasse ad miraculum faciendum Christum: eidem quæ, si obtemperaret, vitam promississe: si verò renueret, mortem esse minatum.

cere noluerit Christus coram Herode.

Cur tacuerit Iesus.

IESUS AB HERODE SPERNITVR.

Artic. XXVIII.

Stabant autem principes sacerdotum & scribæ, constanter accusantes eum. Spreuit autem illum rex cum exercitu suo. Luc. 23.

HOMILIA XXVIII.

Quomodo supra dictum est quoque, eadem fuit accusatio tam apud Pilatum, quam apud Herodem, nisi quod dolor nouus Christi cordi, uerecundiaque noua utrobique generabatur. Quia verò neque promissa, neque blandicias, neque minas regis respicere voluit Iesus, sed omnino tacebat: idcirco non minus ad ea quæ interrogabat rex, quam ad ea in quibus se audijt accusari à Iudæis, spreuit eum rex. Primò, ut hominem præsumptuosum, qui magnam de se spem sibi credentibus præbuisset, magnamque de se factasser opinionem, cum ad rem ventum esset, ut præstaret ostenderetque virtutem, nihil inueniretur in eo. Iterum ut stultum spreuit, quandoquidem in tanto periculo constitutum eum, sibi non vidit humiliari, nec suam (hoc est, Herodis) gratiam quærere, quod data occasione hac miraculū faciendi, aut respondendi, facile potuisset impetrare. Ibi ergo Herodi videbatur Iesus stultum se monstrare, quod suæ, cum posset, saluti haudquaquam consulere: Imò quod periculum, captiuitatem, salutemque suam non pluris faceret: & dum posset, & offerretur gratia regis, liberandique se occasio, eadem non vteretur. Atque ideo spreuit Iesum rex Herodes, tanquam ignauum hominem & imprudentem, cum curia sua, cuiusmodi enim rex est, huiusmodi est & curia sua. Quod verò Iesus tacuit, ideo fuit, quia rex quidem interrogans curiosè, alliciebat ad loquendum, Iudæi accusantes lacebent iniquè. Neuter tamen dignus erat responsione: quia rex interrogabat curiosa & indigna, accusatores verò adducebant palam falsa.

Spreuit fuisse Christum tanquam præsumptuosum & fatuum.

Silentij Iesu causa quæ.

Simplices, & pigri quæ, quomodo sese habebunt dum à mundi amatoribus & prudentibus male audiunt.

Docemur hominibus prophanis non euulgare sacra in quibus non ædificarentur, sed contemnerent ea, atque inde propterea deteriores efficerentur. Item non adulari pro quacunque re. Tertiò, contemptum fauorisque humani amissionem, aliudve incommodum libenter sustinere, & hæc maximè tunc, quando propter sinceritatem irrogatur. Quartò, qui simplex est ani-

Sacra prophanis hominibus non esse euulganda.

est ani-

Simplicium
consolatio.
Prudentia
seculi quæ.

Simplices di-
ligi à Deo, &
à mundo de-
spici, non
esse mirum.

Gaudendū
in contem-
ptu sui.

est animo, nec caller prudentiam huius mundi, si propterea despicitur deci-
pitur ve, consoletur, quoniam Dominus Iesus spretus est quoq; quia iuxta se-
culi prudentiam noluit agere vt se liberaret. Seculi consuetudo atq; pruden-
tia est, adulari, loqui placentia, venari gratiam fauoresq; hominum, quæ sua
sunt quærere, neminem velle offendere, & huiusmodi alia quæ non sunt syn-
cera, quandoquidem conscientia, puritatisq; cordis repugnant. Simpliciter
enim Deus diligit. Verum nihil hic mirum homines simplices, seculiq; pruden-
tiam ignorantes, beatos haberi, amariq; à Christo, à mundo despici, quan-
do Apostolus de seipso quoq; dicit: *Spectaculum facti sumus & angelis, & homi-
nibus, &c. omnium per ipsema vsque adhuc.* Proinde elige quicquid patiendum
est, pati, antequam consentias, vt pœnas euadas, adulari. Quinto discite hic, qui
Christo vis conformari, gaudere in contemptu tui: & ibi tunc magis gaude,
quanto minor est ratio quare contemnaris, hoc est, quanto simplicitas & in-
nocentia est in causa, Deiq; timor, quare sperneris, & quare tui despectum tu
non euitas. Tunc enim instat ratio merendi, dum Christus causa est quare pa-
teris. Ama igitur nesciri & vilis reputari. Ita age in despectionibus & inter
iniurias, inter dolos & fraudes, quasi qui non intelligas, aut qui non sentias.
Et si homines patientiam hanc tuam cœperint deridere, stulticiaq; eandem
imputare, tibiq; quasi stolido & ignauro, ac quasi ei qui non audeat, aut se de-
fendere nequeat illudere, gaude quod virtuti hoc tuæ non ascribitur, ne vir-
tutis non habeas hic remunerationem, nec gloriam super terram, sed in cœlo.

IESUS IN ALBA VESTE ILLUSUS REMITTITVR,
Articulus. XXIX.

Herodes autem illudit Iesum, indutumque veste alba, re-
misit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus
in ipsa die. Nam antea inimici erant ad inuicem.

HOMILIA XXIX.

Luca 23.

Vestis alba
forma quæ.

Ductio hæc
Iesu quantis
iniurijs ple-
na fuerit.

Herodes rex videns Christum nullum operari miraculum, aduertensq;
se à Pilato honoratum, decreuerat eundem iterum honorare. Quam-
obrem remisit Iesum iterum ad Pilatum, sed illudum alba veste. Neq;
enim superbia suffecit Herodis, vt Dominum Iesum ipse cum exercitu suo
contempisset, nisi & apud alios ipsum contemptum redderet. Idcirco quo ab
omnibus, qui intuerentur illum, vt fatuus haberetur, contemnereturq;, in-
duit eum alba veste, quam scapularis monastici tradunt formam habuisse: &
erat vestis, qua ab alijs fatui discernebantur hominibus. Hoc modo illudum,
remisit ad Pilatum. Vide tu iam, in quanta ducitur ignominia, quibus affici-
citur iniurijs inter eundem Dominus Iesus, cuius creuit tam opprobrium
quam dolor in singulis ductionibus. Furiosi enim canes cum clamore & stre-
pitu truculenter illum arripiunt, atq; per ciuitatis medium perducunt, omni-
bus Iesum vt fatuum, illudum, magisq; illudendum offerentes. Inter hos alij
rident, alij insultant, cantant alij, iterumq; alij lutum, lapidesq; in eum tanquã
in fatuum proiciunt. Deinde truditur, impelliturq; & cum vestis esset lon-
ga qua indutus erat, super quam vbi calcauerat cadebat, trahitur etiam magis
inter.

Interdum, quam ducitur. Neque enim se poterat erigere, ligatas habens manus. Hæc autem omnia contumeliosa palam illi irrogabant, quo illum cunctis despicabilem, quasi ex mandato iudiciove Herodis, redderent. Vide iterum hic, & ex animo compatere Domino Iesu, qui cum infinita sit sapientia Dei Patris, propter te stultus vocari, vestiri, agi, illudiq; voluit. Attende in quo dolore ibat angustiat. Accurrebant homines, rem nouam seu spectaculū contemplantes, probrosa verba quæ in eum dicebantur, audiunt, videntq; Iesum vt mutum, vt agnum, vt omnium quorum accusabatur reum, fatuorum veste amictum. Vident in eius facie sputa, sanguinem, tumores, liuoresq; inhærentes: quod nonnulli (vt sic) admirabantur, quidam gaudebant: alij verò (quod verisimile est) tantam iniuriam opprobriumq; innocentis videntes, præ compassione lachrymabantur.

Vestium præciositas, curiositasq; quam sit vitanda cuiq; Christiano.

DOcet nos probrosa hæc vestis Christi, ne preciosarum vestium appetitus nobis subrepat, multo minus, vt imperet. Nam hic appetitus inordinatus, delectatioq; nouarum preciosarumq; vestium, quamuis fœminarum potius sit quam virorum, inueniuntur tamen viri quidam penè effœminati in hoc, quod vestibus volunt ornari preciosis. Verùm quid tu preciosis Christiane ornaris vestibus, quando Christus rex caputq; tuum, fatuorum vestis patitur pro te illusionem? Lege epistolas, tam Petri, quam Pauli, 1. Petri 3. & vide quam damnarint preciosarum vestium appetitum. Et quid dico appetitum, cum vsus quoq; reprehendant, qui non est tamen reprehensibilis, nisi propter appetitum, hoc est propter delectationem, aut propter scandalum? Potest enim fieri, vt quis propter officij statusve excellentiam preciosiori vtatur veste absq; vilo peccato, soli consuetudini aut statui, non desiderio seruiens: & tunc potissimè, si non fiat cum excessu & scandalo proximi, nec cum aliqua nouitate introducenda. Verùm quia dixi vsus damnabilem propter appetitum, cogor (quod facile est) ostendere hoc ex pauperibus, aut etiam religiosis quibusdam, qui ex voto professionis ad paupertatem obligantur, quiq; vilitatem rusticitatemq; profiteri tenentur. Horum enim multitudine sunt solliciti, vt de meliori panno vestiantur, vt non deliciarum honorumq; sed simplicitatis & abiectiois potius videantur renegatores. Hæc igitur curiositas, cum in cunctis sit mortalibus vana ac reprehensibilis, in monachis tamen præcipuè est damnabilis ac perniciofa, quos non vestium, sed morum ornare debet pulchritudo. Neq; enim vestium appetere debent gloriam ij, quos habitus & professio monstrant mundo velle esse despectos. Inter hos tamen, aliosq; pauperes multos reperiuntur nō pauci, quos studium hoc vexat vanitatis, vt pannos optent preciosos ad vestes, præferantq; vilibus meliores. Certè monacho, etsi illi potissimè congruat, non tamen solis monachis, sed cuius etiam Christiano (cuius professio est Christi sequi humilitatem) conuenit, curiositatem multitudinemq; aspernari vestium. Scimus vestem, ad arcendum frigus & tegendam nuditatem, in vsu venire. Quid ergo querit Christianus preciositatem in vestibus? An melius corporis nuditatem preciosa, quam vilis vestis tegit? Aut fortasse in preciosa veste tu quoque es melior? Idem es, crede mihi, & in vili & in preciosa veste, nisi quia preciosam

Compatien-
dum Domi-
no Iesu.

Vestiu præ-
ciosarū ap-
petitus quā
sit damna-
bilis.

1. Tim. 2.

Veste præ-
ciosiori quo-
modo qui-
busdam sine
peccato vti
liceat.

Curiositas
vestium quā
in religioso
damnabilis
ac perniciofa.

Vestium cu-
riositas ac
multitudo
quam sit cui-
libet Chri-
stiano asper-
nanda.

Vestes reli-
gioforum
quales esse
debeant.

Sordes ve-
stium cur fu-
gienda sint

Simplicitati
Christiana
quid maxi-
mè a duc-
ferur.

Appetitus
placendi ho-
minibus quā
execrabilis
sit in reli-
giōfo.

Piè viuere in
Christo
quid sit.
2. Tim. 3.
Galat. 5.

si inordinatè appetis, efficeris ex concupiscentia hac vilior, quomodo cunque fueris etiam amictus. Non inficias tamen eo, pro statu, conditionibusvè quibusdam, nonnullos esse, quibus liceat melioribus vti vestibus. Quod tamen quomodo liceat monachis, quorum habitus in signum portatur contemptus mundi, non video. Quomodo enim auder monachus pulchritudinem preciositate invè cogitare vestium, quibus restari debet mundum vniuersum sibi, scq; mundo mortuum esse? Vestis esse debet integra, munda, atq; honesta. At qua nobilitate panni (nisi ea vtens, officio dignitate vè praezineat singulari) vestis fiat, ne cogitetur quidem. Mundam tamen (vt dixi) habere decet vestem. Nunquid enim sordes sanctum faciunt? Fugienda sunt sordes in vestibus, seruanda mundities, ne ijs quibuscum habitamus, efficiamur onerosi. Videant iam Christiani, qui preciosas amant vestes, quas tamen in secreto non portarent, nisi ab hominibus videri deberent. Videant monachi, qui expensis monasterij aut mendicationibus ab amicis non parcunt, vt de precioso panno cappam seu cucullum habeant, an Christiana sit hæc aut monastica simplicitas. Hæc Christianis, maximè autem monachis curiosis dicta sint, in quibus turpissimus est appetitus hominibus placendi in vestibus: nec in vestibus tantum, sed in quacunq; re etiam alia. De quorum sunt numero, quibus quoties homines conuenire debent, maximè autem si mulieri habeant ad monasterij portam loqui, necessarium foret rasorem ante vocari, ne non satis compti procederent. Debemus igitur Dominum Iesum ante oculos nostros habere, contemptum, despectum, derisoria veste illusum, vt quo vestis nobis datur vilior, abiectionis, pilosior & hispidior, tanto plus gaudentes, gratias agamus. Secundo, admonemur hic, vt discamus omnes qui piè volunt viuere in Christo, hoc est, qui spiritu, non secundum carnem optant viuere, à mundi amicis persecutionem vt patiantur & illusionem necesse esse. Omnes enim huiusmodi ab amatoribus mundi fatui æstimantur. Nesciunt enim quid secundum spiritum sit viuere ij, qui veterem hominem exuere nolunt. Spirituales tamen homo propterea nihil debet turbari, nec à bono discedere proposito, sed cogitare. Si patrem familias impiè mundus tractauit, quanto magis domesticos eius?

AD HORAM TERTIAM PASSIONIS DOMINI
nostri IESU CHRISTI.

IESUS LATRONI COMPARATUS, VT VILIOR
reprobatur. Artic. XXX.

Luc. 23.

Pllatus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus & plebe, dixit ad illos: Obtulistis mihi hominem hunc, quasi auertentem populum: & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto, ex his quibus eum accusatis. Sed neque Herodes. Nam remisit vos ad illum: & ecce nihil dignum morte actum est ei. Emen datum ergo illum dimittam. Et accusabant eum summi sacerdotes in

tes in multis. Et cum accusaretur à principibus sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non respondes quidquam? Non audis quanta aduersus te dicunt testimonia? Vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius non respondit ei ad vllum verbum, ita vt miraretur præses Pilatus vehementer. Per diem autem festum solennem consueuerat præses dimittere populo vnum vinctum, quem voluissent, & quemcunque petiissent, necesse habebat dimittere eis. Habebat autem tunc vnum vinctum insignem, qui vocabatur Barrabas. Erat autem Barrabas latro, qui cum seditiosis vinctus erat. Et erat propter seditionem quandam factam in ciuitate, & homicidium quod in seditione fecerat, missus in carcerem. Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Est consuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Pascha. Quem vultis vobis de duobus dimitti? Barrabam, an Iesum regem Iudæorum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Principes autem sacerdotum, pontifices, & seniores concitauerunt turbam, & persuaserunt populis, vt peterent Barrabam: Iesum autem perderent, & vt magis Barrabam dimitteret eis. Exclamatuit autem simul vniuersa turba, & clamauerunt omnes, dicentes: Non hunc, sed Barrabam. Tolle hunc, & dimitte nobis Barrabam. Iterum autem præses Pilatus iterum respondens, loquutus est ad illos, volens dimittere Iesum, & ait illis: Quid ergo vultis vt faciam regi Iudæorum, & de Iesu qui dicitur Christus? At illi iterum clamabant, & succlamabant, & dicunt omnes: Crucifigatur. Crucifige, crucifige illum. Ait illis præses Pilatus tertio: Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis, postulantes vt crucifigetur. Et inualecebant voces eorum.

HOMILIA XXX.

Pilatus Iesum denuo recipiens, doluit hac occasione Dominum Iesum, quomodo voluisset, nō liberatum. Tentare igitur aliam decreuit viam, qua Christum liberaret. In mentem namq; venit ei consuetudo Iudæorum, qua hoc tempore per Iudæorum privilegium ex vinctis quispiam captiuorum liber dimittebatur, quemcunq; petissent. Manserat autē illis hæc consuetudo à prisca temporibus, in memoriam suscepti beneficij atq; liberationis obtentæ per egressionem Aegypti. Hanc igitur hætenus obseruarant, orta.

I 2

pro

pro gratiarum actione eidem rependenda, cuius beneficio ipsi quasi de morte fuerant erepti. Siquidem Domino quoque vnum morti adiudicatum, vita donabant. Hæc consuetudo illis etiamnum permixta fuerat, dum sub potestate essent Romanorum: & sub huius occasione consuetudinis, meditabatur Pilatus quomodo Iesum liberaret. Proposuit igitur duos Iudæis vinctos, quorum alterum peterent sibi donandum, qui licet morte dignus, propter eorundem tamen precem & festi priuilegium, à morte simul & captiuitate liberaretur. Horum, quos Pilatus simul constituit, inter quos optio dabatur Iudæis, vnus fuit Iesus, agnus innocentissimus & sanctissimus: alter, Barrabas latro pessimus. Quamuis autem non sine ingenti iniuria, Dominus cum hoc facinoroso proponeretur, ceu eidem similis, Pilatus tamen hoc non impietate, sed studio liberandi Iesum ordinauit, vt si Iesum Iudæi non vt innocentem vellent liberum dimittere, saltem vt reo mortis donarent vitam: & veluti ei, qui non per innocentiam, sed per festum fuisset liberatus, alio qui interficiendus. Atq; idèd Pilatus malitia quem habuit insigniorem, Barrabam, & Iudæis magis infestum, cum Iesu, è quibus alter eligeretur dignior meliorq;, constituit. Vide quoq; Pilati diligentiam, quod ipse qui rogari debuerat iudex Pilatus, priuilegij Iudæos admonuit, quo ad liberandi Iesu veniretur occasionem. Vide quoq; quod pessimum quem habuit, cum Iesu proposuit: qua cõparatione tam scelerati Barrabæ, atq; Iudæis præcipue exosi, Iesum redderet acceptiorem. Deniq; vbi ambos proposuerat, & electionem daret Iudæis, sollicitat in fauorem Iesu eos trahere, dicens: *Vultis dimittam vobis regem Iudæorum?* Hunc enim innocentem sciebat, & per inuidiam traditum. At plebs ingrata, duræq; ceruicis, nec memor quod Christus mortuos suscitasset, Barrabas viuos necasset, pestiferum postulant seruari, mundi verò necari saluatorem. Clamant enim: *Non hunc, id est, Christum, sed dimitte nobis Barrabam.* Et iterum interrogati, quid ergo de Iesu fieri cuperent, qui dicitur Christus, (pro maioribus enim beneficijs maiorem sibi Christus gratiam rependi meruerat benefaciendo, quandoquidem latro adèd honorabatur) exclamauit vniuersa turba: *Crucifigatur.* Quod hoc modo Pilatus Iudæos interrogat, idèd facit, vt Iudæis pudorem incutiat iniquitatis, qui latronem eligunt, rogantq; pro eo vt viuat: iustum verò ac innocentem reprobant, postulantq; contra eum vt crucifigatur. Considera hic dolorem cordis Iesu. Nam quamuis amaret contemni propter nos, sentiebat tamen iniuriam blasphemiamq;, quæ & sibi & patri suo fiebat, propter quam non potuit non dolere & detestari, propter turpitudinem & enormitatem peccati quamuis (vt dixi) æquanimiter ipse toleraret. Sanctissimus ipse, imò sanctitas comparatur latroni: simulq; ita cum eodem proponitur, vt Iudæis detur optio, vita digniorem melioremq; eligendi. Reprobatur ille, præferturq; ei qui pessimus est latro. Quis infandam hanc contumeliam satis potest expendere? Certè boni maliq; nulla est comparatio, vnde inter illa multò minus optio constitui debet eligendi. Quis enim bono præfert malum? aut quis malum eligeret, sciens malum? Et tamen in Iudæis tam grandis, tamq; cæca est inuidia, vt hoc faciant, hoc est, vt innocentem, sanctum, saluatoremq; reprobent, eligantq; homicidam. An ingens non fuit inuidia Iudæorum, qui Christum non dignabantur ipsius nomine, vt vocarent Iesum, aut honesto nomine alio, quomodo sceleratum no-

mine

Diligentia
Pilati Iesum
liberandi.

Ingratitudo
& duritia
Iudæorum.

Dolor cor-
dis Iesu.

Contume-
liam quan-
tam Iesus
hic passus sit

Inuidia Iu-
dæorū quan-
ta & quam
cæca.

mine illi proprio dignantur, dicentes: *Non hunc* (de Christo loquentes: Quasi dicant: *Non hunc*, ignotum nobis unde venerit, liberes Pilate) *sed dimitte nobis Barrabam*. Quod quid aliud est dicere (expendas tu) quam, Tolle hunc ut occidatur, qui leprosos mundat, infirmos curat, & mortuos resuscitat: & liberetur à morte, qui innoxios necat?

Barrabam quinam mysticè exprimant, quiq; eundem Christo præferant.

Discere hic debent, qui in electionibus, prouisionibusq; malos scienter præferunt melioribus, Barrabam anteponunt Christo: animarum interfectorem, Christo æstimant digniorem. Illum enim exaltant, Christum deprimunt. Secundò, omnes discant, qui viuere Christo volunt, mundo id familiare esse, ut iniquitatem in suis alumnis foueat: eos verò qui odiunt iniquitatem, persequatur. Tertio, tu discere hic debes, patienter æquanimiterq; ferre, si tibi vilior iniquus præferatur, licet non facillè iudicare, aut credere debes, te esse quemuis alium iniquiorem. Nullam ergo æstimaret, aut sentire debes iniuriam factam, quicunq; tibi præferatur. Hoc tibi facillè erit? si te omnium habueris vilissimum, atque Deo ingratisimum. Discimus igitur quarto, profundissima humilitate nostram deprimere superbiam. Erubescimus locum inferiorem, erubescimus paupertatem, erubescimus cum pauperibus aut despectis sociari. Et quid est, quod non erubescimus, nisi quicquid apud mundi iudicium, inglorium est? Voltimus enim gloriosi æstimari, de diuitibus parentibus, de magnis amicis, docti, prudentes atque honore digni, quando interim Dominum, creatorem, redemptoremq; nostrum non modo comparari homicidæ atq; latroni, sed illo etiam nequiore, vita indigniorem, magisq; exolum cernimus haberi. Utinam hoc infigeremus profundius cordibus nostris. Sperandum profectò esset, non adedò prompros nos fore ad inanem gloriam & iactantiam, nec adedò nobis foret amarum, siue despici, vituperariq; siue non reputari. Vide, quamuis pessimi simus atque flagitiosi peccatores, nondum tamen contra nos dictum est, nihil in nos clamatum, cuiusmodi contra Christum clamatur, innocentem, ut crucifigatur. Quintò, quid inuidia faciat descendendum est: quàm videlicet rationem perturbet, cæcasq; efficiat hominum mentes. Vide, si non hodie quoq; iniqui, si in peccatis suis arguantur, bonos moliuntur persequi, deturbare officijs, honoribus deijcere. Vide, si non quandoq; in visitationibus monasticis contra bonum prælatum clametur; qui prauorum desiderijs restitit, Crucifigatur, hoc est, Absoluatur. Quibus sic clamantibus si iudex dicat, Non inuenimus causam absolutionis: tanto magis clamant, Absoluatur: ut fortasse Barrabam aliquem, qui immortificatis ipsorum desiderijs acquiescat, præferant magis scientem animas occidere, quam sanare. Sextò admonemur Christum præferre omnibus, quem (cheu) in omni peccato æstimamus viliores ea re pro qua peccamus. Heu quantus contemptus, quanta contumelia fit Christo, quando eidem cibus, quando gloriola, quando scortorum concubitus vè illi (hoc est, eius amore) præfertur.

Barrabam quomodo quis mysticè Christo anteponat.

Mundo familiare qd.

Superbiam vii profundissima humilitate deprimere debeamus.

Inuidia quid efficiat.

Christus omnibus præferendus quomodo contemnatur à peccatore.

IESVS AD FLAGELLA VESTIBVS NVDATVR.
Articulus XXXI.

ET exuerunt eum vestibus suis.

HOMILIA XXXI.

QVamuis Euangelistarum nullus Dominici corporis scripserit nudationem ad flagella suscipienda, tamen ij qui scripserunt eum, vbi damnatus fuerat ante tribunal, denuo suis indutum vestibus, manifestè confitentur illum ante fuisse nudatum. In quo sane non leuis fuit Christo contumelia irrogata. Eam ob rem verbis Euangelicis, nec quidem expressis, nec etiam tacitis vtimur. Et exuerunt eum vestibus suis. Super quibus verbis hoc dicendum videtur: Cùm plebs furiosa & cæca audiret Pilatum meditationem Domini Iesu liberationem, nec accusationes quas offerebant contra Iesum, sentirent ipsum recipientem, quomodo ante dixi, magis insaniebant: quia populus duræ erat cervicis, & quod semel animo conceperat, non facile murabat. Clamabant igitur vt crucifigeretur, & inuascebant voces eorum. Pilatus autem sperans eos posse placari, si afflictum cernerent Iesum, quoniam miseris naturale est valde misereri, apprehendit igitur Iesum & flagellavit. Ante flagellationem verò antecessit (quod triste fuit Domino) sui corporis nudatio. Itaque nudatur ludibriosa veste, qua fuerat ab Herode illusus: nudatur deinde & vestimentis suis, & qui speciosus erat forma præ filiis hominum, totus ante oculos hominum stat nudus. Cerrè si viro hoc cuius graui ac virtutis studio molestum est, ante omnium oculos nudari, quanto grauius putas afflixit hæc nudatio Domini cor virgineum, pudicissimum, innocentissimum, maximeq; verecundum? Quanquam enim Dominus noster Iesus Christus, haud quaquam de infecta illa radice sit natus, de qua erubescibilis facta est nuditas nostra, de qua primi nostri parentes leguntur erubuisse, dicente Adam: *Vocem tuam Domine audiui & timui, eo quod nudus essem, & abscondi me,* quia tamen Dominus Iesus naturam & infirmitates nostras suscepit absque peccato, suscepit etiam erubescenciam, licet causam in se erubescenciam nõ haberet, nisi quod apud alios assumabatur, qui hæc inferebant eidem, grandis confusio seu ignominia atq; erubescencia facta esse, quod eius esset honestas nudata, aut vt volebant, vt putabant, vtq; intendebant, de honestata. Hoc modo erubuit Dominus nudari, nullam quidem in se habens causam erubescendi, nisi quia sic voluit similitudine assumpta carnis peccati. Fuit tamen nihilominus etiam verecundia (quatenus est virtus) maior in eo, quam in alia quacurq; pudicissima virgine, aut homine alio, aut potius quam simul in omnibus: quemadmodum castitas, pudicitia, reliquæ quoque virtutes ei inerant incomparabiliter excellentes, supraq; mensuram humanam.

Nuditas duplex vitanda vt sit, quantaq; castis mentibus verecundia inesse debeat.

Hic discite nuditatem, tam spiritualem, quam corporalem erubescere. Nuditatem horreas videri corporalem tuam, horreasq; videri propter amorem pudicitia, contra quam prælia & strages maximæ ex leuissimis

Matth 27.
Marc 15.

Nudatio hæc
quantum afflixerit cor
Iesu.

Gen. 3.

Erubescencia
Iesu sui nudatione.

Verecundia
virtuosa in
Christo
quanta.

mis occasionibus orientur. Tanta autem pudicitia inesse debet virginibus aut castis mentibus, vt seipfos quoq; erubescant videre nudos. Legimus sanctas virgines, præter pedes & manus, nihil in vniuerso corpore nudum videre voluisse. Inde fuit, vt apud priscos illos monachos (quod hodie quoq; adhuc apud Carthusienses obseruatur) celeberrime obseruaretur, vt balneis non vterentur, non ob aliud, nisi propter pudicitia custodiam. Cæterum, quod dixi nuditatem spirituale vitandam, intelligi volo, ne à charitatis veste simus nudi, quemadmodum ille nudus inuentus est, qui non habens vestem nuptialem, ad coenam ingressus est, & iterum ligatis pedibus & manibus eiectus est in tenebras exteriores. Est tamen nuditas quædam etiam spiritualis vehementer affectanda, quæ est puritas cordis, qua homo ab omni amore, ab omni propria quæsitio, à phantasijs, ab imaginibus & formis rerum visibilium totus fit nudus atq; purus, quo soli Deo nudè, purè atq; simpliciter inhærere queat. Secundo, discenda est alia minor nudatio atq; communior, Deo grata, vt vnusquisque suam nuder conscientiam confessori absq; pallio excusationis, vt non confundatur (quomodo scriptum est) pro salute sua dicere verū, offeratq; si quam sustinet, aut se pati arbitratur propter ignominiam in hac denudatione, in ignominiam Christi. Verum absit vt ignominiam dicamus confiteri peccatum suum, ac pœnitere, cū potius gloria sit. Peccare enim ignominiam habet, ac pœnitere adducit gloriam. Scias quoq; certissimè, quod nō solum Deo, verum etiam confessori magis eris postea dilectus, quanto purius perfectiusq; te illi nudaueris. Tantum abest vt odium, displicentiam, contemptum, ignominiam vè tibi apud illum comparari putes.

Pudicitia
quanta ca-
stis menti-
bus inesse
debeat.
Balnea cur
vitauerit
prisci mo-
nachi.
Nuditas spi-
ritualis ca-
uenda quæ.
Matr. 22.
Nuditas spi-
ritualis ve-
hementer
affectanda
quæ.
Nudatio
quædam Deo
grata quæ.
Eecl. 4.
Confiteri
peccatum
non esse i-
gnominiam
sed gloriam.

IESUS AD COLUMNAM LIGATUS FLA-
gellatur. *Articulus XXXII.*

TUNC ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit.

Ioan. 19.

HOMILIA XXXII.

Pilatus paulò ante cogitans, Iesum quomodo liberaret per occasionem festi, dum nititur eum promouere vt peteretur ad vitam, magis illum infamat, latroni scelerato comparans, cui tamen à Iudæis postponitur, & vilior (cui vita foret postulanda) latrone habetur. Neq; enim ei latro solum antefertur, sed Christus tunc etiam ad mortem, dum latro ad vitam petebatur. Iam videte simili modo, quomodo ad maiorem Iesu cedit pœnam, quod Pilatus tentat ipsum seruare viuum. Siquidem per flagellationem Iesu Pilatus putabat mitigandos esse Iudæos, vt videntes vehementer afflictum, cessarent ab inuidia & persecutione. Verum haudquaquam ita factum est, sed gratis sustinuit grauissimam flagellationis pœnam, quia implacatis Iudæis, nihilominus tandem sustinuit mortem. Nulla enim pœna, sed mors sola Iesu implacabiles potuit pacare Iudæos. Proinde (vt dictum est) quæcunq; tentauit ad liberationem Iesu Pilatus, non ad liberationem, sed ad pœnæ & opprobrij exaggerationem illi venit. Crudelissimè itaq; flagellatur Iesus ad columnam ligatus. Neque enim leuiter flagellatur, sed fortissimè, idq; à validis viris, vbi flagellatoribus prioribus fatigatis, semper, alij noui succedebant. Vi-

de au-

Flagellatio
quam fuerit
Christo in-
iuriosa atq;
pœnosa.

Crudelitas
in Iesum Iu-
deorū quan-
ta.

Flagellatio
Christi tri-
plex.

Esaia 1.

Esaia 43.

Psal. 68.

Esaia 53.

Peccata no-
stra quanta
sint grauita-
tis.

de autem flagellatio hæc Christo quam fuerit iniuriosa, quam item pœnosa. Nam quod ligationem attinet probrosum fuit Christo, ligari tanquam impotentem aut magum, quem vincula tenerent, aut qui soluere se nequiret. Fuit præterea hæc ligatio pœnosa. Siquidem ad columnam grandiore (ut fertur) fuit ligatus, quam Christi brachia poterant amplecti. Proinde funibus brachia extracta perhibent nonnulli, quo manus Christi coniunctæ ligantur ad columnam. Certè ambigendum non est, Iudeorum & eorum qui illis placere satagebant, crudelitatem fuisse tantam, ut absq; vlla compalsione, quicquid Christo poterant excogitare iniuriarum inferendarum, non omiserint eidem irrogare. Atq; idè inter omnia quæ Christo intulerunt, non ea sola fuit eorum cura, ut inferrent Christo pœnas & opprobria, verum etiam maximopere curabant inferendo hunc præterre modum, quo aut grauiori torquerent pœna, aut maiori afficerent ignominia. Porro quod flagellationem attinet, fuit hæc pœnosa nimium. Fuit enim Dominus Iesus cæsus (ut multi asseuerant) virgis, flagellis & vncis ferreis, qui flagellis fuerant innexi, hoc est, scorpionibus, vnde corpus eius nobilissimum delicatissimumq; complexio item nobilissima, tenerimaq; caro, lædebatur vehementissimè. Caro enim tenerima non modo vulnerabatur, sed discerpebatur etiam, lacerabatur, sulcabaturq; ut locis quibusdam ossa quoque nuda paterent. Tam diu autem hoc modo cadebatur & virgis & flagellis, siue in corpus, siue in brachia, crura atq; faciem, quomocunq; illum pertingerent, donec à planta pedis vsque ad verticem capitis, non fuit in eo sanitas. Proinde benè de illo Esaia scripsit: *Disciplina pacis nostræ super eum: hoc est, disciplina quo nos corrigi debuimus, cecidit super eum: quia que non rapuit, exeluebat: & propter iniurias nostras ipse vulneratus est, & nos eius liuore sanati sumus.* O grauem disciplinam nostram, qua nostra vulnera curabantur. Vide quanta sint grauitatis peccata nostra, pro quibus Dei filium tantundem oportuit vulnerari.

Flagellis quibusnam Deus suos electos visitet, quantoq; amore eadem ab ipso suscipienda sint.

Flagella Dei
quam siut
humiliter
subeunda.

Flagella Dei
cum magna
gratitudine
suscipienda
Prouer. 83.
Apocal. 3.
Psal. 78.
Iacob. 1.

Hebræ 12.
Lucæ 24.

Non deest hic eruditio, quæ patientiæ nos admoneat, considerantes quæ benignè, quæ humiliter, quamq; promptè flagella Dei subire pro peccatis nostris nos conueniat, quando Dominus noster & iudex noster, qui peccata deberet nostra vlcisci, pro nobis ipse flagellatur, ideòq; flagellatur, ut nobis parcat. Secundò erudimur, quam magna gratitudine debeamus flagella in præsentī vita suscipere, intelligereq; ex amantissimo id corde venire patris qui flagellat omnem filium quem recipit, sicut dicit: *Ego quos amo, arguo & castigo.* Hi enim qui futura vitæ indigni sunt, nunc in laboribus hominum non sunt, nec cum hominibus flagellabuntur: quantum pro operibus eorum bonis paucis, hic recipiunt mercedem suam. Gaudendum igitur est inter flagella, & dum multas tentationes inciderimus, *quoniam tentatio probationem, probatio autem spem operatur,* hanc videlicet, quod simus de eorum numero, quos per multas tribulationes oportet introire in regnum Dei, & de quibus Apostolus dicit: *Quis est filius quem non corripit pater? Nam si Christum oportuit pati, & intrare in gloriam Dei, quomodo nobis non inde gaudium bonæ spei oriatur, ut consortes simus ei futuri resurrectionis, qui socij fuimus passionis!*

fionis? At vt intelligas ex amore id paterno venire, quando nos subijcit flagellus Deus, accipe huius rei parabolam. Tu si habes preciosum quid, charum, pulchrum, aut vehementer dilectum, haudquaquam finis illud inquinari. sed mox vt pollutum fuerit, aut macula super illud ceciderit, lauas, limas, tergis, &c. Pari modo Dominus quoties facit, qui purgat, & mundos esse vult, quos amat. Ea propter non solum gaudere atque gratias agere nos oportet pro tribulationibus nobis missis, quibus in hac vita purgamur à peccatis: verum etiã discere debemus, maximè esse sapientiã, orare Deum vt in curia misericordie ac foro miserationum eius hic purgemur, nec vltio peccatorum nostrorum post vitam nobis referretur, quæ nimium erit acerba & grandis. Orandus est tamen Deus, vt interim dum nos flagellat, manum nobis supponat, nec permittat euenire super nos quod sustinere nequeamus, sed sustineat nos, ne deficiamus ex infirmitate nostra, neque impatientia exorbitemus, sed in patientia possideamus animas nostras. Rogandus est Deus, ne mala nostra, hoc est, ne retributionem & vindictam malorum nostrorum, in futuram (post hanc) vitam nobis differat, puta ad curiam iustitiæ, vbi solutio à nobis exigetur vsque ad minimum quadrantem. Hoc modo Mauricius Imperator Dominum rogauit, atque obtinuit. Siquidem interrogatus à Domino sedente pro tribunali in visione Mauricius Imperator, in vita ne mallet sibi reddi mala sua, an post hanc vitam, respondit: In vita. Tradiditque eum Dominus Phocæ militi cum vxore & liberis interficiendum. Per flagella autem Domini, intellige quæcunque aduersa, quæ Domino tibi mittente pateris. Queris, vnde scias quæ flagella sint à Domino, quæ patiaris oporteat? Omnia molesta quæcunque occurrunt, accipe tanquam de manu Domini vt peccatorum tuorum flagella. Si tamen fidelio rem te præbere Domino cupis, accipe eadem pro illius amore, paratus eadem accipere pro eiusdem amore, honore ac beneplacito, etiam si nullum haberes delictum. Idcirco rectius videtur, vt tu Domino Deo patri pro tuis peccatis offeras Iesu Christi filij eius passionem, vulnera ac mortem. Ea verò quæ tu pateris, non æstimes precio aut æstimatione digna, vt per ea satisfacere cupias pro peccatis tuis, sed potius Christi offer satisfactionem pro peccatis tuis patri, idque læpius, & maximè supplici corde. Ea vero quæ tu pateris te cogita velle pati ad eius honorem, amorem ac beneplacitum, qui tui est passus amore. Tertio, discendum est, quomodo aduersa multa sustinere, est felicitatis æternæ indicium: ita ad libitum omnia agere cuncta fausta sentire, atque pro beneplacito euenire omnia, futuræ calamitatis est argumentum. Nemo enim de delicijs transit ad delicias.

IESUS INDVTVS PURPURA SPINIS CORO.
natur. Artic. XXXIII.

ET milites præsidis suscipientes Iesum, duxerunt eum intro in atrium prætorij, & conuocant ad eum vniuersam cohortem, Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei. & induunt eum purpura. Et plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, & posuerunt arundinem

K in dex-

Ex amore paterno electos suos Deus flagellat.

Mala nostra vt in presenti vita purgentur orandus est Deus.

Lucæ 21.

Matth 5. Mauricius Imperator mala sua reddi sibi in vita petijt.

Flagella quænam de manu Domini suscipienda sint.

Passio Christi Deo patri pro peccatis nostris offerenda.

Felicitatis & calamitatis æternæ argumenta quæ.

Matth 27. Marc. 15.

Ioan 19.

Marc. 15.
Matth. 27.

in dextera eius. Ergenu flexo ante cum illudebant, & cœperunt salutare eum, dicentes: Aue rex Iudæorum, & dabant ei alapas. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius: & ponentes genua adorabant eum.

HOMILIA XXXIII.

Coronatio
Domini que
duo habeat
cōsideranda.

Illusio hæc
qua ratione
a militibus
fuerit excogitata.

Spinæ istæ
cuiusmodi
fuerint.

Corona spinæ
quantiā
pœnam intulerit
Christo.

Arando hæc
qualis fuerit
& quid ironice
signarit

Calūniandi
ansam ut
tumpferint

IN coronatione Domini, duo inuenimus: & ipsum probum illusionem et in pœna, & pœnam in illusionem. Hæc igitur duo veniunt consideranda: & ipsa illusio & pœna. Sustinuit enim Christus in illusionem pœnam, & in pœna illusionem: quæ cum mixta sint, totam coronationem (hoc est, omnia quæ in coronatione euenerunt) pro vno articulo accipere, licet in plures diuidi possint, volumus. Principio igitur Christo illusionem pœnosam meditabantur milites inferre, vel ad Iudæorum petitionem, vel ob adulationem Iudæis faciendam, à militibus ipsis excogitam. Sugerunt enim milites Pilato, Iudæos tunc maximè placandos, si pœna responderit delicto, hoc est, si quomodo accusatus est quod se fecerit regem, illusoriè ironiceq; coronetur spinis, aliq; insignia eidem præbeantur regalia, quibus ad ingentem contumeliam maximamq; pœnam, saluetur quidem derisoriè ut rex, reuera autem puniatur, quod temerè sibi regium arrogauerit nomen. Chlamidem igitur coccineam circumdederunt ei. Illusoriè eum coronare volebant ut regem: idè nihil hic in insignijs regijs locum habet veritas, sed tantum ironia & derisio, dolore excepto, cuius veritatem nimis est expertus. Quia igitur quicquid hic narratur de corona, de purpura, vel de sceptro regali, totum illusionem continet, & quia corona non vera erat corona, decorem habens, sed spinea, vehementem dolorem cum opprobrio inferens: ita quæ hic purpura vocata est, non purpura, sed vetusta chlamys coccinea fuit, quæ Christo illusoriè ut purpura, quæ regia est vestis, circumponebatur. Deinde coronam (rex enim necesse est ut coronam habeat) eidem plectunt de spinis, quam capiti eiusdem immenso nō solum cruciatu, verum etiam opprobrio imponunt. Tertio sceptrum (hoc est arundinem seu calamum cauum, vehementer tamen durum) eidem ad manum præbent, illi volentes illudere, quod vacuum inanetq; haberet regnum, cuiusmodi foret & sceptrum. Spinæ in corona Domini durissimæ atq; rigidissimæ fuerunt, quæ (ut dicitur) calceos etiam, si calcentur, penetrant atq; vulnerant. Attende iam in capite tenerimo Iesu Christi, quantam pœnam intulerint Christo hæc spinæ durissimæ, si nemo nostrum vel vnam posset ferre spinam continuè pungentem. Quanto magis tenerimum caput Christi læditur, quod corona non tantum circulari, verum etiam rotunda atque totum caput in modum pilei ambiente, cingitur. Ad hanc tamen pœnam Christo inferendam, quia debebat simul esse illusio, vniuersam conuocauerunt cohortem, quibus omnibus spectaculum præberet illusio Christi. Arundo erat, ut baculus, dura atq; rigida, quam ad manum pro sceptro illi (ut dixi) dederant, indicare volentes, quod Iesus esset homo vilis, pauper, abiectus, tenuis, impotens, vacuus, nulliusq; virtutis, ambiretq; regnum, quod nequaquam tamen posset consequi, nisi fortè titulum vacuumq; regium nomen. Vide quomodo ex verbis Christi impij sumpserunt ansam calūniandi. Dixerat enim paulo

Paulo ante Iesus Pilato, regnum suum non esse de hoc mundo. Quod ubi esset impij ex ver-
 alibi, si in hoc non esset mundo, nequaquam intelligere poterant milites Ro- bis Christi.
 mani: ideo fictionem inanem Christi verba arbitrati, & iactantiam arro-
 gantium vocabulorum, propterea Christo pœnam simul & illusionem irro-
 gant. Volebant quoq; Iudeis placere, qui accusabant Christum quod se filium
 Dei nominasset & Christum regem. Atq; ideo quasi reum de crimine lesæ ma-
 iestatis, tria hæc illi insignia illusoria adhibent, ad opprobrium iuxta ac pœ-
 nam. Nam ubi hæc fecerunt, genu flexo ante illum, salutabant eum vt regem,
 dicentes: *Aue rex Iudeorum*. Adorabant quoq; vt Deum. At quid facerent
 animo, mox inter salutandum adorandum vè ostendebant. Siquidem interea
 palmas dabant ei in faciem, alij eius faciem conspuebant, alij conuiciabantur.
 Alij deniq; arundinem ex manu eius rapientes, caput eius percutiunt: hoc est,
 coronam eius capiti profundius imprimunt, spinasq; penetrare ad interiora
 impellunt. Heu quanta fit mitissimo Iesu pœna, quanta item contumelia.
 Nam fatuorū erat, vt in capitibus percuterentur. Quapropter in omnibus pœ-
 nis Christi, attendenda est simul contumelia, & quod eidē sit impropriū.
 Possent hic articuli separatim septē diduci, videlicet purpuræ indutio, Coronatio-
 nis Christi
 articuli se-
 ptē qui.
 ronatio, arundinis præbitio, irrisoria salutatio, alaparum inflictio, conspu-
 tio, & capitis percussio: quos in vnum nos coarctauimus omnes, quia in hoc
 omnes conueniunt, quod simul habent illusionem, licet varias distinctasq; pœ-
 nas iuxta habeant. Pensanda est charissimi afflictio hæc Christi, quia pœnosa
 est grauius, contumeliosa est, nec minus iniuriosa. Si enim consideramus eū
 qui patitur, inuenimus Deum & creatorem ipsum esse nostrum: in cuius ma-
 nu sunt omnes fines terræ, cui soli honor & gloria omnis debetur. Ipse verus
 rex cœli & terræ, Dominusq; omnium, absq; cuius nutu nemo nec viuere, nec
 operari, nec esse potest. Hic tamen à perfidis, à vilissimis, à nequissimis indi-
 gnissimisque creaturis suis, a lapis cœditur, conspuitur: huic spinæ acutissimæ,
 arundinis violenta percussione in caput eius impelluntur. Ah cogitetur do-
 lor super dolorem, cogiteturq; patientia Iesu super patientiam. Proh duriti-
 am & ingratitude cordis nostri. Pro nobis iustus hic patitur. Noster est
 pater, noster Deus. Innocens, & propter nos duntaxat patitur. Vbi est igitur
 nunc compassio nostra? vbi dilectio nostra? vbi nostra gratitudo? Si canem
 catellum ve quempiam, si bestiolam aliquam propter nos indigna grauique
 patientem videremus, nonne cor nostrum compassione merito scinderetur?
 Iesus patitur, Deus patitur, & pro nobis patitur: Num duro & frigido corde
 absq; compassione præteribimus? num siccis oculis ridenti ore aspiciemus?
 Itaque post insignia data regalia, quibus illudunt Christo, accedunt quoque
 ironice adorantes eundem, ac salutantes: *Aue, inquit, rex Iudeorum*. Regna-
 re voluisti, at nequis. Modo rex es, modo regises ornatus insignijs. Assecu-
 tusne es satis de honore regio? Hæc autem verba quam amaro prodierint a-
 nimo, quamq; ira pleni fuerint & minis hi qui ea loquebantur, testantur ea,
 quæ sequuntur. Siquidem faciem Christi dum hæc loquerentur, a lapis cæde-
 bant, & conspuebant, & coronam cædendo profundius impellebant. O bone
 Iesu, quam horribilis hæc est pœna tua, neque tamen aperis os tuum magis
 quam agnus coram tondente se obmutescit. Fluunt sanguinis riuuli per di-
 uersa loca ex vulneribus coronæ spinæ, fluunt per faciem & circumquaque
 K 2 misce-

Coronatio-
nis Christi
articuli se-
ptē qui.

Psalm 94.

Ingratitudo
& duritia
nostra de-
plangitur.

Esaïæ 55.

Ibidem.

miscetur cruor sacer spuis, efficiturq; facies tua vt hominis leprosi. Hanc faciem in spiritu olim Esaïas intuens: *Vidimus, inquit, eum, & non erit ei aspectus: & desiderauimus, nouissimum virorum, virum dolorum & scientem infirmitatem, vnde nec reputauimus eum.* Et iterum: *Non est ei species neque decor, &c.* Caput Iesu tot erat tunctionibus plenum, vt præ dolore vix aerem posset tolerare. Nihilominus tamen miris semperq; nouis cruciatibus impletur, pungitur, vulneratur, cæditur atq; vnde cunq; affligitur. Baculis bestia solent percuti, vnde dum Christi caput baculo cæditur, præter lationem doloremq;, etiam ignominia Christus afficitur. Caput itaq; venerandum atq; spiritibus angelicis tremendum, perinde ac caput canis viliter tractatur. O quam terribile erit videre hoc caput in iudicio iratum, potentia & maiestatem fulgidum, atque ad confutandos omnes qui se contempserunt, aeternoq; igni cremandos, paratum.

Ea que in Christi coronatione acta sunt, quinam mysticè intelligantur.

Purpura
quid mysticèRoma. 8.
2. Cor. 2.
Spinæ quomodo vertantur nobis in coronam.Tentatio
quæna duo
in se habere.Tentationes
quatenus sint
toleranda.Tentationes
vt virtute
Christi vincere
debeamus.

CHRISTUS noster antequam spinis est coronatus, purpura vestitur. Per purpuram rectè vestis intelligitur charitatis, qua omnes qui cælestibus voluerint interesse nuptijs, indutos reperiri necesse est. Oportet & illos omnes hac esse veste amictos, qui à Christo præ suis volunt laboribus passionibusq; coronari. Spinæ enim tribulationum, passionum quoque at tentationum nobis in coronam à Domino conuertentur, quia *si compassi fuerimus, & conregnabimus.* Et si socij fuerimus passionis, & resurrectionis erimus. Tunc autem in coronam nobis vertentur, quodcunq; purpura (id est, veste charitatis bis tincta) fuerimus induti, vt patienter in Deum omnia quæ patimur referamus, aduersa cuncta de eius manu hilariter accipiamus, eademq; ob ipsius amorem portemus, vt ipse finis sit & causa omnium quæ facimus, patimur, aut intermittimus, & qua re proximum aliam vè quamcunq; creaturam diligimus, sit finis & causa. Spinæ etiam tribulationum nobis in coronam vertuntur, si ea quæcunque nos trahunt aut illiciunt à Deo, fortiter à nobis repellimus ac profligamus. Itaque quotquot tentationum spinas toleramus, quotquot vincimus, tot gemmas in coronam nostram preciosas locamus. Vide iam quia tentationem ex aliqua parte tolerare cogimur, ex alteraq; parte propulsare. Duo enim sunt in tentatione qualibet. Vnum est ipsa tentatio, qua tentaris: aliud, id ad quod tentaris. Tentationem, hoc est, tui impugnationem, laborè certandi, timorem labendi, vigilantiam te custodiendi, exercitium consilij, non consentiendi studium, & quicquid huiusmodi est, quo virtus impugnatur defenditurq;, ferre debet homo, quamuis molestiam & laborem exigant vehementem, & quandoq; vires & sanguinem exhauriant, dum tentatus præssuram sustinet, antequam appetitui possit dominari sensitivo, qui tentationem fouet, & inimicis conuiuet, atq; corripit tanquam clandestinus in ciuitate, quæ oppugnatur, inimicus. Hanc, iniquam impugnationem, pugnam, laborem consilij atq; se defendendi, homo patienter debet sustinere. Non debet quidem optare tentationem aut petere, sed Deo se debet committere, in eodem confidere, non in suis viribus: sed in Christi virtute ad bellum procedere, Deoq; se in eius beneplacitum resignare, contra inimicos ab eodem sibi fortitudinem, virtutem atq; auxilium præcari, Deoq; fidere ac inniti, nihil sibi ascribere, sed Deo totum, quicquid est laboris, pro-

ris, profectus aut laudis, tribuere: quicquid vero infirmitatis, defectus, impotentia, lapsus aut delicti, debet suum agnoscere. Alterum quod in tentatione versatur, est illud quod illicitum, proponitur, & ad quod animus tentati per varia media, per concupiscentias carnis, per consilia & suggestiones diaboli sollicitatur alliciturq; ut eligat, consentiat, velit, non impugnet aut non dissentiat ad hoc, quod Deus prohibuit, aut ut non velit, impugnet, fugiat, damnet, intermittatve, quod Deus præcepit. Ad hoc non debes dissimulare, nec consentire, aut te resignare: sed illud persequi, propulsare, proscindere, fugere atq; eradicare. Eam ob rem dixit: tentationes, quo ad aliquid, sunt toleranda: quo ad aliquid, repellenda. Tolerare oportet ut tentemur, hoc est, ut impugnemur, licet non expediat hoc rogare à Deo ut tentationes nobis mittat. Nescimus enim virtutem nostram, & nimium inconstans est infirmitas nostra. Itaque quod dixi tolerare debemus ut impugnemur: sed nequaquam tolerare seu admittere debemus ea, ad quæ illicita tentamur. Hæc namq; viribus omnibus persequi debemus. verbi gratia: Luxuria te persequitur, nusquam requiem habes, non minus te in templo quam loco prophano fatigat. Itaque ut hoc modo teneris, ut fatigeris, ut tentationi resistere cogaris & laborare, ne consentias, ad hoc Deo resignatum habeas animum, tentationem videlicet hanc, hoc est, laborem, pressuram atque vim qua impugnaris, sustinendi sub auxilio eius gratia diuina: ita tamen ipsum tentationis exercitium atq; pugnam sustineas, nequaquam sustineas, nequaquam admittas, nequaquam tibi propterea placeat id, ad quod tentaris. Quicquid enim illicitum est ad quod tentaris, summopere vitandum est licet (quomodo sepe dixi) ut teneris tolerandum sit, idq; propter Dei amorem. Ut verò vincas tentationem, meminisse debes baculi arundinei, in manum Christo dati: hoc est, cogitare debes tuæ virtutis imbecillitatem, mutabilemque mobilitatem, vanitatem, infirmitatem, nihilitatemq; ne in te, sed in virtute Iesu Christi cõfidas, atq; propositum conatumq; tuum omnem illuc colloces. Quisquis eim in seipso confidit, quisquis arundinem se non cognouerit, periculose pugnat: quia nihil restat ei nisi ut vincatur. Heu quot fuere confidentium in se, hoc est, in sua virtute, in sua scientia, in sua prudentia, aut naturali aliqua virtute, & ceciderunt: vbi alij gratissimis tentationibus inuoluti, implicatiq;, interim in sola Dei virtute & bonitate firmiter sperantes, & de sua diffidentes virtute, euaserunt, luminaq; virtutum facti sunt?

Est item alia eruditio: quomodo Christus cruentatus & vulneratus, operiri voluit purpura, ita nos quotq; nostra vulnera operiamus purpura charitatis. Scitum enim est, *charitatem operire multitudinem peccatorum*. Tertio admonemur, spinis compungi peccatorum nostrorum. Quod pungit memoriam fricat, nec facilis erit eius, quam diu pungit, obliuio. Hoc modo peccatorum nostrorum non debemus obliuisci. Scire enim debemus, quod quæcumq; hic nos pungunt aduersa, si Dei contemplatione patienter tulerimus, in coronam vitæ nobis æterna vertentur. Quotquot ergo spinas passus fueris tribulationum, tot gemmæ præciosæ in corona tua fulgebunt. Tertio, erudimur, ne Christo illudamus, dum illum aut salutamus, aut adoramus. Quando, inquis, Christo illudamus. Nempe tunc, quando foris magnam prætendimus deuotionem, aut humiliationem ostendimus, & intus aridi, acediosi, superbiq; in-

Tentationes quatenus sint repellendæ.

Tentationes petere cur non expediat.

Baculus arundineus quid mystice.

Tentationes virtute Christi non nostris viribus esse vincendas.

Vulnera anime nostre cuiusmodi purpura sint operienda. iacob. 5. Quomodo spinis peccatorum nostrorum compungi debeamus. Quando quis Christo illudat.

Orationis
tempore
phantasias
inutiles ad-
mittere quā
sit temera-
rium.

Faciē Christi
conspue
aut cedere
quis mystice
dicatur.

Adorantes
Christū fal-
so qui sint.

Esaiā 29.

Arundinem
vni se quisq;
reputare de-
beat.

Caput Chri-
sti quis my-
stice arundi-
ne percutiat.

Ocium no-
strum cur
Christum
vulneret.

uenimur. Inclinamus profunde corpus, sed cor manet erectum: os loquitur cum Deo, à quo cor interim auersum est ad mundana, aut peccata. Rogamus Deum vt intendat orationi nostre, cui nos ipsi non intendimus. Petimus multa, at phantasias implicati, nescimus ipsi quid petimus. Quomodo ergo Deus exaudiet nos, quando nos ipsos non audimus? Nonne res derisione est plena, loqui cum rege pro ardua causa, aut aliquid petere magni ab eodem, & interim eidem vertere dorsum, ludereq; cum catello? Nunquid non rectè illi diceretur à rege, Cur illudis mihi? An magis tibi non est res cordi quam petis, aut desiderio, vt interim dum mihi loqueris, cum bestia ludas? Hoc tamen modo nos facimus orantes, quippe qui cum phantasias prorsus inanibus ludimus, cum videlicet inter orandum cogitationibus vilium periturarum que rerum, Deo interim cordis nostri vertentes dorsum occupamur. Porro si eo tempore quo Deum adoramus, quo genua flectimus quovè cultum in exteriori homine quemlibet alium impendimus Deo, intra nos malis, obscenis, impurisvè cogitationibus occupamur, Christum quidem salutamus: sed interim tamen in eius faciem aut spuimus, aut alas ei damus. Spuit enim in faciem Christi, qui immundas tractat cogitationes in suo corde. Cedit, qui inuidia iraq; tenet impios affectus. Quartò, falso Christum adorat, quisquis verbis Christum confitetur, factis negat, ore Dominum honorat, blasphemat moribus. Hoc pro dolor multi faciunt, cum sacerdotes tum monachi, qui labijs Dominum honorant, quando cor eorum interea longè est ab eo, nempe qui inter laudandum Dominum, tractant quomodo sua perficiant studia iniqua. Hoc modo iniqui faciunt sacerdotes, qui completorium legentes, dicunt: *Dignare Domine nocte ista, sine peccato nos custodire*, paulò post ingressuri in eundem lectum cum suis quas in delicijs habent concubinis. Quid hoc aliud est, quam Dominum irridere? Verum dicit quispiam: Quid igitur faciam? Num, ne irrideam Dominum, debeo orationem intermittere? Haudquaquam, sed voluntatem malam corrigere debes, & immunditias cordis abijcere. Quintò, quomodo Christus arundine illuditur, quasi is qui solum nomen habeat regis, idq; vacuum absq; honore & autoritate: Ita tu potius de teipso sentiens, expende quam instabilis, vacuus, absq; integritate, sine constantia, sine virtute infirmum & miserabile sis figmentum, qui neque operari, neque velle possis bonum absque Deo. Arundo es, quæ nisi dextera Dei teneatur, pro fragilitate tua cito contereris, aut conquassaberis. Sextò, percutere caueamus caput Christi, arundine. Arundine percutit, quisquis per vitam ociosam ac bono fructu vacuum Christum offendit. Dolet enim Christus ocium nostrum, quod ad sanguinis vsque fusionem illum vulnerat. Quare, inquis, Christum ocium meum vulnerat? Ideò profectò vulnerat, quia in te atque in tua vita nihil videt, quo suæ respondeas vitæ, per quam & erudire & prouocare ad sui imitationem te studet, se tibi ponens in exemplum. Caue igitur esse, vt arundo, vacuus.

IESUS ILLUSUS, VIDENDUS PRODUCITVR.

Articulus. XXXIV.

Et post-

ET postquam illuserunt ei, exiit iterum Pilatus foras, & dixit eis: Ecce adduco eum vobis foras, vt cognoscatis, quia in eo nullam causam inuenio. Exiuit ergo Iesus portans spinicam coronam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant, dicentes. Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam, Responderunt ei Iudæi. Nos legem habemus, & secundum legem debet mori quia filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum, & dicit ad Iesum. Vnde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus. Mihi non loqueris? Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Iesus. Non haberes potestatem aduersus me vllum, nisi tibi esset datum desuper. Propterea qui tradidit me tibi, maius peccatum habet. Et exinde Pilatus quærebat dimittere eum.

Matth. 27.
Marc. 15.
Ioan. 19.

HOMILIA XXXIV.

CVM omnem suæ crudelitatis vim milites nequam & pessimi nebulones in Iesum exercuissent & flagellis, spinea corona, spuris ac sanguine faciem totumq; corpus opplessent, aded vt nulla iam esset corporis pars à tumore, liuore, læsioneve aut vulnere libera, adeoq; Iesus miserabiliter foret tractatus, vt ne species quidem ei adesset hominis: Pilatus sic illudum atq; miserabiliter afflictum, produxit secum foras, vt viso Iesu aded miserabiliter afflicto, Iudæorum furor mitigaretur, nihil enim magis familiare est naturæ, quam miseris & miserabilibus compati, præsertim confortibus naturæ eiusdem. Itaq; sperabat Pilatus, vbi Iesum ludibrijs pœnisq; aded afflictum vidissent Iudæi, quod ipsum post tantam ignominiam susceptam, deinceps de regni ambitione suspectum non haberent, nec tam crudeliter afflicto ac misero inuidere, aut eius possent sanguinem sifire. Itaq; Pilatus eduxit Iesum foras ostendendum populo.

Quare Iesum foras eduxerit Pilatus.

Mirum quomodo pius Iesus ambulare poterat in quo mirabile erat, post tantas pœnas, post tot cruciatus, post tantam denique sanguinis effusionem, viriumq; exhaustionem, quomodo vel stare potuit, ne præ debilitate virium caderet ad terram. Dicit itaq; Pilatus ad Iudæos: Ecce adduco eum foras, vt cognoscatis quia nullam in eo inuenio causam. Emendatum ergo eum dimittam. Si nullius est mali causa in Iesu Pilate, quid in eo emendabis? Si innocens est, cur innocentem affligis? cur flagellas? cur spinis coronas? nequaquam ab iniustitia excusaris Pilate, qui ad gratiam hominumq; instantiam innoxium affligis, licet enim vt liberes illum à morte, propterea sic punieris innocentem, non tamen à delicto rotus excusaris. Id ipsum enim nihilo secius facere debueras & poteras, hoc est, innocentem debueras liberare absque flagellis, obstre-

Pilatus flagellando Iesum ab iniustitia non excusatur.

pen-

pentibus quantumlibet Iudæis, præcipue quia teste ore tuo, innocentem tenebas.

At vide quam miserabile, quam sit flebile, quamq; lamentabile quod sequitur: *Exiit ergo Iesus portans coronam spineam & purpureum vestimentum: hoc est, coccineum.* Dicit ergo Pilatus, *Ecce homo*: aperiens chlamydem Iesu coccineam, quo viderent Iudæi, quomodo flagellatus, quomodo vulneratus, quomodo denique sanguine esset Iesus rubricatus. Interim verò dicit: *Ecce homo* q. d. Videtis ne Iudæi, quomodo expedierim eum, quomodo lacerauerim eius corpus flagellis & virgis? Videtis ne quomodo propterea quod Christum se regem nominauerit, quod in eo accusastis, illum coronauerim? *Ecce homo.* Videtis in eo speciem hominis? Vidistis ne vnquam hominem sic affictum? Videturne vobis habere formam speciemq; hominis? Quid formidatis eum futurum regem, qui hominis speciem amisit? *Ecce homo.* Dissimilis factus est homini. Nequaquam est futurum vt timeatis in eo maiestatem regiam. Nolite igitur formidare regem, qui homini factus est dissimilis. *Ecce homo.* Ecce quam laceratus, quam consputus, quam pollutus sanguine. Ecce quomodo stat, hominis non habens speciem, Parcite vel eidem, quem aded deiectum videtis. Flagellatus est, consputus est, vellicatus est: hoc est, barba priuatus est & capillis per euulsionem pro bona eorundem parte: coronatus est spinis, ludibriosa amictus est veste. Patent eius vulnera vsq; ad costas. Spinae impulsæ sunt vsq; ad verticem. *Nulla est in eo à planta pedis vsque ad verticem capitis, sanitas.* Nunquid adhuc inuidetis? num satiamini pœnis? Quiescite nunc, quandoquidem pœnis & laboribus repletus est, tam impiè, tamq; crudeliter tractatus, vt magis non possit. Vide autem iam, inuidia mentes quomodo induruerunt. Siquidem videntes Iesum Iudæi, nulla penitus compassione sunt mori. Sentiebant enim hoc Pilatum egisse propterea, vt Christum emendatum ex eorum manibus liberaret. Eam ob rem vehementiori arserunt ira, induratisq; sunt inuidia acriori, clamantes: *Crucifige, crucifige eum.* Quasi d. Nequaquam nos pœnis eius satiabis. Nunquam nos, quantumlibet afflixeris eum, placabis, nisi crucifixum viderimus. Non quiescemus, donec animam eius mors extorserit. Vide quam perinax Iudæorum nequitia. Nunquam mederi potest malitiæ vbi semel obclinata fieri cœperit. Magna certè est contumelia, magna persecutio Domini, magna iniuria facta est Christo, qui tam malus existimatur, tamq; pestilens ac exitiosus, vt nulla eidem posset inferri pœna adeo magna, qua placari vellent Iudæi, aded eum habuerunt exosum. Vide iam quam dolorosum fuerit Christo, ante oculos statui inimicorum suorum humiliatum (iuxta opinionem hominum) & ignominia affectum, pœnisq; & vulneribus atq; doloribus toto corpore plenum. Sciebat Iesus Iudæos exultaturos in sua passione, atq; suæ insultaturos afflictioni. Quâ putatis igitur dolebat, se videns tam exosum haberi, qui tam fideliter & perfectè amat omnes, vt nulla sibi compassio exhiberetur, omnes in ipsius pœnis exultarent, nemo satiaretur pœnis eiusdem, nec quantumuis etiam sibi miserabiliter afflicto & innocenti parceretur, sed maximo pere ab omnibus instaretur clamareturq; vt crucifigeretur. Vide quam stat verendus ante oculos odientium se, ab eisdem quos amabat tantopere exosus. Vidit sui illusionem suamq; pœnam præstare gaudium inimicis, nullamq; se inuenire aut compassionem

Eductio hæc Iesu quam fuerit lamentabilis. Ioan. 19.

Esaiæ 1.

Nequitia Iudæorum quâ fuerit pertinax.

tionem aut misericordiam apud eos, quos innumeris extulerit beneficijs. Recordare quod haud fieri potuerit, quin mater eius benedicta tunc in populo fuerit, clamantiumq; audierit voces, quas aduersus filium suum impij clamabant: *Crucifige, crucifige.* Hec quotquot clamantium audiuit voces, tot in virgineo pectore suo sensit gladios. Porro Pilatus audiens Iudæorum obstinatam malitiam, stomachando illis dixit: *Accipite eum vos, & crucifigite.* Quasi dicat. Non est meum, homines innocentes crucifigere. Vos hoc facite. Cum Iudæi audissent quod Pilatus accusationes eorum hæcenus adductas non curaret, ad aliam se accusationem conuertunt, dicentes: *Nos legem habemus, &c.* In Leuitico habebatur de blasphemo occidendo. Veruntamen Christus haudquam blasphe-mus fuit. Constat enim quod verum erat, esse se Dei filium. Cum autem Pilatus hos audisset sermones, Iesum videlicet esse filium Dei, magis timuit, puta quod filium Dei indignè nimis tractasset. Persuasibile enim erat Pilato, Iesum filium esse Dei: quandoquidem cum esset paganus, apud quos multorum est Deorum assertio, facillè potuit Pilatus credere, de semine Iesum esse diuino. Quamobrem Iesum introduxit, quo certior fieret cuius esset filius, solum ipsum vnde esset interrogans. Quo nihil respondente, (vel quia Pilatus nihil horum intellexisset, si generationem illi suam Dominus etiam voluisset exponere: vel quia noluit fauorem gratiamve aucupari Pilati, vnde eius passio simul & nostri redemptio impediretur) Pilatus seculari fastu tumens, ægrè tulit ac dixit: *Mhi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* His verbis seipsum iudicat damnatum Pilatus. Siquidem quem toties innocentem pronunciauerat, iudicare atq; ad mortem damnare non debuit, præsertim cum in sua (vt fatebatur vltro) situm foret potestate, Iesum dimittere aut crucifigere. Respondit Iesus illum potestatem non habere maiorem aliamve, quam eam quæ data illi foret desuper: eumq; qui Pilato se tradidisset, hoc est, tam Iudæos quam Iudam suum discipulum maius habere peccatum, grauiusq; deliquisse, quod innocentem ad mortem tradidissent. Hæc verba expendens Pilatus, inuenit se quoque peccasse, licet minus quam alios, qui Iesu mortem procurabant. Ex hac igitur occasione ne delinqueret, reusq; Christi inueniretur mortis, statuit omninò Iesum liberum dimittere.

In vestium ornatu quando peccetur: patientia quam contra osiores sit necessaria: inuidiam item quantum sit peccatum.

COgita hic illudum Christum vestibus atq; insignijs derisorijs. Disce tu non gloriari, non ostentare te in vestibus, non in clenodijs auri & argenti, non in gemmis & ornamentis. Hoc enim ad omnes pertinet Christianos, præcipuè tamen ad monachos, quorum vestes schemate huiusmodi vt simplicitatem, vt mundi contemptum, vt sui despectionem præferant, fiunt. Quærere verò superbiam, gloriam aut ostentationem in monasticis vestimentis, quæ signa instrumentavè sunt humilitatis, quam grandis est abusio? Habent certè monachi vestium genus quod humilitatem prædicet, quomodo fatuorum vestimenta prædicant stultitiam. Si itaq; fatuus de præcioso panno quæreret indui in signum suæ insipientiæ, quis non argueret eum stultitiæ fictæ? Monacho ergo quomodo congruit vestis superba, humilitatem

Gloriandū non esse in vestibus aut ornamentis. Vestimenta monastica quo schemate fiant. Vestis superba quantum dedecet monachos.

L
litatem

Jitatem suiq; contemptum profitenti? Itaque quomodo fatuum, si vestem re-
 spuit lineam, & è serico petat sibi vestem, non dices fatuum: ita si monachus
 in vestibus quærat æstimari præciosis, monachus non est. Quare? Quia non
 inuenitur seculi contemptor, non abiq; sui cura viuit, temporalia diligit, &
 de ijs quæ mundus miratur, discernit & appetit. Hæc enim omnia monacho-
 rum sunt professioni contraria. Quare si te contemptorem vis profiteri se-
 culi, hispidam necesse est vt feras v. stem, non sericam. Hæc te magis ornat,
 quia tua congruit atq; quadrat professioni. Iterum discenihil referre, lingua
 gladio vè aliquo
 occidere nil
 referre.

quia tua congruit atq; quadrat professioni. Iterum discenihil referre, lingua
 gladio vè quemuis occideris, quandoquidem Iudæi crucifixisse ab Euangelista
 feruntur Dominum, idq; (vt intelligas de Iudæis eum loqui) hora tertia, quæ
 hora fuit quando Iudæi ante Pilatum clamauerunt, *Crucifige, crucifige eum,*
 tunc enim linguis suis Christum crucifixerunt Iudæi, hoc est, crucifixionem
 Iesu à Pilato impetrarunt, quam à militibus alius refert Euangelista sexta vi-
 delicet hora completam. Tribuitur igitur crucifixio Iesu plus Iudæorum
 linguis, qui hora tertia hanc obtinuerunt precibus & minis: quam militi-
 bus, qui hora sexta manibus eam perfecerunt. Custodi igitur tu linguam tuam,
 ne cuiquam noceat, ne per linguam tuam tu fias reus omnium peccatorum quor-
 um tu præbuiisti occasionem. Tertio discen patientiam in benignissimo Iesu,
 si non omnes tibi faueant, si habes qui te odiant, qui inuideant. Noli te aliter
 quam patientia ac silentio defendere. Quid enim hominum gratiam concu-
 piscis? aut cur tristaris, si mundus te oderit? Scito quia Iesum priorem te o-
 dio mundus habuit. *Non est igitur discipulus supra magistrum.* Si discipulus vi-
 Christi esse, oportet te, quomodo Christus ambulauit, ambulare. Nihil æsti-
 mes igitur, si tibi multi inuideant: ne tunc rem desideratu dignam te æsti-
 mes obtinuisse, si mundi habeas tibi conciliatos amicos: quin potius recole
 quod *amicitia huius seculi inimica est Deo: & qui vult amicus esse seculi huius, in-
 micus Dei constituetur.* Cura igitur tu vt amicum habeas Deum, teq; serues in
 eiusdem amicitia: quantum ipse prior quomodo te dilexit, ita à te prior non
 recedit, nisi tu prior recesseris ab eo. Quarto animaduerte & discen, quantum
 fit malum inuidia: malum, & implacabile malum. Superbia placatur per hu-
 miliacionem aduersarij: ira quiescit, si videat mansuetum, ignominiosum
 aut calamitosum eum cui irascitur. At inuidia nullo potest placari modo, si
 consummata fuerit. Hoc namq; in Saule Iudæorum rege compertum est, qui
 quoniam inuidebat Dauidi, persequeretur illum, aliam ipsemet nesciens cau-
 sam, nisi quia inuidebat ei, qua inuidia putabat malum, quicquid Dauid inno-
 cens egisset: atq; ideo per inuidiam existimabat se iustam habere persequendi
 Dauid occasionem, prorsus inuidia excæcatus. Inuidia autem huius erat oc-
 casio, quod se reprobato propter inobedientiam suam, illum Dominus vnxe-
 rat regem. Quam inuidiam in eo fecit acriorem, quod Dauidi cum prostraf-
 set Goliath magnum turmæ canentium quæ Sauli obuiarant reuertenti ex
 prælio, cantabant: *Percussit Saul mille, Dauid autem decem milia,* maiorem for-
 titudinis laudem Dauidi, quam Sauli, tribuentes. Quod Saul iratus audiens,
 Inuidiam quoq; palam fatebatur, dicens: *Dederunt mihi mille, & filio Isai (hoc
 est, Dauid) decem milia dederunt. Quid superest ei nisi & regnum?* Omni igitur
 tempore vitæ Saulis, vt inimicus exosus & exul à regno mansit Dauid, inno-
 center inuidiam passus. Caue igitur, vt diabolus pessimus, inuidiam: quia
 inter omnia mala maximè est pestiferum atq; insanabile.

HO-

Lingua gla-
dio vè aliq;
occidere nil
referre.

Ioan. 19.

Patientia
cōtra odien-
tes necessa-
ria.

Ioan. 15.

Luce 6.

1. Ioan. 2.

Iacob. 4.

Amicitiam
Dei ambien-
dam esse.
1. Ioan. 4.
Inuidia quæ
fit implaca-
bile malum.

Inuidia Saul-
lis contra
Dauid quæ
fuerit occa-
sio.

1. Reg. 15-16
1. Reg. 18.

HORA SEXTA PASSIONIS CHRISTI IESV.
 IESUS AD TRIBUNAL IUDICANDVS ADDU-
 citur. *Articulus XXXV.*

Iudæi autē clamabant, dicentes: Si hunc dimittis non es ami- Ioan. 19.
 cus Cæsaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit Cæsari. Marc. 15.
 Pilatus ergo cum audisset hos sermones, adduxit foras Ie-
 sum, & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrathos,
 hebraice autē Gabbata. Erat autē parasceue Paschæ hora tertia &
 quasi sexta. Sedente autē illo pro tribunali, misit ad eum vxor sua,
 dicens: Nihil tibi & iusto illi. Multa enim passa sum hodie per vi-
 sum propter illum. Et dicit Iudæis. Ecce rex vester, illi autem cla- Matth. 27.
 mabant. Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus. Regem ve- Ioan. 19.
 strum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus re-
 gem nisi Cæsarem.

HOMILIA XXXV.

Videntes Iudæi Pilatum, quod omnino Iesum quæreret liberare, oppo-
 fuerunt se eidem, adijcetes minas quoq. *Si, inquiunt, hunc dimittis, non
 es amicus Cæsaris, &c.* Eos foues qui contradicunt Cæsari, & qui eius
 mandata contemnunt. Nihil igitur dubites quin Imperator percipiat tuam
 infidelitatem: propterea tibi prospiciendum est, ne dum Iesum eripis, temet-
 ipsum in accusationem & vincula conijcias. Pilatus itaq. cum hos audisset
 sermones, timens se accusari apud Imperatorem, atq. ab officio deijci, adduxit
 Iesum foras: & sedit pro tribunali, vt iudicij seruaret formam. Cogitate hic
 Domini humilitatem, cogitate mansuetudinem omnipotentis, licet in sua ha-
 beat manu celum, terram & omnia quæ in eis sunt, ante iudicem tamen pa- Humilitas
& mansuetudo Iesu
quanta.
 ganum, vt malefactor ac reus mortis, permittit se statui & iudicari. Dum sic
 staret Iesus ante iudicem, dicit Pilatus ad Iudæos: *Ecce rex vester, verecundiâ
 Iudæis volens incutere, quare eis quasi improperando dicebat: Ecce rex vester.*
 Quæ insania est hæc vestra ô Iudæi, vt regem vestrum ita persequamini, vt ne
 in modico quidem placari possitis? Aur ita, vt ironice loquatur Pilatus: *Ecce
 rex vester.* Quasi dicat: Quam misera est plebs, quæ formidas & inuides huic
 homini? *Ecce rex vester.* Videtis quam bellè sit coronatus? formosus est rex,
 potens & inuictus, qui iuste timeatur, cuius felicitati iure inuideatur. Quid in
 eo est gloriosum, propter quod ei inuidetis? Imò quid non probrosus, &
 quid in ipso non dolorosus est, & quod ad compassionem nõ inuitet, quod-
 ve non excitet commiserationem? merito multum eum timere habetis, sic
 vilem, deformem & laceratum, multum eius inuidere calamitati. Responde-
 runt Iudæi: *Tolle, crucifige eum, tolle eum ex oculis nostris, grauis enim est no-* Ioan. 19.
his ad videndum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Hoc ignominie Sapient. 3.
vobis esset, regem vestrum crucifigi. Non habemus, inquit, regem, nisi Cæsa-
rem. Tanta in Christum Iudæorum erat inuidia, vt quamuis Romanorum
 ditio-

Inuidia Iudaorum contra Christum quanta.

Matth. 27. Vxorem Pilati fuisse à diabolo instigatam.

ditionem hactenus semper inuiti tolerassent, restitissentq; vbiq; potuerunt, tamen modo ne Christus rex vocetur Iudaorum, vltro sese subiiciunt Cæsari, omni sese libertate abdicantes. Malunt enim perpetuè addicti esse seruituti, quam suam non statuere accusationem calumniamq; contra Christum. Cæsaris eligunt iugum, hunc sibi vnum consententur dominum: Christi abnegant imperium, quo ad sententiam dandam contra Christum, Pilatum urgeant, nisi maluerit apud Cæsarem infidelis accusari, atque, quod eiusdem non zelatus fuerit & honorem & præceptum, apud eundem periclitari. Sedente itaque pro tribunali Pilato, misit ad Pilatum vxor sua, præmonens virum, ne super Iesum mortis ferret sententiam, quandoquidem illius gratia eodem mane multa per visum passa fuisset. Diabolus nimirum penitere cepit, quod Iudæos in Christi necem instigasset, sentiens ipsum esse Messiam, per quem sua truncaretur tyrannis, tollerenturq; sibi spolia inferni. Ideò quomodo per mulierem induxerat nos vniuersos in omne malum, ita nunc à generali redemptione nos omnes impedire voluit per mulierem.

Indicare quando, cui, quosq; liceat.

Indicare vti debeat homo semetipsum.

1. Cor. 11.

Videns piissimum Dominum, aliquando iudicem iustum terribilemq; rediturum, stare ante tribunal iudicis iudicandum: compatere ei, & ingemisce in teipso, quod peccata tua in hanc illum miseriam perduxerunt. Propter tua enim peccata stat verecundus ante iudicem iudicandus. Noli igitur tibi ipsi cum deliqueris, parcere. Sed seuerè diiudica temetipsum. Non abire tua finas peccata inulta. Expende vilitatem, malitiam, & ingratitude nem tuam. Irascere tibi, quod tam misericordi, tamq; bono ac optimo Deo tantas ingeris contumelias, toties illum spernis. Vide quam procliuis sis ad malum, quam inconstans, quam fragilis, quamq; totus miser & miserabilis. Si (inquit Paulus) nos ipsos diiudicemus, non vtiq; diiudicemur. Iam verò non nos ipsos diiudicamus, sed proximum, in illius defectus oculati, in nostrorum talpei: quare graue admodum à Domino iudicium expectamus. Non ergo nos excusamus, sed nos ipsos iudicemus, iudicariq; nos patiamur, vt à delictis hic nostris purgemur.

IESVS AD MORTEM DAMNATVR.

Articulus XXXVI.

Matth. 27.

Marc. 15.
Luca. 23.

Matth. 27.

Videns autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, accepta aqua, lauit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum, à sanguine iusti huius. Vos videtis. Et respondens vniuersus populus, dixit: Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Tunc Pilatus volens populo satisfacere, adiudicauit fieri petitionem eorum. Dimisit autè illis Barrabam, qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum vero flagellatum tradidit voluntati eorum, vt crucifigeretur.

HOMIL.

Vidit Pilatus quod gratis pro Iesu laboraret liberationem, quodq; laborando non solum nihil proficeret, verum etiam huius occasione in populo tumultus fieret: atque demum ipse coram Cæsare, si accusaretur, periclitaretur. Existimans autem & paruum piaculum, quod nulla ultio, nulla censura sequeretur, si Iesus quamuis innocens, occideretur, cum persona esset vilis ac despicibilis, de qua nemo interrogaret: accepta aqua lauit manus, iterum palam testatus Iesu innocentiam simulq; suam, ut qui cogeretur ad sententiam inuitus in Iesum ferendam, dicens: *Innocens ego sum à sanguine iusti huius.* Verum Iudæi, quamuis Iudex paganus innocentem Iesu mortem agnosceret, quamuis Christo inferre eandem formidaret, utpote qui Christum iustum asseuerabat & infontem, nihilo tamen Iudæi inde moti, tam liberè, quam temerè clamauerunt: *Sanguis eius super nos & super filios nostros.* Matth. 27. Lotionem manuum Pilato nil profuisse.

Vobis ergo, non mihi eius damnatio iniusta imputetur) ipse Pilatus sit innocens, quem tenens pronunciat ipse innocentem, tandem ad mortem damnat. Porro Iudæi dum in medijs sunt tenebris, prorsus nihil vident periculi sibi fore, si innocentem perimant. Ideo exclamant: *Sanguis eius super nos, &c.* Verbum erat saluberrimum, si bona fuisset intentione prolatum. Ita enim nos oramus omnes, ut Christi sit super nos sanguis, hoc est, ut sanguinis Christi, virtutisq; ac efficaciz eiusdem efficiamur participes. Iudæi vero non fructum neq; medelam, sed ultionem effusi sanguinis Christi sibi imprecantur: nec sibi tantum, sed (quod crudelissimè est) etiam filijs suis. Quod ita, quomodo peccati sunt, vsq; in hodiernum apud illos diem manet. Huius enim tam culpa quam ultio sanguinis semper illis inhæret. Itaq; Pilatus Iudæorum precibus atq; clamoribus cedens, quibus noluit displicere, relicta iustitia, relicta æquitate, oblitus prolatis sæpius sæpius testimonij sui pro Iesu innocentia, magis timens Cæsarem quam Deum, & veritus ne apud Cæsarem à Iudæis accusaretur tanquam rebellis, suspicans præterea nil mali, si pauperem hominem, licet innocentem, cuius nemo videretur amicus pro quo nemo qui zelaretur, aut qui Iudæis contradiceret, morti traderet. *Adiudicauit igitur fieri petitionem eorum,* hoc est, sententia diffinitiuam statuit, pronunciauitq; Iesum (ut aiebat) pro culpa affectati regni crucifigendum. Sententia impijssima atque crudelissima contra innocentem, contra saluatorem & redemptorem mundi, contra Christum Deum & Dominum nostrum. *Iesum itaq; tradidit voluntati eorum.* Hæc autem erat Iudæorum voluntas, ut Iesus crucifigeretur, cui annuit Pilatus. In Euangelio Nicodemi legitur sententia hæc à Pilato dictata, Gens tua comprobauit te regem, propterea præcipio te primum flagellari secundùm principum statuta, deinde in cruce leuari. O lugubrem sententiam, quam Dominus verecundus & absq; contradictione humiliter accepit, ac si de omnibus in quibus fuerat accusatus, esset conuictus ac

Sanguis Christi quomodo veniat super nos, &c. quomodo super Iudæos.

Sententia Pilati contra Iesum dictata quæ.

reus. Heu cuiusmodi cadit tristitia super cor virgineum matris. Heu quis ibi tunc erat luctus amicorum, fletum super innocentissima morte Iesu prædilecti sui magistri. E diverso autem inimicis Christi ingens erat læticia, quod voluntatem suam obtinuissent in Christum. Porro Domino Iesu utrobique dolor & comparsio. Compatiebatur enim non minus inimicis quam amicis.

Ambitio in qua mala præcipitet, placere proximo quando licitum, quandoq; sic illicitum.

Ambitio in
quanta ma-
la præcipitet

Admonemur hic exemplo Pilati, quam fugere debeamus ambitionem, quæ in quanta præcipitet mala, in hoc præside videmus Pilato. Hic enim quamvis alioqui vir videatur iustus atque suo officio idoneus, quia tamen officium & honorem prætulit synceritati, in graue hoc crimen lapsus est, ut Iesum quem innocentem sciebat, damnaret iniuste ad mortem. Multum diuq; pro Christi laborauerat tutanda innocentia. At quando eidem minabatur de ira Cæsaris, qua (nisi Iudæis consentiret) ab officio deiceretur, conscientiam deseruit propriam, consentiens iniquitati. Secundò hic discite, ne cari pendii, ne magni aestimari, neve ab hominibus habere optes fauorem, cum ante tribunal iudicatus patitur se iudicari, atq; iuxta formam aliquam iudicij damnari, haberi ut sceleratus morteq; dignus, quid tu de te flagitas bene sentiri? aut cur tristaris, si de te malè sentiat? Dicis fortasse: Ego id desidero, ne proximum scandalizem. Certè charitas id fraterna exigit: ut (quantum in te est) nemini des vel delicti vel turbationis occasionem. Ita igitur vive, ne scienter scandalum præbeas, hoc est, ne agas aut prætermittas quippiam, quo proximo occasionem tribuas delinquendi.

Fauore ho-
minum non
esse optan-
dum.

Charitas fra-
terna quid
requirat.

Placere vel-
le proximo
quando sit
laudabile &
quando vi-
tuperabile.
Galat. 1.
Psalm. 52.
Roma. 15.

quo proximo occasionem tribuas delinquendi. Non tamen propterea est necessarium, ut eidem placere affectes, nisi hoc fieret ex charitate, non propter te, sed propter Deum aut propter proximum. Vtrunq; enim monens Apostolus: *Si, inquit, hominibus placere i. placere affectarem, Christi seruus non essem.* Scriptum enim est: *Dissipauit Dominus ossa eorum qui hominibus placent.* Iterum autem alibi idem monet: *Vnusquisque placeat fratri suo ad edificationem:* hoc est, idèd placere velit ut caueatur peccatum, seruetur charitas, promoueaturq; gloria Christi. Sit Christus finis & causa, quare cupias placere homini, non ut ipsam placendi vanitatem, commodum vè aliud proprium quæras. Tertio inspicere quomodo Christus se habuerit iudicatus, conderatusq; ad mortem, & mortis reus ab ijs, qui tunc aderant existimatus. Num ab vno ad alium discurrens, satagebat se purgare, excusare atq; quam innocens foret, quantaq; iniuria esset damnatus, alijs referre (quomodo nos facere solemus) ne scandalizarentur in se, aut ne malè sentirent de se atque de sua prædicatione? Haudquaquam. Quomodo ergò fecit? Tacuit, & perinde ac si omnium esset reus, ne vno quidem verbo se excusauit, purgauit vè: Hoc modo & nos faciamus: Si aliena malitia infamamur, si iudicamur, si damnamur quoque, præsertim cum malitia hominum aut temporum non recipit excusationem, sustineamus patienter omnia in silentio, & committamus Deo causam nostram: ut quomodo velit & possit, homines custodiat à scandalo. Nos enim saepe putamus nos propterea sollicitos, ne proximi in nobis scandalizentur, cum coram Deo aliud inueniatur quod nos moueat, puta ne despiciamur, aut ne mali

Tacitorni-
tas Christi
quomodo
imitanda.

mali æstimemur. Tunc enim nos magis amor priuatus, quam charitas urget ac premit.

IESUS SUAM CRUCEM PORTANS, AD CALVARIAM EDUCITUR. ARISTO. XXXVII.

Susciperunt autem Iesum, & exuerunt eum chlamyde & purpura, & induerunt eum vestimentis suis, & eduxerunt eum, vt crucifigerent illum. Et baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluarie locum Hebraicè autem Golgatha. Exeuntes autem cum ducerent eum, apprehenderunt hominem quendam Cyrenensem nomine Simonem, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi. Hunc angariauerunt vt tollerent crucem eius: & imposuerunt illi crucem portare post Iesum. Et perducunt eum in locum qui dicitur Golgatha quod est interpretatum Caluarie locus.

Ioan. 19.
Matth. 27.
Marc. 15.
Ioan. 19.
Matth. 27.
Marc. 15.
Matth. 27.
Lucæ 23.
Marc. 15.

HOMILIA XXXVII.

Iesu damnato, gaudentibusq; omnibus impijs, student Iudæi rumorem mox euulgari hunc nouum per omnem ciuitatem cum pessimis criminationibus atque derogationibus famæ Christi: quas dedita ad hoc opera spargebant, vt iuste videretur damnatus Iesus. Vnde quia Iesus omne nouit secretum, nihil poterat tam secreto de illo dici quod ignoraret. Vidit itaque in omni sibi loco detrahi, vidit iniqua de se narrari vbiq; vidit mortis suæ causas ab inquirentibus inuestigari, nec alia de se quam pessima responderi: vidit denique super se rideri, & ea quæ narrabantur sibi in passione, vel obiecta, vel inflata, laudari: videbat exhilarari suos inimicos de sua calamitate. Nunquid non putas cor eius pijsimum atque verecundum inde fuisse sauciatum? Deinde quamuis multitudo magna fuisset Iudæorum ante Pilatum stans aduersus Iesum, dabatur tamen (quod creditur) signum, vt hodie fit eo tempore, quo malefactores ad supplicium solent educi, quo agnosceretur Iesus confestim ad mortis supplicium educendus. Vnde innumerabilis colligebatur turba confluentis populi ad rei spectaculum, cupientes eiusdem videre finem. Quo autem Iesus fieret notior, cuius erat facies ex cruore, sputis, linoribusq; ac afflictionibus deformata ac oblita, vt cognosci nequireret, exuerunt eum chlamyde coccinea seu purpura, & induunt eum proprijs suis vestimentis, vnde ab omnibus cognosceretur. Hoc autem absq; ingenti cruciati, & vulnerum renouatione fieri haud potuit, quandoquidem vestis coccinea sanguine congelata atq; compacta in vulneribus Iesu, nisi violentia miserabili ac pœnosa non poterat euelli. Vide quomodo Iesus vestimenta exiit, quomodo stat totus nudus ante deridentium se oculos, quomodo sua vestimenta circa locum vbi flagellatus fuerat, dissecta colligit, quomodoq; se iterum induit humilis & verecundus. Certè non absque grandi tum dolore, tum verecundia id fieri potuit, vt Iesus & priores vestes exueret, & nudus suas colligens, denuo indueret.

Cur vestibus suis induerent Iesum.

Vulnerum Iesu renouatio

Verecundia Iesu.

Vide

Crux cur Iesu
toli im-
posita fue-
rit, non la-
tronibus.

Latronum
confortium
quantum
Christi igno-
miniam au-
xerit.

Esaia 9.
Principatus
Christi ut sit
crux.
Philip. 2.

Christus ut
regaret in
nobis per
crucem.
Philip. 3.
Gen. 22.
Crucem sua
quando por-
tauit Iesus.

Cur Simon
angariaue-
rit portare
crucem Iesu.

Vita omnis
Christiani
non nisi
quomodo
non sit aliud
quam crux.

Vide iterum quomodo ignominiosum lignum crucis, Iesu dorso feren-
dum imponunt, quod ut maledictum, nemo tangere dignabatur. Neutri au-
tem latronum cum Iesu crucifigendorum, crucem ferendam imposuerunt,
quo Iesus tanquam scelerator aestimaretur, utpote cui soli suum supplicium
(quod antehac nulli factum erat) impositum cerneretur. Hoc enim ad exagge-
randam Christo ignominiam, ad augendam quoque infamiam eiusdem, à lu-
dæis fuerit excogitatum, ut Christus solus suam ferret crucem, non item la-
trones, quo latronibus scelerator crederetur Christus: nec aliam ob rem la-
trones simul crucifigendi, eidem coniuncti sunt, quam ut Iesus eorum confor-
tio, & in eorum poena infamaretur, unde similis quoque ac insignior crederetur
latronibus fuisse in scelere. Producitur itaque interea agnus mansuetissimus
Dominus Iesus, crucem ferens in dorso mire & magnitudinis & longitudinis,
qua onustus humi deprimebatur, quæ ludæorum studio illi (ut dixi) imposita
est, ut sceleribus eius purgandis mors violenta, quam sustinere parem habuit
cum latronibus, pararetur non sufficiens, sed facinoribus eius singularibus,
poena quoque ac probrum, singularia & antehac inaudita, deberentur. Idem
quam flagitiosus nullus ante, ipse est ferre coactus suam crucem. Impletum
est autem illud Esaia: *Factus est principatus eius super humerum eius Principatus
enim Christi, crux est eius, dicente quoque Apostolo: Humiliauit semetipsum,
factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exal-
tauit illum, & donauit illi nomen, quod est, &c.* Quomodo igitur in signum nobi-
litate excellentiæ, alijs balteum, alijs coronam, alijs mitram, alijs auream por-
tant catenam, ita in signum sui imperij Christus suam portat crucem: neque
enim aliter in nobis regnat Christus, quam per crucem, id est, per asperitates
& tribulationes, quibus signat ornatque suos quos in hoc mundo habet ami-
cos. Eam ob rem ij quoque qui delicias sequuntur, ab Apostolo crucis vocan-
tur inimici. Impletur hic figura Isaac, ignem & ligna pro sui immolatione
portantis. Contemplare tu hic, quomodo Iesus incedit portans suam crucem:
anhelus, anxius, incuruatus, humi depressus, viribus exhaustus, doloribus &
vulneribus plenus, adeo ut pedem vix posset mouere, gemens ex alto corde &
suspirans. Plus tamen ludæorum doluit cecitatem, quam suam vel passionem
vel ignominiam. Fatigatus itaque & exhaustus, lento incedit gradu, nec progredi
tanto sub onere potuit: imò ut alijs volunt, deficiens viribus corrui, licet
percussus, impulsus, tractus atque calcatus progredi vgeretur. Quapropter ne
inter manus eorum deficiens, moreretur genere mortis quam volebant mi-
tiori, ne de suam Pilatus sententiam reuocaret, & quo citius ad eius necem,
quam aestuante sitiebant, pertingerent, angariauerunt Simonem quendam
Cyrenæum, ut ferret crucem post Iesum: in hoc quoque insultantes Iesu, quod
qui Deum se omnipotentem retinisset, auxilio egeret humano: nec ferre cru-
cem posset, nisi adiutus.

Crucem suam ut quisque diuersimodè portet.

TOta vita hominis Christiani, si iuxta Euangelium viuere decreuerit, ni-
hil est aliud, nec aliud esse debet, quam crux & martyrrium. Abstinerere
enim à delectatione sensuum, amœna voluptuosaque sibi interdicerere, de-
sideria sua mortificare, frangere voluntatem propriam, seipsum non quare-
re, sed

re voluntatem propriam, seipsum non querere, sed abnegare: odientem diligere, inimico benefacere, nonne crux est interna & occulta? imò quo secretior, nonne eo & grauior? Si ergo Christum volumus sequi, voluntariè eidem sacrificemus nos (quomodo scriptum est) oportet. Qui enim aliud præter Christum desiderat, si propterea habet pati, non Christo, sed concupiscentiæ suæ crucem portat. Multi, imò penè omnes crucem in hoc mundo portamus. Veruntamen hi soli propter Christum portant, qui Christum sequuntur. Quotquot certè Christum sequimur, crucem habemus portare: non tamen quotquot portamus crucem, Christum sequimur. Aliter enim (vt dictum est supra) non dominatur nobis Christus, nisi paratis sequi crucem, hoc est, asperitates & tribulationes ferre post ipsum. Hoc enim est Christi vestigia sequi, quomodo ipse ambulauit, ambulare: & quomodo Petrus dicit: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius.* Quicumque igitur vult haberi Christianus, non fugiat crucem, sed amplectatur: quia crux est vestis, qua suos vestit milites in hac vita Christus. Secundò aduerte, quod Christus sui imitatores non admonet vt Christi ferant crucem, nec generaliter crucem, sed vnumquemq; admonet vt tollat crucem suam, hoc est, propriam. Quid est crucem ferre tollere vè suam? Nempe hoc, vt vnusquisque eam tollat quæ à Domino sibi affertur portada. Neq; enim crux mea, est crux alterius: nec quod alium torquet atq; illi crux est, propterea etiam me torquet, aut mihi crux est. Sed vnusquisq; suam habet crucem, vnusquisq; vnde grauatur habet. Hoc ergo quod illi molestum est, crucem esse suam cogitet, à Domino sibi missam: hanc Christi ferat amore, vt quod alioqui horreret, quod recusaret, iam propter Christum ferat. Quapropter si crux, vitæ virtutisq; propositum dicitur, quod Euangelio quadrare debet, maximè illa in abdicatione propriæ voluntatis, & in veteris hominis mortificatione sita est. Non est igitur omnibus vna, sed sua cuiq; crux est metienda, quæ viribus eius sit temperata. Inde itaq; monemur, ne stulta æmulatione velimus æmulari quorumlibet sanctorum abstinentias afflictiuavè exercitia, quæ ne ipsi quidem nisi singulari gratiæ dono adiuti, ferre potuissent. Tua igitur tibi crux est tollenda, hoc est, iuxta vires tuas, & quantum ferre vales. Neque enim iuberis iuxta alterius mensuram & vires agere (quasi vna sit crux omnium) aut ferre, sed iuxta tuas vires, quas reliquis multis impares fortasse habes aut inferiores.

Psalm. 53.
Crucē concupiscentiæ suæ quis portet.
Crucē propter Christū portantem qui sint.
Vestigia Christi sequi quid sit.

Lucæ 9.
Crucē quomodo quisque suā portare debeat.

Crux vti cuique sua metienda portandaq; sit, non alterius.

Crucē propter Deum semel assumptam, non esse abijciendam.

Tertiò discutiendum est, non abijciendam suapte voluntate crucem semel assumptam. Verùm si vires tibi deficiunt, si vltra quemadmodum hæcenus tuli, sufferre non vales, licet tibi adiutorium sumere, licet tibi sumere eum qui te iuuet. Vides enim Christum quoq; admisisse adiutorem, non electum, non petiit, sed eum qui illi fuerat datus.

IESUS IN CALVARIAM CRUCIFIGENDVS
educitur. Artic. XXXVIII.

SEquebatur autem illum multa turba populi & mulierum, quæ plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illos Iesus, dixit: Filia Hierusalem, nolite flere super me,

M

sed

sed super vosmetipsos flete, & super filios vestros, quoniam ecce venient dies, in quibus dicent, Beate steriles, & ventres quæ non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus, cadite super nos, & collibus operite nos. Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur.

HOMILIA XXXVIII.

Cum quæra
ignominia
eductus fue-
rit Iesus.
Matt. 21.

Ioan. 19.

Affectus stu-
diaq; sequen-
tium Chri-
stum varia.

Luca 23.

EDucitur Dominus Iesus opprobrio crucis prægrauatus, latronibusq; sociatus, ceu cunctis ignominiosior malefactoribus, per medium ciuitatis, in quam ante paucos fuerat introductus dies cum palmis, cum laudibus, cum cantu occurrentibus eidem obuiam turbis & clamantibus: *Osianna filii David, benedictus qui venit in nomine Domini.* Heu quomodo voces populi, quomodo eiusdem est circa Iesum nunc æstimatio mutata? Tunc agnoscebant eum regem Israel, filiumq; David benedicunt. Modo, *Non habemus*, inquit, *regem nisi Cæsarem.* Sequebatur autem turba multa populi. Tunc enim ex omni Iudæa & Galilæa, & vbiq; Iudæi habitabant, ad diem conuenerant festum. Non pauci quoq; ex gentibus illis iungebantur, qui pro familiaritate vt vicini aduenerunt. Vnde confluxerat populi maxima multitudo. Omnes autem Christi cupiebant videre finem. Fama namq; eius omnes penetrauerat regiones. Atq; idcirco etiam Iudæorum populus Christum voluit in omnium horum præsentia crucifigi, vt qui aduenerant peregrini & præclara de Christo multa audierant, nunc eius damnationem ignominiamq; & mortem videntes, vbiq; diuulgarent & infamarent. Erat autem affectus varius sequentium Christum, variaq; studia. Quidam enim ridebant, alij gaudebant, sublannabant alij & improperabant, nonnulli lapides & lutum in Iesum projiciebant, ferè omnes conuiciabantur. Amici pauci clam dolebant, qui tamen propter metum Iudæorum sese non audebant manifestare. Inter hos nonnullæ mulieres sequebantur, quæ liberius flebant, quando quidem & à lachrymis se continere haud poterant, inter quas credenda est fuisse mater Iesu virgo Maria. Sed quid cogitare, quid dicere potuit, filium suum intuens pallidum, cruentatum, consputum, vulneratum, cæsum, damnatumq;, & cruce prægrauatum, aded miserabiliter afflictum atq; curuum incedere, aded crudeliter tractari, interq; furentium clamores & verbera propelli? Aestimanda est certe præ dolore, ne verbum quidem potuisset loqui. Ipsa enim videns filij sui laborem iuxta ac dolorem, pariter cum ipso dolens tabescebat, penèq; exanimabatur. Nemo enim Iesu dolorem pensauit alius, quo modo ipsa expendere potuit sola. Ipsa enim sola eum agnouit. Dominus itaq; licet doloribus & angustijs plenus, conuersus tamen alloquitur mulieres fientes: *Nolite*, inquit, *fleere filie Hierusalem super me, id est, super mortem meam, sed super vosipsas flete & super filios vestros, hoc est, super vos & super peccata vestra flete, quæ & vos faciunt miseras, & mihi causam faciunt patiendi: flete super filios vestros, qui modo gaudent, quia nesciunt quid futura illis pariat dies. Ecce enim venient dies, in quibus dicent: Beate steriles, &c. prædixit calamitatem, non multo post tempore futuram, sub obsidione Tui & Vespasiani imperatorum, quam*
in die

Lucæ 19.

in die quoque Palmarum flens super ciuitatem Iesus prædixerat: quæ idcirco erat illis (vt ibi dicebat) euentura, quia non cognouerunt tempus uisitationis suæ. Itaq; Dominus hic non arguit fletum & affectum, sed modum & ordinem instituit flendi. Adiungit quoq; magnitudinem tribulationis futuræ: *St, inquit, in ligno viridi hæc faciunt, in arido quid fiet?* Hoc est, nolite super me flere, sed super vos, Nam si ego qui lignum sum viride, innocens & absq; culpa, tanta habeo pati: quid patientur ij quorum innocentia aruit, quorumq; periit sanctimonia? Aut si arbor omnis quæ non facit fructum bonum, exciditur & in ignem mittitur, quantum ardebit quæ pessimos etiam & contagiosos adfert fructus? Vide autem hic, quomodo veritas respondeat figuræ. Nam vt in Leuitico scribitur, vitulus & hircus qui solenniissimo sacrificio in expiationem offerebantur multitudinis, extra castra comburebantur. Sic Iesus qui semetipsum obtulit in redemptionem vniuersi generis humani, extra castra (id est, extra ciuitatem) voluit pati, quo simul intelligerent gentes, passionis ipsius fructum nolle ipsum inter septa Iudaicæ gentis includi, sed sacrificium esse commune omnibus profuturum.

Vide quoque hanc ductionem prioribus cunctis & probrosiorem fuisse, & dolorosiorum Christo. Ignominiosa fuit, quia ad locum vltimi supplicij ducebatur. Quis enim non ignominiam sentit, cum ducitur ad patibulum? Deinde, quia ducebatur cum sceleratis, quorum societas Christo parabat infamiam. Tertio, quia comitante populi multitudine ducebatur. Sequebatur enim, vt supra ceperam dicere, vario affectu multiplex turba. Quidam ex inuidia, nonnulli ex curiositate. Christus enim quia signa multa fecerat, cupiebant multi quid in extremo vitæ eius fieret, videre. Suspiciabantur enim, si vlla in ipso esset maiestas, potestas vè, aut si illi fieret iniuria, quod absq; signo aliquo mirabili non esset traditurus spiritum. Sequebantur etiam aliqui ex pietate. Fuit quoq; hæc Christi educio pœnosa reliquis. Siquidem Dominus noster Iesus Christus ex præcedentibus pœnis, fatigationibus, vulneribus atq; verberibus, adeo laborauerat, adeoq; se viribus exhauserat, vt vel liber vix potuisset incedere: iam tamen grauissimam crucis sarcinam cogitur portare: atq; ideo humi depressus, curuus & gemebundus, sub onere ambulauit crucis. Accessit ad pœnam, quod trabem illam crucis, quæ illi fuerat imposta, tradunt fuisse nodosam, inæqualem, atq; non curiose, sed neglectim paratam, vt pote præ festinatione non dolatam seu complanatam. Quia verò propterea quod Dominus per viam indirectam ducebatur, trahebatur, protrudebaturq;, necesse erat tam ipsum quam crucem eius, quam humeris suis ferebat impostam, moueri atq; agitari, (eius namq; crucis aliquanta pars oportebat, quandiu solus hanc portabat, vt per terram (quia longa erat) protraheretur, atq; continuè in eius humeris moueretur) conquassata in vnum grande vulnus fuerunt multa vulnera parua, inter flagellandum suscepta. Hoc vulnus fertur graue inter scapulas habuisse Dominus Iesus, vt quibusdam Deo deuotis est reuelatum atq; quam sit illi acceptum, si fuerit honoratum.

Ductionem hanc Christo fuisse prioribus dolorosiorum.

Pœna Christi in portando ciuem quanta.

Crucis nodositas & inæqualitas.

Vulnus graue in scapulis Christi vnde.

Auersa quæcunque quo animo ferenda: quæ item propria voluntas mala in nobis operetur: & quomodo eadem mortificanda sit.

Passionis
dominicæ
recordatio-
ne, tribula-
tiones no-
stras dulco-
rari.

Voluntate
propriâ ef-
se pressurati
omnium
causam.

Abdicatio
propriæ vo-
luntatis, fen-
sus, iudicii
atq; consilij
quam sit ne-
cessaria.

Obedientia
quam secu-
rum reddat
hominem.

Ioan. 4.
Lucæ 2.
Obedientia
exemplum
in Christo.

Lucæ 23.
Matth. 27.
Marc 15.

Nudatio hæc
Christi quâ
fuerit dolo-
rosa ac vere-
cunda.

SI tribulatio, tentatio, aduersitas, incommodumve aliquod te corporis angustauerit, recordare crucis Dominicæ atq; pressuræ, quo ea que tibi molesta sunt, dulcorentur, leuiusq; feras. Quis enim non ferat, quod in recordatione dominicæ amaritudinis tinctum fuerit? Nihil est quod nos patimur, si passioni Domini fuerit comparatum. Secundò discamus oportet, inter omnes esse aduersitates quæ nos cruciant, potissimam, voluntatem propriam, hanc quamdiu in nobis circumferimus, nihil iuuat nos, homines locumvè mutasse: quia causam pressuræ nostræ quæ premit nos, nobiscum ferimus. Si ergo pressuram omnem aut euadere, aut æquanimiter optamus ferre, abdicare debemus propriam voluntatem, denudationemq; ac exuionem, non solum eiusdem propriæ voluntatis, verum etiam proprii sensus, iudicii atq; consilij maximoperè ac constantissime in nobis amplecti, obedientiam ad mortem vsq; præstare. Tertio discere debemus, quamuis obedientia contraria atq; molesta videatur homini, ipsa tamen est quæ hominem in via Dei ambulantem, securum reddit: nunquam enim errare, nunquam falli, nunquam seduci potest, quisquis sub lege vixerit obedientiæ. Ipsa enim est lex, ipsa ductrix, ipsa lumen, ipsa est via qua Christum sequimur, qua ducimur ad Deum. Ipsa timores multos aufert, scrupulos prohibet, ambiguitates tollit omnes, & in tranquillitate mentem seruat. Huius exemplum obedientiæ vide cuiusmodi nobis Christus dederit, obediuit patri, cuius facere voluntatè, suum dicit cibum, obediuit matri & nutritio, quia subditus erat illis. Obediuit autem & inimicis suis, ac tortoribus. Nam patitur se duci & reduci, de loco ad locum, de iudice ad iudicem, de pœna ad pœnam, de passione ad passionem, nihil renitens, nec contradicens vnquam, quamuis vno potuisset nutu, si voluisset, omnes terra absorbere.

IESUS MYRRHATO VINO POTATUS, VESTIBUS expoliatur. Articulus XXXIX.

ET postquam venerunt in locum, qui vocatur Caluarie, dederunt ei myrrhatum vinum bibere, cum felle mixtum, & cum gustasset, noluit bibere, & non accepit.

HOMILIA XXXIX.

CUm Iesus post labores maximos & dolores in Caluarie peruenisset locum, Iudæi ad ipsius illusionem, quasi post labores exantlatos fatigato atq; refocillando, ei vinum præbuerunt myrrhatum potandum, felle mixtum. Pro deuotione quarundam, vt consuetudo erat, mulierum deuotarum, vinum bonum datum erat pio Iesu, pro ipsius confortatione in vltimo supplicio sustinendo. At nebulones pessimi illud ebiberunt, & pro illo propinauerunt illi vinum myrrhatum. Quibusdam tamen vna eademq; fuisse potatio videtur, hæc quæ Christo ad Caluariam venienti oblata est, & illa quæ postea in cruce paulò ante quam tradiderit spiritum, refertur. Sed alijs aliud videtur. Hic enim de vino myrrhato refertur, ibi de aceto. Cum itaq; ad Caluarie peruenissent locum, expoliauerunt Iesum vestibus nudantes. Hic expende quam fuerit dolorosa, quamq; verecunda Christo hæc denudatio, grauior

nior scilicet quam ea quam ante sustinuit flagellandus. Ibi enim coram paucis est nudatus, hic coram omni populo. Ibi solam sustinuit nuditatis ignominiam, hic præter ignominiam in denudatione magnam sustinuit quoque poenam. Nam in vulnera eius congelauerant vestes sanguine exiccato hærentes, quæ dum violenter extraherentur, renouabantur tam vulnera quam dolores. Cuius renouationis dolor non est credendus fuisse minor, quam primæ inflictionis. Stabat itaq; Iesus, renouatis vulneribus, & fluere incipientibus, nudus atq; totus sanguine rubricatus, donec matre eius virginea, filij virgineam verecundiam intelligente peplum seu linteum quoddam, cuidam viro pio tribuit circa verenda Iesu contegenda circumligandum. Vide præterea quem dolorem Iesus in capite receperit. Siquidem corona si propter enudationem vestium deposita atq; reimposita fuit, non minorem habuit Iesus dolorem, quam si bis fuisset coronatus. Porro, si inter exuendas vestes in eius capite mansit corona, non potuit fieri quin spinis hic ibiq; vestes exuendæ inhærerent, à quibus cum immodestè abstraherentur, spinæ mouebantur, atq; nouis doloribus eius vulnera diffecabant. Compatere hic Iesu, quoniam vilissimis etiam quibusuis hominibus, tametsi nudentur, circa velanda tamen secreta nonnihil operimentorum relinquitur. At Domino Iesu nihil est relictum, sed nudus rotusq; videndus exponitur, nisi quod pudicissima eius mater, eius verecundiam agnoscens, eidem consuluit. Volebat pius Dominus remedium congruum apponere morbo. Primus enim Adam, cuius delicto cecidimus omnes, nudus peccauit. Sic Christus secundus Adam, cuius satisfactione ac redemptione resurgimus, nudus pro nobis satisfecit. Vide postremo (vt à multis perhibetur) quomodo Dominus nudatus, super quodam lapide, seu petra, aut rupe sedit, aspiciens quomodo crux sibi vltima pararetur, multas interim sustinens iniurias, dolores, irrisiones, insultus, blasphemias & opprobria. Heu quid pijsimum eius cor tunc meditabatur videntis tam angustum, tam poenofum sibi stratam mortis parari.

Capitis Christi dolor in hac denudatione renouatus.

Nudari cur Christus pro nobis voluerit.

Nudatus Iesus sedet super lapidem.

Nudare nos ipsos Christi exemplo per externam & internam paupertatem quomodo debeamus.

Recordare quoniam Dominus Iesus redemptor tuus, spoliatus fuit vestibus vsq; ad corporis nuditatem, & disce in paupertate, atq; rerum penuria habere patientiam, quando quidem Dominus Iesus necessaria non habuit, & quid tam necessarium, quàm alimenta & ea quibus operimur? Christus aded est nudatus, vt illi deesset quoq; quo verenda tegetet, nisi verecundiæ eius mater consulisset. Paucis esto igitur contentus, in omnibus patiens. Ama paupertatem. Est enim paupertas amica quietis, solitudinumq; expultrix. Contemne quæ temporalia sunt, si pacem vis possidere tranquillam. Secundo attendenda est Christi paupertas, qui omnibus expoliatus, in crucem ascendit. Totus enim nudus, atq; ab omni re quæ mundi est, voluit mori alienus, vt perfectum voluntariæ nobis paupertatis relinqueret exemplum. O charissimi, quæ est paupertas nostra voluntaria? Certè aliam non video, quàm vt nihil nobis desit. Omnia volumus habere, non solum ea, sine quibus vivere non valemus, & quæ ad corporis pertinent necessitatem, verum etiam ea, quæ pertinent, aut ad corporis voluptatem, aut ad curiositatem oculorum. In

Nudatio Christi quid nos doceat.

Paupertatis voluntariæ perfectura exemplum Christi.

Concupiscē-
tias super-
fluas & cu-
riosas pro-
pter Deum
esse mortifi-
candas.

hoc non imitatur Christum, sed Adam primum parentem nostrum. Dominus Iesus compatitur nobis, nec à nobis tantum postulat, quantum ipse pro nobis exposuit. Ideò non requirit vt prorsus nudi incedamus, sed superflua interdicit nobis. Quocirca multa nobis possumus subtrahere, idq; non solum absq; vllò periculo corporis, sed cum magna etiam laude discretionis, puta ea, in quibus nihil est nisi concupiscentia, & amor immortificatus. Verbi gratia: Est qui cochlear vult habere argenteum. Quare habere id vis? Non inquirò de cochleari, sed de argenteo aut aureo cochleari: quare vt sit argenteum inquirò. Quot enim & præstantes & sancti interim viri comedunt, nec esuriunt quamdiu cochlearia habent lignea? Quot reges sunt, qui ex ligno, si esuriant, non queant comedere? Est alius qui de ligno rem habet necessariam, verum de ligno vult habere nobili. Vana est curiositas. Tertius mantile spernit, aut mappam, nisi de panno precioso floribus intexto. Et quæ maior esse stultitia posset, pro tergendis manibus quæri preciosa? Est qui cultrum contendit mutare, vt alium fortasse recipiat, qui capulum habeat nobiliorem & pulchriorem. Hac omnia stultitiæ sunt & concupiscentiæ, quæ inaniter fatigant homines ociosos.

HORA SEXTA PASSIONIS DOMINI
nostri IESV CHRISTI.

IESUS IN CRUCE EXTENDITVR. *Artic. XL.*

ET crucifixerunt eum.

HOMILIA XL.

Marc. 15.
Lucæ 23.

Quã crude-
liter super
crucem pro-
iectus sit
Iesus.

Ingens pœna & longus Domini cruciatus, breui enarratione paucisq; describitur verbis. Fuerunt enim in hac crucifixione Domini, duo: Extensio & affixio, quæ duos faciunt articulos. Primum igitur extensionem Domini tractemus. Cum Dominus Iesus sedens expectaret, donec crux foret parata, intereaq; illuderetur illi ab hominibus nequam, cum foramina iam essent parata, rapitur furibundè Iesus à militibus, qui vltro erat ad omnia paratissimus: statuiturq; ad ima crucis, & dorso tenus protrusus, projicitur super crucem. Heu crudelitatem iniquam. Cœlum & terra, ingemiscè super huiusmodi violentia, super crudelitate impiorum, & super miserabili hac ruina Christi.

Manfuetu-
do Iesu.

Vide igitur quomodo manfuetus Dominus nihil irascitur, nō cogitat vindictam, sed æquè ac si omnia hoc modo fieri deberent, imperturbatus manet. Expandit vltro manus super cornua crucis, pedesq; super lignum inferius ponit. Audi clamores ac strepitus crucifigentium, tumultuantiumq; Iudeorum.

Extensio
Iesu super
crucem dolor
quantus.

Iacet agnus manfuetus super crucem: & vna affixa manu, quia foramina sine corporis mensura tortores distantia nimis fecerant, dum aliam volunt affigere, non potuit foramen paratum attingere, quoad funibus appositis traheatur violenter ad foramen. Pari quoque modo cum pedibus actum est, qui protracti sunt deorsum ad foramen. Fuit autem hic tractus membrorum Christi non leuis aut modicus, sed tantus, tamq; violentus, vt iuncturæ compagisq; ossium soluerentur Christi, dinumerari quoq; possent, iuxta David,

Psal. 11.

omnia

omnia eiusdem ossa. Heu bone Iesu, quam amara tibi fit hæc tua passio, quantos labores, quantas tristitias, quantos denique cruciatus parit tibi hæc charitas tua, qua nos redimis. Venite omnes & videte redemptoris vestri dolorem. Videte quomodo ut cithara extenditur in cruce, animadvertite quibus redimamini doloribus. Væ væ peccatis nostris, quæ tam diros poenarum Christo inferunt cruciatus. Reuelatum est quibusdam, poenam tunc cordis Christo fuisse maximam, extensis omnibus membris, tamquam gratum Christo fore, si oratione honoraretur in eiusdem doloris memoriam dominica, ac si balsamo tunc perungeretur suavissimo.

Extensionis Christi dolor oratione cuiusmodi honorandus

Extensione sua super crucem Christus quid nos mysticè insinuet, quique nos ipsos extendere ad anteriora debeamus.

Cum in Christi sicum esset voluntate ac potestate, quo vellet mortis genere nos redimere, id elegit, quod asperius erat, quod ignominiosius erat, & quod maiorem, non solum exhiberet, sed in Christi etiam corpore figuraret charitatem. Quid enim extensio membrorum Christi indicat aliud, quam summam diffusionem largitatis, ex summa affectione charitatis erga nos emanantem? Extensione namque hac brachiorum & membrorum, ostendit se nos tantum diligere, quantum amare potuit. Omnem namque suæ dilectionis vim in nos effudit, exponendo se totum pro nobis, atque semetipsum totum nobis dans, sibi nihil seruando, quod non daret in usus nostros. Quicquid potuit, quicquid erat, totum nobis tradidit: & quod verbis non potuit exprimi, quantum scilicet daret nobis, figura & signo corporis explicauit. Ideo enim brachijs in cruce extensis voluit mori, quo ad recipiendos peccatores quoscunque ad se venientes paratissimum, ad amplexandos poenitentes maxime desiderandum sese ostenderet. Quamobrem B. dicit Bernardus: Quis non rapiatur ad spem & fiduciam impetrandæ salutis, dum in eius cruce considerat corporis dispositionem, videlicet caput inclinatum ad osculandum, brachia extensa ad amplexandum, manus apertas ad largiendum, latus apertum ad diligendum, pedes clavis affixos ad nobiscum commanendum, totiusque corporis extensionem ad se totum nobis impendendum? Hæc ille. Fecit itaque Christus, quomodo pueri solent interrogati quantum diligant. Interrogas puerum, dicens: quantum diligis me? ostendit respondens ad mensuram palmæ, vel cubiti, vel brachij: aut si indicare vult, quantum sit possibile se amare, atque ex toto suo corde te amare, ambo extendens brachia: Tantum, inquit, diligo te. Vide quomodo Christus quoque ita fecerit, qui expansis brachijs & manibus, ipsa forma crucis loquitur, dicens: Tantum diligo vos, quicquid sum, quicquid possum, vobis tribuo, in vestros usus profundo, & si verbis amorem quem ad vos habeo, minus explico, signo hoc passionis quam pro vobis sustineo, hoc est, expansis in cruce brachijs, id vobis commonstro.

Extensione membrorum quid nobis Christus insinuet.

Brachijs extensis cur mori voluerit Christus. Bernardus.

Dilectionis suæ magnitudinē quibus signis indicauerit nobis Christus.

Secundò, admonemur Dominum Iesum esse diuersò diligere, atque ostendere quomodo ex toto corde, ex omnibus viribus, atque ex tota virtute, & toto posse parati simus illum amare, eidemque nos totos exponere. Hoc autem tunc facimus, quando in eius amorem, in eius beneplacitum, in eius honorem, in eius obsequium omnia corporis nostri membra conuertimus. Hoc autem iustissimum est, ut quemadmodum membra nostra exhibuimus seruire im-

Dilectionē nostrā quibus signis Christo declaremus.

Rom. 6.

mun-

Membra
nostra quo-
modo in ob-
sequiū Chri-
sti conuer-
tenda.

Roma. 12.

Ioannes
Cassianus.

Primitiæ o-
mnium me-
mbrorum no-
strorū om-
nium manē
Deo offe-
rendæ quæ.

Acedia quo-
rundam uti
superanda.

Extendere
ad anteriora
quomodo se-
quisq; debe-
at quotidie.

munditiæ & peccato, iuxta desideria & concupiscentias carnis: ita eadē nunc
conuertamus in sanctificationem, ad seruiendum Deo iuxta deuotionem spi-
ritus. Manifestum est certè, quantum seruiuerimus diabolo, membra nostra
eidem in eius obsequium præbendo, ad explendas concupiscentias nostras vi-
tiosas. Iam igitur diabolo abrenunciantes, ex membris nostris hostiam Deo
placentem, rationabilēq; obsequium, hoc est, quod seruata discretione, & ab-
que corporis destructione per immoderatum feruorem, Deo soli sacrificetur.
Docet Ioannes Cassianus, quod omnibus (potissimè autem monachis) conue-
niat, ut mane surgentes, antequam quicquam faciant, antequam ad alia qua-
cumq; se moueant, aut sese occupent, primo omnia Deo sua membra locent, o-
mniumq; membrorum suorum primitias & actus Deo offerant. Os primò ad
Dei aperiatur laudem, genua ante Deo se incuruent, quam ad prophana terre-
nāq; moueantur: pedes antequam quoquam ambulent, in Deo se aut laudem,
aut obsequium moueant: oculi primo cælos suspiciant, cor ad Deum suspi-
ret: & hoc modo singula membra hominis operationum suarum quotidie
exordia Deo impendant. Tertio admonentur acediosi, qui de lecto manē non
possunt, desidia illis imperante, recedere: ut animaduertant, cuiusmodi lectū
habuerit Dominus Iesus, quo ipsi compuncti, suam acediam superent. Quar-
to admonemur, contemptis prioribus operibus nostris, nouo quotidie fer-
uore ad anteriora (hoc est, ad perfectiora) nos extendere. Debet enim, si vicem
aliquam Christo desideramus rependere, esse & desiderium & studium no-
strum, omnia corporis nostri membra, omnes vires quoque tum animæ, tum
corporis, in Dei seruitium, in Dei laudem & beneplacitum expendere.

IESUS CRUCI AFFIGITUR. Artic. XLI.

Matth. 27.
Luca: 23.

Postquam venerunt in locum qui vocatur Caluarix, ibi cruci-
fixerunt eum.

HOMILIA XLI.

Dominus noster Iesus Christus quo suam erga nos indissolubilem osten-
deret charitatem, dignatus est in cruce non solum extendi, verum etiā
clauis affigi, ut securum præberet cunctis ad se refugium, atq; acceden-
di fiduciam, tanquam ad saluatorem: commonstraret quoq; se non solum pa-
ratum, sed etiam charitate captū, vinctum, ligatum, atq; affixum, ut aliter nō
posset, quam ad veniam & misericordiam recipere. Ideo enim manus & bra-
chia habuit expansa, quo paratum se ad omnes recipiendos ostenderet: ha-
buit & manus affixas, quo sis securus, quod vim illi facere queas, tanquam ei
qui superatus sit charitate. Potest enim cogi, quia vult cogi: & quo intelli-
gatur velle cogi, ac aliter se non posse quam velle reconciliari, permisit se ex-
pansis brachijs ad crucem figi, ut quicumq; velit, se insinuare possit eius amo-
ri. Itaq; quod supra dictum est, extensis neruis, venis, membrisq; omnibus,
dissolutisq; membrorum compagibus, cruci affixus est Dominus Iesus. Ho-
mo enim primus accedendo ad lignum præparationis, tangendoq; & ma-
nus extendendo, manibus vsus fuerat ac pedibus, ad scribendum chirogra-
phum damnationis nostræ: quod ut Saluator noster deleteret, affixit illud cru-
ci, dum

ci, dum manus ac pedes suos, propter delendum hoc chirographū, cruci permisit affigi. O quam libenter Dominus Iesus pro salute omnium crucem ascendit. O quanta mox patientia obediuit. O quanto amore cuncta pro nobis sustinuit. O quantum in obedientia ipsius pater delectatus fuit. Sic, decebat nos ingenti obedientia redimi, qui superba nimis transgressione fueramus præuaricati. Extendit itaq; Christus manus suas in ligno vitæ, quomodo Adam suas extenderat manus ad lignum inobedientiæ. Neq; enim lignum scientiæ boni & mali, immerito vocatur lignum inobedientiæ, in quo transgressio illa contra Deum prima patrata est: nec iniuste crux Saluatoris, lignū

Lignū vitæ
vocatur crux
Christi tri-
plici ratione

obtrusi per palmas manuum & pedum, vbi nerui colliguntur, violenter impel-
lebantur, qui secum cutem & carnes intro ad foramina trahebant. Vnde manibus & pedibus circa clauorum loca intumescuntibus, pro eodem tempore dum sanguis gestiret effluere, nec exire valeret, per totum feruidus ac turbulentus discurrit, donec cum cruce eleuatus est Iesus. Tunc enim laxatis membris, vulneribusq; ampliatis, sanguis erumpens ceu quatuor fluminibus decurrit ex Christi membris, cruceq; rigat & terram. Possent hic quatuor adhuc articuli colligi: perforatio videlicet dexterę manus, sinistrę manus, dextri pedis, & sinistri pedis. Tradunt Deo deuoti quidam, viginti sex ictus ad perforationem manuum: & triginta sex ad clauos pedibus infigendos factos. Quem numerum cum totidem venijs orationibus reddentes, Christo agamus gratias.

Crucifixio
Iesu quanto
dolore facta

Perforatio
manuum ac
pedum Iesu
quor ictibus
facta.

Sui crucifixione quid nos Christus docuerit, quiq; ipsius quinque vulnera honorare debeamus.

DOcemur carnem nostram crucifigere cū vitijs & concupiscentijs, hoc est, pro extirpandis vitijs carni non parcere, sed clauis (id est, præceptorum & beneplacitorū obseruationibus) cruci Christi affigere. Ita enim Christo debemus esse affixi, vt ab eodem non valeamus separari. Hoc modo Paulus confixus erat cruci, qui dicebat: *Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque preterita, &c. possunt nos separare à charitate Christi.* Interdicas tibi multa quæ libent. Subtrahas quoq; tibi multa quæ licent, ad mortificandas in te concupiscentias tuas. Hoc modo sanctus Dauid delectationem sibi subtrahens, postquam è cisterna Bethleemica aquam bibere poposcerat, & illi fuerat allata, non bibit, sed eam Domino libauit. Augustinus orat se clauo charitatis configi, & cum Christo affigi inseparabiliter cruci. Dauid timorem Dei nominans clauum: *Confige, inquit, timore tuo carnes meas.* Tam Domini timor, quam charitas, suauissimus est clauus, Christo nos affigens crucifixo, quibus multa etiam licita nobis subtrahamus, illicita vero omnia. Secundo admonemur cauere, ne Christum crucifigamus. Crucifigunt, qui peccata semel sibi dimissa repetunt, sicut Apostolus dicit, *rursus crucifigentes filium Dei.* Nam qui causam crucifixionis Christi iterat, Dominum denuo crucifigit. Sci-

Quomodo
carnem no-
stram cruci-
figere de-
beamus.
Roma. 8.

2. Reg. 23.

Clauis cuiusmodi configamur Christo.
Psal. 118.

Christum quomodo spiritualiter crucifigat.
Hebræ. 6.

mus autem Dominum ac redemptorem nostrum, non aliam ob causam cruci affixum, quam propter delenda peccata nostra. Toties igitur Dominum crucifigis, quoties passionis eius causam iteras. Tertio, qui opera bona & studia sancta impedit, manus Christi (quo autore omnia bona in nobis & nobiscum sunt) crucifigit. Et qui in Christi membris desideria prava excitat aut stabilit, Christi pedes cruci affigit. Quarto, ad vulnera Christi præcipua, exercitiū tibi formare debes sanctum huiusmodi: Si te premat tentatio, aduersitas, persecutio, quælibet, ad sinistram confugas manum: ibi virtutem & protectionem inuenies in vulnere Christi. Ibi enim virtutem te oportet haurire, qua tolere aduersa, omniatq; tentamenta superes. Porro, si blanda, delectabilia, voluptuosatq; alliciunt: si honores, gloria, diuitiæ, cæteraq; huius mundi gaudia te cupiunt inescare, atq; à via arcta ad latam, quæ ducit ad perditionem, abducere, ad dexteram Iesu confugito manum. Ibi in eius vulnere abscondere, ibi immergere, atq; virtutem exhauri, qua omnia huius mundi arbitris contemnasq; vt stercora, vt Christum lucrifacias. Potes etiam in his duobus vulneribus recondere opera tua. In sinistra manus vulnus reponere peccata tua, quæ ibi eluantur, & à quibus munderis, donec super niuem dealberis in sanguine agni. In dextera verò vulnus recondas Dei dona, opera quoq; tua bona, vt ibi sanctificentur, & à vento custodiantur inanis gloriæ, ne tibi quicquam ascribas, arroges, tribuas vel vsurpes, sed in Deum solum purè omnia referas. In sinistro pede cunctas affectiones tuas prauas, concupiscentiasq; tuas vitiosas include. Ibi cogitationes noxias compeste. Porro, in pede dextero desideria sancta reconde, quibus vt perficienda præbeat facultas, quæ Deo sunt beneplacita, pete. De quinto vulnere lateris, quamuis hic non sit loquendi locus, tamen vt integrum fiat exercitium, per anticipationem dicimus, quod in vulnus hoc, quod in latere post mortem Dominus recepit, & ad cor vsq; pertingens, illud vulneravit: cor tuum offeras, paratus per resignationem nudam ac plenam, omnimodis & ad omnia, quæcunq; super te permiserit, aut quicquid tecum fecerit Deus. De horum vulnerum virtute Augustinus loquens: Cum me, inquit, pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi, & sanor. Cum me premit caro, recordatione vulnerum Domini mei resurgo. Cum diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera Dei mei, & recedit à me. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione filij Dei mei extinguitur: vnde in omnibus aduersitatibus meis non inuenio tam efficacax remedium, quam vulnera Christi. In his dormio securus, & requiesco intrepidus. Iterumq; dicit: Quicquid mihi ex me ipso deest, vsurpo mihi ex visceribus Domini mei Iesu: quoniam inde misericordia mihi affluit: nec desunt foramina, per quæ fluant misericordiæ Domini, quas in æternum cætabo. Iterumq; subdit: Vulnera Iesu Christi plena sunt misericordiæ, plena pietate, plena dulcedine, plena charitate. Per has rimas licet mihi gustare, quæ suavis est Dominus, Dominus meus, Deus meus.

IESUS PRO INIMICIS ORAVIT. Artic. XLII.

Lucæ 23.

Iesus autem dicebat: (scilicet dum crucifigeretur) Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.

HOMI.

HOMILIA XLII.

Inter omnes quas pijsimus Dominus Iesus sustinuit iniurias, inter omnes dolores ac poenas, iniuriam ad inimicos suos semper tenuit charitatem, pro malis reddens bona. Cum enim malediceretur, non maledixit: cum torqueretur, non se vindicauit: sed tortoribus suis intime etiam compatiens, eosdem apud patrem excusans, orauit pro eisdem, dicens: *Pater, ignosce illis, qui nesciunt quid faciunt.* O misericordiam, o abyssum pietatis, o bonitatis & clementiae venam. Extenduntur membra, rumpuntur nerui, compages soluantur, separantur ossium coniunctiones, pedes fodiuntur clauis & manus, irrogantur blasphemiae Christo. Inter haec omnia nunquid murmurat Christus? Quid contra haec omnia ipse objicit? quomodo pugnat? quae eius sunt arma? Nempe patientia & charitas. Ita enim ac si nullos prorsus dolores sentiret, iniuriarum omnium immemor, & perinde ac si alius foret a se qui torqueretur inter malleorum ictus, inter cruciatus quos sentiebat durissimos clamauit: *Pater dimitte illis, nesciunt enim quid faciunt.* Reuera quid faciant nesciunt: faciunt enim malum sibi, Christo bonum. Et hoc modo quicumque persequuntur proximos, nesciunt quid faciunt. Malum enim putant se proximo inferre. Verum nihil mali proximo, sibi verò mala inferunt grandia: quae tamen dum sibi comparant, nesciunt: quomodo etiam ignorant, quam coronam iis quibus mala se putant inferre, parent, quod vè bona illis accumulent. Potest tamen sic quoque intelligi: *Nesciunt quid faciunt.* Sciunt quidem quod me crucifigunt, nesciunt tamen quem crucifigant. *Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriae crucifixissent.* Neque enim omnes qui Christum crucifigi ante Pilatum postularant, iniquo erant in eundem animo adfecti, sed multi erant inter eos, qui à pharisaeis suasi atque seducti, quasi pro zelo legis ad hoc obligarentur, ut Christum, quem audierat: à pharisaeis seductorem esse & temerarium legis, interficiendum procurarent. Hi non malitia, sed ignorantia persecuti sunt Christum. Pro his orauit Christus, pro iis quoque à patre exauditus est. Neque enim decebat, orationem tanta charitate pro inimicis fufam, non exaudiri, aut inanem & sine fructu fieri. Haec igitur oratio impetravit, ut in die Pentecostes conuerterentur ad Christum tria millia, & quinque millia hominum. Huius orationis virtute in morte Christi factum est, dum viderent permulti quae fiebant signa, ut tunderent pectora sua compuncti dicentes: *Vere filius Dei hic erat.* Solent qui varios sentiunt dolores, hunc potissime conqueri, aut pro illo querere remedium vehementius, quo grauius torquentur. Hoc modo Christus quoque fecit. Grauisimum enim quod torquebatur dolorem conqueritur, cui ut mederetur, clamauit: *Pater ignosce, &c.* Dolebat enim vehementissime pro peccatis nostris, potissime autem pro hoc tam enormi peccato suae crucifixionis. Idcirco tacens omnes alios dolores, huic tantum dolori cordis sui, quem pro peccatis ferebat se crucifigentium, à patre mederi perit. Ideo sanctus Bernardus ait: Christus flagellis caesus, spinis coronatus, clauis confossus, crucifixus, opprobrijs saturatus, omnium dolorum immemor, ait: *Pater ignosce illis.* Et Anselmus: Qualis, inquit, est hic, qui in omnibus pressuris suis nec semel os suum aperuit, ut aut querelae aut excusationis, aut comminationis, aut maledictionis verbum aduersus

Charitas
Christi in-
uicta.
1. Petri 2.

Arma Chri-
sti quae.

Persecutores
proximorum
nescire quid
faciant.

1. Cor. 2.

Orationis
Christi in
cruce virtus
quanta.
Act. 2. & 4.
Matth. 27

Dolor Chri-
sti in cruce
vehementis-
simus quis.

Bernardus.

Anselmus.

maledictos illos proferret? & nouissime verbum benedictionis, quale à feculo non est auditum, pro inimicis suis effudit. Quid hoc viro mansuetius, quid benignius & anima mea vidisti? Considera pectus illud dulcissimum, quam tranquillitatem pietatis obseruauit. Non suam ostendit iniuriam, non peccatam reputat, non sentit contumelias, sed ipsi potius à quibus patitur, ille cõpatitur: à quibus vulneratur, ille medetur: vitam procurat, à quibus occiditur. Hæc ille. O quam dulcis melodia hæc inter malleatorum audiebatur iustus, qua nimirum se Iesus Dei ostendebat filium. Quippe qui diuinam potius quam humanam benignitatem crucifixoribus expressit, mansuetudinem miram in cõtumelijs, patientiam in aduersis retinens, auditur eos qui se crucifigebant excusare, & pro eisdem orare.

Inimicis nostris vt beneficiamus, illorumq; erratibus vti ex animo compatiamur, & ignoscamus.

Quomodo
filij Dei effi-
ciamur.
Matth. 5.

Inimicis cur
fit compa-
tiendum.
Inimici quã-
tum proficiat
homini.

Inimici ho-
noribus ac
beneficijs
prosequedi.

Hebræ. 12.

Quid hic discimus aliud, quam vt simus filij Dei, simus misericordes, firmusq; perfecti, sicut pater noster cœlestis perfectus est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos, diligendo inimicos nostros, benefaciendo eis qui oderunt nos, & reddendo pro malo bonum, pro nulla offensione quærentes vltionem? Nihil enim discere possimus nobilius, nihil cõtemplari magis eximium, nihil deniq; fructuosius imitari, quam quod hic docetur, vt inimicis compatiamur nostris, qui se grauius quam nos lædunt, imò qui nobis, si volumus, ad patientiæ conducunt coronã. Quamobrem pro illis non aliter atque pro amicis, qui in multis profunt nobis, oremus. Faciunt sollicitos, faciunt circumspectos, dant patientiæ occasiõnem, tollunt inanem gloriatiõnem aut iactantiã, defectus quoq; & infirmitates nostras nobis ostendunt: & breuiter quicquid nobis adulatorum ficta blandities, quicquid laudantium nos turba nobis aduehit mali, hoc persequentes & inimici sanant. Exemplo igitur Christi, eiusdemq; amore, non solum absq; murmure & vindicta toleremus ingratos & inimicos, verum etiã honoribus & beneficijs animo sincero eos prosequamur. Quapropter reconde in corde tuo verbum hoc salutiferum Iesu Christi, vt quotiescunq; tibi senseris aduersari inimicos, atq; contra te aliquid machinari, respicias mansuetudinem patientissimi Iesu, & eius amore, eiusq; studio imitationis excitatus, nõ finas vt ira, vindictæq; appetitus, huc te impellat, vt pro malo consentias inferre malum. *Recogit eum qui aduersus semetipsum sustinuit contradictionem, ne fatigeris armis tuis. Recordare quid pater atq; spõsus tuus de inimicis suis dixerit, quomodo in eos fuerit vltus, Nempe excusauit eos, pro illis orauit, quia eos, licet essent ingrati, licet duri essent ac mali, nunquam amare desijt. Tu itaque pari modo congemisce, condoleq; illis, quia capti vel à propria passione iræ, vel à tentatoris laqueo, agunt quæ nesciunt.*

*IESUS IN CRUCE LEVATUS, INTER LATRONES
medius ponitur. Artic. XLIII.*

Matth. 27.
Lucæ 23.
Ioan. 19.
Esaie 53.
Marc. 15.

ET cum eo crucifixerunt hinc & inde duos latrones, vnum à dextris, & alterum à sinistris: medium autem Iesum. Et impleta est scriptura, quæ dicit: Et cū iniquis deputatus est.

H O M I L.

IVXta opinionem communem doctorum, qui Iesum in terra super ligno crucis iacentem, tradunt extensum crucifixumque (sunt enim & alij, qui Iesum per scalas cum crucifixoribus, crucem antea erectam ascendisse, atque crucifixum esse putant, vbi in terra quicquid volebat, in Iesu crucifixione expleuerant, eleuarunt tortores impij cum clamore atque strepitu magno crucem, Dominumque simul Iesum in cruce affixum, in altum. Addunt autem nonnulli, quod verisimile est, quando Dominus Iesus erat crucifixus, eundem de crucifixionis loco ad foramen cui erat crux imponenda atque firmanda, super terram & super lapides cum ligno crucis fune appposito protractum. Ibi erexerunt crucem, ipsumque in cruce fixum eleuarunt in aera, vt ab omnibus conspici, ab omnibus posset subsannari. Itaque fossa parata, vbi crux erat firmanda, immittunt crucem eandem in foramen motu atque casu violento, vnde singula Christi tremuerunt membra, renouatique sunt dolores eidem ac poenae, ampliata vulnera, fluxit quoque sanguis copiosius de eius corpore emanans, & crucem terramque rigans. Crucifixi autem cum eodem duos latrones, medium vero inter illos ponunt Iesum, opprobrium Christo atque infamiam augentes, quo crederetur ab ignorantibus horum fuisse duorum latronum caput & princeps. Attende hic matris virginiae tristitiam atque mœrorem, quando quidem oculos leuans, suum videbat dulcissimum vni genitum, poenis atque doloribus repletum, cribus clavis irremediabili cruciatu ligno adhærentem. Videbat nulli eius corporis membro praestari requiem. Videbat caput eius spinis obstitum, quocumque illud Iesus verteret, quocumque reclinaret, nihil nisi exaggerationem inuenire doloris. Heu bone Iesu, quam dulciter cum hominibus conuersatus es, quam magna abundantissimamque eis es largitus, quam dura & aspera pro eis es passus, dura verba, duriora verbera, durissima crucis tormenta, & hæc in omni parte corporis tui. Attende hic quoque rationes, quare inter cælum terramque Dominus voluerit in aere suspendi. Prima ratio fuit, vt figura quoque suæ suspensionis, monstraret se Dominum mediatorem inter cælum & terram, inter homines & Deum, quos sua esset reconciliaturus morte. Alia fuit ratio, vt ipsa sui exaltatione à terra, traheret omnes ad seipsum. Voluit enim docere, eos qui sua essent morte patri reconciliandi, à terra (hoc est, à terrena conuersatione) esse abstrahendos, atque ad superna appetenda exaltandos, quomodo id ipsum ipse quoque testatus est: *Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Tertia est ratio, quo euidenter pro quibus pateretur, & quis sequeretur passionem suam fructus, ostenderet, nempe quia pro angelica est ruina restauranda passus, pro animabus item ex limbo educendis, pro amicis quoque in mundo ad se colligendis, & pro inimicis sibi reconciliandis: eam ob rem pati morique voluit, quasi in medio inter cælum terramque exaltatus.

Crucifigi cum Christo mystice quinam debeamus.

Disce hinc tibi in cruce viuendum, idque hoc modo, vt suspensus Christo adhæreas inter cælum & terram. Quamdiu enim desideria tua adhuc sunt in terra, id est, terrena, nõdum es cum Domino exaltatus, neque ad Dominum tractus. Si igitur sentis quod non traheris, ora Dominum vt traharis.

N 3

haris.

Crucis Christi erectio quibus doctoribus facta

Latronum in medio cur crucifixus sit Iesus.

Matris Iesu dolor sub cruce quantus.

Bernardus.

Suspensi voluit Christus inter cælum & terram propter tres rationes.

Ioan. 12.

Passionis Christi fructus quis.

Viuendum quomodo sit nobis in cruce.

Patientia vti
nobis Chri-
sti exemplo
fit seruanda.

Desiderium
nostrum vti
studio imi-
tationis Chri-
sti exercen-
dum sit.

Vilitas vni-
uersi usq; in
suis oculis
quanta esse
debeat.

haris. Ora vt cogitatio tua, affectio, locutio, amor, intentio, ac conuersatio tua leuetur, sitq; in cruce, imò in Christo, atq; in eiusdem vulneribus tu habites, vt veluti mudo mortuus, nihil extra Deum diligas, nihil scias, nihil (nisi propter necessitatē, obedientiam, charitatem vè fraternam ad aliud, quod tamē licitū sit, cogaris) in cor tuum recipias. Secundò docemur Christi exemplo patientiam habere, si contra nos aut cōtra innocentiam, contraq; famam mali quippiam machinantur homines. Vide quam longè fuit Christus viuendo alienus ab ijs operibus facinorosis, quorum tamē accusationē & infamiam sustinuit. Nos nunquam esse possumus omnino innocentes. Nam si etiam de aliquo opere malo, vnde innocentes infamamur, fuerimus immunes, non sumus tamen omni ex parte innocentes. Sunt enim multa delicta alia, de quibus nemo nos accusat, horum maximè sumus rei.

Tertiò, exercendum est desiderium nostrum studio imitationis Christi, quo optemus nesciri, viles reputari, abijci, contemni, quandoquidē Dominus noster cum iniquis reputatus est. Quis dignior Christo? quis latrone vilior? & tamen Christus Dominus noster, Deus & homo, non modo latro: sed iniuriosissimè latronum etiam caput & princeps habitus est. Patiens igitur esto, quando tu despiceris, quando ve cum vilibus sociaris hominibus. Absit tamē vt viliorē te quemuis arbitreris. Magis aliis arbitrare fieri iniuriā, si tibi socientur, quam vt doleas si tu contemptibilibus sociaris. Tantum tua debet esse vilitas in oculis tuis, vt præter te neminem interim arbitreris vilem.

IESU TITULUS SUPERSCRIBITVR.
Articulus XLIV.

Ioan. 19.

Luc. 23.
Matth. 27.
Ioan. 19.
Lucæ 23.
Ioan. 19.

Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem, & imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. Erat autem scriptum: Hic est Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Hunc ergo titulum legerunt multi Iudæorum, quia propè civitatem erat locus vbi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, & Latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: Noli scribere Rex Iudæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum: Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

HOMILIA XLIV.

Titul' qua-
re cruci Iesu
impositus.

Consuetudo Romanis erat, damnatorum causas (hoc est, quare essent damnati) scribere, scripturamq; ponere super capita eorundem. Hac tamen non omnibus scriptio fiebat, sed sceleratis insignioribus. Nam de latronibus cum Christo crucifixis, nihil eiusmodi legitur, quod aliquid eorundem crucibus inscriptum sit, quasi ijs qui pro leuiori crimine quam Christus, forent damnati. Christo tamen superposita est causa scripta, Iudæis nimirum Pilato supplicantes, vt super scriberet tanquam insigniter flagitioso, crucifixionis eius causam: vt vel per hoc Christum infamarent, grandiusq; fieret illius opprobrium, cum illi soli, vt pote magis pestifero, non autem cæteris secum crucifixis, causam eius iudex super scribi fecisset, Iudæi namq; inuidissi-

vidissimum cum omnia facerent, hoc est, cum procurarent omnia, per Pilatum tamen fieri cuncta voluerunt, quo ipsi innocentes crederentur. Scripsit itaque Pilatus titulum quidem, non tamen quomodo voluissent Iudæi. Hic est autem titulus Christo in cruce superpositus: *Iesus Nazarenus, rex Iudæorum*. Quæ Iudæi legentes, ad sui confusionem hunc scriptum mox intelligunt. Instant igitur apud Pilatum, ut tituli mutet inscriptionem. Recusat hoc Pilatus dicens: *Quod scripsi, scripsi*. Non mutabo, sed ratum fixumque manebit quod scripsi. Nolebant Iudæi Christum vocari regem Iudæorum. Tantum enim honoris invidi illi canes Christo nequaquam fauebant, nec sibi quoque ignorabant probrosam, quod eorum rex, & propterea quod eorum rex foret, esset crucifixus. Ided dicunt Pilato: *Noli scribere Rex Iudæorum*, id est, noli eum vocare regem Iudæorum: sed scribe quod propterea sit crucifixus, quia ipse temeraria ambitione sese iactauerit regem Iudæorum: atque ided cum sit rex, tanquam tyrannus regni inuasor, crucifixus sit. Pilatus nesciens, nec intelligens, verum scripsit: quare Deo sic in corde ipsius ordinante, tituli scripturam mutare noluit. Providentia igitur diuina, hic titulus (cuiusmodi Christus dignus foret, & in quo nobis esset gloriandum) ut Christo inscriberetur, ordinatum est, unde agnoscere cogentur Iudæi, ut ne occidendo quidem Christum, facere possent, quin eorum rex, qui in lege & prophetis fuerat illis promissus, & esset & scriberetur.

Titulu Christi
providē-
tia diuina
ordinatum
fuisse.

Titulus cruci Christi affixus quanta sit virtutis, quomodo eum honoremus, illoque nos ipsos ar memus?

Docemur quotidie, & mane & vesperi, hoc titulo nos signare in fronte. Sub hoc enim titulo Christus vicit, & nos ipsius virtute sub eodem diabolum vincimus. Est etiam reuelatione traditum diuina, magnam huic inesse titulo, si legatur, virtutem diuinam: multumque ipsum diaboli frangere depellereque virtutem, vbicumque homo se Christo deuotus hoc consignauerit. Debemus enim omnes qui Christo assignati sumus milites, sub eius vexillo atque titulo contra inimicum pugnare, si non ociose atque inaniter pugnare voluerimus. Iterum docemur hic ex eo quod aded studiose excutere tentauerint Iudæi Christi iugum, eundemque negare voluerint Christum esse atque Messiam, nihil tamen obtinere (quantumlibet multa propterea machinarentur) potuerunt, quin vellent etiam aut nollent, à gentibus Dominus Iesus & diceretur & scriberetur tum Christus, tum rex Iudæorum. Hinc inquam discimus, quantumuis impugnetur veritas, tamen ad tempus videatur oppressa, nunquam tamen eiusdem lux aded obscuratur, quin tempore opportuno refulgeat, preualeat, omnibusque nota fiat. Tertio discite, quomodo plerumque contingit, ut hi qui alijs ignominiam machinantur, non illis quibus ignominiam volunt, sed eandem sibi ipsis parant. Hoc modo Iudæi qui Christum ex superscriptione tituli conspurcare voluerunt, Deo in corde Pilati operante, non Christum, sed turpissima semetipsos ignominia affecerunt. Omnibus enim legentibus inde manifesta fiebat Iudæorum crudelitas, qui in regem suum insurgentes eundem interemissent.

Titulo Christi
quomodo
signari
debeamus
eiusque
virtus
quanta.

Veritas quomodo
semp
preualeat.

IESV CRUCIFIXI VESTIMENTA DIUIDUNTUR. Artic. XLV.

Ioan. 19.
Matth. 27.
Marc. 15.
Lucæ 23.

Ioan. 19.

Matth. 27.
Ioan. 19.
Pſalm. 21.
Matth. 27.
Lucæ 23.

Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt & diuiserunt vestimenta eius, sortem mittentes super eis, quis quid tolleret. Et fecerunt quatuor partes, vniciq; militi partem. Et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad inuicem: Non scindamus eam, sed fortiamur de illa, cuius sit. Vt impleretur scriptura, & quod dictum est per Prophetam dicentem: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Et sedentes seruabant eum. Et stabat populus expectans.

HOMILIA XLV.

Ludibrium
Christo in
eius vestium
diuisione il-
laum quod.

Paupertati
Christi quo-
modo illu-
sum sit.

Paupertatis
amorem pro-
pter homi-
num deri-
siones non
esse perden-
dum.

Quod Christi vestes milites diuidunt, vel hinc eiusmodi haudquaquam milites credendi sunt, cuiusmodi equites dicuntur aurati, illi enim nequaquam probrosa & vilia hæc egissent, quæcumq; in Christum egerunt, hi in Iesu flagellatione & crucifixione: &c. Fuerunt igitur milites, hoc est, homines robusti, stipendiarij, atq; ad omne malum expositi, qui hominibus sceleratis aut reis quibusq; capiendis puniendisq; erant constituti: Hi itaque quia inopes erant & facinorosi, Christi vestes diuiserunt. Credendi sunt quoq; ludibrium Christo in hac vestium diuisione inferre voluisse, atq; ludæis in fauorem, Christo verò in opprobrium fecisse id spectaculi dum Christo quasi regi, qui regalia vestimenta reliquerit preciosa, illudunt: quæ pro suo iure ipsi in prædam sibi data vsurparent, atq; quasi de præda diuiti perironiam gloriantes, Christi irrident paupertatem. Christi verò tunicam idem non diuiserunt, quod inconsutilis erat & desuper contexta per totum. Videbatur enim illis indignum, hanc diuidi, quæ diuisa, nulla pars sua prodesset. Erat enim texturino opere & reticulato facta absq; sutura, & desuper contexta propter frigus cuiusmodi in Palæstina pauperes vti solebant. In quo Euangelista subindicat nobis Christi paupertatem. Vide quia in cruce & tormentis Christus positus, intuetur suam illud paupertati. Videt quoque pia mater, super tunicam quam suis ipsa filio fecerat manibus, sortem mitti, atq; in prædâ verti. Videt præterea in opprobrium filio paupertatem verti, atq; propterea subsannari.

Paupertatem quam à Christo in sui crucifixione discamus, quomodoq; mysticè vestes Christi scindantur.

Discamus derisionibus hominum non moueri, quo minus diligamus paupertatem ac vilitatem: imo tunc beatos nos existimemus, si Christo conformes fuerimus paupertate: maxime autem, si propterea, quia Christo studemus placere, quia gestimus illum imitari, hominibus vertimur in sibilum atq; opprobrium. Non igitur propter hominum complacentiam

à via

à via Dei recedamus, nec propter mundanam honestatem aliquid agamus, quo minus placeamus Deo. Sed Deo placere, studium nostrum fit, quod si obtinere poterimus, feliciter vivimus, quantumlibet à mundo miseri, inopes atq; contemptibiles iudicemur. Iterum docemur, ante omnia servare vnitatem, concordiam, pacem, vt id ipsum velimus in Domino omnes, & non sint in nobis schismata. Nemo autor sit dissensionis, nemo dissidij, sed charitatem & pacem sectemur omnes. Pro ijs noster zelus adeò vigeat, vt pro charitate, vnitatē ac pace, parati simus sustinere iniurias, contemni, pati damna, iurijq; nostro cedere, ne scindatur vnitatis, ne vè charitas lædatur. Dicit fortasse: Ego inter eos habito, à quibus iustitiæ via non frequentatur, vbi nemo est qui Dei femitas non transgrediatur. Dicunt enim bonum, malum: & malum, bonum. Nunquid iam vt cum eis seruem charitatem, illorum moribus me conformabo contra conscientiam meam? Minime. Neque enim est dicenda charitas, que scita est in communiōe peccatorum, aut quæ participat in transgressione præceptorum Dei. Porro si tu verbo, si exemplo alios potes excitare, vt se tibi in bono conforment, optimam & Deo dignam rem facis. Si verò nihil proficis, & illi fortasse virtutem in te etiam persequuntur, sustine patienter, noli verbis contendere, sine eos in adinventionibus suis ambulare, tu non relinquantur. Noli deferere virtutem, pro qua si persecutionē iniuriasq; sustinueris, in pace sustine. Non reddas malum pro malo, esto tu in pace, vt sis non qui persecutionem facit, sed qui patitur: non qui inutiliter aut contentiosè obiurgat, sed qui obiurgatur. Hoc modo Christi tunicam, hoc est, congregationem illam in qua viuis, non scindes, sed ipsi qui malis suis moribus abstinerent nolunt, scindunt.

Zelandum quantum sit pro charitate & pace.

Esaie 5.

1. Tim. 2.

Tunica Christi quomodo mysticè non sit scindenda.

IESUS A SCRIBIS PHARISEISQUE IN CRUCE
illudatur. Articulus XLVI.

Pratereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes: Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas, saluum fac te metipsum. Si filius Dei es, descende de cruce. Similiter & principes sacerdotum deridebant illum, illudentes ad alterutrum cum scribis & senioribus, & dicebant. Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere? Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, vt videamus & credamus ei. Se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus: Confidit in Deo, liberet eum nunc si vult. Dixit enim, quia filius Dei sum. Illudebant autem ei & milites, dicentes: Si tu es rex Iudæorum, saluum te fac. Id ipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant & conuiciabantur ei.

Matth. 27.
Marc. 15.

Lucæ 23.

Matth. 27.
Marc. 15.
Lucæ 23.

Matth. 27.
Luc. 23.

Matth. 27.

HOMILIA XLVI.

Magna hic inauditaq; Iudæorum probatur crudelitas, qui ne vlla quidem cōmuniōe naturæ Christo condolent patienti: sed feris etiam imma-

Crudelitas Iudæorum magna & inaudita.

O

immaniores, Christum in extremis vita, atq; inter acerbissimas pœnas constitutum, vnde, vt ipsi putabant, sese eximere non poterat, adhuc persequi nõ desinunt: & quia opere iam facere plura non poterant: persequuntur saltem lingua, Christo sua beneficia impropertantes. Præteribant enim Domini crucem, mouentes capita sua ad alterutrum tam scribæ, quam seniores, milites quoque ac principes, & omnes qui doloribus Christi & cruciatibus merito compari debebant, ad eò non sunt comparsi, vt etiam irriderent, & exprobrarent ei mansuetudinem eius atq; patientiam, quam pro infirmitate accipiebant, quasi qui huiusmodi cogatur pati, nec sese aut vlcisci aut liberare possit. Quæcumq; illis ad eruditionem dixerat, eidem in contumeliam vertunt. Quicquid beneficiorum infirmis contulerat, quicquid fecerat signorum, ad ignominiam ei exprobrant. Dicunt enim: *Vab qui destruis templum Dei, &c. Si filius, inquit, Dei es, descende nunc de cruce, quasi dicerent, Nunc apparet nobis te esse deceptum, qui filium te Dei iactabas, quandoquidem à patre (vt nominas) tuo nihil habes auxiliij. Aut ergo te non amat pater, aut te non agnoscit filium. Neq; enim in his te pœnis fineret discrucari, si te filij nomine dignaretur. Atq; rursus dicebant: *Alijs saluos fecit, seipsum non potest saluum facere?* Beneficia contulit sanitarum: veruntamen qua virtute id fecerit satis constat. Sua enim virtute non fecit. Quomodo enim sua alios posset virtute curare, qui seipsum non potest? Minimè existimandus est (si posset aut si virtute aliqua donatus foret à Deo) seipsum negligere, qui alijs se finxit succurrere. Non igitur sua virtute alios liberauit, quandoquidem liberare semetipsum non potest. *Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei.* Regem se fatetur & Christum atq; Messiam, qui redempturus sit Israel. Redimat se ante de pœna crucis, & confestim credemus ei. Credemus nos quoq; per eundem liberandos si primum in eo viderimus virtutem, qua se redimat. *Confidit in Deo, liberet cum nunc si vult.* Vana est eius spes & fallax, quam habet in Deo, qua presumit se Dei esse filium aut amicum. Ostendat hoc Deus, quod illi sit cura de ipso, quemadmodum vtiq; cura esset, si filius Dei ille foret. At vbi nulla est cura Deo de illo, quis non videt figmentum mendaciamq; esse temerarium, qua se Dei hic filij iactat? *Descendat nunc de cruce, & credimus ei.* Fraudulenta atq; dolo plena est hæc promissio, Maiora enim signa fecerat Iesus, quibus non crediderunt Iudæi: vnde conficitur, quod ramer si descendisset, nullo tamen pacto credidissent. Dixissent namq; arte magicâ, aut virtute dæmonum se liberasse, quomodo alia eius sunt miracula calumniati, asseribentes virtuti principis dæmoniorum. Quis enim dubitat, maius esse miraculum, mortuos resuscitare de sepulchro, quam viuum licet cruci affixum, descendere de ligno? Illud enim miraculum in Lazaro à Christo factum viderunt, cui noluerunt credere. Quomodo ergo crederent, si vel Christus de cruce descenderet? Si credere velint, credant vel saltem resurgenti à morte, ac prodeunti clauso sepulchro: quod haud dubium multo est maius, quam descendere de crucis ligno. Christus enim quomodo multos suscitauit, licet iterum morituros: sic semetipsum resuscitauit resurgens, nunquam moriturus. Nunquam tamè propterea Iudæi vel postea credere illi voluerunt. Aduerte iam & expende, quam iniuriosum sit, Dei filio, imò cui libet morituro, seu ad mortem damnato, illud: quanto magis innocenti & filio Dei? Vide etiam quam sit dolorosum, quam*

Promissio
Iudæorum
fraudulenta.

Morituro il-
ludere quã
sit iniurio-
sum.

quam vulneretur quoque quoduis cor hominis pijs, si infirmus sit, si patiat, si derelictus fuerit & miser, nemo tamen illi in doloribus compatiatur, nemo illum infirmum consoletur, nemo illi credat. Nonne hæc cordis duritia, quam apud eos qui illi cohabitant, aut illi astant, erga se sentit infirmus, plus ipsis corporalibus doloribus eundem affligit? Iam vide quantum tunc affligatur infirmus, ubi est: non solum non creditur, verum etiam in doloribus irridetur, despicitur, illuditur atque eidem exprobratur. Super omnia autem & maxime vulnerat, si ab ijs sublannatur, quorum nomine, pro quorumque salute vel calamitatem vel dolorem sustinet. Vide ergo iam, quomodo Christus illuso in cruce Christo facta quæ fuerit dolorosa.

sublannatur, irridetur, exprobraturque ab ijs, quibus animam & corpus dederat, quibus seruabat vitam, quos pascebat, quibus sanitatem, robur, diuitias, honoresque ac omnia reliqua tribuebat. Ad hos redemptor, à quibus blasphematur, venerat: ex eorum sanguine atque gente fuerat natus, pro ijs patiebatur ipsos colligere atque saluare volebat, ipsis beneficia cum animarum tum corporum præstiterat: pro ijs tamen bonis omnibus ipsum occidebant. Ipse sanauerat eorum languidos, sed hoc ipsum iniqui ei peruertebant, quomodo omnia exprobrabant ei beneficia, nihil moti quod paulò ante pro illis rogauerat. Fuit autem hæc machinatio ac instigatio diaboli, qui linguas Iudæorum excitabat, ut vel Christum ad impatientiam, vel ad desperationem moueret, aut ut per vanam gloriam de cruce descenderet. Timebat enim diabolus multum, ne Iesus saluator fortasse esset mundi, videns in eo miram patientiam, id eò nihil non tentauit, quo eius passionem impediret.

Cruce penitentia quomodo non sit deferenda, quam item derisiones prauorum probi quique patienter ferre debeant.

DOcemur autem hic, à cruce penitentia, cæproque opere bono non desistere, propter obreptantium deridentium uel linguas: sed constanter longanimitereque in via virtutis perseverare. Iterum discere debemus, ad derisionem virtutis aut patientia nostra gaudere. Nam si Christo uolueris vicem rependere aut gratias agere, non respondeas tu quoque exprobrantibus tibi uerbum. Si uero propterea, quia sustinendo patientem te exhibes, amplius deridet mundus: si habere pro asino, uelut qui iniurias non intelligat, & qui se aut non possit, aut non audeat vindicare: ascribaturque ignauia tua quod est virtutis, gaude, quia Christo conformaris, & quia uirtutem custodis, quoniam hic non habes honorem, præmium aut gloriam uirtutis, sed in futuro accipies seculo.

Crucem penitentia non esse derelinquendam.

Gaudendum esse ad derisionem uirtutis nostræ.

IESUS LATRONI SE INVOCANTE PARADISUM PROMISIT. Artic. XLVII.

VNUS autem ex eis qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac me ipsum, & nos. Respondens autem alter, increpabat eum dicens: Neque tu times Deum quod in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste: Nam digna factis recipimus. Hic

Lucæ 23.

O 2. uerò

verò nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum: Domine memento mei dum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in Paradiso.

HOMILIA XLVII.

Non parum admodum mirandum est de Phariseis, quomodo Christum alioqui ad mortem vsq; afflictum, lingua potuerint persequi, atq; blasphemijs & conuicijs eidem exprobrare. Sed non minus est etiam mirandum, quod vilis sceleratusq; homo, atq; adeo ad mortem damnatus, iam iamq; pro suis sceleribus moriturus, insultare ausus fuerit vitæ auctori. Quo enim exprobrantis erat persona vilior, eo blasphemia atq; exprobratio Christo irrogata fuit indignior. Verū quo latro ille fuit magis iniuriosus in Christū, eo pius magis fuit alter, qui Christū cōfiteatur, atq; socij blasphemantis arguit delictū. Agnoscit enim sese iusta atq; peccatis suis debita pati, Christum verò à delicto excusat, atq; innocentem confitetur: eidemq; tandem vt sui reminiscatur, vbi in suum venerit Iesus regnum, supplicat. Confitetur palam Christum, dum apostoli tacent. Quis illum docuit, nisi qui ei ad lacus iuxta in cruce pendit? Christus eum docuit & vnxit intus, quod ille protulit foras. Vide tamen quia mirabilis erat latronis confessio. Potuissent enim multa ipsum à fide atq; à confessione Christi retraxisse. Timor enim obitare potuit astantium, ne quod etiam crederet, auderet fateri. Reprehensio item socij blasphemantis, quid aliud erat, quam omnium phariseorum & scribarum correptio? Si enim correptione dignum erat quod Christum latronum alter eius socius blasphemaret, reprehendendam igitur simul prætereuntem blasphemiam monstrabat, eorundemq; simul impietatem, quam in eo quem arguebat palam, tacitus confutabat. Mirum igitur fuit, quod astantium timor illum non retraxerit. Deinde retrahere potuisset vnanimis penè totius mundi in Christi mortem consensus, negatio Petri, Iudæ item etiam apostoli traditio, discipulorum deniq; omnium fuga atq; desertio, doloris proprij acerbitas, socij blasphemiam, postremo Christi patientis in carne infirmitas. Hæc inquam omnia cor huius latronis tentare potuerunt, ne credens confiteretur, nullo tamen horum motus, socium & in eodem Iudæos increpauit blasphemantes. Christum quoq; moriens inuocauit morientem, regem illum cognoscens non de hoc mundo, sed in cœlesti beatitudine, vbi omnium viuorum atque mortuorum rex est constitutus, cui danda erat à patre potestas, dum acciperet regnum suum, in cœlo & in terra. Habuit igitur fidem, quia Christum credidit nō periturum, sed iturum in regnum non alienū, sed suum, hinc abiturum. Habuit spem, quia ab eodem sui memoriam (hoc est, misericordiam) rogauit. Habuit charitatem, quia Christum predicans exaltauit, & pro eodem zelans, socium blasphemantem arguit. Vide iam quid responderit Christus. Num dissimulauit? num tacuit? num respondere distulit? Nequaquam. Prior erat Iesus ad dandum, quam ille ad accipiendum. Amen, inquit, dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. In paradiso eris, hoc est in fruitione gaudij ac beatitudinis cœlestis mecum eris.

Vide quam beneuolum, quam largum, atq; ferme dicerem, quam prodigij sese exhibuit Deus. Latroni plus, quam petierat ille, dedit, vt semper eius solet di-

Confessio
latronis mi-
rabilis.

Matth 28.
Fides, spes &
charitas vti
in latrone
fuerint.

Largitas
Christi
quanta.

Iet diuina clemetia. Ah quantum exemplum suae miferationis nobis reliquit, quantum ad veniae spem nos peccatores erexit. Quid conferre potest regnans, si tantum contulit moriens? Quam magna est multitudo misericordiae tuae Psalm. 30. super nos Domine, ijs praesertim qui confidunt in te? Bonitas es, misericordia es, fons miferationum es. Et quid mirum, si ex te aliud fluere non potest, quam misereri & parcere, diligere & consolari?

Latronis conuersio & poenitentia quae nos instruant.

Christus iniurias atq; blasphemias à vilissimis quoq; hominibus indignisq; cuiusmodi alter erat latronum passus est: quo doceret nos, non à magnis tantum, sed à vilibus quoq; vilia patienda, ne nostra patientia fit propter homines, puta propter illos qui eiusmodi sunt, circa quos non audemus amaritudinem vindictam vè exhibere. Quamobrem si Christus causa est, quare nos exhibeamus patientes, aequè mansuetudinem seruamus, siue nobilis sit siue vilis, qui premit. Secundo discimus, quamuis nostras patienter iniurias tolerare debeamus, non tamen ad Dei debemus dissimulare iniurias, sed exemplo huius venerabilis latronis, illas arguere, prohibere impedire, coercereq; debemus, vbicunq; licito modo, hoc est, absq; peccato eas repellere possumus. Tertio docemur sperare de diuina misericordia, quia nec peccati magnitudo, nec multitudo scelerum, nec turpitudine, nec poenitendi tarditas, hoc est, neq; in peccatis perseverantia, possunt nos (si modo poenituerimus de peccato, vouerimusq; ad Domini nos corrigere voluntatem) impedire à perceptione diuinæ remissionis, veniae & misericordiae. Quicumq; ergo peccator, quantumcunq; sit, quamdiu etiam peccando perseverauerit, imò quam gratia etiam peccata fecerit, si vel in extremo vitae doleat quod Deum suum offenderit, & quamlibet viuendi, finis adhit, si tamen diutius viuere aut deberet, aut posset, quod totum Deo committit, veller omnem suam vitam mutare in melius, atq; tam peccata omnia, quam peccandi occasiones pro virili euitare, non dubitet se saluandum.

Quarto, nemo tamen super hac spe diuinæ misericordiae peccet, nemo vsq; in finem poenitentiam differat. Est namq; Dei gratia hæc tam admirabilis, quam rara, imò rarissima & singularis, vt qui male semper vixerit, nec poenituerit, tunc primum in vitae extremo se corrigat, & verè salubriterq; poeniteat. Verè atq; salubriter poenitet, quisquis non tantum dolet propterea, quod peccando sibi comparauerit infernum, verum etiam de hoc præcipue dolet, quod piissimum suum amantissimumq; offenderit patrem cælestem, creatorem suum ac redemptorem: aded, vt si nulla etiam foret peccatis poena infligenda, nullus esset infernus, nullum peccatis deberetur supplicium, nihilominus doleat poenitens ex toto corde, quod Deum offenderit, cui post hæc integro fidelisq; corde vult seruire obedireq; etiam (si possibile foret) gratis, hoc est, absq; mercede, & sola ex charitate, puta quia eisdè Deus ipse, bonus dignusq; est cui seruiatur. Vbicunq; hæc poenitentia inuenitur, huius latronis est poenitentia, & veniam meretur cum latrone securam. Verum quomodo dixi rarissima est hæc poenitentia: & timendum est, ex mille hominibus vix vnum esse qui hoc modo poeniteat, ex ijs videlicet, qui poenitentiam suam in finem vsq; differunt. Siquidem eorum qui in fine tantum poenitent, qui

Patientiam vbicunq; seruandam esse.

Iniurias proprias patienter tolerandas, sed non iniurias Dei.

Peccatoribus sperandum esse de diuina misericordia.

Peccandum non esse super spe diuinæ misericordiae. Poenitentia vera quæ sit.

Poenitentia ad mortem vsque dilata cur raro sit vera.

confitentur, qui Ecclesie recipiunt sacramenta, maxima est pars, qui pœnitentia ex timore duntaxat feruili, quia inflat periculum ineuitabile, quod euadere optarent, quærentes quæcunq; sciunt remedia opportuna: quæ tamen remedia nequaquam quærerent, si abesset periculum, aut si vita adhuc longior illis certa foret. Pœniteamus igitur dum sani sumus, dum adhuc, si uellemus, delinquere possumus: ut pœnitentia nostra non sit ex necessitate, sed ex uoluntate. Quod si neglexerimus, saltem in ultimo uita, quomodo supra dixi, uerè & ex animo & corde Deo nos humiliemus. Doleamus itaq; (quicquid etiam nobiscum fiat) in primis, quod pietissimum offendimus patrem, quem nollemus posthac offendere pro toto mundo, sit nobis propositum atq; uoluntas. Hanc si gratiam in nobis senserimus, non est unde ueniam desperemus. Sed uult quisq; eiusmodi in fide & spe sua securus sit & constans, quia non damnabitur. Iuuat nihilominus eos quoq; qui sunt duri cordis, si sensibilem in se non percipiunt aut sentiunt dolorem, ut secundum rationem doleant, id est, detestentur sua peccata atq; suam malitiam. Iudicent omni se pœna dignos, doleant quod non sentiunt lachrymas, compunctionem sensibilemq; contritionis dolorem, optent huc habere, atq; in holocaustum Deo se posse per iuges lachrymas offerre. Quisquis hanc rationalem contritionem habuerit, etiam si cordis sensibilem nequeat obtinere, vel propter corporis dolores, vel propter aliam causam Deo cognitam, quam tamen ex corde libenter uellet & optaret habere, non desperet: quia Dominus illum non abijciet, sed ut pater colligit filium.

Dolorem de peccatis sensibilem non habenti quomodo sit dolendum.

*IESUS ASTANTI CONDOLENS MATRI
commendat eam Ioanni. Articulus XLVIII.*

Ioan. 19.

STabat autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha & Maria Magdalena. Cum uidisset ergo Iesus matrem & discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam.

HOMILIA XLVIII.

QVando Domini mater ad Domini filij sui contemplandam accesserit passionem, incertum est. Hanc tamen in spiritu nunquam creditur ignorasse, ut potè quam vel ex prophetarum lectione, quos perfectissime intelligebat, vel ex filij præuia reuelatione didicerit. Certum est autem, dum Iesus esset in cruce, illam astitisse cruci. Voluit autem illam Dominus in hac sua crucis passione secum habere, ut à dolore, à quo illam fecerat in partu immortem: & à pœna, à qua seruaturus erat illam in morte illa sam, (unde dormisse potius dicitur, quam mortua, licet non dubitetur mortua, absq; tamen pœna mortis gustata) nunc sub cruce filij, & partus dolorem & mortis pœnam gustaret. Voluit eam quoque adesse sibi, ut illam commendaret, atque custodem illi daret Ioannem. Voluit, inquam, astare sibi matrem, quo & sua passio sibi grauior ex compassione & presentia matris fieret, & nostri redemptionis copiosior esset. Voluit tandem adesse sibi in doloribus matrem, ut ex ijs quæ

Matrè suam quib. de causis Christus passioni suæ interesse uoluit.

oculis

oculis foris cerneret, intus animo vulneraretur: & quod filius pateretur foris, ipsa intus pateretur, vt sic Christi passionis, redemptionis quoque nostræ fieret particeps & cooperatrix, quomodo incarnationis fuerat diuinæ. Stabat igitur iuxta crucem mœrore plena, lachrymis perfusa, toto corde ex doloribus filij sauciata. Videbat eum doloribus & angustijs plenum, videbat eius corpus laceratum ac sanguine rubricatum, videbat plenum vulneribus: & *Esaia 1.* nihil in eo à planta pedis vsq; ad verticem capitis sanum erat aut non vulneratum. Videbat postremò pallidum, absq; decore, & speciem hominis non habentem, deformem vt leprosum, consputum, atque vt omnium virorum nouissimum. Hæc omnia dum vidit Maria, eius cor maternum per singulos aspectus intuitus vè eadem penetrarunt, vt gladius. Stabat tamen, quia decentissimis, grauisissimis, itemq; honestissimis semper vtebatur moribus, vnde quanto eunq; tabesceret dolore, nihil tamen in opere, nihil in moribus, nihil in gestu corporis aut sermone indisciplinatum, nihil immodestum inuerecundum vè aut non sanctum, doloribus maternavè pietate superata exhibuit. Non igitur vociferata fuit, non eiulauit, nō rugijt dolore, non se percussit, quomodo aliæ interdum desolatæ faciunt mulieres: sed virginalis disciplina, modestiaq; singularis, dolorem internum, ne turpiter erumperet foras, coërcuit. Nihilo tamen propterea minus, sed multò etiam vehementius intus dolebat, quo foris honestatis maturitatisq; causa suum non manifestabat dolorem. Stabat igitur: verum non corpore tantum, sed fide stabat etiam: perfectè enim credidit, & absque vlla tenuit hæsitacione, Christum morte nō penitus interiturum, sed tertia die sua virtute resurrecturum. Itaque cum Iesus vidisset matrem, & discipulum quem diligebat, &c. Dilexit discipulum: multò magis dilexit matrem, quia erat mater singularis, plus omnibus reliquis matribus suum vnigenitum diligens. Nulla enim creatura suum potest tam diligere creatorem, nulla suum Deum, nulla mater suum filium, quam dilexit piissima Maria suum natum. Multis enim rationibus plus alijs matribus dilexit, quia plures diligendi quam reliquæ, occasiones habuit, nam & si de amore sit naturali loquendum, cogebatur Iesum diligere maiori amoris gradu, quàm reliquæ matres suas amant proles. Erat enim hic vnigenitus, vnde in alia nō potuit consolari prole. Sed hoc (inquis) posset alteri etiam matri euenire. Ad idam igitur aliam rationem. Erat ipsius solius filius. Neque enim in terris patrem habuit Christus, sed quicquid vtriusque esset parentis, quod ad naturam pertinet humanam, ex sola accepit matre. Vnde quomodo sola genuit Maria sine viro Christum, ita sola filij, qui in patrem atq; matrem apud aliorum parentes diuisus est, tenuit amorem. Tertio dilexit ipsum Deum & creatorem suum: eorū id vehementiori amore quo præ alijs omnibus fidelissima atque certissima illum agnouit. Quarto dilexit eum benefactorem maximum, aded mirabilia enim & magna ab eodem recepit, aded singulari dignitate, honore ac officio (vt potè Dei mater) ab eodem exaltata est, vt ipsa quoq; eiusdem beneficijs victa, in suo diceret cantico: *Beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est, &c.* Quinto, quia se multò maximè amantem, redamauit. Natura enim hoc habet vniversa, vt amantes redamemus: atque eos qui vehementius atq; fidelius (nisi bestia, non homines simus) nos amant, fidelius amemus. Sciuit beatissima Maria, nec incompertum illi erat, præ homini-

Maria honestissimis morib. etiã sub cruce vsa fuit.

Multis rationibus filium suum Maria plus alijs matribus dilexit.

Luce 1.

minibus cunctis qui super terram erant, à Christo se amari. Non potuit igitur non præ omnibus & super omnia illum redamare. Ingratissima enim, si aliter fecisset, fuisset, quod à pijsima virgine & matre profus abest. Ceterum quomodo multum amavit, ita pro Christo etiam multum doluit. Amori enim respondet dolor: ut quantum amaueris, tantum etiam pro dilecto, si patitur, doleas. Dolor enim compassionis ex amore nascitur, & iuxta amoris magnitudinem est merendus. Itaque quanto Iesus matri fuit charior, tanto videntis eum in pœnis maximis afflictum, dolor eius quoque erat maior. Pro magnitudine enim amoris, afflicto compatiebatur. Cùm igitur (ut dixi) vidisset matrem suam sic afflictam stantem, matrem singularem, utpote non cuiuscunque hominis tantum, sed & Dei, virginitate quoque ac integritate singularem, cunctis matribus digniorem, commota sunt viscera eius super eam.

Iesus & mater eius quomodo mutuum sibi auxerint dolorem.

Maria uti mater spiritualis effecta sit nostra sub cruce.

Gladio cuiusmodi anima Mariæ perfoffa.

Christum quantum matris sitæ dolor afflixerit.

Immiserat ipsa mater in cor filij amoris compassionisque sagittas, vulnerantes Iesum vsque ad mortem, rursus ab eodem filio amoris iaculo atque passionis eius gladio vulnerata ac transuerberata. Hoc itaque modo mutuum sibi augebant dolorem. Voluit enim eam Christus (ut dixi) cooperatricem nostræ redemptionis sibi astare, quam futuram nobis constituerat dare misericordiam matrem. Debat enim pijsima Christi mater sub cruce nos parere filios adoptionis, ut quæ naturalis (hoc est, corporalis) esset mater Christi, esset adoptione atque spiritualiter omnium quoque nostra mater: ut quomodo nos Christo sumus incorporati, vnde mystica eius vocamur membra: ita Mariæ simus quoque propterea filij, non carne, sed adoptione. Christo enim pro nobis patiente, nos quotquot credimus in eum, quotquot in baptismo ei incorporamur, efficiamur eius fratres, atque cum eodem, tanquam cum capite multa membra, vnum corpus, eam ob rem quomodo caput Christus, ita nos corporis eius membra, & filij sumus Mariæ. Huius spiritualis partus ut dolores iustineret afflitit Maria mater nostra sub cruce. Hi autem dolores, quomodo partus, spirituales quoque erant. Neque enim gladio corporali, sed spirituali animam eius perfodiendam Simeon prædixit, quando quidem eadem quæ in corpore passus est Christus, ipsa pertulit in animo. Proinde ediuerso quoque geminum Christus tolerabat dolorem, suum videlicet & matris. Matri enim non minus compatiebatur condolenti, atque propter se lugenti, quam sibi: nec leuius illum matris torfit dolor, quam suus, vidit enim in cor eius, & singulos virginei ipsius cordis gemitus agnouit. Itaque dum virginei lachrymabantur matris oculi, cor eius gladio etiam continuo secabatur, nec cessabant suspiria & gemitus quos dabat in celum. Erat ei dolor intolerabilis, videre patientem filium, à quo tamen oculos auertere non poterat, licet lachrymarum fluxus cum esset continuus, quomodo Christum intueri posset, hoc est, quomodo eius visus non obumbraretur aut impediretur, fuerit mirum. Videbat Iesum, aspiciebat Iesum, quæ præ lachrymarum abundantia videre non poterat. Hoc modo stabat etiam & viuens plangebatur, quæ præ dolore sæpius moriebatur. Moriebatur quidem, mortis dolores aut morte crudeliores sustinens: viuebat verò per Christum sustentata, ut sustinere præualeret: quæ tamen doloribus propterea non fuit liberata, sed patiendi est roborata virtute, ut ea quæ alioqui non potuisset, iam posset sustinere. Quoties hoc verbum in eius corde repetebatur, quod Dauid pro suo filio Absalon lugendo repetiuit:

Quis

Quis det mihi, vt pro te moriar fili mi Iesu? Quis det mihi, vt fili mi Iesu pro te moriar? Inter hæc morti appropinquans Iesus, matris curam habere voluit, implereq; quod mortalibus omnibus de honorandis parentibus præceperat, comendaturus scilicet matrem suam Ioanni, cuius curam quoque matri iniunxit editerfo. *Stabat itaque iuxta crucem (vt dictum est) Maria, verè stabat, quia apostolicis viris fugientibus, omnibusq; alijs recedentibus, quando iam Iesus ad dexteram considerabat & sinistram, & non erat qui cognosceret eum, ipsa in gloriam vniuersi generis fœminei, inter tot pressuras filij, constanter cum eodem solo perseverabat. Itaque videns Iesus matrem stantem, &c. linguam habuit liberam solam & oculos Iesus, & vtrunque in obsequium atq; ministerium conuertit matris. Vidit enim eam, & collocutus est. Vidit commiserando, locutus est commendando: Ait itaque: *Mulier, ecce filius tuus.* Mulierem vocat, non nominat matrem. Parcitur enim virginis tenero amori, ne suauius loquendo, dum amicabile hoc nomen exprimeret matris, delicatum cor virginis corrumpere, puta si tam fidelem, tam amantem, tam benignum, tamq; dignissimum filium iam iamq; à se recessurum, sibi audiret imaginareturq; loquentem: *Ecce filius tuus*, ostendens nutu capitis Ioannem: atque rursus simili modo Ioannem illi commendans, siue iniungens eidem, dicendo: *Ecce mater tua.* Propter hanc commendationem vtriusq; quia virginem virginem sociavit, sub typo Ioannis nos omnes, hoc est, membra omnia corporis sui mystici, quorum ipse est caput, matri commendauit, matremq; eorundem omnium nostrum ipsam constituit.*

S. Maria vt omnium fidelium & maxime piorum curam à Christo singularem suscepit, quomodoq; eam inuocare debeamus.

IN hoc verbo haud modica nobis est consolatio, scientibus, non Ioanni tantum, sed omnibus Christi discipulis omnibusq; filijs gratiæ de Maria beatissima à Christo dictum: *Ecce mater tua.* O sancta Maria, amodò non potes negare, deprehensa es mater esse nostra. Ad te clamamus exules filij quondam Euxæ, ad te suspiramus nunc filij misericordiæ tuæ. Fac igitur quod decet matrem. Monstra te esse matrem pro nobis loquendo, nos apud patrem excusando, reconciliando nos, atque bona nobis omnia impetrando. Heu charissimi, nos quidem ad illam clamantes dicimus: Monstra te esse matrem. Sed ipsa cuius nostrum clamare potest, hoc est, respondere potest: Monstra te esse filium. Semper quidem se nobis esse matrem monstrat, nos tamen eidem non præstamus filios. Discimus hic secundò in omni periculo, in omni necessitate, hanc nostram matrem nobis inuocandam: potentissima est enim, utpote Dei mater, nec minus misericors. Quantaunque tamen est, ex Deo tanta est, & ab eodem omnia accepit, & in eundem, hoc est, in eiusdem gloriam omnia refert. Tertiò discendum est, quam diligentem curam tam carnalium quam spiritualium debeamus habere parentum: quandoquidem Christus in extremo vitæ constitutus curam suæ matris agens, eidem custodem delegauit.

2. Reg. 15.
Exod. 20.
Deut. 5.

Psalm. 141.

Mulierē cur
matrē suam
Christus in
cruce appel-
lauit.

Mariam in
omni peri-
culo ac ne-
cessitate
inuocandā
esse.
Parentum
quanta cura
habenda sit.

HORA NONA PASSIONIS DOMINI
nostri IESV CHRISTI.

IESUS SE DERELICTUM CLAMAVIT.

Articulus XLIX.

Matth. 27.
Marc. 15.
Luca 23.
Matth. 27.
Marc. 15.

ASexta autem hora tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, & obscuratus est Sol. Et circa horam nonam exclamauit Iesus voce magna, dicens: Heli, Heli, Lamma hasaphtani? Hoc est, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes & audientes, dicebant, Eliam vocat iste.

HOMILIA XLIX.

Ioan. 11.
Marc. 21.

CRucifixo Domino, & à sexta hora quæ meridies est, vsque ad nonam, quam nos vocamus horam tertiam post meridiem, tenebræ factæ sunt super vniuersam terram. Iudæi diem in duodecim partiebantur horas, Christo dicente: *Nonne duodecim sunt hora diei?* & in parabola de ijs qui ad vineam conducti fuerant. ij qui nouissimi, hoc est, qui ad vndecimam vocati venerant, vna tantum hora laborauerunt, quo indicabatur, finem tunc fuisse diei, quando instabat operi danda merces. Si ergo duodecima est vltima, sexta erit meridies. Itaque tenebræ à sexta hora vsq; ad nonam horam erant, quia præter naturam, præter solitum morem cursumq; siderum, deliquium sol passus est. Verus enim sol iustitiæ quasi eclipsim patitur, quia agnus innocens patitur, mundi redemptor occiditur, autor creaturarum omnium interficitur: ideo sol iste visibilis, clarissimum mundi lumen, factori suo compatiens, lucis suæ radios retraxit. Noluit enim creatura in sui creatoris seruire iniuriam, noluit lucere, noluit suum Dominum pendentem in cruce, atque eius (quæ illi inferebatur) ignominiam dolorumq; cruciatus, suis radijs commonstrare. Circa horam nonam Iesus clamat: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Verba hæc Deitatis nõ sunt, quia diuinitas nõ est passa, sed humanitatis. Nec etiã intelligi debet quasi Diuinitas ab humanitate separata sit, sed ita humanitatem dereliquerit, vt sensualitas nullã cõsolationem, nihil refrigerij, nihil sustentationis susceperit, sed in sua derelicta sit infirmitate pati, quæ cõspicua erant patienda. Miraculosum enim fuit, vt cõsolationis gaudijq; redundantia, quæ superiori rationis portioni influebat, in Christo suspenderetur, adeo vt sensualitas huius exors omninõ fieret, atque in sua ariditate infirmitateq; relinqueretur. Nequaquam igitur intelligendum est, Diuinitatem deseruisse naturam humanam, vel ab eadem separatam. Christus namque Deum quem inuocabat, semper secum habebat, cui vnitus erat. Postquam enim humana natura diuinæ fuit coniuncta, nulla earundem fuit etiam in morte separatio. Nam licet anima à corpore fuerit separata per mortem, non tamen Diuinitas ab humanitate fuit separata, quæ tam animæ quam corpori man sic vnita. Dicit itaq; Christus se derelictum, quo pœnæ suæ ostenderet magnitudinem. Nihil enim plus cõsolationis, nihil releuaminis in hac pœnarum magnitudine

Quomodo
derelictus
fuerit in cruce
Christus
à Deo.

dine humanitas eius quo ad sensualitatem recepit, propterea quod Deus esset, sed omni dolori, omni pœnæ, omniq; mansit desolationi exposita. Nam redundantia delectationis ac gaudij superioris portionis rationis, miraculosè tunc suspendebatur in Christo, vt nihil inde sensualitas reciperet, sed in sua infirmitate arefacta, relinqueretur sudare ac pati: quod tamen in sanctis martyribus aliter contigit, qui tam pleni diuinis fuere nonnunquam consolationibus, vt sensualitas quoq; in eis per redundantiam consolationum superioris portionis esset adedò particeps, vt patiens, aut nihil aut minus pateretur. Nihil igitur per quamcunq; subuentionem humanitati Christi, quod maximè sensualitatem attinet, quo minus sustineret, succursum est: sed passus est Iesus quantum pati potuit atq; vlla consolatione, infirmitati naturæ prorsus derelictus. In qua derelictione constitutus, nihil auxiliij, nihil subsidiij sentiens, nihilq; releuaminis aut refrigerij, clamauit se derelictum. Hæc pœna derelictionis maior omnibus fuit pœnis. Siquidem sine hac pœna omnes aliæ pœnæ fuissent Christo tolerabiles, atque propemodum nullæ. Potest tamen hæc Christi exclamatio intelligi quoque, vt de fructu suæ passionis Christus quærulatus sit, qui tantis pœnis totq; eius doloribus minor, atq; debuit, respondit. Pro vniuerso namque mundo, pro singulis item hominibus, ab initio vsque ad mundi finem, satisfactionem dignam atq; iustam Patri obtulit: in ipsa tamen passione neminem nisi latronem sibi adhærentem obtinuit, neminemq; perfectè sibi fidelem perfectèq; credentem in terris, præter solam matrem in fide constantissimam, reliquit.

Derelictio-
nis Christi
pœnam o-
mnium fuit
se maiorem.

Heu domina sancta Maria, quid in corde tuo sustinuisti, audiens filium tuum, à Patre, cui tam crebro illum commendabas, quoque derelictum? Omnes persequerentur illum vsque ad mortem: & cum manibus nihil plus persecutionis possent inferre, linguis illi insultabant blasphemantes. Amici & noti, imò & discipuli longè fugerunt ab eo. Tu sola in fide perfecta filio astabas, non tamen ad consolationem, sed ad exaggerationem pœnæ. Iuuare enim non poteras, neque etiam attingere. Poteras vero eius cor vehementer sauciare. Sed quid quando iam à Patre quoque audis illum derelictum, quando nihil in patientem naturam paternæ consolationis (quod alijs tamen sibi deuotis sæpenumero est impertitus) nec propter diuinæ naturæ coniunctionem ac vnionem, pœna illi fuit tolerabilior? Multa verò erant quæ exaggerabant Christi dolores, de quibus supra dixi. Quod verò quidam circumstantes dixerunt, *Eliam vocat iste*: vel impropere hoc factum est, quo Christo obijcerent inutilem atque vanam inuocationem Eliæ, qui illum non curaret: vel ex errore, quia Christum audierunt, dicentem, Eli putabant in tumultu se audisse illum inuocantem Eliam.

Derelictio
Iesu quantū
matrem eius
afflixerit.

In omni derelictione & afflictione quomodo quiq; pijs sese gerere debeant.

Discamus hic, in omni tribulatione, in omniq; aduersitate confugere ad Deum, hortante nos quoq; ad hoc idem Iosaphat rege: vt cum nescimus quid agere debeamus, leuemus manus nostras in cælum. Iactemus igitur cogitatum nostrum in Dominum, & ipse enutriet nos. Secundò, discamus, quantumuis frigidi, quantumuis desolati, quantumlibet tam ab hominibus quam etiam à Deo (vt nobis videtur) derelicti, perseveranter sperare in

Cōfugiendū
esse in omni
aduersitate
ad Deum.
2. Paral. 20.
Psalm. 54.
Desolati à
Deo & ab
hominibus

quomodo
perseuerat
in Domino
sperare de-
beant.

Heb. 7.
Desolatio
quorundam
amicorū Dei
quanta.

Amici Dei
magni licet
ipsi qui ne-
sciant qui
sint.

Fide nuda &
charitate so-
la Christo
adhærentes
quid vehe-
menter con-
solari de-
beat
Derelictio-
nem spiritus
pro amore
Dei suscipere,
quam sit
mentoriū.
Confidēti
esse Deo lo-
ganimitet.

Domino: quia tunc maior occasio datur nobis fidelitatem nostram ostendē-
di, hoc est, an serui simus fideles tanquam filij in domo, an mercenarij atque
muneribus conducti. Nam si omni etiam sensibili deuotione destituti, & ni-
hilominus amaritudinibus atque tentationibus expositi multis, perseuera-
mus in nuda spe atque sola fide atque charitate, hoc est, dilectione insensibili
Christo adhærentes, filij sumus, non mercenarij. Inueniuntur enim amici
Christi in mundo, qui omni deuotione destituti, omnibusq; ad eō admi-
culis atq; deuotionum exercitijs priuati, vt ne semel quidem aut vix in heb-
domada spiritum suum leuare possint (licet desiderantissimè id optent) ad
Deum, ad eō repressi atque onerati deprimuntur quadam obscuritate cordis,
quæ super illorum corda mira (licet ignota) Domini dispensatione relinquitur.
Porro si vitam eorundem spectes, ad eō sunt timorati, ad eō circumspē-
cti, ad eō vigiles super conscientia sua, ad eō humiles & mortificati, vt nihil su-
pra. Hi in sola fide ambulant, stantes in nuda fide (quomodo docentur) eccle-
siæ, cui inhærent, & præter quam nihil habent vel sentimentis, nihil sentiunt
deuotionis aut amoris: declinant tamen quæque vel minima, quæ cognos-
cunt Deo displicere, frangunt abnegantq; voluntates suas maximè. Hi per-
magni sunt Dei amici, licet nesciant se Dei esse amicos: quia omnibus conso-
lationibus, omnibus sentimentis, omnibus exercitijs priuati, ad eō vt vix
Deum cogitare possint, vix ad Deum vel rarissimè mentem leuare queant, a-
stint se Deo, eiusque amicitia & gratia indignos, licet sint digni maximè:
ideō maximam cordis propterea sentiunt pressuram atq; omni manent conso-
latione nudati, vt potè qui terrenam respuunt, & cœlestem non sentiunt, in
ariditate atque siccitate spiritus, Dei beneplacita iuxta eruditionem Ecclesiæ
custodiunt. Huiusmodi nobiles animæ, quarum multas agnoui, Deo sunt di-
lectissimæ: quia Deo seruiunt non pro mercede, nec stipendijs consolationum
diuinarum aluntur, sed nuda fide & sola charitate Christo adhærent. Hæ ani-
mæ in hoc articulo vehementer debent cōsolari, quod huiusmodi quid Chris-
tus quoque in natura humana, quæ sensualem respicit, sustinuerit: Ter-
tio discimus, in omne beneplacitum nos Dei extendere, offerre nos Deo, nec
pro sensibili consolatione eidem seruire, sed omnem etiam derelictionem
spiritus (vt iam supra dixi) pro eius amore suscipere. atque vt ipse, hoc est,
tam diuina quam humana consolatione priuemur, consentire. Tunc enim
primū instat ratio merendi, quando homo à Deo non adiutus, quantum ad
sensibilem deuotionem, nec donis sensibilibus fultus, Deo æquè seruit in sua
derelictione, licet laborem habeat, difficultatem, ariditatem, atque seruiet
multa vnctus consolatione. Quartò, discendum, vt Deo longanimiter confi-
damus, innitatur, atque in hęcramus, tametsi fortasse Domini auxilium nos
senciamus, licet multum pro eiusdem adiutorio rogantes: quia ipse neq; nos
derelinquit, neque non exaudit, quamuis videatur non exaudire, aut dereli-
quisse. Semper enim aut eadem quæ petimus largitur, aut meliora, modo o-
rantes perseueremus.

IESUS SITIENS ACETO POTATUR.

Articulus L.

Postea

Postea sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt, vt consummaretur scriptura, dixit: Sitio. Vas autem positum erat aceto plenum. Et continuo currens vnus ex eis, acceptam spongiam impleuit aceto, & imposuit arundini & obtulit ori eius, & dabat ei bibere. Cateri verò dicebant: Sinite, videamus si veniat Elias liberans eum.

HOMILIA L.

Quomodo in superiori articulo dictum est, Domino Iesu ad Patrem clamante se derelictum, Iudeos non intellexisse verba Domini, aut fortasse milites Romanos, qui Hebraeam ignorabant linguam, propter vicinitatem vocabuli, putasse Dominum Iesum cum diceret *Eli*, dicere *Elia*, idcirco dicebant *Eliam vocat iste*, exprobrare volentes Iesu spem vanam quam haberet in *Elia*, vt potè qui inuocatus non succurreret: ita etiam ab illusione non cessant, Domino clamante: *Sitio*. Nam porrigentibus alijs acetum, clamant alij: *Sine, videamus, &c.* Verè Christus corporali siti premebatur. Exaruit enim totus, quia fuso sanguine, corporis humoribus totus erat exhaustus, vnde acerbissimam tolerabat sitim. Vide tamen quia sitienti illi aded nemo refrigerabat eius linguam, vt etiam illuderetur eidem vehementer sitienti. Continuo enim vnus accurrens, spongiam impositam arundini, atq; circumligato hyssopo, impletamq; aceto cum felle mixto, porrexit illi bibere. Alij autem illudentes, dicebant: *Sine, hoc est, expecta*. Videamus an *Elias* quem inuocat, veniat ad liberandum eum. Vide cum Dominus Iesus non leui, sed grauissima torqueretur siti, nemo tamen eidem succurrit, qui vel aquæ vnâ ei guttam porrigens, sitientem refocillaret. Quin potius afflictionis maioris inferendæ quarunt occasionem, nam potum illi offerunt amarum acerbumq; non qui refocillaret, sed qui gustum amaricaret, & interiora torqueret. Iesus itaque sciens quid propinaretur sibi, aded nos dilexit, vt licet non sumere vellet aut trahere hunc potum, linguam tamen suam gustumq; voluerit amaricare, vt ibi inferret sibi tormentum, vnde ex nobis in gustu exierat peccatum. Vide præterea, quam patienter Iesus inopiam tantam sustinuit, qua vix esse potuit maior, quantum morienti ac sitienti quoq; defuit aqua vel modica in potum. Verum non satis fuit, vt deesset quod maximè foret necessarium, nisi etiam illi præberetur quod torqueret. Torquebat autem gustum fellis amaritudo, sed multò plus torquebat illata contumelia. Erat autem non leuis, sed validissima aridissimaq; Christi sitis. Feruntur enim minuti sitire. Porro Christus minutus fuit nimio sanguine, omnem enim fermè exhausterat sanguine. Scribunt nonnulli reuelatione esse diuina manifestatum, si centum quis orationes quotidie dominicas legeret, post viginti annos singulis guttis sanguinis vnum dedisset, Pater noster. Feruntur etiam Christi vulnera fuisse quinque millia, quadraginta & sexaginta. Alibi tamen plura leguntur. Vide iam Domini Iesu cenam vltimam in cruce, aceti scilicet & fellis, & compatere regi seculorum, qui omnibus & præcipuè tibi ingratisimo non solum ad necessitatem, verum etiam ad abundantiam, omnia vsui congrua prouidet. Ipse tamen nihil sibi prouidit, sed extremam tulit inopiam. Fuit tamen hic Christus, quam

Sitis Christi in cruce corporalis acerbissima vnde.

Inopia Christi in cruce patienter tolerata quæ.

Gutta sanguinis Christi effusa quot. Alias V X.

Vulnera Christi quot.

Cena Christi in cruce cuiusmodi.

Sitis Christi
spiritualis
qua.

sto, quam innuit hoc verbo, alia quoque sitis, aliudq; desiderium, amor videlicet salutis nostrae. Sitiebat nostram salutem, & ideo sitiebat quoque in nobis puritatem, charitatem, innocentiam & virtutem. Sitis Christi erat, vt nos sitiremus bona spiritualia, caducis contemptis. Sitis eius erat, vt nos sitiremus fontem viuum caelestis gratiae. Hæc sitis vehementer illum torquebat. Heu bone Iesu tu de siti clamas, de cruce files: coronam spineam sustines, & omnium vulnerum tuorum obliuisceris, & sitim solam conquereris. Quantum cruciat te bone Iesu nostrae salutis desiderium. Iudæi & gentiles tuum sitiunt sanguinem, te occidendo: tu eorum sitis salutem, pro eis moriendo. Quid ergo aliud dicis, cum dicis. Sitio, quam si diceres, Plus me animarum vestrarum tenet salus, quam corporis mei cruciatus? Magis opto salutem vestram, quam meam, sanitatem. Infirmus sum, sed propter vos: crucifixus sum, sed propter vos: toto sum corpore vulneratus, sed propter vos: sitio, sed propter vos: nec solum propter vos, sed sitio etiam, hoc est, desiderio crucior, amore æstuo, vt obtineam vos. Misereamini vestri, misereamini etiam mei, vt in hac parte sitim meam temperetis atque dolorem, hoc autem fiet, si vocem meam audieritis, neque obduraueritis corda vestra. Tollite igitur iugum meum super vos. & discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Viuite innocenter, & frum meam refocillabit.

Sitim Christi
quomodo
refocillare
debeamus.
Psalm. 49.
Matth. 11.

Siti sua quanam Christus suos mysticè docuerit.

Gulae tenta-
tiones quo-
modo vin-
cenda.
Thren 3.

Quotiescunq; te gula tentat, quotiescunq; abstinentia videtur onerosa, quandocunq; ieiunium grauat, aut si quando cibus videtur conditus recordare (quomodo scriptum est) ab sinthij & fellis, recole quomodo redemptor, tui causa sitiens, aceto & felle sit potatus. Certè si quis hanc Christi escam potumq; meditatatus fuerit, parum de cibo delicatiori cogitabit. Quomodo enim non merito est erubescendum, vt Domino ac rege nostro esuriente ac sitiente, nec aliud præter sal acetumq; gustante, nos communes cibos fastidiamus, delicatiora suspiremus? Num æquum est, ipso esuriente, nos inebriari: ipso plorante nos ridere? Heu quam manifeste probat nos vita nostra, non esse regis huius milites, qui in cruce pro nobis esuriens sitiensq; pendit. Hi enim soli eius sunt milites, qui carnem suam crucifigunt cum concupiscentijs suis. De horum abstinentia, paupertate, afflictioneq; multa in libris legimus, ab operibus autem nostris omnia longè absunt. Iterum discamus hic sitire salutem animarum, Dei gloriam ac beneplacitum, iustitiam quoque, & pro his nulli parcere labori. Tertio, si Christus animarum nostrarum sitit ad eam salutem, quomodo nos eandem debemus parvipendere? Optime autem fecerimus, si bene sancteq; vixerimus. Tunc enim tanquam nectar preciosissimum Christo offerimus sitienti ad bibendum. Admonemur etiam gustus oblectamenta non quærere, sed vbicunq; possumus, euitare, & paucis esse contenti, vilibusq; gaudere escis, & vt appetitum nostrum excitet fames, non sapor.

Milites Christi
qui soli
sint.
Galat. 5.
Sitis spiri-
tualis cui-
bet necessa-
ria qua.
Nectar præ-
ciosiss. quis
Christo siti-
enti offerat.
Gustus oble-
ctamenta ef-
se euitanda.

IESVS CONSUMMATA OMNIA TESTATUR.

Articulus LI.

Ioan. 19.

CUM ergo accepisset acetum Iesus, dixit: Consummatum est.

HOMI.

HOMILIA LI.

IN superioribus verbis nobis significatum est, Dominum Iesum Christum fellis atque aceti potatum amaritudine: quæ cum gustasset, dixisse hic fertur: *Consummatum est*, significans nimirum omnem illam passionum amaritudinem, quam pro nobis gustauerat patiendò, nunc finem accipere: expletum esse quicquid Pater illi iniunxerat, consummataque omnia, & nihil ultra restare, quam ut patri tradat moriens spiritum. O quam laudabile hoc verbum, & quanto preconio dignum, & quam salutiferum nobis. Quæcunque scripserant Prophetæ, quæ figuræ præfigerant, quæ iniunxerat denique Pater: postremo, quæcunque nostræ erant redemptioni necessaria, Iesus obedientissimè consummauit. Non est dubium, cum hæc verba Iesus diceret, quin corde fuerit vulneratus, ut potè in summam cogens eas, quas redimendo nos, pro nobis exantlauerat, pœnas. Quamuis autem naturale sit cuius homini, dum recolit ea quæ patiendò superauit, propterea quod transierunt, gaudere, non tamen absque gemitu recoluntur quæ tristia sunt, licet finem habeant. Veruntamen hic, licet Christus omnia diceret consummata, non intelliguntur tamen ita consummata, ut iam patiendum nihil aliud restet, quia restabat adhuc amarissima mors. Vnde haudquaquam à pœnis omnibus liber fuit Christus dum hæc diceret: sed ex ijs quæ fuerat passus, non poterat non imaginari eam, quæ iam instabat, pœnam amarissimæ mortis. Non igitur erat absque dolore, dum diceret: *Consummatum est*. Cogitabat enim tunc de instante morte multò omnium maximè acerba. Quando igitur Christus ad Patrem dixit, *Consummatum est*, pro eo fuit, atque dixisset: Pater omnipotens, quæ scripta erant de me, perfeci omnia. Quicquid iniunxisti mihi, consummatum est: hoc vnum restat, mori & ad te redire.

Opera nostra cuncta quomodo perficienda, atque ad quemnam scopum destinanda sint.

Discamus longanimitatem tam in agendis bonis, quam patiendis ad-Longanimitas ac perseverantia feruere ac perseverantiam, ne exercitij laborisve nostri pereat fructus. Aliud est quod hic discitur, studia nostra atque opera pariter uanda. omnia, quomodo propter Dei amorem incipienda agendaque sunt, ita in eius opera non esse refundenda. Verbi gratia, ut nihil tibi ascribas, nil tibi vendices, nil tibi referues, in nulla re te ipsum quæras, sed intentio, scopus, destinatio atque finis omnium sit tibi Deus. Tertio discamus, omnia opera nostra Deo incipienda & in ipsum referenda sint. in vnione operum Christi offerre. Verbi gratia, si comedis, in vnione charitatis atque humilitatis Christi, qua dignatus hac humana refocillatione propter nos in terris uti, accedas ad cibum. Hoc modo facias in singulis necessarijs Opera nostra uti Deo atque commodis, quibus corpori seruitur. Si vis orare, id facias in vnione illius deuotionis feruentissimæ, qua Christus orauit Patrem. Si item misericordiam vis opus cuius exhibere, hoc ipsum facito in vnione misericordiam Christi, qua egentibus miserisque mirum in modum pronus est misereri, subuenire ac parcere. Qui opera sua hoc modo omnia in Deum dirigeret, atque Christo offerret, valde ea nobilia redderet, & Christo eadem faceret, atque alias forent, acceptiora. Quarto hic discendum est, ita nobis esse viuendum, ut in Quomodo cuique viuendum sit. vltima hora vitæ nostræ securi atque cum gaudio conscientiam dicere possimus:

mus: Consummatum est, hoc est, quicquid me Deus agere patiſq; voluit, finem habet: omnia consummaui, omnia perfecit, omnia toleraui, nihil mihi superest aliud, quam vt egrediar ad Dominum Deum meum, à quo coronam vitæ recipiam. Hoc Paulus audebat dicere: *Bonum, inquit, certamen certauit, cursum consummaui, fidem seruaui: reposita est mihi corona iustitiæ, &c.*

IESUS CLAMANS VALIDE EXPIRAUIT.
Articulus LII.

Matth. 27.
Marc. 15.
Lucæ 23.
Ioan. 19.

ET iterum clamans voce magna Iesus, ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc dicens, inclinato capite, tradidit spiritum, & expirauit.

HOMILIA LII.

Dominus Iesus omnia propter quæ venerat, postquam consummauit, & patre iniunctam sibi perfecit obedientiam, appropinquans ad mortem, & venis propter sanguinis effusionem exhaustis, viribusq; deficientibus, cœpit oculos languescens deprimere, facie pallescere, & modis omnibus (vt ceteri hominum solent) ad mortem sese disponere. Nam cum in sua haberet potestate, quando vellet, ponere animam, & quando vellet, retinere eam: nec quisquam ei poterat tollere animam, hoc est, vitam, nisi vltro eam ipse poneret, quando hora sibi ab æterno ad hoc electa atq; præfixa aderat, caput suum versus matrem inclinauit, quasi vltimum eidem Ave, seu Vale dicturus. Itaq; in angustijs doloribusq; multis tunc constitutus, hoc signo innuit, ac si matri eidem corpus suum vulneratum, dilaceratum, ac crudeliter nimis dissipatum, commendaret: rursusq; se erigens, & Patri se cõmendans, valido dixit clamore: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.* Quibus verbis dictis, inclinato iterum capite, emisit spiritum. Indignum est ò fili, hic corde & animo non contremiscere, audientibus nobis quia propter nos Christus mortuus est, propter nos spiritum inter angustias mortis emisit. Legamus igitur singuli ad genua procidentes, orationem dominicam: *Pater noster. Ave Maria.*

Col. 3

Hebræ. 5.

Charissimi, omnem Dominicæ passionis historiam longa quidem serâ ad hanc vsq; horam audiistis: & audiendo, Christo estis compati. Nunc extremum quoque Domini Iesu clamorem audiimus, quo moriens se Patri commendauit. Post multos enim labores, post fatigationes cõtínuas, post durissimas grauisimasq; pœnas, post opprobria, conuiciaq; varia, post innumera vulnera recepta, post sanguinis deniq; sui effusionem, hora qua sibi placuit, aduocat mortem, & clamore valido emittit spiritum. Bene quidem in manus Patris tradit spiritum. Ante enim Christi mortem, in manum inferi recipiebantur omnes animæ, nunc verò per ipsius mortem *Iustorum anime in manu Dei sunt.* Se etenim non solum, sed omnes nos in sua morte viuificatos patri commendat. Sumus enim omnes eius membra, iuxta illud Apostoli: *Omnes vnum estis in Christo Iesu.* Hic igitur in diebus carnis suæ, preses cum clamore valido & lachrymis pro nobis offerens, *exauditus est pro sua reuerentia.* Obserua quod multa terribiliaq; Christus legitur passus, nihil ta-

men terribilius, nihil amarius, nihil quod maiore illi inferret cruciatum, sustinuit, quam mortem. Omnium enim poenarum acerbissima est mors, quam cum omnibus mortalibus, Christo tamen praecipue erat amarissima, propter personae nobilitatem ac dignitatem. Si enim propter naturalem inclinationem in ceteris mortalibus, quam habet anima ad corpus, difficilis eorundem est separatio, multo erat haec naturali modo difficilius in Christo atque poeniosior, ut potest dum talis esset unio soluenda, ubi anima tam digna ab hoc Christi corpore, cui utriusque Diuinitas fuerat singulari coniunctione in unitate suppositi unita, debebat separari. Accessit praeterea unde Christi mors omnium erat acerbissima, quod solus ipse pro omnibus gustauit mortem: solus mortis acerbiter, distinctimque singulas eiusdem siue torsiones, siue poenas sensit. Nos enim antequam ad hoc tempus peruenimus, quo anima est egressura, sensibus viribusque deficiamus: vis quoque apprehensiva, qua discernere inter poenas deberemus, in nobis tunc desijt. Vide praeterea in Christi morte quam singulare fuerit, quod clamans expirauerit. Validus namque hic erat clamor ac potens, atque (ut dicunt) ad infernum usque (quod tamen de huius virtute, quam sono, magis debet intelligi) auditus, caelum faciens tremere ac terram: Quare vox haec clamorosa atque sonora, miraculosa atque Christo soli propria fuit, non naturalis, reliquisve morientibus communis. Homo namque alius passionibus longis aterritus, destitutusque viribus atque morti vicinus, haudquaquam anima egrediente sic posset clamare. Vide etiam quod inclinato tradidit spiritum capite. Neque enim absque ratione putamus fuisse, quod Iesus inclinauerit caput. Solent enim primo in caput inclinare, qui onere praegravati deprimuntur. Hoc modo Christus, quia omnium super se peccata portabat, praegravatus tanto nostrorum peccatorum onere, atque mole, caput inclinavit. Iterum, quod caput inclinaret, alia fuit ratio. Aded enim fuit pauper, ut quo caput suum reclinaret, non haberet. Proinde caput suum reliquit nobis pendulum, in exemplum testimoniumque suae paupertatis. Tertio, ut viam nos doceret humilitatis. In omnibus enim gestibus, signis atque operibus vitae suae, Christus exhibuit humilitatem atque verecundiam. Quapropter confidenter omnibus nobis dicit: *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.* Scribunt sancti, quod valde congruum verisimileque videtur, hora eadem qua in Paradiso Adam peccauit, secundum hunc Adam, (hoc est, Christum) expirasse: ut eadem hora, licet multos post annos, qua mors super nos erat inducta, iterum per Christum destrueretur. Quod an verum sit, iudicio aliorum relinquo. Vos filij charissimi lugete super morte Domini nostri Iesu Christi, plangite occisionem agni innocentis. Propter vos enim occisus est, propter vos vulnera doloresque sustinuit, peccata vestra ei fecerunt laborem. Sanare vos voluit, & de sanguine suo balneum vobis fecit, quo a peccatis vestris omnibus mundaremini, atque sanaremini. Videte quantum illi debeatis. Pensate quantum vos amaauerit. Seipsum contempsit, ut vos honoraret: semetipsum afflixit, ut vos consolaretur. Dolores & poenas sustinuit, ut a poenis & doloribus vos liberaret: peccata vestra super se accepit, & pro eisdem satisfecit, ut vobis parceret, nec vos puniret. Videte eius misericordiam. In ipsum omnia peccata vestra ceciderunt. Contra ipsum scelera vestra patrata sunt. Ipsi erat punire & castigare peccata vestra. Et tamen propicius nimis erat vobis. Nam peccata vestra non

Mors cui fuerit Christo amarissima.

Clamor Christi morientis quam fuerit validus

Capite inclinato Christum tradidit spiritum propter tres rationes.

Matth. 8.

Matth. 11.
Hora qua Adam peccauit eadem Christum expirasse.

Quantum nos amaauerit Christus.

Misericordiam Christum qui omnia nobis exhibuit.

Q non

non solum non p̄niuit, non solum ijs veniam dedit, sed vt salua etiam iusti-
tia veniam ijs daret, ipse pro vestris peccatis satisfacit. Ipse satisfactio n̄e hanc
grandem, quam audistis, pro vobis patri obtulit. Elete igitur ingrati-
& miseriam vestram. Elete iterum eius erga vos charitatem: quando quidem
tam vilibus, tam indignis, tam ingratis tantam exhibuit charitatem. Vx gra-
uibus illis peccatis, quæ filio Dei intulerunt mortem. Vx sceleribus his, quæ
Christum crucifixerunt & occiderunt. Heu quantus erat morbus noster, cui
nemo poterat mederi, sed pro illius sanatione filium Dei necesse erat occidi.
Plangite igitur cælum & terra, plangite omnes creaturæ. Sed tu homo præ-
cipue plange. Propter te enim Dominus & creator tuus in mortem occubuit.
Vx tibi terra quæ tale homicidium perpetrasti. Vx tuis peccatis ô homo, quæ
Dei filium interfecerunt. Verum simul attēde, si pro tuis peccatis tui ipse quo-
que doles, si damnes errata & gratia tua scelera, mors hæc Christi erit tibi
salutem: & non solum non vx peccatis tuis erit, sed plena etiam miseratio,
plenaq; remissio.

Mors Chri-
sti quibus sit
in salutem.

*Mori uti debeamus mysticè cum Christo: quibusq; dum vini-
mus, moriendum sit.*

Mori cum
Christo
quid sit.

Discere debemus commori Christo. Nisi enim eidem fuerimus com-
mortui, non simul cum eodem regnabimus: Quæris quid sit mori cum
Christo. Mundo te oportet mori, vitijs ac concupiscentijs mori oportet:
amori denique priuato seu proprio, quo te ipsum, non Dei honorem quaeris
aut proximi vtilitatem, debes mori. Moriendum est præterea tibi ipsi, hoc
est, proprio sensui, proprio iudicio, propriae voluntati, vt ab omni proprietate
te exutus, quæ tua sunt non cogites, imo quæ tua sunt nescias, solum Dei volun-
tatem, beneplacitum, honorem atque gloriam quaerens. De te ipso non plus
quam de re quæ non est, sollicitus esse debes, quem Domino Deo relinquere de-
bes. Vna sollicitudo tibi sit, vt Deum habeas amicum atque propiciam. Non
ignoras quod is qui mortuus est, non loquitur, non audit, non delectatur, non
interrogat, non desiderat. Hoc igitur modo si mundo fueris mortuus, aut
tibi ipsi fuerit mundus mortuus, de mundo non optas loqui audire vè, nō ob-
lectaris ex illo, nihil habere de illo cupis: quia nihil illum æstimas, quia (vt
dixi) apud te mundus tibi mortuus est. Hoc igitur modo discere mundo, discere
quoque tibi ipsi mori, vt nulla tibi pro te ipso sit sollicitudo singularis, nisi ea
quæ pro cunctis tibi esse debet, vt saluemur. Omnis namq; cogitatio tua, in
Deum tuum debet esse effusa, illi cōiuncta, & pro illius honore ac beneplacito
zelosa. Nihil in te finas viuere, quod diuino sit honori contrarium. *Non regnet
peccatum (inquit) in vestro mortali corpore.* Vide tamen quia non dicit, non sit
Nemo enim est in quo nihil sit peccati, sed dicit: *Non regnet, hoc est, non im-
peret, vt tu peccato tanquam seruus obedias, peccatumq; tibi dominetur, & a
te pensum iniquæ seruitutis exoptulet.* Secundò discendum est mori dum
viuimus. Iam enim de morte nobis cogitandum est, dum sani sumus. Curan-
dum ne in nobis intueniatur, propter quod mori formidemus. Si enim mori
formidas, te ipsum interroga. Scrutare quid in te sit, quam obrem metuis mo-
ri. Si peccatum amorve rei cuiusvis temporalis, aliud vè quid in causa est que
te mori metuis, illud à te abijcias: fac te liberum à causa huius timoris, & in
hunc

Mortui ho-
minis con-
ditiones cui-
libet habent
eæ quæ.

Mori uti de-
beat homo
mundo & si-
bi ipsi.

Rom. 6.

Mori discen-
dum vt sit
cū viuimus.

hunc statum mentis te ipsum refutue, quo non timeas mori. Tertio iam in vita dum sanus es, sapius præmeditare mortem, ne mors vnquam inopinata tibi aduenire possit, quin semper inueniaris paratus. Nunquam in eo statu perseueres, nunquam dormire præsumas in eo statu, quo non audeas mori. Dum sanus es. Deum inuoca, pro bona felicitq; morte Deum ora. Commenda te ipsum Deo, offer pro peccatis tuis eidem passionem eius ac mortem, vt cum ad illam horam, qua exeundum est veneris, assuetus sis doctusq; ad Deum te conuertere, Deum inuocare, teq; illi in eius manus offerre.

Mors quomodo præmeditanda sit dum sanus sumus.

*IESU MORTEM ELEMENTA HOMINESQUE
plangunt. Articulus LIII.*

ET ecce velum templi scissum est medium in duas partes, à summo vsque deorsum. Et terra mota est, & petra scissa sunt. Et monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis, post resurrectionem eius, venerunt in ciuitatem sanctam, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eorant, custodientes Iesum, viso terræ motu, & his que fiebant, & quia sic clamans expirasset, timuerunt valdè, dicentes: Verè hic homo, Filius Dei & iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius à longè. Erant autem & ibi mulieres, quæ secutæ erant eum à Galilæa ministrantes ei, de longè hæc aspicientes. Inter quas erat Maria Magdalena, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph marer, & Salomæ, & filiorum Zebedæi mater, & alia multa, quæ simul cum eo ascenderant Hierosolymam.

Matth. 27.
Marc 15.
Lucæ 23.

HOMILIA LIII.

CHristo mortuo, facta sunt miracula multa, quæ Christi testabantur diuinitatem, & iniustam ipsius occisionem. *Velum etenim templi scissum est à summo vsque deorsum.* Iuxta quorundam opinionem, hoc velum templi fuisse perhibetur, quod ante sancta sanctorum pependit, quo velo arcebat aspectus vulgi, ne arcana viderent & sancta templi, arcam videlicet & reliqua. Indicabat autem hæc veli scissio, qua arcana nudabantur templi, legalia atq; vetera, quæ figura duntaxat erant futurorum, iam esse finita atque impleta. Significatio enim eorundem, erat in morte Christi euacuata atque impleta. *Terra verò mota ac petra scisse sunt,* vt impleretur quod Christus dixerat Iudæis, quando ipsum Iudæi hortabantur, vt pueros Osianna clamantes prohiberet, eo die quo cum palmis recipiebatur in ciuitatem: *Dico vobis, iniquiens, si hi tacuerint, lapides clamabunt.* Factum est, homines tacuerunt Christum. Non confessi sunt etiam Apostoli, & lapides clamant Christum. *Petra enim*

Veli templi scissio quid significat.

Petra in morte Christi scisse qd clamant.

enim scissæ in Christi morte, quid aliud clamant, quam Christi innocentiam, quam iniustam eius mortem? Verum est igitur quod Christus dicebat, quod hominibus Christum tacentibus, irracionales creaturæ confiterentur. Monumenta quoque aperta scribuntur, & egressi ex illis homines, apparuisse mortuis. Quod resurrexerint mortui, non ante Christi resurrectionem ex illis monumenta, aut resuscitati intelligendi sunt: quia Christus primitiæ resurrectionum, qui ante omnes resurgens, aliquot etiam secum in resurrectionis suæ testimonium fecit resurgere. Deinde quoque ex ijs quæ fiebant, hoc est, ex terra motu & alijs signis, timore percussi nonnulli homines penitentes, se ipsos damnabant, tundendo pectora sua, quod innocentis se se mortis fecissent participes, atque contra iustum Dominum Iesum à Pilato mortis impetrassent sententiam. Ex ijs Centurio & ij qui cum ipso erant, fuerunt: qui non parum hinc moti, quod clamans sic expirasset Iesus, dixerunt: *Verè filius Dei erat iste.* Virtus enim orationis Christi, qua pro illis orans dixerat: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt,* operabatur eorundem illuminationem. Impleta sunt nihilominus, quæ ante passionem Iesus dixerat ad turbas, verba: *Cum exaltaueritis, inquires, filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum.*

Compassio qualis debeat Christum mortuo: quique ipsius passio sit memoranda.

*Cōpassione
quanta de-
beamus ari-
ci erga Chri-
stum.*

Discere debemus, quanta debeamus erga Christum compassione affici, quando quidem insensibilia illum plangunt: quantum ergo nos plangere debemus, quanto dolore Christi debemus lugere mortem, quantum inquit quæ idem passus est, causa sumus? Propter te o homo afflicte, propter te esuriuit & sitiuit, propter te ieiunauit: propter te fessus, imbres, & frigus, gelus sustinuit. Propter te verba audiuit probrosa, conuicia, contumelias, derisiones, blasphemias: propter te tulit vulnera, verbera, liuores, plagas, opprobria, tandem crucem, clauos & mortem. Vide nunc quam iustus sit, ut tu illi compatiaris, ut illum diligas, ut ei agas gratias, ut caueas quæ ille tibi prohibuit, quæ uè illum offendunt. Certè hæc Christi mors nunquam recedere deberet memoria nunquam à corde tuo eius dilectio. Semper enim cogitare debes, quantam tibi Christus exhibuerit charitatem, quantam tecum habuerit, & pro te quoque, patientiam: quanta propter te seruierit, quantavè tortoribus subditus fuerit humilitate, quam dura pro te sustinuerit, quam acerba, quam uilia, quam denique ignominiosa. Ruerà haud gratis, sed maximo nobilissimoque es precio emptus. Non igitur leuiter amittas, nec vile æstimes, quod à Christo tanta tibi difficultate, tanta charitate est partum. Secundò, si non sentis compassionem erga Christum, cum insensibilia exhibeant luctum, argue te metipsum, quia te tu es frigidior, petra durior, monumentisq; scedior, qui, illis compatiens, non condoles Christo.

*Passio Chri-
sti ut semper
in memoria
sit habenda.*

IESU LATVS LANCEA APERITVR.
Articulus LIV.

Iudæi ergo, quoniam Parasceue erat, vt non remanerent in cruce corpora sabbato (Erat enim magnus dies ille sabbati) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit: & continuo exiuit sanguis & aqua.

HOMILIA LIV.

Parasceue erat Iudæorum, hoc est, sexta feria ante sabbatum magnum, quod erat præcipuè Iudæis festiuum, propter tempus illud Paschale, & dies azymorum, in quibus illud sabbatum occurrebat. Rogauerunt igitur Iudæi Pilatum, vt propter solennitatem Paschalem, crucifixorum de cruce amouerentur corpora, eorundemq; (ne soluti, abirent liberè) frangerentur crura. Viuebant enim adhuc latrones. Prohibitum quoq; Iudæis erat in lege, ne suspensos in ligno finerent vsq; ad mane alterius diei manere, ne terra pollueretur. Circa illa minima hypocritæ isti conscientiam videbantur habere arctam: circa verò maiora, quod Christus quoq; illis sæpe improperauerat, cæci erant & stupidi. Inde fuit etiam hic, vt de occisione Christi innocentis nullam sibi facerent conscientiam, quam tamen arctam sibi fingebant, si occisorum in patibulis corpora reliquissent. Venerunt igitur milites, instrumenta secum habentes ad frangenda crucifixorum crura. Hos vbi mater pia, quæ sub cruce, aut circa crucem, reliquis mulieribus sociata, adhuc manserat, vidisset: quantus, putas, mœror eius cor virgineū inuasit, formidantis (quod futurum erat) eos venire ad nouam filio suo contumeliam inferendam? Itaque milites fregerunt vtriusq; latronis crura, qui adhuc viuebant. Porrò ad Iesum cum venissent, vbi viderunt eum mortuum, nō fregerunt ipsius crura, quia causa iam deerat, propter quam frangere voluissent. Hæc enim (vt prædixi) fractionis ossium causa erat, vt de cruce depositi, viui non euaderent. Latrones igitur quia viuebant, eorum sunt ossa fracta. Porrò Iesu non est os fractum aut crus, quia mortuus erat. Quid enim timeretur de euasione mortui? Veruntamen vnus militum probare volens, an foret mortuus Iesus, eius latus aperuit lancea, & continuo exiuit sanguis & aqua. Non leue aut exiguum hoc vulnus erat, quod Christo mortuo fuit inflatum. Tantum namque erat, vt Christus post resurrectionem ianuis clausis ad Apostolos intrans, & Thomam aduocans dubitantes, illi iusserit manum admouere, & ponere in latus suum. Si Thomas in Christi latus mittere potuit manum, quomodo digitos in loca misit clauorum, magnum certè hoc vulnus lateris fuit, in quod Thomas manum potuit mittere. Inde q; non parum iuuatur sanctorum multorum opinio, reuelationesq; nonnullæ, quod Christi non solum latus, sed cor

Ioan. 19.

Deut. 21.

Matth. 23.

Vulnus lateris Christi quam fuerit magnum. Ioan. 20.

Gazophylacium suae Diuinitatis quomodo aperuerit nobis Christus. quoque eiusdem fuerit lancea vulneratum. Voluit enim suum Christus aperire gazophylacium Diuinitatis, atq; in cor suum omnibus pie uolentibus introeundi patefacere aditum, quod deuotis pijsq; omnibus est suauissimum. Huius vulneris Christus non sensit dolorem, sed pijsima eius mater hoc vulnus in suo sensit corde, quæ pro illo doluit. Fuit tamen Christo persecutio magna & iniuria, quod ne mortuo quidem illi parceretur, sed mucrone transficeretur. Diuisit itaq; cum matre sua huius vulneris iniuriam, ut ipse quidem persecutionem & vulnerationem reciperet, non tamen dolorem sentiret: mater uero vulneris huius in se reciperet pœnam atque dolorem. Dolebat enim B. Maria, in anima sua cõpansionis vulnus sentiens, quomodo doluisset Christus, si uisus mucronis infixionem sustinuisset. Anima enim Mariæ magis erat ubi amabat, quam ubi animabat: ideo magis erat in Christo, quam in seipsa. De hac Christi uulneratione Bernardus deuotissimus dicit: Ad hoc latus tuum perforatum est bone Iesu, ut nobis pateat introitus ueniendi ad te: Ad hoc vulneratum est cor tuum, ut in illo ab exterioribus perturbacionibus absoluti, habitare possimus. Nihilominus & propterea vulneratum est, ut per vulnus uisibile, vulnus amoris inuisibile uideamus. Qui enim ardentius amat, amore uulneratus est. Quomodo autem hic amor ostendi possit melius, nisi quod non solum corpus, uerum etiam cor lancea uulnerari permittit? Carnale igitur vulnus, spirituale ostendit. Ex sanguine & aqua quæ de latere Christi fluxerunt, efficaciam habent Ecclesiæ Sacramenta, potissimum Baptismus & Pœnitentia, quibus Deo renascimur. Militem qui in Christi latus infixit lanceam, tradunt fuisse Longinum, eumq; ante oculos cæligasse: uerum dum eius oculos Christi sanguis forte per lanceam defluens tetigisset, clarum recepisse uisum.

Lateris sui vulneris iniuriam uti Christus cum matre sua diuiserit.

Bernardus.

Latus & cor suum cur Christus uulnerari uoluerit.

Sacramenta Ecclesiæ unde habeant efficaciam.

Miles iste quis fuerit.

Cordis Iesu uulnus quæ sit tutum refugium.

Habitandum quomodo in corde Iesu

Cantic. 3. Psalm. 53.

Gen. 2.

Vulnus cordis Christi uti quibusq; sit tutum in omni aduersitate refugium.

IN omni aduersitate & præsura ad vulnus recurre. Siue blanda illiciant, siue tristitia te affligant, noli perturbari. Locum habes ubi tutus esse potes, nempe apertum cor Domini Iesu Christi. Illuc confugas, illuc introeas, ubi tentator te non accedet, ibi non appropinquabit malum tabernaculo tuo. Ibi requiesces securus. In hoc vulnus peccata tua reponas, ut Christi bonitate deleantur ac absorbeantur: ibi bona opera abscondas, ut Christi sanctificatione custodiantur: illuc omnia quæ à Deo recipis dona imponas, ut Christo conseruante, tibi augeantur. Secundò disce habitare in hoc uulnere Christi. Si enim amica aut sponsa est Christi tua anima, ubi dignior, ubi salubrior, ubi deniq; suauior est thalamus tibi dormienti, quam in hoc corde? Si uero columba es, ibi locus est tibi ad nidificandum. Si passer esse decreuisti, nusquam tibi magis cõueniens erit locus, ubi ab omnibus abstractam solitariamq; agas vitam, quam in corde Christi. Quod si turtur es, & castis varijsq; gemitibus ad Deum suspiras, hic locus tibi requietionis est. Hic deniq; esuriens manna inuenis quod edas: sitiens, hic fontem saluatoris habes unde bibas. Est enim hic fons Paradisi, hoc est, de Paradisi medio egrediens, atque in corda sibi deuota sese diffundens, qui irrigat fecundatq; uniuersam terram. Est etiam hic ostium arcæ, per quod intrant, non perituri diluuiio. Sede igitur in hoc uulnere, & Christi passionem, Christi beneficia, Christiq; amorem ut columba meditare, expectans miserationem à Domino & consolationem.

VESTE.

VESPERÆ SECUNDÆ PASSIONIS DOMINI
nostri IESU CHRISTI.IESUS DE CRUCE DEPONITUR. *Artic. LV.*

Posthæc autem cum iam sero factum esset, quia Parasceue Ioan. 19.
erat, quod est ante sabbatum, ecce venit quidam homo
dines, ab Arimathia ciuitate Iudææ, nomine Ioseph: no- Matth. 27.
bilis decurio, vir bonus & iustus, qui & ipse discipulus erat Marc. 15.
Iesu, occultis tamen propter metum Iudæorum, & expectans re- Lucæ 23.
gnum Dei. Hic non consenserat concilio & actibus eorum, & au- Ioan. 19.
dacter accessit ad Pilatū, & petijt vt tolleret corpus Iesu. Pilatus au- Luc. 23.
tem mirabatur, si iam obiisset. Et accersito Centurione interro- Ioan. 19.
gauit eum, si iam mortuus esset. Et cum cognouisset à Centurio- Marc. 15.
ne, permisit Pilatus, & donauit corpus, & iussit reddi Ioseph. Ioseph
autem mercatus syndonem, venit & tulit corpus Iesu. Et de- Ioan. 19.
ponens eum, accepto corpore, inuoluit depositum illud in syndo- Marc. 15.
ne munda. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum no- Ioan. 19.
ctè primum, ferens mixturam myrrhæ & aloës quasi libras centū.

HOMILIA LV.

Verisimile est, quando milites latronum crura fregissent, atq; ad Iesum
venissent, vt illius quoq; crura frangerent, per mulieres quæ ibi perse-
uerabant cum ipsius matre, eos rogatos, potissime per beatam Magda-
lenam, vt Christo, vt pote mortuo, parcerent: quandoquidem non esset amo-
dò timendi occasio, quod solutus à cruce, euaderet. Promittebant etiam se cu-
raturas contra scipulum pharisæorum, vt de cruce deponeretur, antequam
sabbati festiuitas mane illucesceret. Erant igitur mulieres sanctæ (quæ Chri-
sto ministrauerant prædicanti ipsumq; feruenter amabant, & cum eius matre
alijs recedentibus hominibus perseuerabant) afflictæ atq; ambigæ, quomo-
do Christus de cruce solutus, sibi ac matri redderetur sepeliendus. Deerant
instrumenta, deerant vires, deerant auxilia. Interea Dominus qui propter se
afflictis nunquam deest, inspirauit sancto, iusto ac diuini viro Ioseph ab Ari-
mathia, qui viuentem Iesum timuerat confiteri propter metum Iudæorum,
licet occultus esset discipulus Iesu: confortauitq; illum, vt non formidaret
adire Pilatum, petens corpus sibi donari Iesu. Animatus enim fuerat passio-
ne & sanguine Iesu, vt foras omnem timorem humanum pelleret, atque pro
nihilo Iudæorum duceret minas. Pilatus primum vbi Christi audiuit mor-
tem, admirabatur. Hic indicatur multas pœnas Christo fuisse irrogatas à mi-
litibus, quas Pilatus nescierit. Si enim omnia quæ Christus est passus pœno-
sa, didicisset, quomodo admiraretur ipsum tam cito mortuum? Admirare-
tur potius eum tam diu inter tot pœnas viuere potuisse. Cum itaque ex Cen-
turione ad se vocato Iesum didicisset mortuum Pilatus, donauit corpus Ioseph.

Depositi-
onis Christi
modus me-
dirandus
quis sit.

Nicodemū
nō habuisse
perfectam
fidem de
Christo.

Depositi-
o Christi de
cruce quam
fuerit flebi-
lis.
Planctus a-
micorum
Christi quā
fuerit flebi-
lis.

Ioseph Ioseph igitur mercatus sindonem, aduenit. Aduenerat autem & Nicodemus, qui ad Iesum venerat nocte, quando adhuc liberè prædicabat Iesus, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Hi itaq; ad crucem venientes, primum adorant Christum: deinde Mariam allocuturi, vt aiunt, accedunt. Quos vbi mestissima virgo vidit scalas & reliqua ad depositionem corporis necessaria habentes, paululum reuixit spiritus eius, virosq; hos piore benedixit. Parati itaque, scalas ad deponendum corpus apponunt. Vno extrahente clauos, alter corpus, ne cadat, exanimè sustinet. Beata quoq; Maria ad recipiendum hoc pignus suum dilectissimum, anidè parat se in adiutorium quodcunq; potest. Stans namq; sub cruce, in altum brachia leuat: & dum caput eius brachiaq; dependentia tangere potuit, ad se eadem traxit, & pro materno amore ac desiderio eadem reuerenter osculabatur, suscipiens caput eius ac spatulas, postquam de cruce erat depositum, suo in gremio, Magdalena ad pedes Iesu, vbi olim gratiam inuenerat, sedente, plorante, & osculante. Verum quia de Nicodemo refert Euangelista, portasse eum ex myrrha & aloë mixturam, obiter hic dicam, vnguentum hoc, quod mixtura hic dicitur, propter ea à Nicodemo compositum, ne corpus Iesu putresceret incinerandū, hoc vnguento perunctum, non intelligente eo Christi corpus esse aded vñtum diuinitati, vt non possit corrumpi aut putrescere. Vnde liquet, etiam illum non credidisse, Iesum non diu in sepulchro perseueraturum, sed resuscitandum. Nō igitur vir ille quamuis pius fuerit, acceptumq; Christo fecerit obsequium, integram de Christo perfectamq; habuit fidem, quia putabat eum non resur-recturū, nec nisi aromatibus conditum, à putrefactione corruptione vè liberum atq; immunem. Vide tamen quod beata Dei mater virgo Maria, licet oculos hanc sciret fore vñtionem, putà quatenus attinet ad finem propter quem vngebatur Christi corpus, quia si centum iacuisset annis Iesus in sepulchro, vel non vnctus huiusmodi vnguento artificiali, nequaquam tamen putrefieri potuisset, permisit tamen sua eum erga Christum deuotione vti. Itaque duo hi viri misericordiarum, Iesu corpus soluerunt de cruce, & expansa sindone, reddiderunt illud in sinum matri. Vide quam fuerit flebile, cernere modum depositionis, extractionem clauorum, corporis situm, brachiorum dependentiam, deportationem (vt ita dicam) sacri funeris, vbi membra eius colligerentur, atque sindone inuolneretur totum copus. Vide quoque quam flebilis sit mox planctus exortus pijsimæ matris, piarum mulierum, amicorumq; aliorum qui tunc aderant, sentium triste lugubreq; hoc spectaculum, puta Christi corpus, quod contemplatur ex speciosissimo factum aded indecorum, vulneratum, faucium, liuidum, cruore oblitum. Contemplantur lacerantq; singula eius vulnera & fracturas in corpore, præsertim grandiores: detergunt sputa & cruorem, attendunt capitis & barbæ depilationem, spinarumq; infixionem. In ijs autem alterutram indicant, vbi fuerit Christi dolor aut plaga maior: & hoc modo inter lachrymarum imbres expendunt, quanta sint, quove luctu digna, quæ passus sit Christus. Inæstimabili autem præ cæteris vulnerabatur dolore beatissima eius mater, cui maior quoque erat causa lugendi, vtpotè cuius erat ipse qui iacebat mortuus, filius, atque caro de carne sua. Dolebat etiam præ cæteris post matrem vehementius beatissima Maria Magdalena, quæ Christi erat amore tota ebria, atque idcirco cor eius

maiori torquebatur dolore. Sunt qui tradunt post hominum recessum, ad sepulturam Iesu dum soli iam adessent amici, bonam rediisse Apostolorum partem, atque de sua fuga & pusillanimitate sese accusasse. Ibi enim tot fusa sunt lachrymæ super reuerendissimo Christi corpore mortuo, ut nihil mirum fuerit, si lachrymarum imbribus ablui potuissent vulnera plagæque eiusdem cruentata.

Corpus Christi quonam pacto mysticè deponatur de cruce, sindoniq; inuoluatur.

Apostolorum bonam partem sepulture interfuisse.

Videmus Ioseph deuotionem, qui Pilatum accedens, pro magno atque mirum in modum sibi precioso munere, petiuit donari corpus Christi. Disce quanto tu desiderio trahi debeas ad Christum, quanto studio ad illum te parare de altari suscipiendum, tanquam de cruce, ubi pro te est oblatus Christus. Neque tamen quomodo Ioseph mortuum, sed uiuum uerumque Dei filium suscipis: sed nec inter brachia tantum, verum etiam in cubum & animæ refectioem ipsum manducando intra te recipis. Cura igitur ut ipsius sit in te desiderium, deuotio, æstimatioque, ne vile aut exiguum quid te putes accipere. Cura, ut illi puræ conscientie, munditieque cordis sindonem emas. Emas inquam lachrymis, si penes te illum non inuenieris. Nihil in te impurum, nihil obliquum inueniatur: omnis peccandi voluntas absit, absit quoque erga omnem proximum displicentia & rancor, ut munda Christi corpus reponas sindone. Iterum hic discitur, quomodo supra dictum est, ne hominum impiorum atque derisorum importunitatibus, suasionibus uè debeamus de cruce pœnitentiæ descendere, sed laborem rigoremque disciplinæ, & mortificationes veteris sustinere hominis, donec aut post mortem naturalem soluti, aut post spiritualem, puta ex toto mortificati & languidi, aliorum iudicio & manibus deponamur ad statum laxioris uitæ, quo refocillandi, non ad voluptuosa simus reducendi. Tertio discite, quemadmodum Christum is qui peccat & in peccatis suis perseverat, denuo ac toties crucifigit, ita qui se pœnitendo corrigit, Christum de cruce absoluit. Miserere igitur saltem Christi in cruce pendentis, quem tu malè uiuendo suscipisti, cui peccando vulnera pœnasque infligis. Dole de peccatis tuis, atque in statum innocentie te ipsum per eius adiutorium, quod tibi semper offertur paratum, reducito, ut & Christo requiem, cui hactenus laborem fecisti, reddas. Quarto, si pœnitere uolueris, Christumque (ut dixi) de cruce deponere, fac illud ardenti corde atque deuoto. Accipe Iesum inter brachia, pectorique tuo astringe quasi captiuum. Tunc enim ubi sic eum complexus fueris, facere quæcumque vis potes cum eo. Libenter se tibi captiuum tradit: libenter quæ petieris ab eo, tibi tribuit. Nunquam enim sic constrictus repugnabit pœnitenti, sed paratior est tibi ad largiendum, quam tu esse potes ad recipiendum.

Corpus Christi quanto desiderio suscipiendum.

Sindoni mundæ cuiusmodi corpus Christi spiritualiter inuoluendum sit.

Crucem pœnitentiæ non esse deserendam.

Christum quomodo quis spiritualiter crucifigat, aut de cruce absoluat.

Pœnitens quomodo Christum pectori suo astringat.

COMPLETORIVM ALTERVM PASSIONIS
Domini nostri IESV CHRISTI.IESVS AROMATIBVS CONDITVS SEPELITVR.
*Articulus LVI.*Ioan. 19.
Matth. 27.
Marc. 15.Ioan. 19.
Matth. 27.
Lucæ 23.
Marc. 15.

Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est Iesus hortus, & in horto monumentum nouum. Et posuit eum Ioseph in monumento suo nouo, quod excidit in petra, in quo nondum quifquam positus fuerat. Ibi ergo propter Parasceue Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum. Et admouit Ioseph saxum magnum ad ostium monumenti, & abiit. Erant autem ibi Maria Magdalena, & Maria Ioseph, & altera Maria, & subsequente mulieres, quæ cum ipso venerant de Galilæa sedentes contra se pulchrum, & aspiciebant & viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius.

HOMILIA LVI.

Sindoni Chri
sti ubi modo
referretur.Sindoni quo
modo cor
poris Christi
figura im
pressa fuerit.

Cum nox appropinquaret, nec planctus ille longior durare posset propter instans sabbatum, & quia serotinum tempus erat, quo mulieribus, potissimum autem verecundiæ virginis, congruebat non diutius extra ciuitatem morari, Dominum Iesum aromatibus conditum, sindone inuoluunt, atque à matris abscondunt oculis lachrymantis. Monstratur in Scambriaco, quod est oppidum Sabaudiæ, inter reliquias pannus quidam lineus atque longus, miraculis haud mediocribus celebris: hic fertur Christi fuisse, quo fuerit sepeliendus inuolutus, cui etiam Christus tunc imaginis suæ omniumq; membrorum lineamenta atq; figuras, vulnerum deniq; paruulas cicatrices, atq; totius staturæ suæ similitudinem impressisse cernitur, per vuguenti quo perunctus fuerat, obscuritatem atq; colorem. Eius autem figura hoc modo est impressa: Cum Christus esset sepeliendus, linteum vnum statura Christi bis longius, in terra extenditur, Christusq; dorso tenus super eum ponitur in parte infima panni: ibi compositis Christi membris, pars altera panni eiusdem, quæ adhuc longior circa caput portendebatur, regyratur super faciem, ventrem & pedes, operiens totum corpus Christi. Vtriq; itaq; parti panni, & quæ super faciem erat extensa, & quæ dorso subiacebat, mediam corporis sui figuram, eam scilicet quæ parti illi cohærebat, Christus impressit, vulnerum quoque vestigia ac sanguinis, quæ in corona & in potioribus quinque vulneribus idem susceperat, suis in locis iuxta situm corporis idoneis, panno eidem impressit. Color autem huius figuræ est eiusmodi, ac si quis vinctus, obscurus, & cui rubedinis, utpote ex vulneribus flagellorum contractus, color

color interlucet modicus. Huius panni cum in eadem ciuitate veritatem atq; ostensionē terneret venerabilis religiosissimusq; vir Petrus Leydenfis, multa deuotione insignis, Carthusiensium Coloniae Prior, ordinisq; visitator, prece & precio non modico, illius sibi panni per pictorem imaginem similitudinemq; in figura longitudineq; & mensura, siue (vt vulgo dicitur) contrafactionem impetrauit: quam donum referens, suis ostenderet monasterij fratribus, hodieq; in suo monasterio seruat. Hæc idē inserere placuit, quia infinitæ constat hoc hominum multitudini. Inuolurum hoc modo Christum atq; sinteis modicis siue (vt Euangelista de Lazaro refert) in fittis circumligatum, deferunt viri prædicti ad monumentum nouum. Proprium enim non habebat, quomodo nihil in hoc mundo Christus proprium habuit, utpote qui non sua querere, sed semetipsum donare venerat, propter nos egenus factus. His sacrosanctis exequijs haud dubiè angelorum agmina multa interfuerunt, comitati sunt etiam omnes pij viri siue scemine Christi matrem, quotquot aderant, ad sepulchrum. Ibi reposito Iesu corpore, saxum magnum aduoluerunt ad ostium monumenti viri hi, qui Christū de cruce deposuerant: quod postea ubi resurrexerat Christus, clausoq; prodierat sepulchro, angelus mulieribus ad sepulchrum venientibus amouit. His itaq; omnibus peractis, tristissimam matrem reduxisse creditur Ioannes in ciuitatem, reliquis eandem comitantibus.

Sindonis
Christi vera
similitudo
apud Car-
thuf. in Co-
lonia, vnde.

Ioan. 11.
Paupertas
Christi.
1. Cor. 8.

Christum quinam spiritualiter sepeliamus.

Disce hic paupertatem Christi, contemptumq; ambitionis. Christis enim nullum sibi parauerat, nec proprium habuit sepulchrum. Discite tu quoq; putrescere in sepulchro non nimis operoso aut sumptuoso. Vt quid enim tam inaniter superfluos ociososq; impendis pro sepulchro nobili atq; superbo sumptus? Nunquid ambitio diuitiarumq; iactantia post mortem quoq; perseverat? Non irreligiosum foret, locum sibi deligere sepulturae, quod sancti quoq; veteris testamenti Patriarchæ fecerunt, maxime si eo id animo fieret, vt locum in vita sapius adeas, tuæq; mortis ac status tui conditiones mediteris. Expenderes tecum animo, an modo paratus, recteq; sis ordinatus ad Deum & proximum, vt moriaris. Hoc (vt dixi) modo sepulchrum sibi parare non inutile foret, si modo humilè sit nec sumptuosum. Legimus enim & Imperatoribus olim id consuetudini fuisse Christianis, vt quamprimùm essent coronati, à nonnullis adirentur viris, interrogarenturq; de quo marmore sibi construi iuberent sepulchrum: hoc nimirum innuentes, quo admonerentur suæ conditionis fore memores, & ita agere imperij fastigium, ne obliuiscerentur, vt cæteros, esse se mortales. Secundò discite tu Christi esse sepulchrum. Sit cor tuum candidum, sit nouum, in quo nulla finatur ingredi aut manere affectionum, cogitationum vè spurcicia, quod soli consecres Christo. Tertiò, tu quoq; ediuerso in Christo tibi sepulchrum (hoc est, requietionis locum) eligas, in illum cogitationes tuas atq; affectiones transferas, in illo sensus tuos atq; totius hominis interioris motus atq; inclinationes contineas. Quartò, quomodo dixi circa depositionem Christi de cruce, cor tuum sepulchrum Christi sit, quo ipsum de altari recipias: & mundo mortuus, illi nunc soli viuas, cum quo aliquando, puta in extremo die, etiam corporaliter ad æternam

Sepulchrum
Christi quo-
modo fiat
cor nostrum
Sepulchrum
quomodo
nobis fit in
Christo eli-
gendum.

ternam felicitatem resurgas. Quod ipse tibi nobisque omnibus præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Lectori pio S.

Deceueram quidem, quod in præfatione quoque huius Libri sum testatus, Teclor amice, passionem Domini uniuersam, in sex & quadraginta articulos Homiliasque constringere, qui numerus dierum responderet numero quadragesime, seruetque, ut singulis diebus (tot enim sunt dies) proprius daretur sermo. At uero adhortantibus alijs tum pijs, tum deuotis, ne quicquam quod solitum est adijci, truncarem, puta cenam, sepulturam, aliaque huiusmodi, (exorsurus enim eram ab Oliueti monte, & ea que interim contigissent Christo, usque dum tradidisset spiritum, narraturus) accidit ut quem statueram numerum articulorum homiliarum uel, excederem. Siquidem priori numero homiliarum, decem accefferunt, quibus iam liber quam inflaturam est auctior.

ORATIO DEVOTISSIMA SVCCINCTIM ET
velut conclusiuè Christi Iesu perstringens totam vitam ac passionem, pro conformitate sacratissimæ uitæ crucifixæque imaginis eiusdem Iesu Christi Domini nostri.

OIncompræhensibilis unitas. O adoranda Trinitas Deus, obsecro te per assumptam, eandemque crucifixi Domini nostri Iesu humanitatem, inclina abyssum Diuinitatis tuæ ad abyssum uilitatis meæ, omnique prefligata malitia mea, crea in me cor mundum, & spiritum rectum innoua in uisceribus meis. ☉ Iesu bone, per immensum illum amorem, qui te ex patris cordis sinu traxit in uterum uirginis illibatæ, per humanæ naturæ assumptionem, in qua mihi seruisti, triginta tribus annis, meque ab æterna morte liberasti, trahe me extra meipsum in te Deum meum, recuperetque mihi hæc charitas tua Deus gratiam tuam, & perficiat atque augeat in me quicquid deficit mihi, collapsa erigat, destructa restauret, & me sanctissimæ uitæ & amabili conuersationi tuæ conformet, uniatque te in me, meque in cludat in te, atque in tabulis carnalibus cordis mei, & cunctis moribus meis sanctam omniumque uirtutum conspicuam uitam ac morum tuorum exaret honestatem. Absolue Deus meus spiritum meum à cunctis rebus inferioribus, rege animam meam, & simul cum corpore meo sancta ac iusta opera operare. Per sanctam natiuitatem tuam purifica me in nouam uitam. Per sanctam conuersationem tuam, in cunctis me perfice uirtutibus. Per sacram doctrinam tuam, illumina mentis meæ oculis, doce me compendiarium semitam ueritatis. Per humilem pedum discipulorum tuorum, imò & ipsius proditoris tui ablutionem, quicquid in me est uiciosæ propensionis affectuum meorum munda purificaque, & serua eos ne denuò peccatorum sordibus inquinentur. Per cenaculi præparationem, excellentissimi sacramenti institutionem, in quo te ipsum ex amore ineffabili æternum dedisti cibum, & potum, adapta ac instrue commodum tibi locum in meipso per te ipsum, faciasque intra me cenaculum tuum, omnigenis illud uirtutum aromatibus floribusque exornans, ut idoneum sit te ad te in-

te intra se recipere, idq; ex tuis dignissimis meritis ac preparatione gratuita atq; condigna: velist; ipse & domus & paterfamilias, sacerdos & sacrificium, dator & susceptor esse, & me totum immuta, atq; consume ardentissimo amore tuo, transformatq; & vni me in dilectione tua, vt mihi ipsi moriar, tibi verò soli viuam: & sis hinc ipse laus tua coram sanctissimo patre tuo in cœlis & in terris: mihiq; præsta Iesu vita atq; dulcedo mea, vt huic charitati tuæ nunquam ingratus inueniar. Per immensam humilitatem tuam, qua à proprio te discipulo vendi passus es, da mihi Deus meus, vt pro nulla vnquam re caduca, aut inanis gloriæ flatu veræ inani te Deum meum vendam, omnemq; mei contemptum pro benedicti tui nominis honore pia mansuetudine ferre contendam, & vt me ipsum tibi pro regno cœlorum nunquam non venali, semper diuendam, exhibeamq;, ac me totum diuino quodam commercio tibi tradam: quandoquidem tu dicis: Præbe fili mi cor tuum mihi. Pro te ex amore vulneratus sum, præbe mihi cor tuum, & saluus ero: da mihi cor tuum, & me habeto præmium. Per intensissimam tuam tristitiam, pressuram atque pauorem, deuotam orationem, humilem voluntatis tuæ resignationem, & sanguineum sudorem, fac vt in omni aduersitate ac tentatione ad te semper recurram, in te solo confidam, me ipsum relinquam, & tibi me totum offeram ac resignem. Per admirabilem illam charitatem tuam, qua te à Iuda non solum prodi, sed etiam hostibus tuis tradi permisisti, largire mihi bone Iesu, ne te vnquam vel in me ipso, vel in proximis meis tradam, neque hostibus meis amoris officia obsequiaq; præstare recusem. Per amorem illum, quo à sceleratis ac impijs hominibus capi ac ligari voluisti, absolue me à meorum nexibus peccatorum, rursumq; constringe me funiculis mandatorum consiliorumq; tuorum, atque vnione gratissimæ voluntatis tuæ: vt sic cuncta mei corporis membra & vniuersæ animæ meæ vires perpetuo in diuinæ maiestatis tuæ præsentia perseuerent, ne vnquam ad lubricam carnis festandam libertatem mea culpa laxentur. Per ardentissimam dilectionem tuam, qua mei causa opprobria multa & confusiones ferre voluisti, & inhumaniter crudeliterq; tractari, miserere peccatrici ac reæ animæ meæ, ab omniq; eam exonera graui sarcina vitiatorum, quibus heu diuinam imaginem tuam tam turpiter deformauit, sanctumq; nomen tuum in me ipso iniurijs atq; contemptu affeci. Da mihi obscuro pijsime Iesu ob honorem sancti nominis tui, probra cuncta omnemq; mihi occurrentem confusionem sponte animoq; lubenti perferre. Per charitatem illam inæstimabilem, qua pro me diris non horruisti verberibus cædi, ignosce mihi clementissime Iesu, quod te heu sæpenumero prauorum actuum meorum manibus verberaui, & da mihi, vt te semper ore & corde confitear, cunctaq; opera mea per puram intentionem cum gratissima consonent voluntate tua, iuxtaq; eam fiant: & imago vultus tui in me illa se perseueret. Per sputa illa tenerima atq; execranda, quibus propter me ab impijs Iudæis venerandam atq; dulcissimam faciem tuam defædari voluisti, remitte mihi benigne Iesu, quod faciem tuam in conscientia mea (quam tu inhabitas, & in qua lucidissimum vultum atq; imaginem tuam perspicuè radiare oportebat) innumeris cogitationibus malis, ac impuris desiderijs contaminaui, necnon sacratissimum corpus tuum fordibus phlegmatibus commaculatę conscientię meæ absq; reuerentia excepi, simulq;

dona mihi vt elegantissimam imaginis tuæ faciem nullis vnquam intra me
 immundis actibus cogitationibusq; descēdem. Per amorem illum, quo mea
 salutis causa gloriosum vultum tuum, in quem desiderant angeli prospicere,
 sordido linteo obuelari passus es, vt imago diuini vultus tui, quæ in intima
 mentis meæ operata & obfuscata erat, rursū in me detegeretur, puritate
 choruscæ lucis tuæ denuō in me suboriretur, claresceretq; illumina me in-
 trinfecās iucundo lumine cœlestis gratiæ tuæ, & da, vt facies tua nunquam
 in me posthac obnubiletur: sed omne potius ignorantia atq; peccati velenū
 aufer à corde meo. O Iesu patientissime, qui propter me crudelissime
 iudicem ductus es, impertire mihi, obsecro lumē veritatis, moderare omnes
 actus meos, instrue rationem meam iuxta gratissimam voluntatem tuam,
 docens eam lumine tuo, vt in regia virtutum via progredi debeat, de virtu-
 te eundo in virtutem. O Iesu agnemitissime, qui propter me crudelissime
 flagari, ac per omne formosissimum corpus tuum horribiliter flagellari volu-
 isti, eo quod ipse corpore ac vniuersis membris meis ad peccata & noxias deli-
 ctationes abusus eram, largire mihi vt cuncta membra corporalibus expe-
 nam subiiciamq; cruciamētis, & paternæ castigationis tuæ flagella patienter
 accipiam, nec vnquam te flagellem peccatis & vitijs meis. O Iesu benignis-
 me, qui mei amore spinis coronari voluisti, vt imaginem tuam in mente mea
 peccando laesam restaurares curaresq; vt potē cui totam vniusti beatissimam
 Trinitatem tuam: (paterna namq; virtute, meam sustentas memoriam: filii
 sapientia, lumen est intellectus mei, & per sancti Spiritus amorem meam oc-
 cupas & inhabitas voluntatem, ita vt absq; te nihil retinere, nihil intelligere,
 nihil prorsus boni agere possim, sed totum hoc fit per sanctissimam Trinita-
 tem tuam, quæ cœlum suum intra me constituit, cuius regnum est anima
 mea: quam etiam ob causam irridiculē te adorari vt regem permisti, & ve-
 nerandam faciem tuam putentissimis commaculati sputis hominum impio-
 rum, vt scilicet sacrosanctum vultum tuum intra me scœdatum repurgari
 ablueresq;) Per hæc igitur da mihi, vt te verum Deum meum, in spiritu &
 veritate adorem, te regem meum congrua veneratione salutem, & vt regnum
 tuum in me stabiliatur, fundetur ac perseueret, vt in beata æternitate cor-
 nam vitæ percipere merear. O clementissime Iesu, qui pro generis humani
 salute crudelem mortis sententiam innocens excepisti, eo quod ipse iudicis
 iustitiæ tuæ non pertimuerim, presta vt te semper videam iudicem sedere in
 anima mea, quæ est tribunal tuum, quo omnes cogitationes meas, verba & o-
 pera in iudicium adducas coram teste conscientia mea, quæ me de cunctis vi-
 tijs meis acriter mordeat ac reprehendat, vt in extremo iudicio secura appa-
 ream conscientia, & iniqua hominum iudicia æquanimiter feram. O Iesu
 mansuetissima, qui mei causa graui crucis onere pressus es, da vt peniten-
 tiæ crucem libens amplectar, cunctasq; cruces per humanitatem tuam in
 vniuersam amorem diuinitatis tuæ subleuem, vbi me ab omni sarcina exoneret,
 & sentire me facias, reuera esse suaue iugum tuum, & onus tuum leue: quod
 etiam gratius tibi & iucundius est, quam si meis crucibus in impatientis mee
 naturæ sensu hæream atq; persistam. O misericordissime Iesu, qui propriam
 es despoliatus vestibus, eo quod primam innocentia vestem perdiderim, & in
 saxo rigido sedere es iussus, vento aspero vrente lacerum corpus tuum, tuq;
 crucis

crucis præparationem expectante, da vt veterem hominem meum pura peccatorum meorum confessione deponam & exuam, & in conspectu tuo virtutum induar vestimentis, ne nudus inueniar, nec non à cunctis rebus caducis ac temporarijs saluti meæ repugnantibus denudatus, in petra Christo, id est, in teipso fundari merear ac stabiliri. O dulcissime Domine Iesu Christe, qui tam inhumaniter ad crucem extendi voluisti, vt numerari possent omnia ossa tua, præsta vt cuncta membra, omnesq; corporis & animæ meæ vires, in dignissima tui laude semper intentas & erectas, tibi amanter vniam, naturaq; mea sic tuo hæreat fixa amori, vt nunquam à tuis recedam mandatis, sed clauis amoris tui cruci tuæ perpetuo affixus maneam. O inuictissime Iesu, qui in cruce subleuari voluisti, vt traheres ad te animas omnes, trahere me totum in te, vt à cunctis terrenis affectibus ac desiderijs sublatus, mente semper in cælestibus verfer, ibiq; stabiliter commorer in intimis tuis Iesu vita, spes & salus mea, qui es cælum deliciarum, spes & perfugium peccatorum, omniumq; oppressorum atq; afflictorum cordium. O Iesu benignissimè, obsecro te per dolorum acerbiteriam, quos pro me in cruce perpeffus es, & maximè quando nobilissima anima tua egressa est de corpore tuo, miserere animæ meæ in egressu suo, suscipe eam in manus tuas, & da illi prodesse merita sanctissimæ humanitatis tuæ, quod in me pacem, gaudium & delectationem habeas in tempore & in omni æternitate,
Amen.

F I N I S.

D. IOAN-